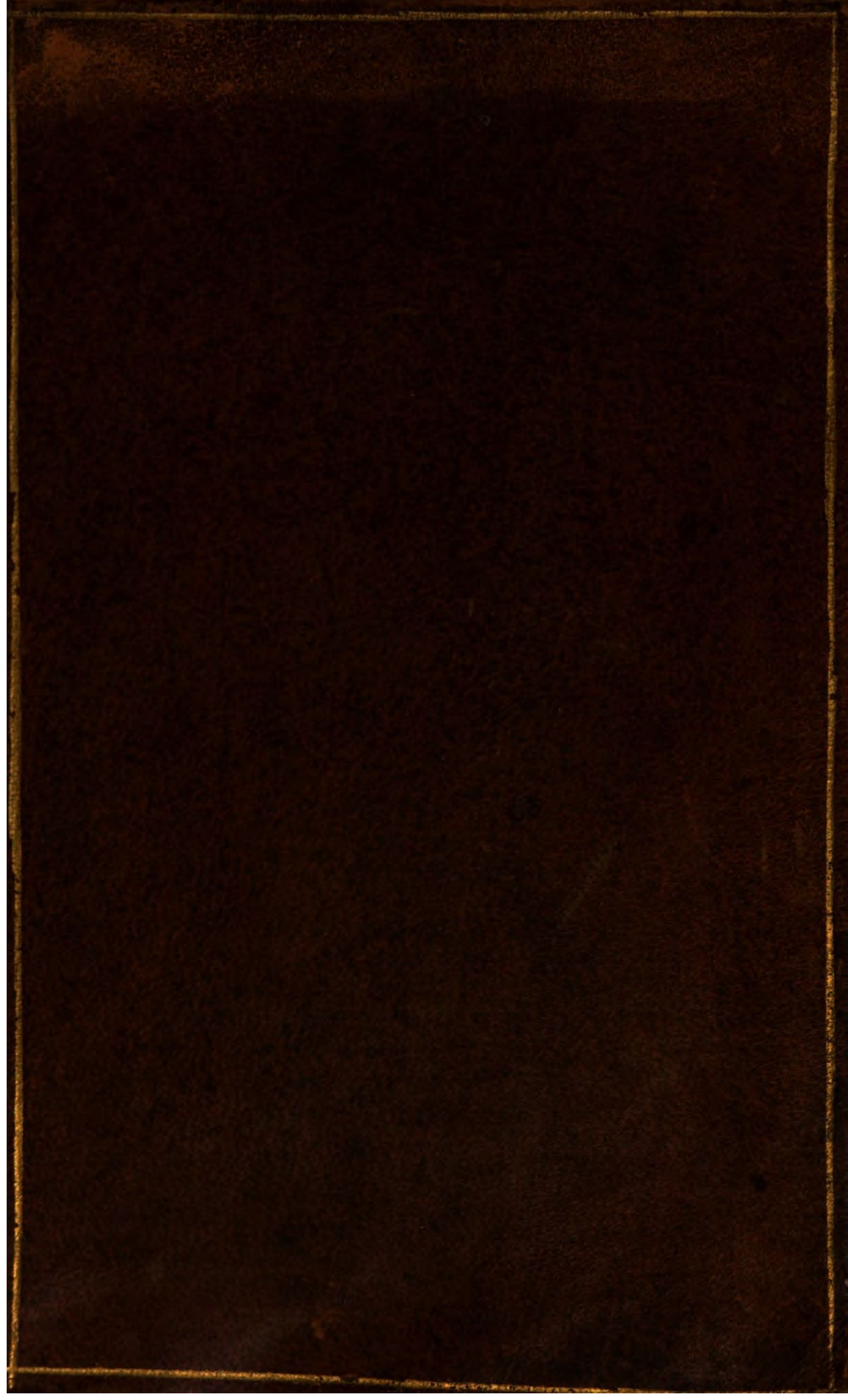

Solem. 1792.

OBSERVATIONES
DOCTRINALES
Adversùs Quietistarum
errores.

Stat. d. 10. 1812
München

MDCCLXXII

Perzina.

AC PRINCEPS

DOCTRINAE
OBSERVATIONES
Adversus Quicquid
est.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

OBSERVATIONES DOCTRINALES

Adversùs Quietistarum errores,

AB INNOCENTIO XI.

proscriptos, & Sanctarum Scripturarum oraculis, Conciliorum decretis, ac Patrum auctoritatibus improbatos, congestæ, & propositæ

Theologis, Parochis, Confessariis, & animarum Directoribus

A FR. AUGUSTINO MATTHÆUCCI

Lucense Lect. Jub. Ord. Min. de Obser.

Ad Rev. Patrem

P. FR. COELESTINUM A MEDIOLANO

Ord. Min. Lectorem Jubilatum, & in Cismontana Familia Observantium, & Discalceatorum S. Francisci Vice-Commissarium Generalem.

VENETIIS, MDCCXI.

Apud Nicolaum Pezzana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

DOCTRINAE

Adversus Quatuordecim errores

AB INNOCENTIO

procuratore & sanctissimi scripturam om-
nibus, Conciliorum decretis, et Patrum antho-
nitatis inprobatores, compellit, et propositis
Theologis, Patribus, Conciliis, et summis
Directores

A FR. AUGUSTINO MATHIEUCCI

Lucense Lect. Pub. Ord. S. de Oblat.
Ad Rev. Patrem

P. FR. COBBESTINOM A MEDIOLOANO

Ord. S. de Oblat. S. de Oblat. S. de Oblat.
in Oblat. S. de Oblat. S. de Oblat.
Constitutiones Generales

VENETIS, MDCCXI

Apud Nicolai Pazzani.
In aedibus Pazzanarum, in vicinia

REVERENDISSIME PATER.

Ua est, Pater Reverendissime, geminis sanè titulis tua, hæc observationum doctrinalium Opella, quæ nunc primum in lucem tuo nomini nuncupata tutissimè prodit. Tua, inquam, & professione, qua ligor, & auctoritate, qua emines, & veneratione, qua undique dignus celebraris; ut proinde non tam voluntate, quàm jure exigente, tibi inscribenda fuerit. Et quidem ubi cujusquam alterius præsidium optassem, requisivissemque tutelam, non esse utique absque tui juris offensa, intenti finis jactura, meaque observantiæ offendiculo, actum recognoscerem: Tuam hinc optabilem accepi, uberrimam messem promittentem; cum singulis abundes, quæ supervacaneum laborem haud esse permittunt. Enim verò sollicita, qua in regimine Cismontanæ Familiæ procedis, vigilantia ipsa, ut, vel erratis Observantia purgetur, vel nequaquam sordescat, plenissimè admoneor, quantum appositè epigraphæ fuerit fronti præfixum, quotque errores opus sit retecturum.

Quod itidem oraturis prodesse considero, dum ipse adeò sanctum zelans orationis studium, Mysticam Theologiam concreditis ovibus exponendam æqua sanctione commisisti, & implementum commendas; ubi verò transgressio consurgit, emendatur excessus. Propterea non mihi vitio tribuendum, quòd Te Patronum elegerim, Mecœnatem nuncupaverim; sed consilium extollendum, cum duo electio præstiterit; alterum, quòd tibi debitum reddiderim servitutis obsequium; alterum verò, quòd mihi cum ornamento honoris utilitatis beneficium Tu ipse contuleris; nec propterea debui ab officio recedere, quòd Tu me tanto afficeret honore, sed majori prorsus fiducia propositum prosequi, ut meæ esset egestati tua benignitate consultum. Admittas exindè litterariam operulam, ut grati animi signum exhibeam, cui sine piaculo deesse nequirem, & tuæ auctoritatis protectionis subsidio consequar gloriari, ut plurimum egeo. Quod non modò mei studii fructum, verum & tuæ humanitatis munus longè feracissimum, iucundissimumque putavero. Hoc precor, hoc fidentissimè præstolor; unàque expecto, ut clementer indulgeas, si tui animi decora non extollam, doctrinam, zelum, integritatem, ceterisque

*risque dotibus disertam haud contexam panegyrim.
Siquidem decurtatum semper foret elogium, nisi
diù loquerer, plenoque calamo curas repeterem,
quod nec tempus patitur, nec tua semper com-
mendabilis modestia permittit; ideò eas silentio ve-
neror: neque enim ingens laudis seges his apta
angustiis. Vale*

Paternitatis tuæ Reverendis.

Obsequentissimus, & devinctissimus

F. Augustinus de Luca.

APPROBATIONES ORDINIS.

I.

M Andata Reverendissimi Patris nostri
Cœlestini à Mediolano, totius Cis-
montanæ Familiæ Regularis Observantiæ
Vice-Commissarii Generalis exequen-
do, ego infra scriptus sedulò, ac ma-
gna cum delectatione perlustravi Li-
brum, cui Titulus: *Observationes doctrina-
les adversus Quietistarum errores ab Innocentio
XI. proscriptos* R. A. P. Fr. Augustino Mat-
thæucci Lucense Authore, Provinciæ
Observantis Romanæ ex-Custode, ac
Lectore Jubilato Aracœlitano, in quo
nihil contra fidem orthodoxam, bonos
mores, ac Principes reperi; immò po-
tius per Sacræ Scripturæ, Conciliorum,
& Patrum authoritates, ac etiam per
eruditissimi Authoris rationes, contra
falsam, perversamque Molinistarum
doctrinam depromptas roboratur fides,
fovetur Spes, Charitas augetur, mo-
resque componuntur; nec non in om-
nibus homo interior, ne decipiatur,
instruitur, adeò ut qui lumine indigent,
in

in via veritatis illuminentur, ac ut facili, brevique methodo, ab Ecclesia recepta, ad perfectionis statum pervenire possint, tuta datur regula. Quapropter tam proficuum opus, quod est quartum ingeniosissimi Authoris monumentum, ut quantociùs in lucem prodeat, dignissimum censeo, ac opto.

Dat. Romæ ex Ara-Cœli die 19. mensis Novembris Anni 1709.

*Ego Fr: Franciscus de Valico Provinciæ
Observantis Romanæ Lector Iubilatus.*

EX commissione Nostri Patris Fratris Coelestini à Mediolano Vice-Commissarii Generalis Ordinis Minorum de Observantia accuratè perlegi, ac diligenter expendi ego infra scriptus Librum, cujus titulus est, *Observationes doctrinales adversus Quietistarum errores ab Innocentio XI. proscriptos, &c.* ingenii acumine, ac profunda solidioris doctrinæ substantia elaboratum ab A.R.P. Augustino Matthæucci Lucense, ejusdem Ordinis Sacræ Theologiæ Lectore Jubilato, Aracoelitano ex-Custode, & olim Secretario Curiae, & omnia in eo contenta Sacræ Scripturæ innixa, Sanctorum Patrum Doctrinis consona, atque Sacrorum Conciliorum decretis probata, nihilque Orthodoxæ Fidei, aut bonis moribus dissonum reperi, sed potius Lumen in Abyssu, & in tenebris Sydus emicans. Idcirco talem Solem præli luce dignissimum arbitror.

Romæ in Conventu Aracoelitano die 29.
Novembris. 1709.

*Frater Angelus Antonius Lucensis Sacræ
Theologiæ Lector Jubilatus.*

FRater Cœlestinus à Mediolano Ordinis Minorum Regularis Observantiæ S.P.N. Francisci Lector Jubilatus ; in hac Cismontana Familia ejusdem Ordinis, etiam Discalceatorum Vice-Commissarius Generalis Reformatorum Discretus perpetuus, & Servus: Dilecto nobis in Christo Reverendo Patri Augustino de Luca hujus nostræ Observantis Provinciæ Romanæ Ex-Custodi, & Lectori Jubilato salutem. Cùm Opus à te compositum sub titulo: *Observationes doctrinales adversus Quæstitarum errores ab Innocentio XI. proscriptos, &c.* à duobus PP. Theologis de mandato nostro, juxtà Apostolicas, & Ordinis nostri Constitutiones, revisum, & approbatum fuerit: Nos tibi, Vigore præsentium, facultatem impartimur, quatenus, servatis omnibus de jure servandis, illud Typis mandare possis, & valeas.

Dat. Romæ ex Aracoeli die 2. Decembris 1709.

Fr: Cœlestinus Vice-Commissarius Generalis.

*De mandato S. P. Reverendissimæ Fr. Franciscus
Cajetanus de Verona Secret. &c.*

A P P R O B A T I O

extra Ordinem.

JUssu Reverendissimi Patris Bernardini Ordinis
Prædicatorum, Sac. Apostolici Palatii Magi-
stri, attentè, accuratèque perlegi Opus inscri-
ptum: *Observationes Doctrinales adversus erro-
res Quietistarum* ab Ad. Rev. P. Fr. Augustino
Matthæucci Lucense Ordinis Minorum Obser-
vantium S. Francisci Lectore Jubilato elucu-
bratum; cùm nihil in eo Catholicæ Fidei Dog-
matibus, Sanctorum Patrum Doctrinis, bo-
nisque moribus repugnans attingat; propte-
reà posse puto ob legentium eruditionem, &
oblectamentum prælo tradi. Nisi aliter, &c.

Datum Romæ in collegio S. Mariæ de Victoria 13.
Maii 1710.

*Fr. Joseph Dominicus à Jesu Maria Carmelita
Excalceatus Sacræ Theologiæ Lector*

LECTORI.

Micorum consilio (mihi enim scripsi) opusculum tibi propino , re , non mole pensandum . Nam eo lumen tibi exhibeo (aut ad minimum spondeo) quo tutò valeas procedere , ne in Quietistarum deliramenta offendas, in muscipulam , & laqueum incautis à Michaelae de Molinos aptata . Quod quidem te obtenturum confido , si mentem ad hoc ipse converteris , quòd jam à Sancta Memoria Innoc. XI. jaceant proscripta , & tot , apertisque Sanctarum Scripturarum oraculis, Conciliorum decretis , & Patrum improbentur doctrinis , ex quibus optimè orandi regulæ descendunt . Hos proindè , implanatore illo neglecto , oraturus consulas : menteque , ac oculis lectitare haud graveris opera Sanctorum Bernardi , Bonaventuræ, Terefiæ, Petri de Alcantara, & Francisci Salesii, ut indè sanctissimis docu-

cumentis ad praxim religiosæ contemplationis abundes.

Ubi verò ascetica , doctaque ipsorum volumina ad manus tuas difficilè perventura noveris , te minimè fugiat adhuc fuisse tuæ egestati , ac necessitati consultum . Quoniam id egit Eminentissimus Cardinalis de Lauræa aureis illis de oratione opusculis , quæ elapsa æra prodierunt . Illis plenè , tutaque instructione quemquam eruditum reddit , æquam ad sanctum orandi exercitium parans peritiam .

Haud inficio aliquam tibi & præsens suppeditare , rudi quidem (mihi familiari) stylo , ex authenticis Doctoribus excerptam ; omnem equidem non recenset . Quinimò uberior fuit æquo consilio prætermissa , ne præter institutum labor decurreret , actumque repastinarem ; meum enim tantum fuit , viri adeò salacis insaniam retegere , dum mendosa , æquè fallacia , & circumscripta , tot reclamantibus Scripturis , Conciliis , & Patribus , promere documenta , nec erubuit , nec puduit , sed crudeli animositate evulgavit . An id egerim , tu esto clementia Judex ; quatenus verò me decurtatum compereris , supplementum

mentum tu ipse omnibus numeris absolu-
tum suscipias, quod impleveris sanè, Lyp-
sii oraculo edoctus : *Curae secundae primis
meliores*. Interim istis frui : at monitum
te volo, quòd testimonia ex Augustino
producta fuerint, ex codicibus per Patres
Benedictinos Congregationis S. Mauri di-
gesta, in eo fideliter reportata. Æternum
salve, & Deo me commenda, sicut plu-
rimùm egeo.

NOI REFORMATORI

Dello studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. Fr: Vincenzo Maria Maz-
zoleni Inquisitore nel Libro intitolato: *Observa-
tiones Doctrinales adversus Quietistarum errores, ab
Innocentio XI. proscriptos; Authore P. Augustino
Matthæucci Lucense lectore Ordinis Minorum de Ob-
servantia*, non v'esser cosa alcuna contro la
Santa Fede Cattolica, & parimente per Atte-
stato del Segretario Nostro; niente contro
Prencipi, & buoni costumi, concedemo Li-
cenza à Nicolò Pezzana Stampatore, che pos-
si esser stampato, osservando gl'ordini in ma-
teria di Stampe, & presentando le solite copie
alle Publiche Librerie di Venetia, & di Padoa.

Data 27. Giugno 1710.

✚ Carlo Ruzini K. Proc. Rifor.

✚ Alvise Pisani K. Rifor.

Agostino Gadaldini Segr.

INDEX CAPITUM.

- Cap. I. **I**N contemplatione anima non se habet merè passivè. 3
- Cap. II. Vota non sunt perfectionis impedimentum. 7
- Cap. III. Etiam Perfecti tenentur praesidio Gratiae bona opera elicere. 12
- Cap. IV. Operationes intellectus, & voluntatis in contemplatione necessariae. 15
- Cap. V. In contemplatione Deus cognoscendus est. 17
- Cap. VI. Novissima hominis debent etiam perfecti cogitare. 19
- Cap. VII. Oportet contemplativum suum statum cognoscere. 20
- Cap. VIII. Etiam viris perfectis sunt actus reflexi necessarii. 22
- Cap. IX. Perfecti cavere debent, ne scandalum praebant. 26
- Cap. X. Nec Perfecti cum dubio debent operari. 30
- Cap. XI. Perfecti solliciti esse debent de propria perfectione, & salute. 32
- Cap. XII. Ad Perfectos quoque pertinet salutem, & media ad eam conferentia à Deo petere. 35
- Cap. XIII. Ad Perfectos item incumbit Deo ob beneficia gratias agere. 39
- Cap. XIV. Perfectis quoque salutare sunt Indulgentiae. 41
- Cap. XV. Tentationibus debent cum Dei gratia singuli
- * *

INDEX CAPITUM.

guli Fideles omni studio, & diligentia resistere. 46

Cap.XVI. *Sacrarum Imaginum usus contemplativis in oratione multum prodest.* 50

Cap.XVII. *Amor Dei ex prævia cognitione per fidem, est amor veri Dei.* 55

Cap.XVIII. *Etiam à contemplativis auxilia sunt à Deo petenda. Fides obscura Quietistarum est figmentum.* 56

Cap.XIX. *Contemplationi acquisitæ non potest quis semper, & continuò vacare.* 60

Cap.XX. *Contemplatio religiosa impuris, illicitisque cogitationibus impeditur; contra quas dantur remedia.* 65

Cap.XXI. *Dormientes non orant.* 68

Cap.XXII. *Via purgativa, illuminativa, & contemplativa ab optimis Mysticis præcepta.* 71

Cap.XXIII. *Viris verè Spiritualibus devotio sensibilibus utilis.* 84

Cap.XXIV. *Rerum spiritualium tedium non nisi ab insipiente bonum dicitur.* 87

Cap.XXV. *Sensibiles delectationes, & gustus, quos spirituales in spiritualibus exercitiis experiuntur, sunt Dei favores.* 91

Cap.XXVI. *Meditativi à se virtutum officia licentia non debent, sed se in ipsarum actibus exercere.* 94

Cap.XXVII. *Etiam à contemplativis est adhibenda positiva præparatio ad dignè percipiendam Eucharistiam.* 96

Cap.XXVIII. *Dominicæ, & Fæstorum observantia contemplativis etiam præcipitur.* 102

Cap.

INDEX CAPITUM.

Cap. XXIX. Remissivè ad cap. 13.	108
Cap. XXX. Perfecti ad bona opera mortui esse non debent.	ibi.
Cap. XXXI. Etiam Perfecti tenentur proximum diligere.	III
Cap. XXXII. Verè Deum non amat, qui tentationibus positivè præsidio gratiæ non resistit, nec alia mandata Dei, & Ecclesiæ implet.	116
Cap. XXXIII. Viri quoque perfecti debent operibus mortificationis incumbere.	118
Cap. XXXIV. Ad perfectionem absque exterioribus bonis operibus non ascenditur.	124
Cap. XXXV. Opera carnis singulis hominibus prohibentur.	126
Cap. XXXVI. Passionum purgatio, & affectionum mortificatio viris verè spiritualibus utilis.	159
Cap. XXXVII. In omnibus hominibus est fomes, & concupiscentia.	169
Cap. XXXVIII. Iusti ad eam perfectionem non perveniunt, ut vitent omnia venialia.	177
Cap. XXXIX. Religiosæ contemplationi vacantes procedunt secundum regulas à legitimis Mysticis datas, & ab Ecclesiâ acceptas.	184
Paragraphi I. Orationi communia.	185
Paragraphi II. Beatitudines.	202
Cap. XL. Omnibus Fidelibus adultis impositum est præceptum Confessionis.	207
Cap. XLI. Etiam viri contemplativi gaudent libertate ad operandum.	211
Cap. XLII. Viri etiam perfecti motibus concupiscentiæ	

INDEX CAPITUM.

<i>tia pulsantur.</i>	215
Cap.XLIII. <i>Etiam Theologi sunt apti ad contemplationem.</i>	221
Cap.XLIV. <i>Obedientia perfecta Præpositis præstanda.</i>	225
Cap.XLV. <i>Episcopi sunt ovium directores.</i>	230
Cap.XLVI. <i>Ecclesia potest præcipere, ut internum manifestetur.</i>	233

PROPOSITIONES

Michaelis de Molinos ab Innocentio XI. damnatæ.

Quæ in Opusculo continentur, ad maius legentis commodum suo ordine digestæ.

- 1 **O**portet hominem suas potentias annihilare: & hæc est via interna. pag.3
- 2 Velle operari activè, est Deum offendere, qui vult esse ipse solus agens: & ideò opus est, seipsum in Deo totum, & totaliter derelinquere, & postea permanere velut corpus exanime. ibi.
- 3 Vota de aliquo faciendo sunt perfectionis impeditiva. 7
- 4 Activitas naturalis est gratiæ inimica, impeditque Dei operationes, & veram perfectionem, quia Deus vult operari in nobis sine nobis. 12
- 5 Nihil operando anima se annihilat, & ad suum principium redit, & ad suam originem, quæ est essentia Dei, in qua transformata remanet, ac divinizzata: & Deus tunc in seipso remanet, quia tunc non sunt amplius duæ res unitæ, sed una tantum: & hac ratione vivit Deus, & regnat in nobis, & anima seipsam annihilat in esse operativo. 15
- 6 Via interna est illa, in qua non cognoscitur nec lumen, nec amor, nec resignatio, & non oportet Deum cognoscere, & hoc modo rectè proceditur. 17
- 7 Non debet anima cogitare nec de præmio, nec de punitione, nec de paradiso, nec de inferno, nec de

INDEX PROPOSITIONUM

- morte, nec de æternitate. 19
- 8 Non debet velle scire, an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eadem voluntate resignata maneat, nec ne: nec opus est ut velit cognoscere suum statum, nec proprium nihil; sed debet ut corpus exanime manere. 20
- 9 Non debet anima reminisci, nec sui, nec Dei, nec cujuscunque rei; & in via interna omnis reflexio est nociva, etiam reflexio ad suas humanas actiones, & ad proprios defectus. 22
- 10 Si propriis defectibus alios scandalizet, non est necessarium reflectere, dummodò non adsit voluntas scandalizandi: & ad proprios defectus non posse reflectere, gratia Dei est. 26
- 11 Ad dubia, quæ occurrunt, an rectè procedatur nec ne, non opus est reflectere. 30
- 12 Qui suum liberum arbitrium Deo donavit, de nulla re debet curam habere, nec de inferno, nec de paradiso: nec debet desiderium habere propriæ perfectionis, nec virtutum, nec propriæ sanctitatis, nec propriæ salutis, cujus spem purgare debet. 32
- 13 Resignato Deo libero arbitrio, eidem Deo relinquenda est cogitatio, & cura de omni re nostra; & relinquere, ut faciat in nobis sine nobis suam divinam voluntatem. ibi.
- 14 Qui divinæ voluntati resignatus est, non convenit, ut à Deo rem aliquam petat, quia petere est imperfectio, cum sit actus propriæ voluntatis, & electionis; & est velle, quod divina voluntas nostræ conformetur, & non quod nostra divinæ. Et illud Evangelii *Petite, & accipietis*, non est dictum à Christo pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem; immò hujusmodi animæ eò perveniunt, ut non possint

INDEX PROPOSITIONUM.

- sint à Deo rem aliquam petere. 35
- 15 Sicut non debent à Deo rem aliquam petere, ita nec illi ob rem aliquam gratias agere debent, quia utrumque est actus propriæ voluntatis. 39
- 16 Non convenit Indulgentias quærere pro pœna propriis peccatis debita, quia meliùs est divinæ justitiæ satisfacere, quàm divinam misericordiam quærere: quoniam illud ex puro Dei amore procedit, & istud ab amore nostri interessato, nec est res Deo grata, nec meritoria, quia est velle crucem fugere. 42
- 17 Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relicta cura, & cognitione animæ nostræ, non est ampliùs habenda ratio tentationum, nec eis alia resistentia fieri debet, nisi negativa, nulla adhibita industria; & si natura commovetur, oportet finire, ut commoveatur, quia est natura. 46
- 18 Qui in oratione utitur imaginibus, figuris, speciebus, & propriis conceptibus non adorat Deum in spiritu, & veritate. 50
- 19 Qui amat Deum eo modo, quo ratio arguitur, aut intellectus comprehendit, non amat verum Deum. 55
- 20 Afferere, quòd in oratione opus est sibi per discursum auxilium ferre, & per cogitationes, quando Deus animam non alloquitur, ignorantia est. Deus numquam loquitur, ejus locutio est operatio, & semper in anima operatur, quando hæc suis discursibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit. 56
- 21 In oratione opus est manere in fide obscura, & universali, cum quiete, & oblivione cujuscumque cogitationis particularis, ac distinctæ attributorum

INDEX PROPOSITIONUM.

Dei, ac Trinitatis, & sic in Dei præsentia manere ad illum adorandum, & amandum, eique interveniendum; sed absque productione actuum, quia Deus in his sibi non complacet. ibi.

22 Cognitio hæc per fidem non est actus à creatura productus, sed est cognitio à Deo creaturæ tradita, quam creatura se habere non cognoscit, nec postea cognoscit illam se habuisse; & idem dicitur de amore. ibi.

23 Mystici, cum Santo Bernardo in scala Claustralium, distinguunt quatuor gradus: lectionem, meditationem, orationem, & contemplationem infusam. Qui semper in primo sistit, numquam ad secundum pertransit: qui semper in secundo persistit, numquam ad tertium pervenit, qui est nostra contemplatio acquisita, in qua per totam vitam persistendum est, dummodò Deus animam non trahat (absque eo, quòd ipsa id expectet) ad contemplationem infusam: & hac cessante anima regredi debet ad tertium gradum, & in ipso permanere, absque eo, quod amplius redeat ad secundum, aut primum. 60

24 Qualescunque cogitationes in oratione occurrant, etiam impuræ, etiam contra Deum, Sanctos Fidem, & Sacramenta, si voluntariè non nutriantur, nec voluntariè expellantur, sed cum indifferentia, & resignatione tolerantur, non impediunt orationem fidei; immò eam perfectiorem efficiunt, quia anima tunc magis divinæ voluntati resignata remanet. 65

25 Etiam si superveniat somnus, & dormiatur, nihilominus fit oratio, & contemplatio actualis: quia oratio, & resignatio; resignatio, & oratio idem sunt: sunt:

INDEX PROPOSITIONUM.

- sunt: & dum resignatio perdurat, perdurat & oratio. 68
- 26 Tres illæ viæ: Purgativa, Illuminativa, & Unitiva, sunt absurdum maximum, quod dictum fuerit in mystica, cum non sit nisi unica via, scilicet via interna. 71
- 27 Qui desiderat, & amplectitur devotionem sensibilem, non desiderat, nec quærit Deum, sed seipsum; & malè agit, cum eam desiderat, & eam habere conatur, qui per viam internam incedit, tam in locis sacris quàm in diebus solemnibus. 84
- 28 Tædium rerum spiritualium bonum est, siquidem per illud purgatur amor proprius. 87
- 29 Dum anima interna fastidit discursus de Deo, & virtutes, & frigida remanet, nullum in seipsa sentiens fervorem, bonum signum est. ibi.
- 30 Totum sensibile, quod experimur in vita spirituali, est abominabile, spurcum, & immundum. 91
- 31 Nullus meditativus veras virtutes exercet internas, quæ non debent à sensibus cognosci. Opus est amittere virtutes. 94
- 32 Nec ante, nec post communionem alia requiritur præparatio, aut gratiarum actio (pro istis animabus internis), quàm permanentia in solita resignatione passiva; quia modo perfectiori supplet omnes actus virtutum, qui fieri possunt, & fiunt in via ordinaria: & si hac occasione communionis insurgunt motus humiliationis, petitionis, aut gratiarum actionis, reprimendi sunt, quoties non dignoscatur, eos esse ex impulsu speciali Dei: aliàs sunt impulsus naturæ nondum mortuæ. 96
- 33 Malè agit anima, quæ procedit per hanc viam inter-

INDEX PROPOSITIONUM.

ternam, si in diebus solemnibus vult aliquo conatu particulari excitare in se devotum aliquem sensum: quoniam animæ internæ omnes dies sunt æquales, omnes festivi; & idem dicitur de locis sacris, quia hujusmodi animabus omnia loca æqualia sunt.

102

34 Verbis, & lingua Deo gratias agere, non est pro animabus internis, quæ in silentio manere debent, nullum Deo impedimentum apponendo, quod operetur in illis: & quo magis Deo se resignant, experiuntur se non posse orationem Dominicam, seu Pater Noster recitare.

108

35 Non convenit animabus hujus vitæ internæ, quod faciant operationes, etiam virtuosas ex propria electione, & activitate; aliàs non essent mortuæ: nec debent elicere actus amoris erga Beatam Virginem, Sanctos, aut humanitatem Christi; quia cum ista objecta sensibilia sint, talis est amor erga illa.

ibi.

36 Nulla creatura, nec B. Virgo, nec Sancti sedere debent in nostro corde; quia solus Deus vult illud occupare, & possidere.

111

37 In occasione tentationum, etiam furiosarum, non debet anima elicere actus explicitos virtutum oppositarum; sed debet in supradicto amore, & resignatione remanere.

116

38 Crux voluntaria mortificationum, pondus grave est, & infructuosum; ideòque dimittenda.

118

39 Sanctiora opera, & pænitentia, quas peregerunt Sancti, non sufficiunt ad removendum ab anima vel unicam adhæSIONem.

ibi.

40 Beata Virgo nullum umquam opus exterius peregit, & tamen fuit omnibus Sanctis sanctior; igitur ad sanctitatem perveniri potest absque opere exte-

rio-

INDEX PROPOSITIONUM.

- riori. 124
- 41 Deus permittit, & vult ad nos humiliandos, & ad veram transformationem perducendos, quòd in aliquibus animabus perfectis, etiam non arreptitiis, dæmon violentiam inferat earum corporibus, easque actus carnales committere faciat etiam in vigilia, & sine mentis offuscatione, movendo physicè illorum manus, & alia membra contra earum voluntatem: & idem dicitur quoad alios actus per se peccaminosos; in quo casu non sunt peccata, quia in his non adest consensus. 126
- 42 Potest dari casus, quòd hujusmodi violentiæ ad actus carnales contingant eodem tempore ex parte duarum personarum scilicet maris, & fæminæ, & ex parte utriusque sequatur actus. ibi.
- 43 Deus præteritis temporibus sanctos efficiebat Tyrannorum ministerio; nunc verò eos efficit sanctos Ministerio Dæmonum, qui causando in eis prædictas violentias facit, ut illi seipsum magis despiciant, annihilent, & se Deo resignent. ibi.
- 44 Job blasphemavit, & tamen non peccavit labiis suis, quia fuit ex Dæmonis violentia. ibi.
- 45 Sanctus Paulus hujusmodi dæmonis violentias in suo corpore passus est; Unde scripsit: *Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod nolo malum, hoc facio.* 127
- 46 Hujusmodi violentiæ sunt medium magis proportionatum ad annihilandum animam, & eam ad veram transformationem, & unionem perducendam; nec alia superest via: & hæc est via facilior, & tutior. ibi.
- 47 Cum hujusmodi violentiæ occurrunt, finire oportet, ut Satanæ operetur, nullam adhibendo industriam,

INDEX PROPOSITIONUM:

- striam, nullumque proprium conatum; sed permanere debet homo in suo nihilo: & etiamsi sequantur pollutiones, & actus obsceni propriis manibus, & etiam pejora, non est opus seipsum inquietare, sed foras emittendi sunt scrupuli, dubia, & timores; quia anima fit magis illuminata, magis roborata, magisque candida, & acquiritur sancta libertas: & præ omnibus non opus est hæc confiteri, & sanctissime fit non confitendo, quia hoc pacto superatur dæmon, & acquiritur thesaurus pacis. *ibi.*
- 48 Satanas, qui hujusmodi violentias infert, suadet deinde gravia esse delicta, ut anima se inquietet, ne in via interna ulterius progrediatur; Unde ad ejus vires enervandas, melius est ea non confiteri, quia non sunt peccata, nec etiam venialia. *ibi.*
- 49 Job ex violentia dæmonis se propriis manibus polluebat eodem tempore, quo mundas habebat ad Deum preces: sic interpretando locum ex cap. Job. 16. *ibi.*
- 50 David, Jeremias, & multi ex Sanctis Prophetis hujusmodi violentias patiebantur harum impurarum operationum externarum. *ibi.*
- 51 In Sacra Scriptura multa sunt exempla violentiarum ad actus externos peccaminosos, ut illud de Samfone, qui per violentiam seipsum occidit cum Philisteis, conjugium iniit cum alienigena, & cum Dalila meretrice fornicatus est, quæ aliàs erant prohibita, & peccata fuissent: de Juditha, quæ Holopherni mentita fuit: de Elisæo, qui pueris maledixit: de Elia, qui combussit Duces cum turmis Regis Achab; an verò fuerit violentia immediatè à Deo peracta, vel ministerio Dæmo-

INDEX PROPOSITIONUM.

monum, ut in aliis animabus contingit, in dubio relinquitur. ibi.

52 Cum hujusmodi violentiæ, etiam impuræ, absque mentis offuscatione accidunt, tunc anima Deo potest uniri, & de facto semper magis unitur. 128

53 Ad cognoscendum in praxi, an aliqua operatio in aliis personis fuerit violentia, regula, quam de hoc habeo, nedum sunt protestationes animarum illarum, quæ protestantur se dictis violentiis non consensisse, aut jurare non posse, quod in his consenserint, & videre, quod sint animæ, quæ proficiunt in via interna; sed regulam sumere à lumine quodam actuali, cognitione humana, & theologica superiore, quod me certò cognoscere facit cum interna certitudine, quod talis operatio est violentia: & certus sum, quod hoc lumen à Deo procedit, quia ad me pervenit conjunctum cum certitudine, quod à Deo proveniat, & mihi nec umbram dubii relinquit in contrarium: eo modo, quo interdum contingit, quod Deus aliquid revelando, eo tempore animam certam reddit, quod ipse sit, qui revelat, & anima in contrarium non potest dubitare. ibi.

54 Spirituales vitæ ordinariæ in hora mortis se delusos invenient, & confusos, cum omnibus passionibus in alio mundo purgandis. 159

55 Per hanc viam internam pervenitur, etsi multa cum sufferentia, ad purgandas, & extinguendas omnes passiones, ita quod nihil ampliùs sentitur, nihil, nihil; nec ulla sentitur inquietudo, sicut corpus mortuum, nec anima se ampliùs com-

INDEX PROPOSITIONUM.

- commoveri finit. 169
- 56 Duæ leges, & duæ cupiditates, animæ una, & amoris proprii altera, tandiù perdurant, quamdiù perdurat amor proprius; Unde quando hic purgatus est, & mortuus, ut fit per viam internam, non adsunt amplius duæ illæ leges, & duæ cupiditates, nec ulterius lapsus aliquis incurritur, nec amplius sentitur aliquid, nec quidem veniale peccatum. 170
- 57 Per contemplationem acquisitam pervenitur ad statum non faciendi amplius peccata, nec mortalia, nec venialia. 177
- 58 Ad hujusmodi statum pervenitur non reflectendo amplius ad proprias operationes, quia defectus ex reflexione oriuntur. ibi.
- 59 Via interna sejuncta est à Confessione, à Confessariis, à Casibus conscientiae, à Theologia, & à Philosophia. 184
- 60 Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt, & eò etiam perveniunt, ut sint mortuæ, Deus confessionem aliquando efficit impossibilem, & supplet ipse tanta gratia præservante, quantam in Sacramento reciperent; & ideò animabus hujusmodi non est bonum in tali casu ad Sacramentum Penitentiae accedere, quia id est illis impossibile. 207
- 61 Anima cum ad mortem mysticam pervenit, non potest amplius aliud velle, quàm quod Deus vult, quia non habet amplius voluntatem, & Deus eam illi abstulit. 211
- 62 Per viam internam pervenitur ad statum continuum immobilem in pace imperturbabili. 215
- 63 Per viam internam pervenitur etiam ad mortem

INDEX PROPOSITIONUM.

- tem sensuum; quinimmò signum, quòd quis in statu nihilitatis maneat, idest mortis mysticæ, est, si sensus exteriores non representent amplius res sensibiles, ac si non essent, quia non perveniunt ad faciendum, quod intellectus se ad eas applicet. ibi.
- 64 Theologus minorem dispositionem habet, quàm homo rudis ad statum contemplativi: 1. quia non habet fidem adeò puram: 2. quia non est adeò humilis: 3. quia non adeò curat propriam salutem: 4. quia caput habet refertum phantasmatis, speciebus, opinionibus, speculationibus, & non potest in illum ingredi verum lumen. 221
- 65 Præpositis obediendum est in exteriori, & latitudo voti obedientiæ Religiosorum tantummodò ad exterius pertingit: in interiori verò res aliter se habet, quòd solus Deus, & Director intrant. 225
- 66 Risu digna est nova quædam doctrina in Ecclesia Dei, quòd anima quoad internum gubernari debeat ab Episcopo, quòd si Episcopus non sit capax, anima ipsum cum suo directore adeat. Novam dico doctrinam, quia nec Sacra Scriptura, nec Concilia, nec Canones, nec Bullæ, nec Sancti, nec Auctores eam umquam tradiderunt, nec tradere possunt, quia Ecclesia non judicat de occultis, & anima jus habet eligendi quemcunque sibi bene visum. 230
- 67 Dicere, quòd internum manifestandum est exteriori tribunali Præpositorum, & quod peccatum sit id non facere, est manifesta deceptio; quia Ecclesia non judicat de occultis, & propriis animabus mabus

INDEX PROPOSITIONUM.

mabus præjudicant his deceptionibus , & simulationibus . 223

68 In mundo non est facultas, nec jurisdictio ad præcipiendum , ut manifestentur Epistolæ Directoris quoad internum animæ , & ideò opus est animadvertere , quod hoc est insultus Satanae . ibidem .

Aliæ propositiones à Sancta Sede item proscriptæ.

1 **O** Ratio mentalis est ita cuilibet homini necessaria ad salutem , ut sine ea nemo salvari possit. 191

2 Oratio vocalis respectu mentalis est parvi momenti , & velut furfur respectu farinae , & sicut palea respectu tritici. ibi.

3 Qui exequi nequeunt orationem mentalem, non sunt in statu salutis. ibi.

PRÆFATIO

Continens sexaginta octo Propositiones
Michaelis Molinos, ab INNOC. XI.
damnatas.

Michael de Molinos novitatis amator, & simulatæ pietatis vir, prætextu Orationis quietis, legitimo contra doctrinam, usum, & praxim à viris Sanctissimis, & mysticis in Ecclesia receptam, abutens contemplationis significato, ac orationis vocabulo, plura tum verbo, tum scriptis edocuit, per quæ sanctum mentalis orationis exercitium maculatur; solida, pura, & sancta quæque evertuntur christianæ disciplinæ, pietatis, & religionis fundamenta; incautæ decipiuntur, variosque in errores inducuntur simplicium animæ; ac sensim ad turpia, & quævis enormia deducuntur vitæ sensualis scelera; renovanturque impii simul, ac turpes Beguardorum, & Beguinarum errores in Conc. Viennen. damnati, prout Clementina *ad nostrum de hæretic.* Ac tandem ad lucem revocatur olim in Hispania orta, & tandem sub anno 1633. iterum proscripta, ac sub umbris sepulta phanatica Illuminatorum secta.

Quoniam verò hic pseudo-myfticus cenfuit, viros contemplativos dormire, & quiefcere debere omnes fufpendendo in oratione potentiarum actus, & ab operibus virtuoſis ceſſando, propterea Quietiftarum Antefignanus dicitur, & nomen ſectæ dedit. Olim Quietiftæ in ſenſu proprio dicebantur viri illi, qui procul à negotiis, & mundi curis, ſolitariè degentes, ſoli Deo quietè, ſanctèque in ſpiritualibus exercitiis occupati vacabant: ſed hodie per abuſum Quietiftæ appellantur, qui errores prætaçti de Molinos ſequuntur; adeò ut idem in caſu fit *Quietiſta, & Moliniſta*.

Utiliſſimam rem eſſe credo ſimilium propoſitionum damnationem Confeſſariis, Directoribus, & Parochis proponere, ne in eas in animarum perniciem offendant. Sed caveant, ne judicent, Apoſtolicam ſedem præciſè ex ratione, vel authoritate per me productis ad damnationem proceſſiſſe; nam, cùm contingere poſſit, quòd quæ mihi videntur pro damnatione efficaciſſima, alteri inſirmiſſima appareant, poſſet evenire, ut per me adducta inefficacia judicaret; & opinaretur abſque fundamento fuiſſe propoſitiones damnatas, quod temerarium, ut minimum, eſſet aſſerere. Damnavit itaque Sedes Apoſtolica Quietiftarum errores, quæ in decidendis in materia fidei, & morum quæſtionibus privilegium immunitatis ab errore ex aſſiſtentia Spiritus ſancti habet. Proinde ad earundem proſcriptionem juſtificandam non eſt per nos alia ratio quærenda, ſed captivandus eſt intellectus in obſequium infalibilitatis Romani Pontificis, Supremi Eccleſiæ Catholi- cæ Principis, Doctoris, & Magiſtri; *Qui ſollicitudinem univerſæ Eccleſiæ ex muneris ſui officio habet.* ex Trid. ſeſſ. 29. cap. 1. de reſor.

C A P U T I.

*In contemplatione anima non se habet
merè passivè.*

I. **P**ROP. ab Innocentio XI. damnata. *Oportet hominem suas potentias annihilare, & hac est via interna.*

II. *Velle operari activè est Deum offendere, qui vult ipse esse solus agens, & ideò opus est se ipsum in Deo totum, & totaliter derelinquere, & postea permanere velut corpus exanime.*

1 Quietistæ illis propositionibus sentiunt, animam in ipso contemplationis exercitio esse ab omni actione suspensa, merè passivè se habere, & veluti quoddam inanimatum non debere se movere ad operandum, correspondendo Deo auxilianti, & excitanti; quorum falsitas ex literis Innocentii est certissima, & contra ea est Trid. Sess. 6. cap. 5. de justific. definiens, *hominem recipientem inspirationem à Deo, non se habere ut quoddam inanime: quod repetit can. 5. ubi, Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti... Sed veluti inanime quoddam nihil omninò agere, merequè passivè se habere; anathema sit.*

2 Et licèt ibi Trid. loquatur de preparatione ad gratiam justificationis obtinendam, tamen ejus dispositio est universalis ad quodvis opus supernaturale; ad quod homo à Deo excitatus non merè passivè se habet; sed liberè proprio consensu correspondendo prævenienti gratiæ ad actus supernaturales activè concurrit, dicens ex Apost. 1. Corinth. 15. *abundate in omni opere bono:*

Scientes quòd labor vester non est inanis in Domino. abundare tamen in eo nullus potest, nisi ipse operetur; & labor non est illius, qui non laborat: unde Apostolus dicens *labor vester* intendit laborem activum, non passivum, operantis, & agentis, non verò finentis, & permittentis.

Deinde, gratiæ Dei adjungendum esse nostræ voluntatis consensum, & conatum non obscure significatur Apocalys. 3. *Sto ad ostium, & pulso, si quis audieret vocem meam* (ecce nostra cooperatio) *& aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Est res de fide certa. Apud Augustinum legitur expressè. *De peccat. merit. & remiss. cap. 5.* ubi, *Adiutor enim noster Deus dicitur, nec adiuvari potest, nisi qui aliquid etiam sponte conatur; quia non sicut in lapidibus insensatis, (nota) aut sicut in eis, in quorum natura rationem, voluntatemque non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis. De grat. & lib. arb. cap. 17.* Scripsit: *ut velimus, sine nobis (Deus) operatur; cum autem volumus, & sic volumus, ut faciamus, nobiscum cooperatur. De spirit. & lit. cap. 34.* habet: *Consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire propriæ voluntatis est.* Quibus ostendit voluntatem à Deo præveniente gratia motam, & excitatem ad operandum supernaturaliter, & ipsam operari consentiendo, & obediendo vocationi. Propterea à cap. 15. de grat. & lib. arb. ait: *Ne autem putetur nihil ibi facere ipsos homines per liberum arbitrium, ideo in Psalmo dicitur: Nolite obdurare corda vestra: & per Ezechielem: proiicite à vobis omnes impietates vestras, quas impiè egistis in me, & facite vobis cor novum, & facite omnia mandata mea.* Quod quilibet debet, adeoque & spirituales, & contemplativi, cum
à præ-

à præceptorum Dei, & Ecclesiæ observantia exempti non sint: hinc falsum, & hæreticum est, quòd operari activè in productione supernaturalium actuum consentiendo gratiæ, quæ ad eos nos prævenit, excitat, & illuminat, sit Deum offendere, & quòd Deus solus velit esse agens.

4 Maximè etiam, quia contemplatio ex dicendis *cap. 39. num. 25.* consistit in actibus intellectus, & voluntatis; qui cum sint vitales, necessariò exigunt produci à potentiis vitalibus, seu principiis intrinsecis se moventibus, & non solùm motis, sicut malleus movetur ab Artifice; & ita, vel contemplativus non contemplatur, vel, per actus ab intellectu, & voluntate cum Dei auxilio productos Deum considerat, ipsumque diligit.

5 Et quamvis Scotistæ dicant, posse, Deum de potentia absoluta se solo actum vitalem producere in potentia, se habente merè passivè, per quem in objectum tendat; tamen id in hac materia non concederent, tum propter auctoritates Scripturæ, Concilii, & Augustini, tribuentium hominem per propriam virtutem cum auxilio Dei actus supernaturales efficere; tum quia non est ad miracula sine necessitate recurrendum. Tum quia in eo casu adhuc quis non otiosus maneret, sed per actum talem in Deum tenderet.

Dices I. Solet communiter dici, animam contemplativam in exercitio Theologiæ mysticæ pati, ergo ipsa per intellectum, & voluntatem non operatur.

6 Resp. negando consequentiam: Dicitur pati, quatenus debet recipere dona supernaturalia gratiæ elevantis potentias ad operandum supernaturaliter; recipere autem est quoddam pati; sed non merè patitur, sed verè per intellectum, & voluntatem, Deo auxiliante,

operatur, Deum considerando, ipsumque diligendo; cognoscere autem, & diligere agentis est, non verò à motu, & actione cessantis.

Dices 2. A mysticis admittitur oratio quietis, sed hæc à nominis ethimologia in alio non potest stare, quàm in hoc, quòd anima ab omnibus operationibus quiescat; ergo, &c.

7 Resp. Admittitur cum sanctissimis viris mysticæ magistris, Gregorio, Bonaventura, & Terefia, aliisq; apud Lauream *de orat. opus. 4. cap. 6.* in contemplatione, etiam acquisita, gradus, qui dicitur oratio Quietis. Sed cum eis negatur in otio, & omnium actuum suspensione consistere.

Quod patet; tum ex communi ratione; nam, cum naturam orationis participet, debet esse *elevatio mentis in Deum*. In quem mens non elevatur nisi per actus intellectus, & voluntatis; Tum ex eo, quòd sit contemplatio; quæ essentialiter actum intellectus considerantis, & voluntatis amantis includit, ut dicendum est *cap. cit.* Tum etiam ex specifico orationis quietis conceptu (cui ut bona, & fructuosa sit, est præparatio præmittenda) in qua orans debet per actum fidei sibi Deum presentem credere, & ipsum considerare; ac tantum bonum, ut præsens cognitum, & creditum diligere, eique se offerre, ut de se ipso faciat, quod sibi placeat, & tandem gratias agere.

Quare dicitur oratio *Quietis*, non quia anima in ea nihil agat, quia, ut diximus, per intellectum prævio actu fidei, debet Deum, ut sibi præsentem considerare, & per voluntatem actu charitatis diligere; sed quia Deum jam per considerationem inventum ardenter amat, & in ipso cum tranquillitate quiescit, & jucundatur.

Quæ

Quæ solet etiam dici oratio *præsentia Dei*, quatenus anima Deum sub hac præcisa ratione præsentia respicit, & præsentem cognitum, & creditum voluntas diligit.

9 Item, Oratio *pura fidei*: non quasi orans de ceteris virtutum actibus curare non debeat, & sola fides ei sufficiat, quasi ipsa sola iustificet, ac salvet, ut contra fidem dixerunt Hæretici, quos damnavit Trid. *sess. cit. can. 9*. Sed quia anima in eo actu relictis omnibus obiectis sensibilibus, & intelligibilibus, firmiter, & fixè credens Deum esse ibi, & sibi præsentem considerat, ac diligit.

10 Tandem nominatur oratio *Silentii*, & hoc non solum, quia orans vocaliter non loquitur; quia id in quavis oratione mentali reperitur; aut quia anima suspensa sit a quovis actu intellectus, & voluntatis; nam ex dictis per intellectum actu fidei Deum præsentem credit, & per voluntatem amat; sed quia perseverans considerare, & amare, silenter se continet, ut audiat magistrum loquentem aliquid inspirando. De quare fusiùs *Laurea cit.*

C A P U T I I.

Vota non sunt perfectionis impedimentum.

III. **P**ROP. *Vota de aliquo faciendo sunt perfectionis impeditiva.*

1 Propositio ponitur contra illud *Psal. 75. Vovete; & reddite Domino Deo vestro*; ergo vota de aliquo faciendo non sunt perfectionis impeditiva; aliàs scriptura ad vota nos non invitaret. Siquidem omnia ejus documenta sancta sunt; ejus enim *plenitudo*, & *finis est dilectio Dei, & proximi*, juxta phrasim Augustini *lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 35.*

2 Sed nota, vovere esse consilii, juxta illud *Deuteron.* 23. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris; implere autem præcepti: ibi: Cum Votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requireret illud Dominus Deus tuus. Et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Regulatur enim a natura Contractus, qui à principio est voluntatis, & de post facto necessitatis. 1. *Sicut C. de act. & obligat.*

3 Deinde, majoris meriti est aliquid ex amore Dei facere obligatione voti, quam sine. Quod non-modo ex hoc constat, quòd, quæ obligatione voti fiunt supra bonitatem, quam habent ex natura sua (materia enim voti bona esse debet) participant etiam illam religionis; quandoquidem vota in Dei obsequium, & cultum emittantur; per quæ ipsum cognoscimus, & profite-mur nostrum ultimum finem, in quem nos, & nostra speciali affectu referre volumus; sed etiam, quia vovens, non solum dat opus, quod facit, sed etiam se ipsum, ut dixit D. Bonavent. in *Apolog. pauper. resp. 1. cap. 3. non solum* (vovens) *ait, actum, sed etiam voluntatem dedicat Deo, totum illi offert, & redigit sub jure Divino.* Consequenter plus dat vovens, quam non vovens. Quemadmodum ex Anselmo apud eundem ib. *plus alicui donat, qui dat fructus, & arborem ad proprietatem, quam, qui solos fructus.*

4 Deinde habetur, quòd vota perfectionem non impediunt, sed augeant, & perficiant; nam opus vovens ex allegato, opere non vovens, Deo acceptabilius est; pro eo, quod, sic introducta in voluntate necessitas ex mera libertate gratiositatem obsequii non dimi-nuit, sed consummat. Idem ex Augustino datur *Epist. 127. aliàs 45. ad Armentarium, & Paulinam eius uxorem. Quia iam, inquit, vovisti, iam te obstrinxisti,*

Si, aliud tibi facere non licet non enim talis eris, si non feceris, quod vovisti, qualis mansisses, si nihil tale vovisses. Minor enim tunc esses, non peior. Modò autem, quod absit, miserior, si fidem Deo fregeris, quanto beatior si persolveris. Nec ideò te vovisse peniteat, immò gaude iam tibi non licere, quòd cum tuo detrimento licuisset. Aggredere itaque intrepidus, & dicta imple factis, ipse adiuvabit, qui vota tua expetit. Quibus Augustinus eos hortatur, ut votum de continentia, quod ex communi consensu, & voluntate emisserunt (nec a conjugatis alio modo est vovenda, ut ibid. ipse) exsolvant; ea ratione, quòd, si non impleant, Deo fidem frangunt, & rei apud ipsum sunt, ponentes transgressionem voti, cum qua perfectio Charitatis stare non potest; si verò impleant, ponunt observantiam promissionis, quæ perfectionem dilectionis, & Charitatis concludit (*nam probatio dilectionis exhibitio est operis*) Et ideò vota, ipsorumque observantia perfectionem non impediunt, sed inducunt.

Super quo nullum erit legenti dubium, dum id inspexerit, quod habet D.Thom.2.2.q.184. art.1. & 3. considerans perfectionem Christianæ vitæ specialiter, & substantialiter in charitate consistere; quia unumquodque dicitur esse perfectum, in quantum attingit proprium finem, qui est ultima rei perfectio. Charitas autem est, quæ unit nos Deo, qui est ultimus finis humanæ mentis; quia, *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* 1.Joan.4. ut loquitur art.1. in corpore idem Sanctus Doctor.

6 Alia quoque sunt ex D.Bonavent. loco allegat. attendenda, ibid. dicente. *Radix, forma, finis, complementum, & vinculum perfectionis charitas est, ad quam Magister omnium Christus, Legem, & Prophe-*
tas,

tas, & per consequens universa Dei documenta red-
cit; Et statim assignans perfectionis differentias; sub-
dit. *Una quidem est necessitatis* de qua in Deuteron.
 18. Perfectus eris, & absque macula coram Domino
 Deo tuo. Glossa, *idest absque macula criminali*....
Alia est perfectio supererogationis, de qua dicitur in
 Mattheo 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende om-*
nia, quæ habes, & da pauperibus. Prima perfectio est
 adultis omnibus ad salutem necessaria. Quatenus, ut
 salventur, debent à mortalibus abstinere (nam charita-
 ti repugnant) & mandata implere, sine quo nullus sal-
 vatur, nisi, ut oportet, ex corde peniteat. Unde Chri-
 stus apud Matth. ubi supra interroganti: *Quid boni fa-*
ciam, ut habeam vitam æternam? Respondit: *Si vis*
ad vitam ingredi, serva mandata. Propterea quidam
 dixerunt perfectionem Christianæ vitæ essentialiter con-
 sistere in præceptorum observantia, per quam removen-
 tur, quæ sunt charitati contraria, mortalia nimirum
 peccata, cum quibus charitas stare non potest; sine
 qua nullus Deo unitur, & conjungitur.

7 Secunda perfectio non est, secundum legem ne-
 cessitatis, adultis necessaria; nam solum sub consilio ca-
 dit. Consilia autem (ut voluntaria paupertas, obe-
 dientia, jejunia, itinera, aliæve macerationes non
 præceptæ) sub peccato non obligant. Cæterum, cum
 propter Deum ab iustis executioni dantur, instrumen-
 ta sunt perfectionis ex Matta de Canoniz. Sancto. p. 2. c.
 17. num. 15; Quatenus Deus ad ipsorum implementum
 auget in eis charitatem, qua anima cum Deo unitur;
 magis, & minus perfectè juxta charitatis gradum.

8 Modò. Votorum emissio, ipsorumque observan-
 tia nec perfectioni necessariæ, nec supererogationi re-
 pugnat; quippe charitati non contrariatur, sed potius

eam

eam auget, & gradus est pervenienti ad perfectionem, hoc est, unionem cum Deo per amorem, & charitatem. Certum etenim est, quòd Deo placeat, ipsumque ardentius justus amet, & ad perfectionem currat, qui ob ipsius amorem mandata ejus, & Ecclesiæ servat: implet consilia: Supererogationis opera non omittit: exercitiis spiritualibus frequenter incumbit: pietatis, & virtutis officia sæpiissimè repetit: proximis misericordiæ functionibus succurrit: orat, meditatur, & per temporum intervalla contemplatur, ac Deo in omnibus, etiam per Votorum emissionem, & observantiam placere studet. Afferere autem istorum implementum (quòd ex post facto sub præcepto cadit) perfectionem impedire, eique prejudicare; est dicere, præceptorum observantiam, perfectionem tollere, & charitati repugnare, contra illud ad Timoth. 1. *Finis præcepti est Charitas*: hoc est, finis, & scopus à lege intentus est charitas in homine introducenda: propterea ea præcipit, ex quibus charitas nascitur, scilicet, abstinentiam à malo, puritatem cordis, & bonorum operum exercitium.

9 Quare error in propositione contra fidem datur; & est injuriosus tot Sanctissimis Pontificibus, Episcopis, & Sacerdotibus, quasi perfectione caruerint, ex quo castitatis Votum (ordinibus Sacris ex lege Ecclesiastica annexum) summo studio, & sollicitudine impleverint. Ad omnes item Ordinum Regularium personas injuriam extendit; qui in statu tendendi ad perfectionem existunt ex D. Thom. 2. 2. q. cit. art. 3. ad 1. ex hoc, quòd se obligant perpetuò cum aliqua solemnitate, votis religionis emissis, ad ea, quæ sunt perfectionis, abstinendo nimirum (ut liberius Deo famulentur) à secularibus, & rebus etiam illis, quibus alias licitè, & salvo statu religioso sine culpa uti potuissent.

10 Quinimmò hoc pariter error Molinistarum retunditur, quòd Beata Virgo votum virginitatis emisit, ut expresse Augustinus *de Sancta virginit. cap. 4.* Hoc, ait, *indignant verba, quæ sibi foetum annuntianti Angelo Maria reddidit*, quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? *Quod profectò non diceret, nisi Deo Virginem se ante vovisset.* Fuit autem Beatissima Virgo perfectissima quidem, quod nullus, nisi blasphemus, negabit. Et hinc evidens est vota perfectionem non impedire, sed potiùs augere, & ad eam conferre, ut diximus.

C A P U T I I I.

Etiam perfecti tenentur præsidio gratiæ bona opera elicere.

PROP. IV. *Activitas naturalis est gratiæ inimica, impeditque Dei operationes, & veram perfectionem, quia Deus operari vult in nobis sine nobis.*

I Ad istam sicut ad primam; contra quam etiam addas August. Serm, 169. *de verb. Apost. ad Philip. 3. cap. 11.* ubi. *Hanc ergo, Fratres mei, iustificationem & habeamus, in quantum habemus; & augeamus, in quantum minores sumus.... Sed totum ex Deo: non tamen, quasi dormientes, non quasi, ut non conemur; non quasi, ut non velimus. Sine voluntate tua non erit in te iustitia Dei. Voluntas quidem non est, nisi tua; iustitia non est, nisi Dei: Esse potest iustitia Dei sine voluntate tua, sed in te esse non potest, præter (vel ut alii legunt) nisi per voluntatem tuam.... Qui ergo fecit te sine te, non te iustificat sine te; Ergo hominis adulti iustificatio, ejusdemque augmentum cum Dei gratia,*
non

non sine hominis voluntate fit: In quo August. ab Ecclesia communiter recipitur.

2 Nec excluduntur perfecti, quia & ipsi debeant divinæ gratiæ consentire, eique bene cum ea operando respondere. Nam Augustinus absolutè loquitur. Tum quia Scriptura Sacra non semel omnes, adeoque & perfectos, hortatur, non ad quietem, non ad otium, non ad supprimendos virtutum actus, sed ad bene operandum; Matth. 7. *ut quærant, petant, postulent*. Ad Galat. 6. *ut bonum faciant, & non deficient*. Ad Philip. 2. *ut cum metu, & tremore operentur propriam salutem*. 2. Petri 1. *ut per bonorum operum exercitium certam faciant propriam electionem, & vocationem*, & alibi passim. Quibus satis ostenditur, quemlibet in negotio salutis debere, excitante, & adiuvante gratia, se liberè movere, & activè cum ea ad bona opera concurrere.

3 Maximè quia Apostolus 2. ad Corinth. 6. cum Corinthiis omnes Fideles monet, *ne in vacuum gratiam Dei recipiant*. In vacuum autem gratiam Dei recipit, qui cum ea non laborat, ut voluntatem Dei faciat, & suæ salutis consulat. Quam ipse non in vacuum, sed cum fructu recepit; prout testatur 1. ad Corinth. 15. *Gratia autem Dei sum id, quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi, non ego autem (solus) sed gratia Dei mecum*; Ergo consentire gratiæ, non est, Dei operationes impedire, sed potius ad majora dona se disponere, juxta illud Matth. 7. *petite, & dabitur vobis*. Joan. 14. *Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam*. Trid. sess. 6. cap. 11. de justif. *Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis, & adjuvat, ut possis*.

4 Deinde, activitas naturalis, quæ est divinæ gratiæ inimica, illa est, quæ fuit hæreticis familiaris; adeoque.

I. Illa Pelagianorum, qui omnem gratiam actua-
lem internam supernaturalem negantes, dixerunt, tan-
tas esse liberi arbitrii vires, ut possit homo, solis na-
turæ viribus, Dei implere præcepta, justificari, & sa-
lutem consequi sine gratiæ internæ supernaturalis auxi-
lio, contra illud *Joan. 4. Sine me nihil potestis facere;*
& *2. ad Corinth. cap. 3. non quod sufficientes simus cogi-
tare aliquod à nobis, quasi ex nobis.*

II. Illa Semipelagianorum, qui, licet contra Pela-
gianos tenerent cætera salutis opera, etiam à Dei gratia
procedere, tamen cum illis convenerunt in eo, quòd
dicerent, initium salutis nostræ à solis pendere nature
viribus; seu, nos solis naturæ viribus fidem assequi,
quærere, pulsare, & petere, ut eam impetremus. Con-
tra quos Concilium Arausicanum II. *Can. 5.* statuit. *Si
quis sicut & augmentum, ita & initium fidei,
non per gratiæ donum, sed naturaliter in nobis esse
dicit, Apostolicis dogmatibus adversarius probatur, B.
Paulo dicente, quia, qui cepit in nobis opus bonum,
perficiet.*

III. Illa Beguardorum, & Beguinarum, quorum
error inter alios, quintus, prout in Clement. *Ad no-
strum de hæret.* fuit; anima non indiget lumine gloriæ,
ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beatè fruen-
dum. Contra illud ad *Rom. 6. Gratia Dei vita æ-
terna.*

Hinc patet, quòd ea activitas naturalis gratiæ repu-
gnat, quæ gratiam excludit, quæque sine gratia asse-
ritur valere ad opus, ad salutem conferens; non verò
illa, quæ supernaturalis gratiæ vigore roborata, cum
ea salutaria efficit opera.

5 Nullus itaque omninò suo otio gratiæ resistat, sed sedulò agat, eique ostendenti, quid agendum sit, & quid vitandum, & ad operandum adjuvanti, fideliter, promptèque respondeat, & sæpe repetat illud, *paratum cor meum, Deus*; eamque precationem: *Actiones nostras, quæ sumus, Domine, aspirando præveni, & adiuvando prosequere*, &c. ad Deum non omittat dirigere.

C A P U T I V.

Operationes intellectus, & voluntatis in contemplativis necessariæ.

PROP.V. Nihil operando necessariò anima se ipsam annihilat, & ad suum principium redit, & ad suam originem, quæ est essentia Dei, in qua trasformata remanet, & divinizzata, & Deus tunc in se ipso remanet; quia tunc non sunt amplius duæ res unitæ, sed una tantum: & hac ratione Deus vivit, & regnat in nobis; & anima se ipsam annihilat in esse operativo.

1 Etiam præsens propositio eò tendit, ut incautos seducat eis persuadens otium. Præterea, si anima, omnem intellectus, & voluntatis actum erga Deum suspendit, dormit potius, quàm oret; nam, cùm orare sit, mentem in Deum elevare, ipsum considerando, & amando: ubi non est cognitio, ubi deest amor, somnolentia, non oratio habetur; Et ita ab omni actu cessatio, non contemplatio, sed casus à contemplatione est dicenda.

2 Deinde transformatio animæ contemplantis in Deum, est, non substantialis, per suum esse transiens
in

in esse Dei, ut quidam blasphemarunt; sed accidentalis, & per affectum; ad quam habendam necesse est, ut anima operetur, prout dixit Bonavent. *In stim. amor. p.2.cap.7. erga finem: ut se totum recolligens intret ad cor suum, & intima cordis ingrediens, se resolvat in Deum; ut nihil nec videat, nec sentiat nisi Deum, & tunc aliquomodo, sic deificatus, & transformatus in Deum, ad quodcumque se vertet, nihil nisi Deum considerabit.*

3 Actualis pariter unio (habitualis per habitum) animæ cum Deo est per operationem, & charitatis actum juxta D.Thom.3. part.q.6.art.6.ad 1. ubi: *unio naturæ cum Deo est per operationem, in quantum scilicet eum cognoscimus, & amamus.* Patet ex D.August. lib.8. de *Trinit.cap.10. Quid est ergo amor, nisi quædam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem scilicet, & quod amatur.* Lib.12. contra Faustum. cap.14. *est enim bitumen ferventissimum, & violentissimum gluten, significans dilectionis ardorem, vi magnæ fortitudinis ad tenendum societatem spiritalem omnia tolerantem.* De Fide, & Symbolo cap.9. *Non enim reconciliamur illi nisi per dilectionem, qua etiam filii appellamur.* Hinc Laurea opus.8.cap.4. notavit unionem mysticam animæ contemplantis cum Deo, esse relationem insurgentem ex actibus perfectè cognoscendi, & amandi Deum; quæ, illis actibus præviis, fundatur in anima, & terminatur ad Deum cognitum, & amatum. Proindè sequitur, quòd anima actuali unione non unitur eum Deo, nec in ipsum per affectum transformatur, si omnem suspendit operationem cognitionis, & amoris erga ipsum, summæ amabilitatis bonum.

4 Nec subsistit, quòd Deus *regnet, & vivat in adul-*

adultis, Si otio se tradant. Audias August. lib.I. de Trinit.cap.8.ubi: sed quia omnes iustos, in quibus nunc regnat, ex fide viventibus, mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus. Animadversione est dignum illud ex fide viventibus; non quòd sola fides ad salutem sufficiat, quia fides sine operibus mortua est, ex Epistola Iacobi cap.2. Sed quia fides est initium salutis: Initium enim est à fide ex August. serm.168. de verb.Apost. & infra: dic, quæ fides? Quæ per dilectionem operatur..... Ergo tu ama, quia charitas cum fide ipsa te perducit ad pacem. Itaque, ut Deus in perfectis per gratiam regnet, non debent otiosi manere, sed statutis temporibus credere, sperare, & diligere, ut oportet, ac cætera implere, quæ Deus, & Ecclesia præcipiunt.

C A P U T V.

In contemplatione Deus cognoscendus est.

PROP.VI. *Via interna est illa, in qua non cognoscitur lumen, nec amor, nec resignatio; & non oportet Deum cognoscere, & hoc modo rectè proceditur.*

Hac etiam propositione Molinos suis pseudo contemplativis otium, somnolentiam, & ab omni actu suspensionem suadet, ad quam propterea sicut ad eas sub cap.1.& 3.

I Deinde, contemplatio est perfectissima orationis species; adeoque debet constitutiva orationis participare; & ita Deum respicere; nam oratio juxta Damascenum, & communem. *Est pius affectus, vel elevatio mentis in Deum.* Quomodo autem mens in Deum elevatur, si à contemplativo non cognoscitur, non

amatur super omnia? nec potest super omnia diligere, nisi cognitio amorem præcedat, & Deum fides voluntati proponat; quoniam *in incognitum voluntas non fertur*, ex regula apud Philosophos certa; & ut dixit Augustinus *lib. 10. de Trinit. cap. 1. rem prorsus ignotam amare omnino nullus potest*. Si autem contemplativus Deum diligit, Deum cognoscit ad textum Joannis *epist. 1. cap. 4. Omnis, qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non diligit, non novit Deum*. Et proinde, nec contemplatur, nec orat, si Deum non agnoscit, quia tunc in Deum super omnia per actum dilectionis non tendit. Et hinc non rectè procedit, qui Deum non cognoscit, sed, ut actum contemplationis exerceat, necesse est, ut mente Deum teneat; quemadmodum ejus cognitio in ecstasim rapto ab Augustino recognoscitur, dicente in *Psalm. 67. num. 36. ad verba. ibi. Benjamin adolescentior in ecstasi: Ecstasis est mentis excessus, quòd aliquando pavore contingit, nonnumquam verò per aliquam revelationem alienatione mentis à sensibus corporis, ut spiritui, quod demonstrandum est, demonstratur. Unde intelligi etiam sic potest quod hic positum est in ecstasi, quia cum ei persecutori dictum est de Cælo, Saule, Saule, quid me persequeris: adempto lumine oculorum carnalium, respondebat Domino, quem spiritu videbat*. Ecstasis autem nonnumquam ad contemplationem, etiam acquisitam, ex Dei benignitate subsequitur, ut scripsit Laurea *de orat. opusc. 5 cap. 6. conc. 2.* Ideò, si in ecstasi Deus cognoscitur, & in contemplatione cognosci debet, in qua minor à sensibus alienatio habetur, quàm in ecstasi.

C A P U T V I.

Novissima hominis debent etiam Perfecti cogitare.

PROP.VII. *Non debet anima cogitare nec de præmio, nec de punitione, nec de Paradiso, nec de Inferno, nec de morte, nec de æternitate.*

1 Etiam viris perfectis est dictum Ecclesiastici 7. *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua* (mortem scilicet, iudicium, infernum, Paradisum) *& in æternum non peccabis*: ergo contra illud fuit propositio pronunciata.

2 De cogitatione mortis August. *Serm.39. de verb. Ecclesiast. ne tardes* (aliàs ex 50. homiliis cap.1.) dixit; *Diem ultimum quisque salubriter cogitet. Misericordia Dei est, quia nescit homo, quando moriatur: latet ultimus dies, ut observentur omnes dies, Nec excluduntur perfecti, & contemplativi.*

3 Idem de iudicio extremo *Serm 97. de verb. Marci 13.* (aliàs 21. de *Verb. Domini*) cap.1. t.5. scribit: *Frates.... unusquisque de novissimo suo die cogitet: ne fortè, cum senseritis, vel putaveritis longè esse novissimum sæculi diem, dormiatis ad novissimum vestrum diem.*

4 Idem de cogitatione æternæ beatitudinis in *Psal. 36. serm.2.num.16.* *Si vis sustinere laborem, attende mercedem. Ita fit, ut necessario temporalis sit tribulatio tua, qua finita, venias ad felicitatem infinitam.*

5 Idem de cogitatione inferni *serm.161. de verb. Apost. cap.4.* *Cogita, quomodo tremas, si tibi aliquis*

calumniatur, ne mittaris in carcerem; & tu ipse contra te malè vivis, ut mittaris in ignem?

6 Quanta utilitatis sit omnibus præactorum memoria, non est opus repetere; siquidem nullus est, qui maxime fructuosam non dicat, & aptissimam non judicet, ut à vitiis homines revocentur, & in Dei obsequium accendantur. Contemnens utrumque Molinos, & inters ipse ad memoranda *novissima* fuit, & alios iniqua instructione pervertit. Quos utinam ad sanam mentem Psalmista reduceret *Psal. 4. usquequò gravi corde?* & alio sanarentur oraculo: *Mors peccatorum pessima.*

C A P U T V I I.

Oportet, contemplativum suum statum cognoscere.

PROP. VIII. *Non debet velle scire, an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eadem voluntate resignata maneat, nec ne; nec est opus, ut velit cognoscere suum statum, nec proprium nihil, sed debet ut corpus exanime manere.*

Ita pariter pseudo-magister spiritus suos ab omni actu cessandum instruit; ad quam, ut priores, in quibus omnium virtutis actuum suspensionem exaggerat.

1 Contra quam item est Paulus *ad Roman. 12.* illis verbis: *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Ad Ephesios 5. ut filii lucis ambulate, probantes, quod sit beneplacitum Deo. vers. 15. videte itaque, Fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed ut Sapientes. vers. 17. propterea nolite fieri imprudentes,*
sed

sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei. Qui quidem etiam ad perfectos diriguntur; nam & ipsi tenentur scire, quid Deus velit: quid ipsi sit acceptum: debent cautè ambulare, & ne imprudenter agant, intelligere, quæ sit Dei voluntas, & videre, an cum illa gradientur, & conformentur, faciendo quod ipse præcipit, quod ipsi est acceptum, & gratum; & vitando, quæ prohibet, ipsique displicent. Quomodo autem potest, quis hæc animadvertere, si non cognoscat suum statum, & suas actiones consideret?

2 Deinde idem Apostolus summæ perfectionis vir de se 2. *ad Corinth. 12.* Scripsit: *Pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis:* ergo, quare ceteris perfectis ad proprium statum, & nihil reflectere prohibetur; Ex reflexione ista (quisquis sim) peccator natus sum: peccator vivo: & nisi mei misereatur Deus, peccator moriar (*nam sufficientia nostra ad ea, quæ conferunt ad salutem, ex Deo est, per Christi merita*) Nullus prudens est, qui ad Deum oratione non recurrat, & actus humilitatis sæpius non repetat. Piconius in *cap. 3. ad Roman. tit. corollar. pietatis.* Unde August. dixit *tract. 25. in Joan. tota humilitas tua, ut cognoscas te.*

3 Ad Galatas 6. Idem Apostolus: *considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Ubi loquitur de viro spirituali, & perfecto, prout patet ex præmissis: *Vos, qui spirituales estis:* hoc est, qui perfecti estis, & qui, carne vestra crucifixa, secundum spiritum vitam ducitis; Adeoque & viri perfecti ad se ipsos debent oculos mentis convertere, ut propriam infirmitatem videntes Deum orent, & salvatoris opem implorent, ne tentationibus succumbant, & ab incæpto opere deficiant.

4 Maxime etiam, quia perfecti non absolvuntur à debito præmittendi confessioni examen conscientiae: sine quo confessiones factæ invalide sunt, & sacrilegæ propter periculum, cui quis se exponit, non confitendi omnia peccata mortalia per dicta *lib.1. Cautela Confessar. cap.7. nu.4.* Unde decrevit Trid. *Seß.19. cap.5.* Oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habeant, in confessione recensere: Et infra. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, proculdubio omnia divinæ misericordiae agnoscenda exponunt: qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Sine autem sui status cognitione examen conscientiae non subsistit, ut per sequentia *ibid.* significat Trident. *constat enim, nil aliud in Ecclesia à penitentibus exigere, quam, ut postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiae suæ sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit.* Scienter autem aliqua quis censetur retinere, si imparatus accedat ad salutis Tribunal.

C A P U T V I I I.

Etiam viris perfectis sunt actus reflexi necessarii.

PROP. IX. Non debet anima reminisci, nec sui, nec Dei; & in via interna omnis reflexio est nociva, etiam reflexio ad suas humanas actiones, & proprios defectus.

I Quòd reflexio ad proprios actus & viris perfectis con-

conveniat, & necessaria sit, ex scripturis ostenditur; nam eis quoque ex illis præscribitur, ut attendant ad se ipsos, & proprios actus. *Ad Ephef. 5. Videte, quomodo cautè ambuletis.* Item, ut ea respiciant, quæ operare debent. *Quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque amabilia, quaecumque bonæ famæ; Si qua virtus, si qua laus discipline, hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite,* Ut scilicet bonum à malo distinguant, & ipsum bonum amplectantur. *1. ad Thessalonicenses. 5. Omnia autem probate; quod bonum est, tenete. Ab omni specie mala abstinete vos.* Item, ut continuò circa se ipsos vigilent. *Matth. 26. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Luc. cap. 12. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet, & cap. 21. Vigilate itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini, fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante filium hominis.* Item, ut peccata in memoriam revocent, eaque speciali dolore detestentur. *Ezechiel. 18. proiicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Psal 6. Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum. Isaia 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* Augustinus *Serm. 169. aliàs 15. de verb. Apost. cap. 15. Proba, ait, & te ipsum tu ipse.* At attendere, respicere, distinguere, vigilare, recordari, & probare, vel sine reflexis actibus non fit, vel ad minus sæpe exiguntur, ut consideranti evidens esse potest; atque ita actus reflexi sunt etiam perfectis hominibus necessarii.

2 Confirmatur. Reflexio sui movet ad perseverantiam in bonis operibus, & timendum, & formidandum

de propria justificatione, juxta Trid. Sess. 6. de justifi. cap. 9. ubi. *Quilibet, dum se ipsum, suamque propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum; & ita quisque excitari debet ad operandum propriam salutem in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, in jejuniis, & castitate, ut ibi. loquitur cap. 13. nec se restringit ad hos præ aliis, sed absolute, & absque limitatione disponens, omnes, & singulos sine distinctione comprehendit ut sui reminiscantur, & se ipsos considerent: ergo nec perfectis reflexio nociva est, sed omninò utilis.*

3 Contra alterum, *non debet anima reminisci Dei*, adducitur debitum, quod & perfecti habent ad eliciendos saltem sexies in anno explicitos fidei, spei, & caritatis actus; in quibus omnibus reminiscimur Dei: Aliàs dicendum foret, quòd, vel eos elicere, & symbolum recitare esset tantum imperfectorum, & incipientium; vel, quòd perfecti contemplativi, explicitè credendo, sperando, & diligendo Deum, à perfectionis statu exciderent; vel, quòd perfectis divino non imponeretur præcepto, ut explicitè crederent, sperarent, & Deum super omnia diligerent. Ex quibus quodlibet falsum nemo esse dubitat; hominibusque, etiam perfectissimis, eos actus esse præceptos, eisque necessarios necessitate medii ad salutem catholicè tenendum est. Fidei præceptum habetur Joannis 3. *Qui non credit, jam judicatus est; sed cur judicatus? quia non credit in nomine unigeniti filii Dei.* Ad Hebræ 11. *Sine fide impossibile est placere Deo: credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se*

se remunerator sit: & alibi prout supra lib.2.cap.14. num.7.

4 Illud spei datur Psal.9. *Sperent in te, qui noverunt nomen tuum.* Psal.61. *Sperate in eo omnis congregatio populi.* Ecclesiast.2. *Spera in illum.* Ad Rom.8. *Spe enim salvi facti sumus.* Ad Hebræ. 10. *Teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem.* Petri 1. *Sperate in eam, quæ offertur vobis, gratiam* Trid. *Sess.6.cap.6.* Inter actus ab adultis de necessitate justificationis præmittendos illum spei recenset. *Disponuntur autem (inquit) ad ipsam iustitiam..... dum peccatores se esse intelligentes, à divinæ iustitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo in spem eriguntur, fidentes Deum, sibi propter Christum propitium fore.*

5 Illud verò charitatis Deuteron.6. *Diliges Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota animatua, & ex tota fortitudine tua.* Quod repetitur *Matth.22. & Lucæ 10. & 1.Joan.3.* *Qui non diligit, manet in morte.* Adductæ autem auctoritates sunt indefinitæ in materia fidei, & dogmatis, ergo universalibus æquivalent, & ita sine exceptione ulla sunt intelligendæ, ut omnes, & singulos respiciant, tam perfectos quàm imperfectos.

6 Addo. Si viri perfecti non deberent reminisci Dei, ergo nec unquam orare; nam oratione Dei reminiscimur, cùm mens ipsa ad eum elevatur: sed à debito orandi absolvendi non sunt; nam eis, sicut cæteris, datum est à Christo præceptum orandi saltem vocaliter per dicenda *cap.39.*

Deinde similis error opponitur testimonio Petri omnibus scribentis: *crescite in gratia, & in cognitione Domini nostri, & salvatoris Jesu Christi.* *Epist.2.c.ult.*

Perfecti cavere debent, ne Scandalum præbeant.

PROP.X. *Si propriis defectibus alios scandalizet, non est necessarium reflectere, dummodò non adsit voluntas scandalizandi, & ad proprios defectus non posse reflectere, gratia Dei est.*

1 Adversus primam partem propositionis est Paulus ad Rom. 14. ver. 13. *Ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum.* Et 1. ad Corinth. 8. *Videte autem ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis; nam, qui fratrem scandalizat, iam non secundum charitatem ambulat;* ut ibid. ad Rom. ver. 15. *& Christum offendit, loc. cit. Ad Corinth. ver. 12. Propterea ver. 19. cap. allegat. ad Rom. repetit. Quæ ædificationis sunt, in invicem custodiamus:* Sed Apostolus absolute loquitur, adeoque verba non ad imperfectos restringuntur, sed ad ipsos itidem perfectos, & spirituales pertinent, ut cæteros bonis exemplis ædificent.

2 Quibus, sicut aliis datur à Christo Lucæ 10. præceptum de dilectione proximi: Quem eos non diligere est certum, & à statu perfectionis excidere, dum ipsum ad malum inducunt, præbeantque lapsus, & ruine spiritualis occasionem; per quod scandalum describitur; Nam non malum, sed bonum proximo optare charitatis, & Deo in omnibus placere, & non offendere perfectorum maximè est proprium. Hinc, qui defectibus alios scandalizare non verentur, falsum est inter perfectos posse computari; sed scandalistæ sunt nominandi à scandalo, quod præbent.

3 Addo, non modò prohibemur defectibus scandal-

dalum proximis dare; verum & actiones, aliàs in se licitas, tenemur aliquando suspendere, ne infirmos, & simplices scandalizemus. Totum traditur ab Apostolo, ubi supra ad Corinth. 10. per illa *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant*; & cap. 8. Corinthiis ostendit, licitum in se esse Idolothytum (res nimirum Idolis immolatas) comedere; quibus tamen significat debere à commestione abstinere, dum non ædificat, sed destruit; hoc est, dum infirmis, & simplicibus esse potest occasio lapsus, & ruinæ: propterea cap. 8. dixit. *Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem*: Fortè Paulus inter perfectos numerandus non erat? id absit etiam concipere; & tamen eligit potiùs tota vita ab omnibus prorsus, etiam licitis carnibus, abstinere, quàm, ut scandalum cuiquam aliquo modo afferat; Itaque quo titulo perfecti dicendi sunt, qui defectibus abundant, nec curant, an suis actionibus iste offendatur, an ille pereat?

4 Nec obstat, quòd eos effectus non ponerent cum expressa voluntate scandalizandi; nam, sicut in peccato furti v.g. ut quis peccet, opus non est, ut expressam intentionem habeat vel offendendi Deum, vel lædendi proximum, sed late est, ut advertat, vel actum esse à lege prohibitum, vel alienum sumere; ita in scandalo peccatur, etiam si desit expressa voluntas scandalizandi; modò cum advertentia ponatur actio, quæ de se, vel, ut in istis circumstantiis est occasio lapsus, & ruinæ spiritualis in proximo, eumque potest ad peccatum inducere. Nec tunc deest voluntas ad minùs implicita scandalizandi; nam aliàs ipsa actio non poneretur.

5 Alterum, quod in propositione tangit: & ad proprios

*prios defectus non posse reflectere, gratia Dei est, destruit gratiam, & auxiliorum supernaturalium naturam; quæ nobis conferuntur à Deo, ut illis ad bonum supernaturale adjuti, bonum operemur: & hinc dicta auxilia, quia nos adjuvant; eisque egemus, ut vires nostræ eleventur, confortentur, & roborentur, ut exire possint in actus supernaturales: sine quibus in ordine ad finem supernaturalem operari neutiquam possemus; nam *sufficiencia nostra ex Deo est*, ex Apostolo 2. *ad Corinth. 3.**

6 Deinde. Donum divinæ gratiæ est, ut quis de facto reflectat, ac reflectere possit ad vitia, quæ commisit; siquidem ex eorum consideratione exterritus dolorem de illis concipit, ac sibi omnino displicet, Deum summum bonum offendisse, firmiterque proponit gratiæ supernaturalis præsidio de cætero ab illis non modò abstinere, verum & ab omnibus, quæ possint Deum offendere; & inde divinitus adjutus elevatur ad benedicendum, laudandumque Deum, ac gratias agendas, quòd se æternis suppliciis non destinaverit. Ideò tantum abest, ut non posse ad suas culpas reflectere sit Dei gratia, ut potius specialissimum donum sit eas respicere, & considerari; nam salutare inde homini effectus procedunt, & ad exercitium humilitatis quisque excitatur, dicente D. Thoma 2.2. q. 161. art. 1. *ad primum, quòd dupliciter sumi potest humilitas. Uno modo ex principio extrinseco, puta, cum aliquis ab alio deiicitur; & sic humilitas est pæna. Alio modo ex principio intrinseco ... cum aliquis considerans suum defectum, tenet se in infimis secundum modum suum, sicut Abraham dixit ad Dominum Gen. 18. Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis; & hoc modo humilitas ponitur virtus. Et, en quomodo ad proprios defectus reflecte-*

flexum habere, opus virtutis est, & proinde donum divinæ gratiæ; ut ponderatum est à Riccio *in suo homine interiori p.1.cap.10.ad propositiones Molinos.*

7 Idem error in terminis ex ejusdem D.Thomæ doctrina retunditur. Nam *1.p.qu.22.art.3.* contra Pelagium hæc dixit: *Cogitare igitur, atque ad propria reflectere crimina, effectus doni desursum est, descendens à Patre luminum, quo illuminata mens hominis, & mota, ad actum excogitandi, aut reflectendi transit super se ipsum, propriique vitia cordis.*

8 Opponi pariter potest decretum Trid.*sess.13.cap.5. de penit.* requirentis ad peccatorum confessionem, ut examen conscientiae præmittatur; ac oportere, ait, à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri; & infra: *postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiae suae sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti (nota) non occurrunt, in universum, eadem confessione inclusa intelliguntur.* Examen autem, & discussio conscientiae absque reflexione ad propria crimina, & cognitione culparum non fit, ut extra dubium est: ac ad id necessaria est Dei gratia, quia, ut ubi *supra* Apostolus. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis;* hoc est nostris naturæ viribus non possumus aliquid cogitare ad animæ conversionem, & salutem conferens; sed egemus Dei gratia, quia *sufficientia nostra ex Deo est,* Deo adjuvante, & auxiliante ad benè cogitandum, & benè agendum in ordine ad finem supernaturalem. Et hinc patet divinæ largitatis donum esse, posse ad propria delicta animum con-

convertere, eaque de facto respicere; non verò, *non posse reflectere*, prout blasphemavit, pronunciavitque Molinos.

C A P U T X.

Nec perfecti cum dubio debent operari.

PROP. XI. *Ad dubia, quæ occurrunt, an rectè procedatur, nec ne, non est opus reflectere.*

1 Ad istam sicut ad nonam. Contra quam adducitur & illud Pauli ad Rom. 14. *Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide: omne autem, quod non est ex fide, peccatum est*; hoc est, qui contra conscientiam (dictamen scilicet rationis dictans hic, & nunc non licere carnibus vesci) illis ad cibum utitur, facit contra proximam morum regulam, eligitque objectum, quod tamquam illicitum, & prohibitum apprehenditur ab intellectu; & hinc peccat; cum illud operetur, quod ut malum voluntati proponitur.

2 Pariter, qui fluctuans, & hæsitans, an tali cibo utiliceat, dum sic dubitans, comedit, peccati reus est. Et quidem mortalis, si dubitet, an comestio sub mortali prohibeatur: ratio est, quia, qui se committit periculo peccandi mortaliter, mortaliter peccat, secundum illud, *qui amat periculum, in illo peribit, Ecclesiast. 3.* Qui autem dubitans, num aliquid licitum sit, vel illicitum, dum cum illo dubio operatur, periculo se exponit, offendit Deum legislatorem, & ita peccandi. Hinc quivis fidelium debet in ea circumstantia ab actione abstinere. Et ut prudenter se gerat, teneatur adhibere moralem diligentiam, ut à peritis de veritate instruat, & ad orationem confugere, per quam
à Deo

à Deo lumen impetret, quo valeat dubium deponere.

3 Quòd si, morali adhibita diligentia, adhuc dubium subsistat, si aliqua agendi necessitate urgeatur, tutiorem partem eligat, & eam, à qua advertit abesse periculum infringendi legem Dei; nam juxta textum in *Clement. ex vii §. Item prætereà de verb. Signifi. In his, quæ animæ salutem respiciunt, ad vitandos graves remorsus conscientiae pars tutior est tenenda.* Legendus August. lib. I. de Baptis. contra Donatistas, qui in casu sibi proposito cujusdam Donatistæ ad Catholicam Ecclesiam redire meditantis (qui licet fateretur valere in Ecclesia Catholica Baptismum, rectèque ipsum in ea suscipi) dubitantis tamen, an rectè, seu licitè apud Donatistas susciperetur, cap. 3. hæc dedit. *Si dubium haberet, non illic rectè accipi, quod in Catholica rectè accipi certum haberet, graviter peccaret in rebus ad salutem animæ pertinentibus: velleo solo, quod certis incerta præponeret: & cap. 5. iterum urget. Accipere, itaque in parte Donati, si incertum est esse peccatum: quis dubitet certum esse peccatum, non ibi potius accipere, ubi certum est non esse peccatum; Ergo, dum quis dubitat, an rectè procedat, non est dubium peccare, si non fatagat de veritate instrui, vel partem non eligat tutiorem, quando dubium deponi non potest.*

Et hinc perfecti notent, quanti referat scire, & reflectere, quid faciendum, & in operandi exercitio non dubitare; dubium deponere, & in dubio securiùs amplecti.

Perfecti solliciti esse debent de propria perfectione, sanctificatione, & salute.

PROP. XII. *Qui suum liberum arbitrium Deo donavit, de nulla re debet curam habere, nec de inferno. nec de Paradiso, nec debet desiderium habere propriæ perfectionis, nec virtutum, nec propriæ sanctitatis, nec propriæ salutis, cuius spem purgare debet.*

Prop. 13. *Resignato Deo libero arbitrio, eidem Deo relinquenda est cogitatio, & cura de omni re nostra, & relinquere, ut faciat in nobis sine nobis suam Divinam voluntatem.*

I Donare Deo liberum arbitrium juxta Quietistarum sensum, hisce duobus propositionibus expressum, aliud non significat, quàm in via salutis otio se tradere; ab operibus bonis cessare, præcepta non implere, passionibus contrariis actibus non refrænare; virtutum exercitia suppressere, eaque omnia omittere, quæ ad spiritualis vitæ profectum non modò, verùm & ad vitam christianè ducendam conferunt. In quo, & in eo, quod tale Deo offerunt donum, resistunt scripturis, apertè fidelibus proponentibus, ut in via salutis cum Dei gratia currant, laborent, agant, vigilant, orent, credant, sperent, Deum, & proximum diligant, in bonis operibus perseverent. Quod Paulus singulis ostendit ad Philipp. 2. illis verbis. *Cum metu, & tremore salutem vestram operamini.* cap. 4. *De cætero, fratres, quaecumque sunt vera (à mendacio remota) quaecumque sancta (pura, & remota ab omni specie impudicitiae) quaecumque amabilia (digna, ut amentur) quæ-*
cum-

cumque bonæ famæ (ædificantia, & bonam famam parientia). *Si qua Virtus* (quidquid ad virtutem pertinet) *Si qua laus disciplinæ* (quidquid ad laudabilem vitæ conversationem confert) *hæc cogitate*, (ut factis suo tempore præstetis) *quæ & didicistis* (à me docente, à me scribente) *& audistis* (à me absente) *& vidistis* (in me præsentem) *hæc agite*. Prima ad *Thessalonicens.* 4. monet. De cætero ergo, *Fratres*, rogamus vos, & obsecramus in Domino *Jesu*, ut quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sic & ambuletis, ut abundetis magis. Et cap. 5. *Igitur non dormiamus* (in peccato, & oblivione Dei, & nostræ salutis) *Sed vigilemus.... sine intermissione orate.... Spiritum nolite extinguere.... quod bonum est, tenete*. Joan. *Apocalyps. ult.* scribit. *Qui iustus est, iustificetur adhuc*. Et Princeps Apostolorum *Petrus cap. 1. Epist. 2.* *Quapropter, Fratres, magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*. Quibus, aliisque, quæ quisque in sacris Bibliis potest advertere, non otium, non quies, non somnus, non negligentia, sed virtutum, & pietatis opera in salutis negotio ad æternam felicitatem acquirendam singulis fidelibus, adeoque & perfectis proponuntur.

2 Hinc quisque videat, & attendat, quòd viri spiritualis sit, non stare, sed continuè ambulare, præcepta implere, semper proficere; de præceptis ire ad consilia, & de virtute in virtutem transire, juxta *Psal. 83.* Unde dixit August. *Serm. 169. de verb. Apost. aliàs 15. cap. 15.* *Dicitis, quid est ambulare! breviter dico: proficere; ne fortè non intelligatis, & pigrius ambuletis. Proficite, Fratres mei, discutite vos semper sine dolo, sine adulatione, sine palpatione..... Semper*
C adde,

adde, semper ambula, sēper profice: noli in viā emanere, noli retrò redire, noli deviare; remanet, qui non proficit; retrò redit, qui ad ea revolvitur, unde iam abscesserat.

3 Quapropter tantum abest, quòd fideles, qui defidia marcescunt, & somniferi jacent, nil ad salutem conferens cum Dei gratia operantes, perfecti, spiritualesque dicantur, quin potius inter Divine legis transgressores, & sæculi amatores sint referendi. Armentur itaque adversus pulsantes tentationes desiderio salutis, pareantque August. in Psal. 136. ubi: *Si vultis armati esse contra tentationes in sæculo, crescat, & roboretur desiderium Jerusalem æternæ in cordibus vestris.* Et in Epist. 130. ad Probam. cap. 9. *Semper ergo hanc (beatam Vitam) à Domino Deo desideremus, & oremus semper.*

Quoad Infernum, & Paradisum vide cap. 6. num. 3. & desperandi debito cap. 8. nu. 4.

4 Et pondera resignationem nostræ voluntatis ad Deum, de qua in propositione tertiadecima, non stare in eo, quòd nos nil cum Dei gratia operemur, quod ad salutem conferat; nam id asserere, est convenire cum Hæreticis negantibus necessitatem bonorum operum, & contra definita à Trid. sess. 6. can. 4. de iustifi. Licet enim Deus primas gratias prævenientes, & excitantes in intellectu, & voluntate operetur in nobis sine nobis cum advertentia operantibus; velle tamen, seu ipsis gratiis prævenientibus consentire, non nisi nobiscum operatur, juxta dicta ex August. cap. 1. nu. 3. Unde à Trid. ibid. can. 32. damnantur asserentes, *hominis iustificati bona opera, ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius iustificati merita.* Et propterea resignatio hominis ad divinam voluntatem, non otium importat, & suspensionem actionis, sed promptam vo-

lun-

luntatem exequendi cum auxiliis gratiæ, quæ Deus præcipit, & se conformandi dispositionibus illius, juxta illud Job cap. i. *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.*

C A P U T X I I.

Ad perfectos quoque pertinet, salutem, & media ad eam conferentia à Deo petere.

PROP. XIV. *Qui divinæ voluntati resignatus est, non convenit, ut à Deo rem aliquam petat, quia petere est imperfectio, cum sit actus propriæ voluntatis, & electionis, & est velle, quod divina voluntas nostræ conformetur, & non quod nostra divinæ. Et illud Evangelii, petite, & accipietis, non est dictum à Christo pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem. Immo huiusmodi animæ eò perveniunt, ut non possint à Deo rem aliquam petere.*

1 Asserta in propositione resistunt adductis. *Matth. 7. Petite, & dabitur vobis; quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Marci II. Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis. Joan. 14. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Ad Philip. 4. Sed in omni oratione, & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Principaliter autem debent salutifera quæri juxta Matth. 6. Primum quærite regnum Dei, & iustitiæ eius; temporalia verò in ordine ad salutem ex dicendis infra capit....*

2 Quæ omnia, cum terminis indefinitis pronun-

cientur, & proinde universalibus æquivaleant, quibuscumque, etiam quantumcumque in hac vita perfectis (de numero quorum non sunt Quietistæ) aptantur; singulisque fidelibus injunctum esse à Christo, ut, quæ ad salutem conferunt, cum Dei gratia petant, quærant, pulsant, & orent, probant, & concludunt.

3 Dum verò ea petunt, divinæ voluntati se conformant, cum id velint, & petant, quod Deus vult, & ut petantur, jubet. Et hinc sequitur, quòd in eis petere non sit actus propriæ voluntatis, & electionis ad Quietistarum sensum; Nam quamvis voluntate petant, tamen, quia non contra voluntatem Dei petunt, immò secundum Dei voluntatem, non dicuntur propriam voluntatem facere, ut optimè ostenditur ab August. *lib. contra Sermonem Arianorum cap. 7.* Ita quippe hoc loco dicitur voluntas sua, ut intelligatur esse propria contra voluntatem Dei. Neque enim cum obedimus Deo, eaque obedientia dicimur facere eius voluntatem, nolentes id facimus, sed volentes; ac per hoc si volentes id facimus, quomodo voluntatem nostram non facimus; nisi, quia illa dicitur voluntas nostra, quando scriptura ita loquitur, quæ intelligitur esse propria contra voluntatem Dei.

4 Dices, perfectos quidquam à Deo petere non decet; nam petere proprium interesse respicit, quo ipsi debent omninò spoliati procedere, ut toti sint Dei.

Contra. Impedimentum perfectionis non fuit in Davide à Deo auxilia exposcere, *Psal. 69. Deus, in adiutorium meum intende: Domine, ad adjuvandum me festina;* Et adoptionem beatitudinis petere *Psal. 26. Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini.* Nec in Paulo preces ad Deum dirigere, ut à stimulo carnis liberaretur 2. *ad Corinth. 12.*

Pro-

Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet à me, &c. Neve inter imperfectos reponitur, ex quo ad *Philippenses cap. i.* optaverit Christo uniri: *Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo;* Ergo nec perfectis aliis obesse debet à Deo salutem petere, & media ad eam conducentia quærere. Qui, sive vitam, auxilia, & gloriam petant, ad eum finem ultimò referunt, ut Deo in Patria fruantur, ipsum laudent, & eum perfectissimè diligant; atque ita non propter proprium interesse solum, sed gratis, & casto amore eum amant, ut dixit August. in *Psal. 52.* *Deus gratis se vult coli, gratis se vult diligere, hoc est castè amari; non propter se amari, quia dat aliquid præter se, sed quia dat se.* In *Psal. 72.* *factum est cor castum, gratis iam amatur Deus, non ab illo petitur aliud præmium: Qui aliud præmium petit à Deo, & propterea vult servire Deo, carius facit, quod vult accipere, quàm ipsum, à quo vult accipere. Quid ergo nullum præmium Dei? nullum, præter ipsum. Præmium Dei, ipse Deus est; hoc amat, hoc diligit, si aliud dilexerit, non erit castus amor: Et in *psal. 134.* *hoc est gratis amare, non quasi proposita acceptione mercedis; quia ipsa merces tua summa Deus ipse erit, quem gratis diligis; & sic amare debes, ut ipsum pro mercede desiderare non desinas;* Et indè patet contra nonnullas ex propositionibus ab Archiep: Camerac. assertis, ab Innoc. XII. de anno 1697. damnatis, amorem purum, & castum Dei spem mercedis non tollere.*

5 Cùm asserunt, *quòd petere est imperfectio:* Si sensus sit, quòd petere vitium importet, & petentem vitiosum, atque culpabilem faciat, hæresis est, & insania; si verò significet, petentes Dei auxilio egere, catholicè dicitur; nam quis cum Davide *Psal. 69.* ad Deum

non exclamabit: *ego vero egenus, & pauper sum; Deus, adiuva me?* ad quæ verba *allegat. Psal.* August. ait: *auxilium quæro, semper infirmitatem meam confiteor.* Ille non eget nostri, nos egemus ipsius; *Sufficientia enim nostra ex Deo est 2. ad Corinth. 3.* Huiusmodi sensum Quietistæ non accipiunt; cum affirment, eò animas internas pervenire, ut non possint à Deo rem aliquam petere, adeoque ut Deo auxiliante non indigeant, nec debeant ipsi petendo humiliari; quod est manifestus error.

6 Contra 2. Ad omnes Fideles spectat orationem Dominicam recitare; nam fuit pro forma orandi sine distinctione ulla à Christo Domino *Matth. 16.* pro omnibus tradita: eam recitarunt Apostoli, qui eam de Christi ore acceperunt; ut inquit August. in *Psal. 142.* *Orabant autem utique iam fideles, utique iam Apostoli: nam ista oratio Dominica magis fidelibus datur.* Sed Dominica oratione salus petitur, & media ad ipsam comparandam necessaria quærentur, ut post Cyprianum idem ostendit *de dono perseverant, cap. 2. ex dicendis cap. 39. num. 8.* Ergo & à perfectè contemplativis recitanda est, quin propterea perfectionis statum sint amissuri. Alioquin, si recitari non posset, quin à perfectorum numero deiiciendus quis foret; perfecti non fuissent Apostoli, aliique sanctissimi viri, qui ea frequentissimè orarunt. Et tota Ecclesia, cum toties eam & ore ministrorum, & ore omnium fidelium recitat; singulisque horis canonicis Deum auxiliatorem exposcit illis verbis: *Deus, in adiutorium meum intende,* &c. imperfecta foret, quod impium, & hæreticum esse, nisi insipiens negaverit.

CAPUT XIII.

Ad perfectos item incumbit, Deo ob beneficia gratias agere.

PROP.XV. *Sicut non debent rem aliquam petere à Deo, ita nec illi ob rem aliquam gratias agere debent, quia utrumque est actus propriæ voluntatis.*

Quoad primum satis præcedenti capite.

1 Quoad secundum falsitas itidem evincitur expressis Scripturæ eloquiis, quibus absolutè gratiarum actio singulis præcipitur, & commendatur. Paulus ad *Ephes.* 5. de beneficiis acceptis gratias Deo agendas tradit. *Gratias agentes semper in omnibus Deo Patri. Ad Coloss.* 3. *Orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione. Ad Thessalonicens.* 5. *In omnibus gratias agite, hæc est enim voluntas Dei, ut gratias agatis in Christo Jesu* (idest per Dominum nostrum Jesum Christum) *in omnibus vobis.* Prima ad *Timoth.* 2. obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes (ad averrenda mala) orationes (seu petitiones bonorum) postulationes (seu preces pro aliis) gratiarum actiones (pro beneficiis acceptis) pro omnibus hominibus. Quæ pariter indefinitè proferuntur, ideò & perfectos comprehendere nemo non videt.

2 Hinc, ut Apostolus omnes sua instrueret praxi, frequenter Deo se gratias egisse suis Epistolis ostendit. *Ad Rom.* 1. *Primum quidem gratias ago Deo meo.* 1. *ad Corinth.* 1. *Gratias ago Deo meo semper pro omnibus vobis.* *Ad Philipp.* 1. *Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri.* 2. *ad Thessalon.* 1. *Gratias agere debemus semper Deo pro vobis.* Prima ad *Timoth.* 1. Gra-

gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Iesu, Domino nostro. 2. ad Timoth. 1. Gratias ago Deo, cui servio. Ad Philemonem 1. Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis; & sæpè alibi repetit. Per quæ de hæresi Quietistarum constat.

3 Et ex eo etiam eorum apparet infania, quòd, dum optandus perfectorum status, ut Quietistæ volunt, sancto reddendi Deo gratias exercitio infirmatur, injungendum perfectis erit, ut gratias Deo ob tot beneficia recepta non reddant; neque tot præcepta impleant, quibus sæpissimè gratiarum actio sine personarum discretionem committitur: tot sanctissimorum hominum exempla, qui adeò frequenter distinctæ gratiarum sese dederunt actioni, imperfectis tantum, non perfectis documentum erunt, & instructio præsumenda. Sequelam Quietistarum principia pariunt: Sed ex falsò falsum nascitur.

4 Quisque itaque Apostolicis instructus oraculis, se Deo gratum exhibeat, ipsique de tot receptis spiritualibus bonis, ad æternam salutem conducentibus, gratias primùm agere discat, ne legis transgressor existat; sed Divinam voluntatem implens, quod Deo placet, & jubet, fideliter, & promptè exequatur, obediens Augustino Epist. 189. *ad Bonifacium cap. 3. ubi. Ex his, quæ habes, gratias age Deo, tamquam fonti bonitatis, unde habes; atque in omnibus bonis actibus tuis illi da claritatem, tibi humilitatem.* Vide dicta *cap. præced. num. 3.* ut ultima propositionis resolves.

C A P U T XIV.

*Perfectis quoque salutare sunt Indulgentie;
nec eas quærere perfectioni repugnat.*

PROP. XVI. *Non convenit perfectioni Indulgentias quærere pro pena propriis peccatis debita, quia melius est divinæ iustitiæ satisfacere, quàm divinam misericordiam quærere; quoniam illud ex puro Dei amore procedit, & istud ab amore nostri interessato: nec est res Deo grata, nec meritoria, quia est velle crucem fugere.*

1 Illud propositionis; *non convenit Indulgentias quærere*, ponitur contra Trid. sess. 25. de refor. in Decret. de Indulgent. ubi Anathema dicitur in asserente, *Indulgentias esse in Ecclesia inutiles*. Quod ipsi Quietistæ per ea verba sustinent, saltem quoad perfectos, inter quos ipsi non numerantur. In quo certissimè eidem Concilio resistunt, ibidem docenti. *Indulgentiarum usum esse christiano populo maximè salutarem*; Adeòque, & in hac vita verè perfectis, cum ex eo, quod ad statum perfectorum perveniant, à cætu christiani populi non segregentur.

2 Tum quia. Ideò perfectos non conveniret Indulgentias quærere, & lucrari, quia, ut Quietistæ volunt, id exequi non valent, quin statum perfectorum deperdant; sed id est non modò contra Trid. asserens usum Indulgentiarum esse populo christiano salutarem; verùm & injuria irrogatur tot sanctissimorum hominum perfectioni, qui ad fructum Indulgentiarum assequendum periculosa susceperunt itinera, peregrinationes, jejunia, aliaque pietatis non omiserunt opera.

3 Tum

3 Tum 2. Quietistarum doctrina iis etiam contradicit, quæ habentur in *Extravag. Unigenitus de pœnit. & remis. inter com.* ubi: *Unigenitus Dei filius ... ipse namque factus nobis à Deo sapientia, iustitia, & redemptio sed sui ipsius Agni incontaminati, & immaculati pretioso sanguine nos redemit: quem in ara Crucis innocens immolatus, non guttam sanguinis modicam, quæ tamen propter unionem ad Verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset; sed copiosè, velut quoddam profluvium, noscitur effudisse Quantum ergo exindè, ut, nec supervacua, inanis, aut superflua, tantæ effusionis miseratio redderetur, thesaurum militanti Ecclesiæ acquisivit, volens suis thesaurizare filiis pius Pater, ut sic sit infinitus thesaurus hominibus, quo qui usi sunt, Dei amicitiae participes sunt effecti. Quem quidem thesaurum non in sudario repositum, non in agro absconditum, sed per B. Petrum Cœli clavigerum, ejusque successores suos in terris Vicarios commisit fidelibus salubriter dispensandum, & propriis, & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pænæ temporalis pro peccatis debitæ, tam generaliter, quàm specialiter, verè pœnitentibus, & confessis misericorditer applicandum. Pro suis filiis, itaque Christus thesaurum in Ecclesia reliquit, atque ita etiam pro viris veræ contemplationi vacantibus, qui per gratiam sanctificantem sunt filii Dei adoptivi; de quorum numero ipse Molinos non fuit, nec in eo ejus asseclæ recensentur.*

4 Deinde. Quietistæ falsum supponunt censentes, per Indulgentias divinæ non satisfieri justitiæ. Est certum ex Trid. sess. 6. de justifi. cap. 14. quòd in Sacramento pœnitentiæ, in quo remittuntur peccata, non tota
sem-

semper remittitur pœna temporalis, sed aliqua regulariter luenda remanet; pro qua est homo debitor Deo, cui vel hîc, vel in Purgatorio debet pro ea satisfacere. Quare si per bona opera à se producta adæquatè pro debito non satisfecit, vel ea, quæ elicit, dum lucratur Indulgentia, non sint tanti valoris, ut integrè pro debito solvat aliquid pœnæ temporalis (si Indulgentia non sit plenaria, vel in toto, si plenaria sit) relaxatur per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum factam à Pontifice; & ita justitiæ divinæ satisficit; adeò ut propter remissam etiam vigore talis applicationis, Deus aliud ab homine non exigat. Circa quod consideretur, quòd satisfactio in sententia omnium Doctorum aliud non est, quàm solutio debiti, unus autem potest pro alio ita debitum solvere, ut creditor non possit amplius ab isto creditum justè exigere; ut notat Guarnieri *de Eccles. purgan. lib. I. cap. 21. §. I. nu. I.*

5 Denique. David non semel ad misericordiam Dei confugit, eamque petiit, quin è perfectorum numero exciderit. *Psal. 68. In multitudine misericordiae tuæ exaudi me. Psal. 118. Vocem meam audi secundum misericordiam tuam, Domine.* Et alibi sæpè, quod operosum esset recensere.

6 Quocirca ad imperfectos tantùm non pertinet misericordiam Dei petere, & ad eam recurrere; aliàs tota Ecclesia imperfecta foret, quæ toties, & ore Ministrorum, & omnium fidelium vocibus eam exposcit, & rogat. In tractu *fer. 4. Ciner. Domine, me memineris iniquitatum nostrarum antiquarum: citò anticipent nos misericordiae tuæ.* In oratione *fer. 4. Quatuor temp. Septemb. Misericordiae tuæ remediis, quæsumus, Domine, fragilitas nostra subsistat.* In ea Dominicæ tertiæ post Pentecost. *Multiplica super nos misericordiam tuam.*

tuam. Idem in ea Dominicæ 9. 10. & 11. In hymno, Te Deum. Fiat misericordia tua, Domine. super nos. In Canon. Mis. Nobis quoque peccatoribus famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam, & societatem donare digneris: Et alibi sæpissimè: hæreticum autem est, & contra illud Symboli: Credo Sanctam Ecclesia, cogitare, Ecclesiam imperfectam esse.

7 Tandem Quietistis opponitur Augustinus; & ex eo statuitur, perfectis etiam Dei misericordia necessaria. *In Psal. 42. scripsit. Da operam esse justus, & quantumcumque fueris, confitere te peccatorem: Semper spera misericordiam. In Epist. 167. De sent. Iacobi. Quisquis, velut nimium justus, iudicium sine misericordia, quasi securus expectat, iram iustissimam provocat. Serm. 17. de verb. Apost. cap. 6. Opus est ergo, inquit, mihi misericordia tua potius, quàm liquidissimo iudicio: lib. 9. Confess. cap. 13. Væ etiam laudabili vitæ hominum, si, remota misericordia, discutias eam.*

8 Quapropter, dum suis Molinos proponit misericordiam Dei quærendam non esse, divitias bonitatis Dei contemnit, juxta Apost. ad Rom. 2. & de eorum numero est, quos meminit August. Serm. 22. in Psal. 67. cap. 5. ubi: *nos autem per versitate nostra sic volumus Deum misericordem, ut non sit iustus. Alii rursus (ut Quietistæ) quasi præfidentes de iustitia sua, sic volunt justum, ut nolint misericordem. Utrumque se exhibet Deus: utrumque præstat, nec misericordia eius præscribit iustitiæ, nec iustitia eius aufert misericordiam.*

9 Hinc quæst. 161. in Genes. lib. 1. resolvit. *Magni habenda, atque pendenda sunt in scripturis omnibus, quæ-*

quæcumque dispersim leguntur: misericordia, & iustitia, vel misericordia, & iudicium, vel misericordia, & veritas: quandoquidem in quodam loco scriptum est. Universæ viæ Domini, misericordia, & veritas. Enarrat. 3. in Psal. 31. omnes hortatur. Accipite misericordiam, & timete iudicium.... Nemo nostrum in accipiendo dormiat, ne ad reddendum malè excitetur: & ibid. Enarrat. 2. Intendite ipsam misericordiam, & iudicium: misericordiae tempus modò est, iudicii tempus post erit. Quod repetit enarrat. in Psal. 100. Si ergo per tempora distinguamus hæc duo (misericordiam, & iudicium) fortè inveniemus, modò tempus esse misericordiae, futurum autem tempus iudicii. Ideò misericordia superexaltat iudicium, Iacob 2. seu iustitiam pro statu viæ, quoad miserationis effectus superat: Nam miserationes eius super omnia opera eius.

10 Neque commodum, & utile, quod nobis ex divina misericordia provenit, perfectioni, & puro amorì repugnat, juxta dicta *cap. 12. num. 4.* Et Deum misericordem diligere, atque ad eum preces dirigere, ut nobis suæ miserationis tribuat effectus, res est meritoria, (quod propositione negabatur) dum ab eo oratio procedat, qui per gratiam sanctificantem filius Dei adoptivus constituatur.

11 Nec Crucem fugit, misericordiam quærens, sed medio utitur potius à Deo Patre misericordiarum ordinato in animæ bonum, & salutem. Hinc quisque lummam ipsius bonitatem celebrans frequenter cum Davide repetat *Psal. 88. misericordias Domini in æternum cantabo;* bonisque operibus iterùm incumbat.

Tentationibus debent cum Dei gratia singuli Fideles studio, & diligentia positivè resistere.

PROP. XVII. *Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relicta cura, & cognitione animæ nostræ, non est amplius habenda ratio tentationum, nec eis alia resistentia fieri debet nisi negativa, nulla adhibita industria; & si natura commovetur, oportet sinere, ut commoveatur, quia est natura.*

I Perfectos quoque sollicitos esse debere circa pravas cogitationes, inordinatosque motus, qui in animo, & sæpè etiam in corpore exsurgunt, curamque ab eis cum Dei gratia esse adhibendam, ne alicui motui inordinato libidinis, iræ, superbix, &c. consentiant, nec sufficere resistentiam negativam, sed debere esse positivam, ex hoc ostenditur, quòd scripturæ id apertè variis locis doceant, & præcipiant. Ad Ephes. 6. *vers. 11. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli: vers. 13. Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo (tentationis) & in omnibus perfecti stare. vers. 16. In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. vers. 18. Orantes omni tempore, in spiritu, & in ipso vigilantes. Jacobi 4. Resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Prima Petri 5. Vigilate, quia adversarius vester Diabolus..... cui resistite fortes in fide.* Vigilandum itaque est, & orandum; ac arma spiritualia exiguntur necessaria ad tentationes repellendas, eisque non succumbendum: propterea non negativa resistentia, seù eas cum indifferentia tolerare
fat

fat est, sed positivo conatu, & diligentia, expressifque virtutum actibus esse, cum Dei auxilio, ad laborandum, ne ipsæ vincant, sed superentur, præacta ostendunt oracula.

4 Hinc Paulus, (qui ad *Philipp. 3.* inter perfectos se illis recensens: *Quicumque ergo perfecti sumus*) non otiosus, non cum indifferentia erga æstuantis concupiscentiæ motus se gessit, sed sæpius 2. *ad Corinth. 12.* Deum rogavit, ut à se auferret Angelum Satanae, qui eum colaphizabat: 1. *ad Corinth. 9.* Corpus suum castigabat, & in servitutem redigebat. Ad *Rom. 8.* Hortatur omnes, ut facta, & desideria carnis mortificent; ita enim corpus subditum rationi continetur, insurgens libido comprimitur, & facile, Deo duce, de mundo, Dæmone, & carne triumphatur.

3 Accedit. Quòd omnibus viatoribus, quantumcumque perfectis, incumbit ex Dei præcepto hanc Orationis Dominicæ petitionem exprimere. *Matth. 6. Ne nos inducas in tentationem*, implereque illud 26. *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem*, ergo ne concupiscentiis obediant, ut tentationes vincant, non desides debent sedere, sed pugnare, vigilare, & orare. Quod dixit August. *de Civit. Dei. lib. 10. cap. 22. Vera pietate homines Dei aeream potestatem inimicam.... omnesque tentationes adversitatis eius vincunt; orando, non ipsam, sed suum Deum adversus ipsam. Quæsit. 30. in Deuteronom. lib. 5. Quoniam Deus vester, qui præcedit vobiscum, simul debellabit vobiscum inimicos vestros, & salvos faciet vos. Ecce quem admodum & in spiritualibus conflictibus sperandum, & petendum est adiutorium Dei; non ut nos nihil faciamus, sed ut adiuti cooperemur: sic enim ait, debellabit vobiscum, ut etiam ipsos acturos, quod*
agen-

agendum esset, ostenderet. *Libro de perfect. iustitiæ homin. cap. 21. ad finem. Quisquis negat, nos orare debere, ne intremus in tentationem: (negat autem hoc, qui contendit ad non peccandum gratiæ Dei adiutorium non esse homini necessarium, sed sola lege accepta, humanam sufficere voluntatem) ab auribus omnium removendum, & ore omnium anathematizandum esse non dubito.* Aliàs perfecti esse non possunt, ut ex eodem de bono viduit. *cap. 17. ibi. Iubet autem nobis Deus, ut sapientes, & continentes simus, sine quibus bonis iusti, perfectique esse non possumus.*

4 Hinc, dum Quietistæ suos docent, Deo relinquendam esse curam animæ, sic ut ipsi nihil omnino boni cum Dei gratia in observantia mandatorum, & virtutum exercitio agere debeant, nec petenda esse auxilia, quibus ad frementem concupiscentiam compri-mendam adjuventur, scripturæ oraculis repugnant; eosque volunt & in carnis spurcitas præcipites ruere, lapsosque vivere, & in æternum perire.

5 Accedit. Secundum commune axioma, in moralibus pro eodem reputatur, *hominem facere, quod facere non debet; & non facere, quod facere debet; ergo, sicut expresse tentationi consentire, & ipsam explicitè velle, dum quis non debet, (& nunquam debet) reum lethalis criminis facit, ita positivè cum Dei gratia non resistere, cum resistendum est, à mortali non excusat, juxta illud Jacobi cap. 3. Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum est.*

6 Proinde communiter resolvitur, quòd non modò mortaliter quis peccat, dum explicitè, & formaliter tentationi consentit, ipsam explicitè approbat, positivèque admittit, verum etiam, quando ei tacitum, & interpretativum consensum præstat; quem adhibere inter-

interpretatur, dum advertens ipsam insurgere, deberet reprimere, & veluti dormiens, ac tacens omittit, negligitque repellere, & improbare: hoc quid est aliud, quàm tacitè consentire, eamque velle? juxta vulgatum Juris axioma: *qui tacet, consentire videtur*, ad minus consensu negligentia; sic nauta negligens, causa censetur submersionis navis; & pigro Duci clades exercitus imputatur.

Ab Augustino incipientes discant, discant proficientes, discant perfecti, quantum odio habendæ sint cogitationes, delectationes, & desideria de venereis, & illicitis, quæ furtim in animum irrepunt, ut, pulsantibus ipsis, non dormiant, sed remedium assumant, quod exhibet ipse *lib 15. de Trinit. cap. ult. ad calcem*, ubi: *libera me, Deus, à multiloquio, quod patior intus in anima mea misera in conspectu tuo, & confugiente ad misericordiam tuam: non enim cogitationibus taceo, etiam tacens vocibus; & si quidem cogitarem, nisi quod placeret tibi, non utique rogarem, ut me ab hoc multiloquio liberares. Sed multæ sunt cogitationes meæ, tales, quales nostri, cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt. Dona mihi, non eis consentire, et si, quando me delectant, eas nihilo minus improbare, nec in eis velut dormitando immorari. Nec in tantum valeat apud me, ut aliquid in opera mea procedat ex illis, sed ab eis mea saltem sit tuta conscientia, te tuente. Tract. 41. in Ioannem num. 14. Nolite dare concupiscentiis tuis. Sequendo eas, vires eis addis: dando eis vires, quomodo vincis, quando contra te inimicos nutritis viribus tuis? Nutrit verò tentationes, qui eas positivè non frænat, non coercet, ut res est certa.*

C A P U T X V I.

Sacrarum Imaginum usus contemplativis in oratione multum prodest.

PROP. XVIII. *Qui in oratione utitur Imaginibus, figuris, speciebus, & propriis conceptibus non adorat Deum in spiritu, & veritate.*

Tria tanguntur in propositione; alterum ad sacras Imagines spectans: alterum species intentionales respiciens, sive intelligibiles, & spirituales existentes in intellectu; sive sensibiles, & materiales receptas in phantasia, quæ, quia objecta repræsentant, Imagines internæ, & objectorum similitudines, impressæ vocantur. Et tertium tangens conceptus, sub quibus res contemplandæ apprehendi, & cognosci debent.

2 Quantum ad primum, quod Sacræ Imagines, & figuræ, sive pictæ sint, vel sculptæ, quibus repræsentari solent Deus Pater, Christus, B. Virgo, Sancti, cæteraque nostræ Fidei mysteria, multum contemplativis ad orandum profint; constat ex mysticorum praxi, qui meditationem regulariter semper contemplationi præmitti experiuntur. Ad meditationem autem multum Sacræ Imagines conducunt, ut significat Tridentinum per ea, quæ leguntur Sess. 25. in Decret. de invoc. Sancti ubi: *Illud verò diligenter doceant Episcopi per historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & assidue recolendis. Tum verò ex omnibus Sacris Imaginibus magnum fructum percipi: non solum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ à Chri-*

à Christo sibi collata sunt, sed etiam, quia Dei per Sanctos miracula, & salutaria exempla oculis fidelium subiiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorum imitationem, vitam, moresque suos componant, excitanturque ad adorandum, & diligendum Deum, & ad pietatem colendam.

3 Hinc sacrarum Imaginum aspectus in contemplationis principio non modò non debet à Directoribus, Orantibus prohiberi, sed eis enixè suaderi, & commendari; nam adjumento eis esse possunt, excitando ipsos ad rem contemplandam, quam representant.

Dixi in principio contemplationis, quia, cùm fuerint per Imaginum aspectum ad contemplandum adjuti, & excitati ab ipsis aspiciendis in ipso actuali contemplandi exercitio abstinere debent, ut mente, & corde considerent veritatem mysteriorum, ne per externa sensibilia in progressu orationis distrahantur. Ad Deum enim ascendere debent; quod mente, non oculis fit. Et hæc fortè ratio esse creditur, cur orantes mentaliter frequentissimè oculos claudant, & in solitariis, obscurisque locis recedant.

4 Cæterum extra ipsum exercitium, cùm & contemplativa à Divinarum, & Ecclesiasticarum legum observantia exempti non sint, tenentur juxta definita in Nicæno 2. & Trid. *sess. 25. cit.* Sacras Imagines honorare, & venerari, & adorare adoratione, quæ absoluta non sit, sed relativa, ita ut non sistat in ipsis sacris Imaginibus, sed referatur ad prototypa, quæ repræsentant, ut expresse docet Trid. ubi supra, & nos diximus *lib. 3. Cautel. cap. 3. nu. 58.*

5 Quoad secundum, dementia Quietistarum in eo est manifesta, quòd velint contemplativos contempla-
ri, & uti non debere speciebus, in quibus ut in mediis

repræsentationum intueantur objecta contemplabilia, quasi liberum foret contemplari, & posse illis, vel intelligibilibus, vel phantasmatibus, per quæ objecta repræsentantur, non uti, nam cum contemplatio viæ sit actus intellectus terminatus ad objectum, non in se & sua natura objectivè præsens, sed in specie illud repræsentante, sequitur, haberi non posse nisi mediis speciebus; sicut pro statu isto, nec quævis alia intellectualis cognitio independenter ab illis producitur, & propterea abstractiva, & non intuitiva dicitur, ut hic supponimus cum DD. *in lib. de Anima*; inter quos communiter recipitur connaturalem, & humanum intelligendi modum esse cum conversione, & dependentia intellectus à sensibus, & phantasmatibus; idque ex divina ordinatione in pænam peccati originalis, ut observat Poncius de *Anima disp. 6. q. 6. num. 49.*

6 Hinc, cum quis Deum, vel aliquod ejus divinum prædicatum, sapientiam, bonitatem, potentiam, &c. præsupposito actu fidei, quo ea credit, contemplatur, ipsa intuetur, non in se, & sua natura objectivè præsentia, ut Beati in Patria, sed in Speculo, ad phrasim Pauli I. *ad Corinth. 13.* hoc est, in aliquo repræsentante, in speciebus nimirum de illis, vel ex creaturis per discursum efformatis, vel ex Scriptura, aut Magistorum, & Parochorum instructione, aliove modo acquisitis, & in ænigmate, hoc est, non clarè, sed obscurè, ut ibidem Paulus.

Idem dicendum de contemplatione Divinarum Personarum, Angelorum, habituum supernaturalium, &c. nam hæc omnia sunt præsentia in speciebus, & Scriptura, vel ex fide, aut Majorum instructione in nobis relictis.

Ita discurrendum de Christi operibus, nativitate,
pas-

passione, morte, &c. ac cæteris operibus à Deo revelatis, quæ intuentur in speciebus ipsa repræsentantibus. Lauræa *opuscul. 3. cap. 16.* Ubi, excitato dubio, in quo medio contemplatio intueatur objecta, plura resolvit; & inter ea, quòd objecta spiritualia in specie intelligibili videantur; corporalia verò, & materialia, & in ea, & phantasmatis intueri possunt.

7 Dices, Mystici communiter docent in contemplatione esse deferenda phantasmata, & rerum imagines.

Resp. Id intelligendum de speciebus, & phantasmatis aliis ab illis, in quibus relucent res, in quas à contemplativo oculus mentis figitur, ne sint contemplationis offendiculo, quæ impediretur, dum in eis alia objecta considerarentur; non verò de illis, in quibus res contemplanda apparet.

8 Similis ponderis cum præactis concluditur esse, quod tertio loco adducunt. Nam idem est dicere, non esse in contemplatione utendum propriis conceptibus, ac Deum, aliudve à Deo revelatum contemplari impossibile. Etenim, quomodo dicendum, quòd Deus potius, quàm homo, Deus magis, quàm chymæra, res sit, ad quam mens fixo intuitu fertur, si Deum sub propria ratione, & conceptu, (hic nobis possibili) alio ab eo hominis, & chymæræ mens non attingit: miror, quòd Quietistæ implicantiam non viderint. Itaque, dum potius Deum, quàm aliud distinctum objectum mens contemplatur, est Deus concipiendus sub ratione ipsi propria, quam fides proponit; ut, quòd sit ens summè bonum, infinitæ perfectionis, & quo majus excogitari non possit, à quo bona cuncta procedant, &c.

9 Undè, nisi aliud obstet, contemplativi in oratione sacris Imaginibus, speciebus, & propriis conceptibus utentes, Deum adorant in *spiritu, & veritate,*

sicut eum adorare oportet, *Ioan. 4.* Modò sincera mente, pura dilectione, & ardenti Dei desiderio ipsum colant, & ad eum preces dirigant, Quapropter Deum in spiritu, & veritate non adorant

10 Hypocritæ, qui alium fructum orationis non quærunt, quàm hominibus placere, & ideò orationi se committunt, ut ab hominibus videantur; eo fine orare, nefas est ex August. *lib. 2. de serm. Dom. in monte cap. 3.* de quibus dixit Christus *Matth. 6. receperunt mercedem suam.*

11 Putantes, quòd in multiloquio suo exaudientur à Deo, quamvis absque interiori animi affectu, & devotione orent; hinc Christus apud Matth. ibi. dixit: *orantes autem nolite multum loqui, sicut Ethnici.* Verùm ibi non diuturnas preces vocales piè, & salutis desiderio factas damnat, sed apud Deum inanem prorsus esse significat multum sermonem absque devotione, & pura intentione profusum, prout per hæc notavit August. *epist. 130. ad Probum cap. 10.* Absit, inquit, ab oratione multa locutio, sed non desit multa precatio, si fervens perseveret intentio; nam multum loqui, est in orando rem necessariam superfluis agere verbis: multum autem precari, est ad eum, quem precamur, diuturna, & pia cordis excitatione pulsare.... Quando ergo rogas, pietate opus est, non verbositate, ut idem August. *Serm. 56. cap. 3. de verb. Evang. Matth. 6.*

11 Qui ipsum variis ceremoniis, & Judaicis sacrificiis colunt; nam, ut loquitur Augustinus in *Enchirid. cap. 3.* colendus est spiritualibus virtutibus, fide, Spe, & Charitate, cæterisque, quæ in ejus obsequium lex christiana præscribit.

C A P U T X V I I.

Amor Dei ex prævia cognitione per fidem est amor veri Dei.

PROP.XIX. *Qui amat Deum, eo modo, quo ratio argumentatur, aut intellectus comprehendit, non amat verum Deum.*

I Contra propositionem est August. lib.10. Confess. cap.6. ubi hæc habet. *Cælum, & Terra, & omnia, quæ in eis sunt, undique mihi dicunt, ut te amem, nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles: Enarrat. in Psal.145 num.5. ibi. Totum Cælum cogita: omnia ista simul bona valdè. Undique pulchritudo operis, quæ tibi commendat artificem. Miraris fabricam, ama Fabricatorem. Deus autem, quem nobis hæc opera dicunt, ut amemus, est verus Deus.* Tum quia quævis cognitio, quæ pro hoc statu viæ habetur de Deo, vel ex creaturis procedit, juxta illud Pauli ad Rom.1. *Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, (licet imperfectè) sempiterna quoque eius virtus, & Divinitas: aut per revelationem habetur.* Ergo, si verus Deus non amatur per amorem, qui talem cognitionem præsupponit, sequitur, vel, quòd est impossibile, ut cum Dei gratia impleatur præceptum amandi Deum, vel, quòd hominibus non sit impositum præceptum Deum amandi. Utrumque autem est hæreticum asserere, ut est res certa. Ergo propositio à Molinos asserta, vel est hæretica, vel ad hæresim accedit.

CAPUT XVIII.

Etiam à contemplativis sunt à Deo petenda auxiliagratia. Fides obscura Quietistarum est figmentum.

PROP. XX. *Afferere, quòd in oratione sibi opus est, per discursum auxilium ferre, & per cogitationes, quando Deus animam non alloquitur ignorantia est: Deus nunquam loquitur: eius locutio est operatio, & semper in anima operatur, quando hac suis discursibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit.*

Prop. XXI. *In oratione opus est manere in fide obscura, & universalium quiete, & oblivione cuiuscunque cognitionis particularis, ac distinctæ Attributorum Dei, ac Trinitatis; & sic in Dei præsentia manere ad illum adorandum, & amandum, eique inserviendum, sed absque productione actuum; quia Deus in his sibi non complacet.*

Prop. XXII. *Cognitio hæc per fidem, non est actus à creatura productus, sed est cognitio à Deo creaturæ tradita, quam creatura se habere non cognoscit, nec postea cognoscit illam se habuisse, & idem dicitur de amore.*

Ad istas sicut ad 1. & 11. cap. 1. & ad 4. cap. 3. nam in idem tendunt, ut scilicet ad otium, & torporem contemplationem reducant.

Item contra 20. esse videtur Augustinus in Psal. 85. num. 7. quod dixit: *Oratio tua locutio est ad Deum: quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, Deo loqueris,* & D. Thomas 2. 2. qu. 83. art. 10. dixit: *oratio actus est rationis, per quam aliquis superiorem depre-*
ca-

catur. Ergo discursus, & cogitationes cordis importat. Nec in oratione locum habere potest quies illa à Molinos fabricata. Si quidem oratio omnibus obtruncata actibus, otium, non oratio est verissimè dicenda.

Ideò, dum quis in oratione distrahitur, vel ariditate pulsatur, non debet se otio committere, sed ad remedia recurrere, de quibus *cap. 22. num. 13.* & recenset Aloysius A-Ponte *compend. delle meditationi, cap. 6. introductione al meditare*, & interea ab Augustino instruat ubi *supra*: *Quis enim est, ait, homo, in quo si ceperit amicus ejus colloqui, & noluerit ille respondere colloctioni ejus, & viderit eum averti à se, & aliud loqui ad alium, quis hoc ferat? nonne iste curabit, ut sibi præbeat auditum, & precibus, actibusque humilitatis repetitis, se loquentem audiat, & responsa non neget?*

Adversus ea, *Deus nunquam loquitur*, divina clamant oracula. *Psal. 44. Si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra: Joan. 1. illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: Apocalip. 4. Ecce sto ad ostium, & pulso: & perstrepat August. in Psal. 49. Ipse tenet, ubique tangendo, modificando, inspirando.* Post quem Divus Bonavent. *de septem itinerib. itin. 2. dist. 3.* quærens qualiter in itinere meditationis Deus spiritum hominum illuminet, & alloquatur, scribit. *Dominus multipliciter loquitur nobis: & sex modis enumeratis, quibus id evenit, subdit: Septimo familiariter susurrando loquitur: unde in Job 4. dicitur: porro dictum est ad me verbum absconditum, & quasi furtivè suscepit auris mea venas susurri ejus.* Quod Gregorius exponens 5. Moral. dicit: *quòd per verbum absconditum allocutio intimè aspira-*
tio-

tionis intelligitur, quem mente, sive spiritum contingens subleuat, & temporales cogitationes deprimens hanc æternis desideriis inflamat, ut nihil superna cogitare libeat, & cuncta inferiora contemnat. Absconditum igitur verbum audire, est locutiones S. Spiritus in corde concipere. Hæc Doctor Seraphicus.

Quibus utinam instruerentur Quietistæ, & Dei vocem loquentis ad Galat.6. *Nolite errare, mente perciperent, & emendatione proficerent: eis, ac cæteris Sacra Scriptura loquitur, ut optimè Augustinus lib.13. confess.cap.29. illis verbis. O homo, quod Scriptura mea dicit, ego dico; & Serm.2. in Psal.90. ait: de illa Civitate, undè peregrinamur, literæ nobis venerunt: ipsæ sunt Scripturæ, quæ nos hortantur, ut bene vivamus.*

2 Circa primùm, quòd propositione 21. legenti exhibetur: *In oratione opus est manere in fide obscura, & universalium quiete, & oblivione cuiuscunque cogitationis particularis, ac distinctæ Attributorum Dei, ac Trinitatis*, est contra naturam assensus fidei, quæ nobis repræsentat objecta, & mysteria à Deo revelata. Tum quia de conceptu orationis est, ut ea mens in Deum elevetur, ipsum cognoscendo, & amando; ergo, dum non cognoscitur, & non amatur, neque oratur.

3 Addo, quòd Deus non amatur absque actuum productione. Nam, qui Deum amat, vel ei desiderat gloriam externam; ut, quòd ab omnibus ametur, honoretur, & laudetur, (cultus enim, & laus sunt bona externa ipsius) vel gaudet, & complacentiam percipit de ipsius bonitate, existentia, & perfectionibus, ut ex Laurea de Charit. disp.9.art.1.num.6. & dixi lib.2. Cautel.c.5.n.4. quæ actuum productionem important.

4 Pariter, vel adoratio est exterior, & ista exterioribus actibus, & signis, genuflexione, tunctione pectoris, capitis aperitione Deo exhibetur; vel interna, & actibus internis, humili, & sincera submissione cordis propter infinitam excellentiam, Deo ipsi tribuitur; & ideò patet actuum necessitas etiam ad Deum adorandum, eique famulandum.

Contra 22. opponitur, quòd fides, quam Molinos obscuram vocat, figmentum sit, & res de solo nomine, quod patet.

5 I. Quia, ut ipse tradit per eam nullum objectum percipitur, non Deus, quem *prop. 6.* cognoscendum non esse dixit; nec objectum distinctum, ut *prop. 21.* scripsit, adeòque improprie eam cognitionem à Deo creaturæ traditam appellat, quippè natura cuiusvis cognitionis est, ut per eam potentia attingat objectum, cuius ipsa est cognitio, & expressa similitudo.

II. Quia fides, qua fideles credunt, quæ Deus revelavit Ecclesiæ Catholicæ, & ab ista eis proponuntur, est utique obscura, juxta illud Pauli ad Hebr. 11. *Est autem fides sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium*, hoc est, rerum, quæ non videntur, sed per eam Deum, aliave ab ipso revelata attingunt; unde dixit August. in *Psal. 104.* *Jam quippe illum invenit fides.... Caritas invenit eum per fidem.... Nisi enim in ista vita inveniret fides, non diceretur, quærite Dominum, & cum inveneritis eum, derelinquat impius vias suas, & vir iniquus cogitationes suas.*

III. Quia ex necessitate à Quietistis in Deo ponitur imperfectio, quòd aliquid inutiliter, & superflue operetur; nam ad nullum effectum asserta cognitio à Deo creaturæ traderetur, ut patet; videant itaque Quietistæ,

stæ, quò eos ipsorum malitia, & infania perduxerit.

C A P U T X I X.

Contemplationi acquisitæ non potest quis semper, & continuò vacare.

PROP. XXIIII. *Mystici cum S. Bernardo in schola claustralium distinguunt quatuor gradus, lectionem, meditationem, orationem, & contemplationem infusam. Qui semper in primo sistit, nunquam ad secundum pertransit. Qui semper in secundo persistit, nunquam ad tertium pervenit, qui est nostra contemplatio acquisita, in qua per totam vitam persistendum est, dummodò Deus animam non trahat, absque eo quod ipsa id expectet, ad contemplationem infusam; & hac cessante anima regredi debet ad tertium gradum, & in ipso permanere, absque eo quòd amplius redeat ad secundum, aut primum.*

I Author falsitatis allegat D. Bernardum, at non fideliter, nec ipsum sequitur, sed potius adversùs S. Doctorem principia futilia evulgat. D. enim Bernardus in scala claustrali hæc habet: *Quatuor spirituales gradus animo cogitanti se subito obtulerunt; scilicet, lectio, meditatio, oratio, & contemplatio: & infra: Est autem lectio, sedula scripturarum cum animi intentione inspectio; meditatio est studiosa mentis actio, occultæ veritatis notitiam ductu propriæ rationis investigans; oratio est devota cordis intentio in Deum pro malis amovendis, & bonis adipiscendis; contemplatio est mentis in Deum suspensæ elevatio. æternæ dulcedinis gaudia degustans; & statim, lectio inquit, medi-*
ta-

tatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. Ubi ponderandum, quòd oratio, quæ tertio loco à S. Doctore statuitur, non sit ipsa Quietistarum contemplatio; nam hæc juxta ipsorum ineptissima principia in actuum suspensione consistit: oratio verò, de qua ibid. Bernardus, auxiliorum petitionem importat, & contemplatio, elevatione mentis in Deum ab ipso describitur, consequenter absque actibus, quibus mens elevetur, non subsistunt.

2 Item, *illud, est per totam vitam persistendum in contemplatione acquisita*, est prorsus falsum. Quoniam propter humanæ mentis evagationem, infirmitatem naturæ, dependentiamque in operando à phantasmatis, & sensibilibus, quibus homo frequenter turbatur, & ad impertinentia distrahitur, impossibile est, ut ad idem, semper attendat. Quod utinam quilibet in se ipso non experiretur; dum quis vult aliquod fidei mysterium acquisita contemplatione considerare, opus est, ut, cæteris præmissis, se cum Dei adiutorio proprio studio, labore, & diligentia ab inutilibus cogitationibus revocet, alienas curas relinquat, nec alia curet negocia, ut ipsum fixè intueatur, & Deum diligat. At nonne praxis docet, quòd in ipso etiam contemplationis exercitio, quamvis eas ipse non imperet, non excitet, nec velit, sed sibi potius displiceant, ex se inutiles cogitationes insurgunt, phantasmata obstrepant, repræsentantur extranea, & propterea mens turbatur, deficit attentio, & anima ad sensibilia revertitur? nascitur tædium, melancolia excitatur, curiositas pulsat, tentatio carnis, quæ semper est prompta, titillat, illa Dæmonis otiosa non torpet, & hinc est, quòd ipsa contemplatio impeditur, & parum durat. Unde dixit August. *Epist. 130. ad Probum cap. 10.*

Di-

Dicuntur fratres in Aegypto crebras quidem habere orationes, sed eas tamen brevissimas, & raptim quodammodò jaculatas, ne illa vigilanter erecta, quæ oranti plurimum necessaria est, per productiones moras evanescat, atque hebetetur intentio. Ac per hoc etiam ipsi satis ostendunt hanc intentionem, sicut non est obtundenda, si perdurare non potest, ita, si perduraverit, non citò esse rumpendam; lib. 10. confess. cap. 40. Et aliquando, inquit, intromittis me in affectum multum inusitatum introrsus, ad nescio quam dulcedinem, quæ si perficiatur in me, nescio, quid erit, quod vita ista non erit. Sed recido in hæc ærumnosiss ponderibus, & resorbeor solitis, & teneor, & multum fleo, sed multum teneor. Tantum consuetudinis sarcina degravat. Hic esse valeo, nec volo; illic volo, nec valeo: miser utrobique. Bernardus opusc. in script. octo puncta: Verum tamen est, inquit, quòd nullus mortaliū potest huic contemplationi jugiter inbarere. D. Thomas 2.2. q. 180. art. 8. ad 2. Contemplatio, ait, diū durare non potest, tamen quantum ad alios contemplationis actus, potest diū durare, hoc est, quantum ad actus antecedentes preparatorios, & quantum ad consequentes ex dicendis, cap. 38.

3 Sed petitur, quantum contemplatio durare possit?

Resp. Infusa tam diū durat, quam diū Deo placet impedire, ne phantasmata, alienæque cognitiones, & species contemplantem perturbent, eumque detinere vult in fixa cognitione, & sui amore; pro requisita certa regula assignari nequit. Hoc unum contra Quietistas est certum ex damnatione ab Innocentio facta, quòd continua esse non potest, quod olim docuerat etiam Cassianus collat. 1. cap. 13 apud Lauræam. opus. 7. cap. 11.

Scri-

Scribens *inherere quidem Deo jugiter, & contemplationi eius, quemadmodum dicitis, inseparabiliter copulari impossibile est homini istius carnis fragilitate circumdato; nam corpus, quod corrumpitur, aggravat animam Sap. 9. Ad mediam usque horam posse protrahi, tradit ipse Lauræa opus. 6. cap. 10. allegans Gregor. homil. 14. in Ezechiel, & lib. 30. moral. cap. 12. legatur Bernardus Serm. 53. de modò bene vivendi, id deducens ex illo Apocal. 8. Factum est silentium in Cælo, quasi media hora. Sed crediderim juxta dispositionem, & habitationem contemplantis plus minusque posse durare, sed nunquam continuam, aut multum diuturnam dixero.*

4 Dices: Christus Lucæ 18. dixit: *oportet semper orare*, & Paulus 1. ad Thessal. 5. *Sine intermissione orate*, ergo semper contemplationi acquisitæ vacandum est.

Resp. Negatur consequentia. Testimonia illa possent intelligi de vocali oratione; sed neque de hac est præceptum, ut continuo, & semper Deum rogemus; nam id esset nimis durum, & homini in calamitatis valle, totque evagationibus subdito, & distracto observatu impossibile.

Unde illud *semper, sine intermissione*, non significat temporis continuationem (ut Menaliani, & Eucherius volebant, teste D. Augustino de *hæresib. hæresi 57.*) sed constantiam, & perseverantiam in orando, donec exaudiamur: orandum enim est perseveranter ex eodem S. Doctore in *Psal. 55. nu. 24.* & ubi supra *hæresi 57.* ad testimonia, *oportet semper orare, & non deficere: sine intermissione orate*, ait, *sanissimè accipitur, ut nullo die intermittantur certa tempora orandi: legendus pariter est epist. 130. ad Probum. cap. 9. & in Psal.*

Psal. 37. num. 14. explicans hæc verba- & ante te omne desiderium meum *ipsum enim*, inquit, *desiderium tuum oratio tua est*: & si continuum desiderium, continua oratio. Non enim frustra dixit Apostolus: Sine intermissione orate: nunquid sine intermissione genuflectimus, corpus prosternimus, aut manus levamus, ut dicat sine intermissione orate. Aut, si sic dicimus nos orare, hoc puto sine intermissione non possumus facere. Est alia interior sine intermissione oratio, quæ est desiderium. Quidquid aliud agas, si desideras illud sabbatum, non intermittis orare. Si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare. Continuum desiderium tuum, continua vox tua est. Tacebis, si amare destiteris. Qui tacuerunt? De quibus dictum est, quoniam abundavit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Frigus charitatis silentium cordis est.... Si semper manet charitas, semper clamas; si semper clamas, semper desideras, requiem recordaris. Videndus etiam libro *de hæresibus hæres. 57.* referens, Messalianos illud Christi, & Pauli ad sensum hæreticum extorfisse.

5 Circa alterum, quo Molinos propositionem claudit: & hac cessante anima regredi debet ad tertium gradum, absque eo, quòd amplius redeat ad secundum, aut primum. Remittitur lector ad *cap. 39. nu...* ubi ex Sancto Bonaventura notavimus à meditatione esse ad contemplationem ascendendum, semperque huic illam esse præmittendam.

Hinc, dum contemplativus ex speciali favore à Deo per aliquod tempus ad contemplationem infusam eventus ab ipsa abstrahitur, non debet ad contemplationem à Molinos assertam redire, quia idem esset, ac debere in otio, ac desidiosa manere; sed si pro reliquo tem-

tempore, quod solebat in oratione insumere, vellet in oratione continuare, iterum, & tertio si opus sit, cum auxilio Dei, contemplatione acquisita, in veritatem sibi propositam intuitum figat, Deumque diligat; quod si pro tunc difficultatem patiatur, iterum punctum ipsum, aut aliud legat, aut ad memoriam revocet, & ipsum meditetur, ut ad ipsum acquisita contemplatione considerandum disponatur, & excitetur, quod si distractio, vel fatigatio adhuc urgeat, otio se non tradat, sed vocaliter oret psallendo, vel coronam, aliasque orationes recitando, donec tempus solitum percurrat. Vide d. cap. 39. nu. 38.

C A P U T X X.

Contemplatio religiosa impuris, illicitisque cogitationibus impeditur, contra quas dantur remedia.

PROP.XXIV. *Qualescumque cogitationes in oratione occurrant, etiam impurae, etiam contra Deum, Sanctos, Fidem, & Sacramenta, si voluntarie non nutriantur, nec voluntarie expellantur, sed cum indifferentia, & resignatione tolerantur, non impediunt orationem fidei, immo eam perfectiorem efficiunt, quia anima tunc magis Divinae voluntati resignata manet.*

I Eadem hic repetit praedictus Author, quae jam docuerat propositione 17. & per ibi dicta, horum falsitas est manifesta. Tum quia imperceptibile est, similes cogitationes voluntarie non nutriri, easque non placere, si eas voluntas cum Dei auxilio non repellit, nec conatur reprimere per adnotata cap. 15. Sed tacens, & veluti

dormiens non implet illud *Exodi 20. non concupisces* : & illud, *post concupiscentias tuas non eas. Ecclesiast. 18.* Legatur August. *lib. 4. contra Julian. cap. 5.* Quando autem, ait, *malè utitur homo membris bonis, nisi, quando consentit eis, quæ in nobis habitant, cupiditatibus malis? In quibus libido præ cæteris turpis est, cui, nisi resistatur, horrenda immunda committit.* Item *lib. 4. oper. imperfect. contra eundem cap. 57.* ubi: *In nobis caro concupiscit contra spiritum illicita, ita ut omninò perficiat, nisi & contra carnem spiritus ita concupiscat, ut vincat.* Omnes Deum timentes, spiritualesque viri gemitibus clamant, ut liberentur à malo; solus Quietista otium consulit, otium amplectitur, otio unit blasphemiam; nam tantum abest, ut qui impuras, prohibitasque cogitationes fovet, Deo resignatus vivat, quòd ei potius verissimè resistere dicatur; nam lex clamat; *orate, ne intretis in tentationem Matth. 6.* *Diverte à malo, & fac bonum Psal. 23.* *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis vestris. Ad Rom. 6.* *Noli vinci à malo, sed vince in bono malum, ibid. cap. 2.*

2 Itaque cum carnis illecebris, (quas Deus ad eos humiliandos, probandamque patientiam, constantiam, & amorem permittit) contemplativi pulsantur, ad orationis remedium se convertant, jaculatoriisque precationibus, *Deus, adiuva me: Deus, in adiutorium meum intende. Illumina oculos meos, &c.* Deo se commendent, in auxilium Sanctos exquirant, & macerentur in corpore, ne affligantur in mente. Dum verò tentationibus ad Deum, Virginem, & Sanctos dehonorandos urgentur, in cantica laudis prorumpant, eosque hymnis, & psalmis colant, debitumque redant obsequium, nullus itaque contra prædictas, vel
alias

alias otio marcescat, quia *in desideriis est omnis otiosus.*

3 Cæterum ex ipsa religiosæ contemplationis natura, nullus erit, qui eam illis cogitationibus non dixerit impediri; nā cōtemplatio est simplex, & fixus intellectus intuitus sempiternæ veritatis, vel alterius objecti ab ipsa revelati, cum dilectione Dei, & suspensione omnium aliorum actuum ad alia objecta, prout ex August. colligitur *lib. 12. contra Faustum cap. 42.* ipsam describente. *Est sancta quædam ebrietas alienatæ mentis ab infralabentibus temporalibus eternam lucem Sapientiæ contuentis.* Et apud Bernardum *Scala claustrali*, est *mentis in Deum suspensæ elevatio, eternæ dulcedinis gaudia degustans*: apud Bonaven. *opuscul. de Septem itinerib. eternit. itin. 3. dist. 2.* est *libera mentis perspicacia in sapientiæ spectacula cum admiratione suspensa.* Sed quomodò ab istis sensibilibus mens alienatur, & in Deum elevatur, atque in ejus consideratione, suspensa manet; si hæc inferiora considerat, impuris cogitationibus delectatur, & exterioribus ab incepto opere distrahitur?

4 Quòd ex iis etiam habetur, quæ Canticor. 3. leguntur. *Adjuro vos, filia Hierusalem, per capreas, cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.* Hoc est (loquitur Bernardus *Ser. 43. de modo benè vivendi*) *ne suscitetis, neque evigilare faciatis animam diurnæ contemplationi deditam, orationibus, & lectionibus divinis occupatam, & ne eam ad exteriora opera inquietare velit, donec ipsa velit: hoc est, donec expleto contemplationis tempore, admonente corporis fragilitate, velit ipsa suscitari*: & infra: *Cum ergo quies contemplativæ vitæ agitur in mente, silentium fit in Cælo, idest in ani-*

ma, quia strepitus terrenarum rerum, atque operationum cessat in cogitatione.

5 Similibus ferè Quietistarum figmentum percutit Bonavent.cit.ubi *tanto in superioribus diutius (anima) suspenditur, quantò à retrahentibus dilatatur, & elongatur.* De hoc suspendio dicit Job 7. *suspendium elegit anima mea*, quod Vercellensis exponens, dicit sic: *Suspendium illud est suspensio mentis in æterna spectacula, ut cum fieri potest, nunquam ex intentione voluntatis, sed sola interpellatione necessitatis acies mentis indè flectatur*, ut dicit Psalmista Psal.24. *Oculi mei semper ad Dominum.* Hinc patet, Quietistarum principia in destructionem esse, non verò ad contemplationis perfectionem ordinari.

CAPUT XXI.

Dormientes non orant.

PROP.XXV. *Etiam si superveniat somnus, & dormiatur, nihilominus fit oratio, & contemplatio actualis; quia oratio, & resignatio, resignatio, & oratio idem sunt, & dum resignatio perdurat, perdurat & oratio.*

1 In contemplatione mens ad Deum elevatur per intellectus, & voluntatis actus, ut sæpè diximus: in somno autem id non contingit; nam in eo omnis humanus actus cessat, & usus rationis ad tempus impeditur, ut experientia est certum; in eo etiam ratio dormitat, etiam ad phrasim Bernardi..... *de somno cap. 201.* & hinc tempore somni oculus mentis in rem contemplandam non figitur, sed verissimè ab omni actuali operatione suspenditur: quod optimè significat Apostolus

solus ad Ephes. 5. Surge, qui dormis.... & illuminabit te Christus.

2 Propterea sanctis literis instruimur, dicente Domino Matth. 26. *Vigilate, & orate.* Paulo ad Coloss. 4. *Orationi istate, vigilantes in ea,* & Petro 1. cap. 4. *Vigilate in orationibus:* non dixerunt, *dormite, & orate, orationi in istate dormientes in ea:* dormite in orationibus, tam vocalibus, quam mentalibus, sed attentè, piè, & devotè orandum esse clamant; quod & August. dixit Serm. 29. in Psal. 118. scribens, *Sive ergo cum voce carnis, quando id opus est, sive cum silentio, ad Deum, cum oramus, corde clamandum est: est autem clamor cordis magna cogitationis intentio, quæ, cum est in oratione, magnum exprimit desiderantis, & petentis affectum.* Cum dormitur, non clamatur corde, affectus non exprimitur, nec cogitationis intentio invenitur; ideò neque ad Deum oratur. *Talem suam,* inquit ibid. *commemorat orationem, qui cantat hunc psalmum dicens: Clamavi in toto corde meo, exaudi me, Domine;* Et inde constat advertentia, & attentione in orante, sive vocaliter, sive mentaliter opus esse juxta phrasim, qua loquitur Epist. 130. ad Probum cap. 10. *Dicuntur, Fratres, ait, in Aegypto crebras quidem habere orationes, sed eas tamen brevissimas, & raptim quodammodò jaculatas, ne illa vigilantè erecta (nota) quæ oranti plurimum necessaria est, per productiores moras evanescat, atque bebetur intentio.*

3 Quemadmodum itaque id Molinos temerè, & mendaciter pronunciavit; sic omni cum falsitate sustinuit, idem esse resignationem, & orationem, seu contemplationem: nam contemplatio ex D. Bonavent. de Sept. itinerib. itin. 3. dist. 2. duo includit, cognitionem,

& saporosam dilectionem: Resignatio verò subiectione, & conformitate ad Divinam voluntatem exprimitur, ita ut creata voluntas nil velit, nisi quod Deus disponit: nec secundis rebus inflatur, nec adversis frangitur, nec in utrisque Deum suum deserit, sed in fide immobilis, & in spe constans, in ejus dilectione perseverat: atque ad magistri exemplum Deo cantat, *fiat voluntas tua*. Matth.... utiturque in similibus August. regula, quam tradit Serm. 1. in Psal. 32. ubi ait, *Rectos*, inquit, *deceat laudatio, qui sunt recti? Qui dirigunt cor secundum voluntatem Dei, & si eos perturbat humana fragilitas, divina consolatur equitas, & infra. Si autem curvus fueris, laudas Deum, quando tibi bene est, blasphemias, quando tibi malè est.... & eris insulsus puer in Domo Patris, amans Patrem, si tibi blandiatur, & odio habens, quando te flagellat, quasi non & blandiens, & flagellans hereditatem paret. Vide autem, quemadmodum deceat rectos laudatio: audi vocem recti laudantis ex alio Psalmo. Benedicam Dominum in omni tempore, hoc est, semper.... Omni tempore, & semper, sive in prosperis, sive in adversis, nam si in prosperis, & non in adversis, quomodo omni tempore, quomodo semper? & audivimus multas multorum tales voces, quando illis provenit aliqua felicitas, exultant, gaudent, cantant Deo, laudant Deum: non sunt improbandi, immò gaudendum est illis, quia multi nec tunc, sed isti, qui jam Deum laudare ex prosperitatis parte ceperunt, docendi sunt Patrem agnoscere, & flagellantem; nec murmurare adversus corrigentis manum, ne semper pravi remanentes ex heredari mereantur, ut facti jam recti, (quid est recti? ut nihil illis displiceat, quod fecerit Deus) possint & in adversis Deum laudare, & dicere, Do-*

mi-

minus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum. Hic resignatio ad Deum à S. Doctore oculis mentis proponitur; quæ planè ab eo etiam exerceri potest, qui actu non orat, nec contemplatur, ut praxis præmostrat; & indè confundenda minimè est oratio cum resignatione, ut Molinos somniavit.

C A P U T X X I I.

*Via purgativa, Illuminativa, & Unitiva
ab optimis Mysticis præcepta.*

PROP. XXVI. *Tres illæ viae Purgativa, Illuminativa, & Unitiva sunt absurdum maximum, quod dictum fuerit in mystica; cum non sit nisi unica via, scilicet, via interna.*

1 Contra communem Ecclesiæ sensum, quæ semper eam divisionem recepit, pseudo-mysticus Molinos non tam nova, quàm nociva in religiosæ contemplationis perniciem ea propositione proponit, D. Thoma 2.2.q. 24.art.9. tres admittit personarum gradus; *incipientium, proficientium, & perfectorum*, quibus Mystici eas vias respondere docent; purgativa pro incipientibus, illuminativa pro proficientibus, & unitiva pro perfectis, juxta axioma, quod incipiens purgatur; proficiens cogitans illuminatur; & perfectus contemplanatur.

2 D. Bonavent. de sept. itiner. 3. dist. 4. art. 1. expressis verbis habet; oportet, quòd mens, quæ Deum vult contemplari, primum purgetur, postea illuminetur, & deinde perficiatur; quia, nisi præcederet purgatio, non sequeretur illuminatio, & nisi esset illu-

minatio, non veniret consummatio, sive perfectio : Quod repetit *opusculi amoris cap. i.* illis verbis. *Hic autem triplex intellectus respondet triplici actui hierarchico, scilicet, purgationi, illuminationi, & perfectioni: & infra. Tria sunt in nobis, secundum quorum usum in hac triplici via exercemur, scilicet, stimulus conscientiae, radius intelligentiae, & igniculus Sapientiae. Si ergo vis purgari, verte te ad conscientiae stimulum: Si illuminari ad intelligentiae radium: Si perfici, ad Sapientiae igniculum.* Hinc patet ad montem perfectionis, seu perfectam, quæ sit pro statu viæ creaturæ possibilis, unionem cum Deo per tria illa itinera perveniri. *Charitas enim, ut ex Augustino tr. 5. in cap. 3. epistolæ Joannis ait D. Thomas 2. 2. q. 24. art. 9. cum fuerit nata, nutritur: quod pertinet ad incipientes; cum fuerit nutrita, roboratur: quod pertinet ad proficientes; cum fuerit roborata, perficitur: quod pertinet ad perfectos.* Siquidem incipientes, præcepta implent; Proficientes præcepta, & consilia servant, & perfecti utrumque, ac, quod perfectum est, & Deo gratissimum, faciunt, idque perfecta charitate, ex *Piconio in epistolâ D. Pauli ad cap. 12. ad Rom. v. 2. in comment.*

3 Dicitur via purgativa pro incipientibus, quatenus vitæ spiritualis iter à purgatione incipit, estque ipsa fundamentalis dispositio ad alias duas: eadem enim vetus Adam exuitur, carnalis homo beneficio gratiæ, & mortificationis præsidio corrigitur, ac distorti concupiscentiæ motus, quibus anima turbatur, & à rerum Divinarum consideratione distrahitur, virtuosis actibus reprimuntur. Sed non propterea excluduntur, *proficientes, & perfecti*; nam ipsi pariter non sunt extra statum pugnæ, sed hostibus, Mundo, Diabolo, & carne

carne circumdati; neque in eis fomes est extinctus, ideò solliciti esse tenentur, ne rationi iterùm per novos motuum frutices insultet, eamque debellet: propterea virtutum actus frequentare, & opera mortificationis debent exercere.

Via purgativæ convenit meditari peccata, ut docet Aloysius A-Ponte *cap. 4. compend. delle medit. introdu-ct. al meditare*. Hinc incipiens debet primò ipforum multitudinem, gravitatem, & mala, quæ afferunt, considerare; subinde dolorem de commissis, ac horrorem circa alia in futurum concipere; ad quod maximè confert: ea ipsa inspicere, quæ apta sunt ad verum incutiendum timorem, & metum divinæ justitiæ, inter quæ locum præsertim obtinent, *mors, judicium, infernus*. Nec postea omittat sæpè se meditatione occupare circa mysteria vitæ Jesu Christi, & præsertim circa ea, quæ fuerunt illius infantia propria; ut hinc à peccatorum reliquiis etiam purgetur, & deposita vitiorum malitia, ad innocentiam vitæ, *sicut modò genitus infans*, juxta Petrum 1. *cap. 2.* percurrat. Cæterum non prohibetur, & alia revelata considerare.

4 Duplex statuitur purgatio, activa una, passiva altera. Activa dicitur talis, quia propria actione homo beneficio gratiæ eam exercet in se ipso, purgando, purificando, & mortificando, tum sensus externos, tum potentias internas, tam sensitivas, quàm rationales. Passiva verò, quam quis nec facit, nec quærit, sed eam ab alio patitur; multa incommoda possunt, Deo volente, & immediatè efficiente, aut permittente, homini contingere, quibus turbetur, & affligatur, per quæ ipse dicitur mortificari, seu purgari; non enim sibi ea causat, aut agit, sed ab alio agente sustinet, ut inde ejus patientia, virtus, & con-
stan-

stantia probetur. Et ideò passivæ purgationis nomen fortitur.

5 In parte sensitiva, multis, variisque modis contemplativi possunt passivè purgari. I. Sæpè prolixis morbis. II. Interdum totali salutis corporalis amissione, cæcitate, surditate, & similibus. III. Aliquando per vehementes concupiscentiæ æstus, & venereas titillationes. IV. Non semel malorum hominum persecutione, & aliquando etiam bonorum, qui bona quidem intentione, sed malè informati justos, & spirituales persequuntur, eosque mortificant. V. Bonorum temporalium jactura, honorum, facultatum, filiorumque, & similium.

6 Multa apud Valgornera *Theol. Mystic. q. 2. disp. 8. art. 4.* referuntur motiva, propter quæ necessaria censetur purgatio passiva partis sensitivæ. Principale esse ipse tradit, ut pars sensitiva, & inferior subordinetur intellectivæ, & superiori; huic obediat, & ita obtemperetur, ut unioni ejus cum Deo motibus, & inordinatis affectibus non resistat, eique in spiritualibus exercitiis rebellis non sit. Constat enim, ut experimur, partem inferiorem circa sensibilia objecta intentius occupari, & veluti ab ipsis absorptam superiorem, à rerum divinarum consideratione alienare, & spiritualibus exercitiis obstare, ne illis vacet. Hinc, ut pars ipsa sensitiva intra debitos limites contineatur, & rationi non resistat, Deus per rerum sensibilibus privationem ab ipso immediatè procedentem, vel permissam, viros spirituales purgat, & purificat, ut eos ab inordinatis affectibus liberet, imperfectiones tollantur, removeantur unionis impedimenta, quæ in parte sensitiva possent adesse, dispositiones virtutum ad illam requisitæ suaviter introducantur: humilitatem probet: patientiam

tiam experiatur: nam certum est, hujusmodi purgationem non in penam, non in detrimentum, sed in bonum à Deo ordinari, & exercitium virtutis, ut subindè præmium conferat.

7 Et quamvis hujusmodi passiva purgatio dura secundum se sit, & amara, tamen si de manu Dei suscipiatur, suavis fit, & præsidio gratiæ dulcescit; qua vir spiritualis constans animo non debet frangi, non ab incæpto opere deficere, non desperare, sed suam infirmitatem agnoscens, se divinæ voluntati conformans ad jaculatorias preces recurrat, auxilium divinum deposcat, & Sanctos suos peculiare Patronos, intercessores apud Deum adhibeat. Hæc in levaminis remedium consideret ex Paulo *ad Rom. 8. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, qui 1. ad Rom. dixerat. Fidelis autem Deus est, qui non permittit vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet cum tentatione proventum. Jacobi 1. ponderet.. Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se; reflectat, quibus probatus, & purgatus in patientia non fuerit Job, & cum eo psallat, & cantet. Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.*

8 Cum aculeis, motibusque carnis se agitari, & perturbari sentit, cum Paulo 2. *ad Corinth. 12. ad Deum preces dirigat, ut gratiæ beneficio illis resistat, ut victoriam reportet. Discat mulierum colloquia vitare, aspectus fugere: nam propter speciem mulieris multi perierunt.* Animum bonis cogitationibus pascat, sacris lectionibus vacet, & otio non succumbat.

9 Sæpè etiam pars sensitiva, tam cognoscitiva, quàm appe-

appetitiva passivè purgatur, ut subtractione gratiæ, sensibilis devotionis, gustus, & consolationis, quibus frequentissimè spirituales in parte inferiori abundant, & in spiritualibus exercitiis degustant; propter quòd, illa cum fervore suscipiunt, ad ea promptè se præparant, & hilari pede percurrunt; qui ipsarum subtractione inermes, & tardi redduntur ad opus, eos tēdet orare, legere, meditari, loqui, vel audire verba spiritus, & diffidunt ad majora procedere, quia amaritudinem experiuntur, ubi fruebantur dulcedine: & spinas reperiunt, ubi floribus recreabantur. Unde doloribus, & afflictionibus pressi in nocte obscura derelicti otiosi manent.

10 Motiva, propter quæ Deus per subtractionem talis sensibilis gratiæ incipientes probat, recensentur à Mysticis.

I. Ut pars sensitiva perfectè subdatur rationi.

II. Ut ipsorum humilitas, patientia, & constantia probetur.

III. Ut eos à vitio purificet superbiæ, jactantiæ, & præsumptionis; nam plures similibus favoribus elati alios despiciunt, & de se nimis præsumunt.

IV. Ut propriam sui notitiam acquirant: videntes enim, quòd ipsa subtracta, ad exercitia tardi, & debiles redduntur, propriæ infirmitatis sunt testes.

V. Ut à Dæmonum deceptionibus caveant, qui, Deo permittente, potest in communicatione sensibilis devotionis, & dulcedinis immisceri, & in errorem incautos, & ruinam adducere.

VI. Ut ex hoc erudiantur, quòd à Deo fit, non ab homine: cū non possit eam homo pro libito voluntatis habere. Eam enim Deus dat, quando vult; & quando vult, subtrahit, prout sibi placet, & prout accipien-

ti iudicat convenire. Item, quia ex gratia sua dat, non ex merito hominis; quia si daret semper, cum quæritur, & non daret, nisi quæreretur, putaretur eam tantum dare secundum merita requirentium, & non secundum gratiæ liberalitatem; ideò quandoque studiosè quærentibus negatur ex iustitia, & non quærentibus, quandoque datur ex gratia. D. Bonavent. *de profectu religios. lib. 2. cap. 76. in fine.*

II Remedia adhibenda tempore purgationis passivæ hæc esse possunt, considerare.

I. Quòd sciens Deus, quàm utilis homini sit tribulatio, prius ei consolationes dulcedinis ostendit, ut postmodum in tribulatione eum confortetur, nec deficiat, sed semper eas, & maiores cum auxilio gratiæ expectet, & à Deo requirat, ut denuò recuperet, quod amisit. Recordetur, *quod sicut in fornace probatur aurum, ita iusti in tribulatione purgantur.*

II. Quòd Deus volens animam à statu imperfecto incipientium ad statum proficientium, & perfectorum adducere, communicationes dulcedinis transfert à sensu ad spiritum, & de sensitivis mutat in purè spirituales, quarum, utpotè excedentium, ac superioris ordinis, alteriusque naturæ pars inferior sensitiva penitus est incapax: undè licèt sensus vacuus, aridus, & ficcus remaneat, spiritus tamen pascitur, & reficitur interius, ac excitatur in Deum, ei studens adhærere. Ideò in eo subtractionis statu à piis orationis, & mortificationis exercitiis recedere non debet, sed Deum humiliter ore, vel corde orare, & in bonis perseverare; licèt enim omnia ei sint, & videantur insipida, & amara, utilia tamen sunt, Deoque grata, & accepta.

12 In parte intellectiva potest multis modis purgatio passiva contingere.

I. Tentationibus contra fidem; sæpè enim intellectui occurrunt quædam dubia circa Trinitatem Personarum cum unitate essentiæ: circa unionem Personæ Divinæ cum natura humana: circa præsentiam Corporis Christi sub speciebus consecratis, & similia, in quibus intellectus irretitur, & sibi vacillare videtur.

II. Timore reprobationis, & quòd vita, & opera ejus Deo non placeant; ac usque adhuc nihil profecerit, & ita turbatus, & afflictus nulli pio exercitio incumbere valeat.

III. Frequenti scrupulorum copia, putans ex aliqua circumstantia omne opus, quod facit, esse peccaminosum.

IV. Timore, quòd à Deo derelictus sit ob scelera, & peccata, quæ fortè ipse nescit.

V. Tentationibus, & blasphemiiis contra Trinitatem, B. Virginem, Sanctos, &c. Semper dubitans, an eas protulerit, & internum consensum illis præstiterit: dum similibus dubiis torquetur, nullum actum pietatis circa eos exercere audet.

VI. Ariditate, seù subtractione specialium illuminationum, inspirationum, vel consolationum, quas solet Deus conferre personis spiritualibus, & contemplativis, & quarum privatio est maxima afflictio, & mortificatio, ut Mystici testantur. Vide *capit. 39. numer. 38.*

13 Finalis hujus purgationis causa est unio intima cum Deo, ad quam illa animam præparat, removendo moralis superbiæ, præsumptionis, & amoris proprii defectus, & disponendo ad illam per humilitatis constantiæ, & patientiæ actus. Anima enim sub ipsa constituta proprias penetrans ærumnas, & infirmitatem respiciens se ipsam despicit, ac veluti suæ imperfectio-
nis

nis horrore percussa constans in vitæ spiritualis proposito, de suis viribus non præsumit, coram Deo se humiliat, se deprimat, nihilque esse fatetur, & ita à pravis purgatur affectibus, & ab inordinatis affectionibus: purificatur: propterea in magnum ipsius bonum, & perfectionem ordinatur, ut *sic purgatus aptior fiat abundantioris gratiæ percipiendæ in præsentī, & gloriæ in futuro*, ut ex B. Bonaventura Lauræa *opusc. 6. cap. 7.*

Quare dum ea anima tangitur, non desperet, non diffidat, non deficiat, sed se divinæ voluntati conformans, Deum humiliter filiali fiducia de paterno ejus auxilio impetrando, perseveranter invocet, repetens cum Psalmista *Psal. 69. Deus, in adiutorium meum intende; Deus, adjuva me, Ps. 22. Si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es: aut illud usurpet Job. 17. Rursus post tenebras spero lucem, vel, quod legitur Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei. Et 2. ad Corinth. 1. Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: vel alia, quibus ad tribulatorum solatium Scriptura abundat. Et interea ab oratione non cesset, nec minuat, sed potius augeat juxta regulam traditam à Pinamonti *opusc. la religiosa in solitud. §. 3. in introduct.**

14 In quovis harum tentationum occurſu, tam sensitivarum, quàm intellectivarum, monet Lauræa d. *opusc. 6. cap. 5. recurrendum esse ad actus fidei, juxta illud Petri prima 5. Resistite fortes in fide. Joan. epist. 1. c. 5. Hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra.*

Pulsatur itaque quis tentatione contra fidem, actus fidei ex motivo formali, *quia Deus revelavit Ecclesiæ, eliciat. Recitet symbolum; quia, ut ait Augustinus serm. 58. cap. 11. bona est repetitio.... Commemora fidem tuam,*

*tuam, inspicete. Sit tamquam speculum tibi symbolum
tuum, ibi te vide, si credis omnia, quæ te credere con-
fiteris.... Ipsa fides & tunica est, & lorica: tunica
contra confusionem, lorica contra adversitatem. Et
ut falcem ponat ad radicem, credat, quidquid Deus
summè verax revelavit Ecclesiæ, & hæc credendum
proponit; quod est implicitè credere; sed actum expli-
citum non omittat circa veritatem, contra quam
tentatur producere.*

Si timore reprobationis urgetur, in actus spei se
erigat, sæpè repetens: *in te, Domine, speravi; non
confundar in æternum.* Consideret Dei misericordiam
esse infinitam: se sanguine Jesu Christi redemptum: In-
carnationem Verbi, & similia, quæ ad sperandam salu-
tem nos invitant; & acquiescat verbis Augustini *epist.*
139. adversus Donatistas cap. 4. exclamantis. *O homi-
nes, nolite desperare vos fieri posse filios Dei; quia & ip-
se Filius Dei, hoc est, Verbum Dei caro factum est, &
habitavit in nobis.*

Si ad blasphemandum Deum, & Sanctos provocatur,
eos laudare non cesset, & sæpè repetat illud *Psal. 33.*
*Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus
in ore meo. Psal. 145. Lauda, anima mea, Dominum,
laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo,
quamdiù fuero, &c.*

Si scrupulis tangitur, non ideò ab operibus bonis
se temperet, sed studio semper majori spiritualibus exer-
citiis incumbat: dolorem peccatorum curet in se ipso
cum auxilio gratiæ excitare; occasiones proximas pec-
candi devitet: Deum, ut ab illata per eas molestia mens
ipsa purgetur, humillimè oret. Et tandem ad dire-
ctores probos, spiritualesque magistros recurrat, quo-
rum consiliis utatur, & monitis pareat. A quibus sanè
audi-

auditurus erit, Deum præacta, & similia incommoda non permittere, nisi ad exercitium patientiæ, probationem humilitatis, ac experiendam constantiam in proposito assumpto vitæ spiritualis. De qua re præter allegatos, quotquot de mystica Theologia scripserunt, agunt, & tractant.

15 Secunda dicitur *via illuminativa*, hoc est, vita contemplativa; appropriaturque magis purgatis, & proficientibus in virtutibus, & contemplatione, in qua illuminantur ad cognoscendum Deum, ejus attributa, & essentiam, aliaque objecta à Deo revelata; per quam disponuntur etiam ad contemplationem infusam; quæ est magnum Dei donum, & mystica, hoc est, secreta Theologia, seu cognitio Dei, qua ipse magis clarè, (licet semper oblcure) cognoscitur, se, & sua revelans, prout vult, ut ex Lauræa *opuscul. 5. cap. 3.*

Quòd in contemplatione magis intellectus illumine-
tur, & ex Dei dono objecta credita, & per illam co-
gnita minùs obscure (semper tamen inevidenter, & in
speciebus repræsentativis) cognoscantur, quàm antea
pro solùm actum fidei, habetur ex Sancto Bonaventura
de Sept. itinerib. itin. 3. dist. 4. art. 1. ubi: *Quanto magis
crescit attentio, tanto magis crescit cognitio, donec
oculus intellectualis magis, ac magis illustretur, &
confortetur, & affectus mentalis magis purificetur,
& inflammetur, ut totus homo exterior, & interior
in Deum ordinetur.* Et S. Bernardus in florib. cap. 5. ait:
*Quanto amplius in cælestium contemplatione delectaris,
& delectando admiraris, tantò profundius illumina-
ris, semper in illis inveniens, unde delecteris, & quod
mireris. Nusquam est copiosior materia admirandi,
& nusquam utilior causa delectandi.* Semper itaque in
intellectu contemplantis lumen adest, per quod obje-

Et a credita, minus obscure, & aliquantulum clarè (licet, ut dictum est, semper inevidenter, quia juxta Apostolum 1. ad Corinth. 12. *videmus nunc per speculum*: hoc est, in aliquo repræsentante: *in ænigmate*: hoc est obscure:) & delectatio adest in voluntate, ut notavit idem Lauræa *opusc. cit. cap. 5. conc. 2.*

16 Et *concl. 3.* observat, quòd per contemplationem dilectio Dei, quæ in actu fidei erat dulcis, ac delectabilis, in ea est delectabilior, & dulcior; idque probat autoritatibus Gregorii, Bernardi, & Bonaventuræ: hic *lib. 4. pharetræ cap. 29.* agens de gustu, qui in contemplatione percipitur, subdit: *Saporem quidem sentio, dulcedinem adeò confortantem, ut si perficeretur in me, nihil ultra quærerem.*

Idem Sanctus Bonavent. *tract. 1. de 7. itinerib. itin. 3. dist. 4. art. 1.* docuit, mentem humanam in contemplatione paulatim illustrari, & inflammari, & quò magis quis in contemplatione exercetur, eò magis illuminatur, & inflammatur; adducens exemplum de oculo infirmo, qui non potuit radium solis videre, sed paulatim, cùm incipit sanari, lucem minorem, postea majorem, & cùm totaliter sanatus est, videt radium solis sine difficultate; ita, servata proportione, mens contemplantis se habet; super quo, ut concludit Lauræa, testari possunt, qui ex professo contemplationi vacant. Eosque effectus possunt in se ipsis experiri, qui mundo corde, purgatis passionibus, veleas actualiter purgando, volunt contemplationi vacare, qui planè exclamabunt: *O quàm suavis est, Domine, spiritus tuus*; ibid. Lauræa.

17 Viæ illuminativæ ait *cit.* A-Ponte convenit incumbere meditationi actionum Jesu Christi, eorumque, quæ tempore suæ prædicationis, & passionis fecit; si-
quidem

quidem nos faciendo, & patiendo proficimus: peculiaris circa utrumque nobis documenta Christus in vita, & in morte exhibuit; cujus conversatio fuit juxta Augustinum *in Psalm. 49. num. 7. mira facere; & mala pati.*

Diximus *convenit*, quia in via illuminativa possunt & cætera objecta revelata meditari. De quo etiam infra *cap. 35.*

18 *Via unitiva*, perfecta, videlicet unio (quæ est terminus purgativæ, & illuminativæ) supernaturalis, secreta, ac mystica animæ contemplativæ cum Deo, perfectis in contemplatione acquisita, (qui etiam quandoque infusa à Deo donantur) appropriatur. Etiam incipientes, & proficientes, immò & meditati, ac vitæ activæ vacantes Deo per affectum conjunguntur; nam & isti, fide Divina supposita, sine qua impossibile est placere Deo ad *Hebr. xi.* Deum, ipso adjuvante, ut oportet, diligunt; Verùm non ita perfectè Deo uniuntur, sicut perfecti contemplativi, cum isti per excellentiores, & interiores actus cognitionis, & amoris in Deum tendant; & ad eum perfectionis statum pervenerint, ut ferè semper in quovis actu suo de Deo cogitent, erga eum tenero afficiantur affectu; sibi-que sedulò caveant, ne ei in minimo quidem displiceant; propterea Deus eos multis donis illuminationis, inspirationis, dulcedinis, &c. cumulat, de quibus potest dici illud Pauli: *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

Et hinc sequitur, quòd gradus unionis animæ cum Deo major, & perfectior est absolute, quò habitus charitatis, actualisque in Deum amor, perfectior, & intentior in aliquo reperitur.

19 Sed nota, parvulos in baptismo non per amoris

actum Deo uniri, sed per charitatis habitum, qui eis cum illis spei, & fidei infunduntur. Clement. *de summ. Trinit. & fide Catholic.* Trident. *sess. 6. cap. 7. de justifi.*

Via unitivæ ex eodem A-Ponte convenit meditatio tum humanitatis gloriosæ Christi Domini, tum Divine essentiæ, Divinarum personarum, & Attributorum. Quoniam agiles, & à terrenis affectibus, & implicamentis soluti expediti sunt, ut montem perfectionis ascendant, ac altitudinem Divinorum contemplantur. Verùm & ipsi perfecti alia etiam revelata meditari possunt, ut dicendum *cap. cit.*

Hinc patet, quàm falsò Molinos tres illas vias negaverit, quasi verè contemplativi ad perfectam cum Deo unionem possint ascendere, quin à peccatis abstineant, à vitiis se purgent, virtutes acquirant, viam mandatorum observent, de Deo cogitent, & in ipsum actibus dilectionis tendant.

Unica illa, quam ipse admisit, non perfectionis, sed improbitatis; perditionis, non salutis; non vitæ, sed mortis est via, quæ non ad cælestis Patriæ requiem, sed ad æternas calamitates aditum parat; exindè eam caveas, ab ipsa recedas, ne in Dei viventis manus pervenias. De purgatione activa dicendum *cap. 36.*

C A P U T X X I I I.

Viris verè spiritualibus devotio sensibilis, utilis.

PROP. XXVII. *Qui desiderat, & amplectitur devotionem sensibilem, non desiderat, nec querit Deum, sed se ipsum; & malè agit, cùm desiderat, & eam habere conatur, qui per viam internam incedit,*

*dit, tam in locis sacris, quàm in diebus solemni-
bus.*

1 In opere reprehensibilis non dicitur, nec à Deo vult recedere, sed ipsum potius exquirat, ei studens placere, qui gratiæ supernaturalis præsidio, ejusdem obsequio addictus, ut magis ad obsequendum sit promptus, & ferventius in opera pietatis feratur media eligat apta: proinde nec malè is operatur, qui animum ad devotionem sensibilem, quæ in rerum spiritualium exercitio percipitur, sollicitè convertit, ipsamque, ut medium ad majorem vitæ spiritualis profectum, optat, à Deo petit, & assumit.

Quare sensibilis devotionis utilitas in eo elucet, ut, cui in spiritualibus occupatio dulcescit, is non pigrè, non desidiosè, sed attentius, ardentiusque Dei opera peragat, frequentius mente, & ore orat, ac cæteris vacare satagit, quæ Dei cultum, & obsequium tangere percipit.

2 Et hinc constat, dum verè spirituales devotionem sensibilem optant, non se ipsos quærere, quia eam, non ut finem, sed ut medium ad majorem profectum desiderant. Nam quid illa aliud est, *quàm iucunda animi commotio existens in parte inferiori animæ, qua fit, ut cum voluptate virtutis actiones exerceamus, Deumque attentius, & ferventius oremus?* ut etiam juxta doctrinam Petavii mox citandi.

3 Duo apud eos, qui legitima de vita spirituali præcepta dederunt, distinguuntur genera devotionis, seu fervoris; unum est internum, spirituale, & rationale, existens in parte superiori animæ; nec est aliud, quàm voluntatis actus, quo promptè ferimur ad exercitia pietatis, & cultum divinum, paratique sumus ad exequenda, quæ ad Dei servitium spectant: estque

actus religionis, quo Deum colimus, ei nos tanquam supremo omnium Domino ardentissimo affectu promptè subiicientes, ejusdemque nos servitio devoventes, ut ex D. Thom. 2. 2. q. 82. art. 1.

Secundum fenfile (seu fenfibile) confiftens in quodam guftu partis inferioris animæ, quæ delectatur, & quafi mergitur cæleftibus deliciis extenfione, ac quafi afperfione alterius illius fervoris, qui eft in fuperiori parte animi, ut per Petavium *Theol. dogmat. de penit. lib. 3. cap. 19. num. 2.* propter quod quis sæpè ita commove- tur, ut in lachrymas, & fufpiria devota prorumpat. Undè fit, quòd qui à Deo hac devotionis fenfibilis gra- tia donantur, promptiori animo hæc terrena defpici- ant, officia virtutum, & opera amplectantur pietatis, locis facris frequentius affiftant, dies feftos attentius fervent, & ad ardentius Deum diligendum fe excitent; prout iftis videtur ab Auguft. *fignicatum lib. de cur. ge- rend. pro mortuis cap. 5.* ubi : *Orantes*, inquit, *de membris fui corporis faciunt, quod fupplicantibus congruit, cum genua figunt, cum profternuntur folo, & fi quid aliud vifibiliter faciunt, quamvis eorum in- vifibilis voluntas, & cordis intentio Deo nota fit, nec ille indigeat his indiciis, ut humanus ei pandatur ani- mus, fed hinc magis fe excitat homo ad orandum, ge- mendumque humiliter, atque ferventius. Et nescio quomodò, cum hic motus corporis fieri, nifi motu ani- mi præcedente non poffint, eisdem rursus exterius vi- fibiliter factis, ille interior invifibilis, qui eos fecit, augetur; ac per hoc cordis affectus, qui, ut fierent ifta, præceffit, quia facta funt, crefcit.*

Quinimmò ideò in fenfibilem devotionem Molinos impetit, eamque damnat, fpiritualesque viros, & ip- forum conatum ad eam reprehendit, ut indè eos ab obfer-

Prop. XXVIII. & XIX. ab INNOC. XI. &c. 87
observantia festorum retrahat, nec locis sacris debitam
reverentiam præstent, Divinis non intersint, atque
ita, ut non impleant, tum præceptum Ecclesiæ de ob-
servantia festorum, tum alterum juris naturalis, de cul-
tu locis Deo sacris exhibendo.

C A P U T XXIV.

*Rerum spiritualium tedium non nisi ab
insipiente bonum dicitur.*

PROP. XXVIII. *Tedium rerum spiritualium bonum
est, siquidem per illud purgatur amor proprius.*

Prop. 29. *Dum anima interna fastidit discursus
de Deo, & virtutes, & frigida remanet, nullum in
se ipsa sentiens fervorem, bonum signum est.*

I Similium tedium vel acedia est, vel ab ipsa pro-
cedit, quæ ex D. Thoma 2.2.q.35.art.1. *tedium quod-
dam benè operandi importat*, ac ex art.4. *De re spiri-
tuali tristitiam*, & apud alios dicitur, *voluntaria pi-
gritia retrahens ab exercitio virtutis ob difficultatem.*
Acediam autem bonam dicens, eam è classe vitiorum
capitalium expungit, in qua unanimis Patrum, &
Theologorum sensus ipsam reponit, dum agnoscunt ex
ea plura oriri peccata, & filias enasci, quas recenset
D. Bonavent. lib.3. compend. theolog. verit. cap.18. I. *Ma-
litiæ*, quæ ex August. serm.353. in die Natal. Infan-
tium cap.1. *est amor nocendi*. II. *Odium*, quo perso-
nas, quæ nos ad bonum provocant, & incitant, ut
Magistros, Parochos, Superiores, &c. persequimur,
malum eis optantes. III. *Pusillanimitatem*, qua magna,
ac ardua opera ad salutem necessaria, neglecto gratiæ
præsidio, non aggredimur. IV. *Desperationem con-*

tra spem. V. Torporem circa præcepta, hoc est, quandam insensibilitatem ex D. Bonavent. ibid. propter quam homo non potest induci ad executionem mandatorum. VI. Evagationem mentis circa illicita. Nam tristis non habens in se unde delectetur, evagatur ad omnia quærens delectationem, etiam illicitam.

2 Deindè acedia in Sacris Scripturis prohibetur; adeoque tantum ab est, ut bona sit, quod potius est de fide ipsius malitia. Ecclesiast. 6. *Subiice humerum tuum, & porta illam* (Sapientiam) *& ne acedieris in vinculis ejus, in omni animo tuo accede ad illam: & cap. 3. Tristitiam longè repelle à te: multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa.*

3 Item Acediosi reprehenduntur, & pænis mulctantur. Proverb. 20. *Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi: cap. 24. Per agrum hominis pigri transivi, & ecce totum repleverant urticae, & cooperuerunt superficiem ejus spinæ; Maledicetur ficus. Matth. 21. quia folia tantum habuit. Purè servus arguitur, qui commissum sibi talentum multiplicare neglexit. Matth. 25. Et virgines dormientes, quarum lampades non fuerunt prius ornatae, fuerunt deindè à nuptiis exclusæ, ibid.*

4 Ab acedia omnes revocare intendens S. Bonavent. loco cit. Scribit (nota) quòd *aqua corrumpitur quiete, & ferrum contrahit rubiginem. Locum Diabolo præparat, quia homo otiosus est quasi pulvinar Diaboli, & in olla tepida libenter muscæ insident, quæ ferventem fugiunt. Est homo acediosus quasi urbs absque murorum ambitu, & quasi signum positum ad sagittam. Mores pervertit, quia vult metere, & non seminare: sicut catus, qui libenter pisces comedit, sed eos non libenter capit.*

5 Contra 29. Adducitur textus D. Augustini *Serm.* 365. ad illud *Benedicam Dominum*, ubi non tedium, non fastidium, non otium, sed in bene operando fervorem sancta instructione singulis proponit, dicens : *ferveamus in itineribus bonorum operum: hoc est enim ambulare nostrum: & lib. de perfect. iustitiæ cap. 8. Sic ergo curramus; ut comprehendamus. Omnes enim, qui rectè currunt, comprehendunt. Curramus credendo, sperando, desiderando; curramus corpus castigando, & eleemosynas in bonis dandis, malisque ignoscendis, hilariter, & ex corde faciendo, & currentium vires, ut adviventur, orando; & sic audiamus precepta perfectionis, ne currere negligamus ad plenitudinem charitatis.*

6 Adversus Acédiam plura dantur remedia.

I. Est frequens cogitatio de bonis spiritualibus, & librorum spiritualium, sacrorumque lectio. Quia quanto magis cogitamus de bonis spiritualibus, tanto magis nobis placentia redduntur, ex quo cessat acedia. S. Thomas 2.2.q.35. art. 1. ad 4.

II. Fervens, & frequens oratio, juxta Christi præceptum *Marci* 13. *Videte, vigilate, & orate; nescitis enim, quando tempus sit: quod autem vobis dico, omnibus dico: vigilate.*

III. Maxime virtutis, & efficaciam ad hoc vitium fanandum est meditatio mysteriorum vitæ, & mortis Christi per ea, quæ habet D. Bonavent. opusc. cui tit. *meditationes vitæ Christi cap. 51. Christus intellectum illuminat, Christus affectum purgat. Venit enim Filius Dei, & tot, & tanta mirabilia in mundo operatus est, ut non immerito intellectum nostrum ab omnibus mundanis rebus evocaverit, ut semper cogitemus, & nunquam cogitare sufficiamus, quia mirabilia facit.*

IV. Con-

IV. Continua Dei præsentis per fidem cogitatio, qui nostrorum operum pariter, ac corporis, & frigiditatis inspector est, & Judex: Hinc *Job* 4. Senior juniore Tobia dixit. *Omni diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum*. Proverb. 3. *In omnibus viis tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos*.

V. Novissimorum memoria, mortis scilicet, Judicii, Inferni, & æternæ beatitudinis, juxta illud Ecclesiast. 7. *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabis*. Considerandum, quòd post mortem, & Judicii diem tempus operandi non datur, propterea Ecclesiast. 14. admonemur: *ante obitum tuum operare justitiam, quoniam non est apud Inferos invenire cibum*. Cogitandum, quòd damnatis ob temporis abusum in peccando sola superest exilii à Regno beatitudinis, & suppliciorum æternitas, juxta illud Matth. *Ite maledicti in ignem æternum*.

Considerandum tantæ excellentiæ esse cælestis beatitudinis bonum, quòd non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Paulus *ad Rom.* 8.

7 Concludamus cum Augustino, & regulam contra Quietistarum errores, quam ipse tradit, *serm.* 234. tepidi, frigidique percipiant, ubi: *Ardete, ne ardeatis igne, quo arsurus sunt Demones. Ardete igne charitatis, ut à Demonibus vos discernatis. Ardor iste sursum vos rapit, sursum tollit, in Cælum levat* *Spiritu ferventes accendimini igne charitatis: fervere facite vos laudibus Dei, & moribus optimis. Alter calidus, alter frigidus: calidus frigidum accendat. & qui parum ardet, optet augmentum, & oret adjuvmentum: Dominus paratus est dare: nos parvis cordibus*

bus optemus accipere: ut ita, de bonis divinis vincamus fastidium, quod quidem ex perverso oritur creaturarum amore, in quibus cor terreni hominis ita delectatur, ut gustare non possit, quàm suavis sit Dominus: Unde idem dixit Serm. 21. Delectare in Domino, iucundare in Domino, non in saeculo. In Domino enim iucundabatur ille, qui cum perdidisset totam iucunditatem saeculi, remansit ei Dominus, in quo iucundaretur.

C A P U T X X V.

Sensibiles delectationes, & gustus, quos spirituales in spiritualibus exercitiis experiuntur, sunt Dei favores.

PROP. XXX. *Totum sensibile, quod experimur in via spirituali, est abominabile, spurcum, & immundum.*

1 Propterea hoc legentibus Doctor iniquitatis reliquit, ut in errore pertinax, in eo à se edoctos firmaret, & sæpè repetito eorum mentibus conaretur imprimere à contemplativis esse ab operibus bonis cessandum, nec adhibendum præsidio gratiæ conatum ad excitandum, vel conservandum in se fervorem ad studiosius obsequendum Deo, ardentiusque ipsum amandum.

2 Ad sensibiles favores gustus, suavitatis, & dulcedinis spiritualis scriptura nos vocat, dicente Psalmista, *Psal. 35. Gustate, & videte, quoniam suavis est Dominus. Psal. 36. Delectare in Domino;* Quid autem absurdus, quàm scripturam asserere nos ad aliquid immundum, & abominabile hortari, & spurcum pro-

ponere: præcepta ejus sancta, & consilia castissima sunt.

3 Addendum, quòd similes favores dona Dei sunt, quæ viris spiritualibus sua benignitate ipse communicat. Audias D. Bonavent. *lib. 2. de profectu religios. cap. 76.* Sunt etiam, inquit, quædam sensibiles dulcedines, & suavitatis experientie, quæ devotis quandoque infunduntur: ut, mirabilis fragrantia odorum, ineffabilis suavitas saporum, & hymnidicæ melodiæ vocum, & sonorum, & tactu perceptibiles experientie indicibilia suavitatum, quæ cum verè sint à Deo, possumus æstimare, quòd aut dentur quibusdam novis, & rudibus, qui spiritualia non lucidè intelligunt, ut saltem per sensibilia consolentur in Domino, qui virtutum purè spiritualium non cognoscunt, in quibus major vis est, & certior veritas, & fructuosior profectus, & purior perfectio.

Etiam ii, qui provectioris spiritus sunt, consolationes sensibiles propter redundantiam interioris dulcedinis sæpè experiuntur; ut sicut anima communicat corpori suo, quasi comiti, & socio passiones suas, ita communicet ei & consolationes: tristante enim interius Anima, etiam Corpus tabescit exterius. Sicut ergo corpus collaborat spiritui, & compatitur in merito: ita dignè comparticipat, & corremuneratur ei in præmio: non solum futuræ gloriæ, sed etiam præsentis gratiæ: sicut Domini in convivio epularum servis transmittunt reliquias ferculorum, Apost. (2. Corin. 7.) sicut socii passionum estis, ita & consolationum eritis. Et hoc ex superfluenti mensura datur dilectis, cujus redundantia, ne effusa depereat, excipitur à corpore, quod particeps fuit in labore; usque adhuc Seraph. Doctor.

Gustus itaque delectationes, consolationes, lachrymas

mas devotionis, sensibilemque saporem, quem quis in Dei servitio, & virtutum operibus experitur Dei beneficia, specialesque favores consideret; inde permagna ea faciat, ejusque partes sint, Deum laudibus celebrare, gratias ipsi referre, & quidquid sibi ad majorem Dei gloriam faciendum occurrit, promptè, & ferventer impleat: semper proficiat, semper ambulet, eisque ut mediis ad majorem conducentibus spirituales profectum utatur.

Qui verò adhuc gratiæ sensibilis affluentia à Deo non repleti advertit, nec ullum percipit in spiritualibus exercitiis sensum pietatis, nec ad ea se promptum agnoscit, ac sensibilis appetitus languescit; à peccatis se purget, terrenas delectationes abiiciat, virtutis actibus se disponat, frequenter exauditionis fiducia à Deo, omnium bonorum largitore, summa demissione eadem petat, frequenter oret, sciens quòd Dei opera, ejusque meditatio suis delectationibus non carent, ut notavit August. in Psalm. 76. ubi: *Verè hoc putabis, & putare audebis, quòd affectiones habeat tabula, theatrum, venatio, aucupium, piscatus, & non habeant opera Dei, & non habeat meditatio Dei interiores affectiones quasdam suas, cum inspicitur mundus, & ponit ante oculos spectaculum naturæ rerum, & in his quæritur artifex, & invenitur nusquam displicens, & super omnia placens?*

Meditativi à se virtutum Officia licentiare non debent, sed se in ipsarum actibus exercere.

PROP. XXXI. *Nullus meditativus veras virtutes exercet internas, quæ non debent à sensibus cognosci. Opus est amittere virtutes.*

1 Si veras virtutes meditativus non exercet, ergo nunquam credit, nunquam sperat, nunquam Deum super omnia diligit, & ita semper est in mortali, non implens præcepta credendi, sperandi, & diligendi singulis data, juxta dicta lib. 1. *Cautelæ cap. 1.* Ad quæ, etiam viri contemplativi, quantumvis justī, adstringuntur juxta Trid. sess. 6. de just. cap. 11. ibi: *nemo quantumvis justificatus liberum se esse observatione mandatorum putare debet; & Can. 20. Si quis hominem justificatum, & quantumlibet perfectum (nota) dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ.... anathema sit.*

2 Secunda pars propositionis; *Opus est amittere virtutes*; fuit sextus error Beguardorum, qui dixerunt: *quod se in actibus exercere virtutum est hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à se virtutes, ut in Clement. ad nostrum de Hæret. in qua ipsorum secta, & errores damnantur.* Sciendum enim est, ut ibi observat Glos. in verb. sexto, *quod dicere imperfecti hominis esse se exercere in actibus virtutum moralium, reprimeredo scilicet impetum passionum per iudicium rationis, & imperium voluntatis; hoc est benè dictum, si sumamus imperfectum pro homine nondum habente summam perfectionem, qualem nimirum habent Beati in Patria,*

tria, & hic habuit Christus Dominus, & B. Maria Virgo; in quibus passionis impetus, & rebellio ad rationem non fuit; secus, si imperfectum sumatur pro vitioso, quasi vitium sit se exercere in actibus virtutum moralium; nam est error manifestus id asserere, dictamini rationis repugnans, & resistens tot scripturæ oraculis, quibus instruimur ad virtuosè operandum. Ad Philip. 4. quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, &c. ut dixi supr. cap. 11. num. 1. Psal. 133. ibunt de virtute in virtutem, quod perfectorum maximè est proprium. Ad Eph. 4. Veritatē autem facientes in charitate crescimus. Duæ enim sunt partes Christianæ vitæ, credere, & facere propter amorem Dei, quæ credenda, & facienda sunt.

3 Additur, quòd *Matth. 20. non otiosi, sed operarii remunerantur; & apud Lucam 9. nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò aptus est regno Dei; & 17. memores estote Uxoris Loth. Vide dicta cap. 11. & cap. 24. ex August. qui omnibus ita scribit Ser. 1. in Psalm. 32. Si autem caves, conaris, & conatum tuum novit Deus, & voluntatem tuam inspicit, & luctam cum carne considerat, & hortatur, ut pugnes, & adjuvat, ut vincas, & certantem expectat, & deficientem sublevat, & vincentem coronat: ergo exultate iusti in Domino.*

Considerandum est, etiam viros spirituales in hac vita Victores esse, qui ad Cēlestem Patriam gloriæ recepturi coronam, si in gratia decesserint, gressibus meritorum festinant: in via ideò non sedeant, sed in Sanctitatis disciplina in dies proficiant. Deficit famulus, si vel una die otiosus maneat, & obsequia sibi iuncta non præstet; & præsumit, qui ad perfectionis terminum se pervenisse putat: perfecti hominis est non se æstimare perfectum: exemplum in Paulo ad Philipp. 3. de se ipso scribente:

non

non quod jam acceperim, aut jam perfectus sim: cujus exemplo omnes viri spirituales id repetere debent; ideò debent in virtutibus crescere, & non amittere eas.

CAPUT XXVII.

Etiam à Contemplativis est adhibenda positiva preparatio ad dignè percipiendam Eucharistiam.

PROP. XXXII. *Nec ante, nec post Communionem alia requiritur preparatio, aut gratiarum actio (pro istis animabus internis) quam permanentia in solita resignatione passiva, quia modo perfectiori supplet omnes actus virtutum, qui fieri possunt, & fiunt in via ordinaria. Et si hac occasione communionis insurgunt motus humiliationis, petitionis, & gratiarum actionis, reprimendi sunt, quoties non dignoscitur eos esse ex impulsu speciali Dei; aliàs sunt impulsus naturæ, nondum mortuæ.*

I In Catholica Ecclesia nihil majus, aut augustius est Eucharistiæ Sacramento, cujus excellentiam recenset Trid. Sess. 13. cap. 3. de Eucharist. sequentibus verbis: *Commune hoc quidem est Sanctissimæ Eucharistiæ cum cæteris Sacramentis, symbolum esse rei sacræ, & invisibilis gratiæ formam visibilem: verum illud in ea excellens, & singulare reperitur, quòd reliqua Sacramenta, tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur; at in Eucharistia ipse sanctitatis Author ante usum est: non dum enim Eucharistiam de manu Domini Apostoli susceperant, cum verè tamen ipse affirmaret, corpus suum esse, quod præbebat; & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post conse-*
cra-

crationem verum Domini nostri Corpus, verumque ejus Sanguinem sub panis, & vini specie, unà cum ipsius anima, & divinitate existere.

2 Ad quod, ut dignè fideles accedant, est ab eis legitima præparatio præmittenda. Duo autem sunt præparationis genera, unum ex parte animæ, alterum ex parte Corporis: utrumque à Quietistis negatur; nam in propositione absolutè loquuntur, & quoad utrumque Patribus, & Conciliis respectivè resistunt, ut ex dicendis constabit.

3 Præparatio ex parte Corporis in eo stat, ut nullus, nisi jejunus, ad sacram mensam accedat; ita ut saltem à dimidia antecedentis diei nocte usque ad illud temporis punctum, quo Eucharistiam accipit, nihil omnino comederit, aut biberit, infirmitatis casu excepto, in quo per modum Viatici recipitur, vel alterius necessitatis ab Ecclesia probatæ; quòd licèt non sit divino jure præceptum, est tamen Ecclesiastico injunctum. Et fuit perpetua ab Apostolicis temporibus Ecclesiæ praxis, & disciplina, prout dixit August. *Epist. 54. aliàs 93. ad inquisit. Januarii cap. 6.* ubi: *liquidò apparet, quando primum acceperunt discipuli Corpus, & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos. Nunquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod à jejunis semper accipitur? Ex eo enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi; nam ideò per universum orbem mos iste servatur.*

Est res definita in Concilio Costantiensi apud Bail. *Conc. tom. I.* his verbis: *Quòd licèt Christus post Cenam instituerit, & discipulis administraverit hoc venerabile Sacramentum; tamen hoc non obstante, Sacrorum*

Canonum auctoritas, & Ecclesiae approbata consuetudo servavit, & servat, quod huiusmodi Sacramentum, nec post Cenam conficiatur, nec sumatur à non jejunis, nisi in casu infirmitatis, vel alterius necessitatis, à iure, vel Ecclesia concessio, vel admissio, v. gr. cum Sacerdotem mori contingit post consecrationem, & ante communionem; nam tunc ab alio Sacerdote, etiam non jejuno, perfici debet sacrificium, si alter jejunus non reperitur: ut refertur Cap. nihil contra 7. q. 1. Item, cum aquam pro vino infusam fuisse in Calice animadvertit in ipsa communionem: vinum enim infundere, consecrare, & sumere debet, quamvis aquam illam biberit, quia praeceptum divinum de integritate sacrificii legi Ecclesiae de Communionem à jejunis dumtaxat sumendam praefertur.

4 Certum autem est, & viros spirituales Ecclesiastica lege de percipienda communionem à jejuniis ligari, adeo ut, si transgrediantur, mortaliter peccent. Propterea ista praeparatio ex parte corporis in eis etiam est necessaria, nec sufficit permanentia in passiva resignationem à Quietistis in animarum discrimen inventa, utpote bonorum operum destructiva.

5 Ex parte animae praeparatio, seu dispositio essentialis, & absolute necessaria ad dignè communicandum, & effectum Sacramenti recipiendum, est puritas conscientiae ab omni peccati mortalis macula, & gratiae sanctificantis in suscipiente status; nam qui cum peccati mortalis conscientia Corpus Christi sumit, gravissimi sacrilegii reus est, dicente Apost. 1. ad Corinth. 11. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè (Conscientia peccati mortalis) reus erit Corporis, & Sanguinis Domini: hoc est reus erit mortis Christi, & par crimen facit, ac si Corpus Christi*

Christi crucifigeret, & sanguinem funderet, & infra: *Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit* (idest ad æternam suam damnationem manducat, & bibit) *non dijudicans Corpus Domini*: propterea quod Corpus Domini à pane communi non discernat. Et ne tanti criminis quis se reus constituat, remedium ibidem præbetur illis verbis: *probet autem se ipsum homo*, quod cuilibet fidei præcipitur, adeoque & contemplativis, qui ab observantia præceptorum non liberantur.

6 Unusquisque itaque, ut paratus, & dispositus accedat, se ipsum probet, se examinet, suamque conscientiam studiosè scrutetur, & attentè consideret, an à mortalibus peccatis sit pura, & dum gravari invenerit, per integram, & sinceram Confessionem sacramentalem se purget, secundum disposita in Trid. *sess. 13. cap. 7. de Eucharist.* ubi: *communicare volenti revocandum est in memoriam Apostoli præceptum*, probet se ipsum homo: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa confessione sacramentali ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hæc Sancta Synodus, perpetuò servandum esse decrevit, modò non desit illi Copia Confessoris. Quod si, necessitate urgente, Sacerdos absq; prævia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur. Ibidem prius dixerat, cuique fidelium cavendum esse, ne absque magna reverentia, & sanctitate ad hoc Sacramentum percipiendum accedat. Et cap. 8. tradit, alios hoc Sacramentum sumere Sacramentaliter simul, & spiritualiter: hi autem sunt, qui ita se

primò probant, & instruunt, ut vestem nuptialem induiti ad divinam hanc mensam accedant.

7 Hinc patet, Quietistas suis mendaciis Concilio adversari, eosque omninò imparatos sacram Synaxim recipere. Quibus aptatur, quod *tract. 26. in Joan.* Augustinus dixit de Juda, ibi. *& cum accepit, in eum inimicus intravit, non quia malum accepit, sed quia bonum malè malus accepit. Videte ergo, fratres: Panem Cælestem spiritualiter manducate, innocentiam ad Altare apportate. Peccata, & si sunt quotidiana, vel non sint mortifera.*

8 Error Quietistarum affinis est cum illo Beguardorum, qui negabant à perfectis esse adorationem Sanctissimo Sacramento præstandam, prout in *Clement. ad nostram de hæret.* ubi octavo loco dixerunt: *In elevatione Corporis Jesu Christi non debent (viri perfecti) assurgere, nec eidem reverentiam exhibere, asserentes, quod esset imperfectionis eisdem, si à puritate, & altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa mysterium, seu Sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent.* Ex hoc ipso principio videtur, Quietistas processisse, quòd viri spirituales absque perfectionis dispendio non possint se actibus cum auxilio Dei productis ad communionem præparare, gratias agere, & in humilitatis actus prorumpere.

In quo tot sanctissimis viris injuriam irrogant, eos imperfectos asserentes, ex quo singulare studium adhibuerint, ad ferventius, humilius, & attentius cum omni reverentiæ, & pietatis sensu sacramentum percipiendum, & postea agendas gratias.

9 Quinimmò ipsam Catholicam Ecclesiam imperfectionis criminantur, dum modum docet, se præparandi
ad

ad dignissimè Augustissimum Eucharistiæ recipiendum, quod cum sit omnium præstantissimum, majorem postulat in percepturis vitæ sanctimoniam, affectus fervorem, & devotionis sensum. Ad quam & humilitatis actus in ipso ministrandi exercitio accedentes excitare intendit, dicente ministro: *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.* Unde de Quietistarum infania magis ex hoc etiam constat.

10 Incautos deinde decipiunt, asserentes, *resignationem passivam modo perfectiori supplere omnes actus virtutum, qui possunt, & fiunt in via ordinaria;* quasi à contemplativis melius sit nihil boni operari, quàm in opera virtutum incumbere, utiliusque ad salutem otiose se committere, quàm Deo cultum exhibere, & officia pietatis implere; & quasi ad ipsos pariter directæ non forent tot scripturæ oracula, tot Patrum instructiones, tot Conciliorum Canones, & decreta, per quæ ad benè operandum omnes generaliter instruimur.

11 Illud tandem, quòd in propositione subsequitur: *Si hac occasione communionis insurgunt motus humiliationis, petitionis, & gratiarum actionis, reprimendi sunt, quoties non dignoscitur esse ex impulsu speciali Dei, aliàs sunt impulsus naturæ nondum mortuæ.* Ponitur contra illud Actorum 7. *Vos autem Spiritui Sancto resistitis,* & August. in Psal. 118. Serm. 17. ait, *orandum esse, ut Dei dona augeantur;* prædicta autem esse dona Dei ad salutem conferentia admone-mur; nam regulantur à fide, qua firmiter creditur realis præsentia Jesu Christi sub speciebus Eucharisticis. Proinde alio lumine non egemus, sed fides ipsa sufficit, ostendens eas, ut oportet solis viribus naturæ haberi non posse.

C A P U T XXVIII.

Dominicæ, & Festorum observantia Contemplativis etiam præcipitur.

PROP. XXXIII. *malè agit anima, quæ procedit per hanc viam internam, si in diebus solemnibus vult aliquo conatu particulari excitare in se devotum aliquem sensum; quoniam animæ internæ omnes dies sunt æquales, omnes festivi. Et idem dicitur de locis sacris, quia hujusmodi animabus omnia loca sunt equalia.*

I Contemplativi tenentur dies Dominicos, & festos religiosè observare, in eis Deum colere, Missam audire, & ab iis abstinere, quæ possunt divinum cultum impedire, mentemque ab eo abstrahere; nam omnibus fidelibus Ecclesiastico præcepto imponitur religiosa festorum observantia, juxta statuta à Trid. Sess. 25. de refor. in decreto de delectu cibor. & festis, ibi: nec non ea, quæ tam in hoc Concilio, quàm in aliis Oecumenicis statuta sunt, quibuscunque fidelibus (nota) sedulò commendent; omnique diligentia utantur, ut illis omnibus, & iis præcipuè sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, & jejunia, vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, ut Festorum devota, & religiosa celebratio; Unde ejusdem Concilii Catechismus p. 3. n. 14. tert. præcept. dixit: Prætereà fideles docendi sunt ex iis verbis (memento, ut diem Sabbati sanctifices) modum, & rationem colligi posse, quæ in tota hebdomada opus facere conveniat, ita scilicet, ut diem festum semper spectemus, quo die cum actionum, & operum nostrorum Deo quasi reddenda ratio sit, ejusmodi ope-

opera efficiamus necesse est, quæ neque Dei judicio repudientur, neque nobis, ut scriptum est, in singulum sint, & in scrupulum cordis. Ergo pro contemplativis etiam non omnes dies, quoad cultum Deo, tum internum, tum externum exhibendum æquales sunt; sed alii religiosi ad divinas laudes, divinisque actionibus, & sanctis officiis consecrati ab Ecclesia proponuntur, in quibus si ab eo cultu temperent, legis transgressores redduntur. Licet à debito audiendi Missam, & abstinendi à quibusdam operibus in aliquo casu, & necessitate urgente, non modò ipsi possint, sed & quis alius sub ea constitutus excusari, ut tradunt D. D. & nos diximus *lib. 2. Cautelæ cap. 31.*

2 Hinc adversus insanam ipsorum doctrinam, nullus observare gravetur. I. Quòd ratio, & lex naturalis dicat, ut creatura rationalis aliquo tempore divinis det operam, & in Dei cultum, tum interiorem, per exercitium fidei, spei, & charitatis, orationis, &c. tum exteriorum per adorationem, oblationem, auditionem sacri incumbat, ut ex Catechismo *loco cit. n. 11. ibi: Dei cultus, & religio, quæ hoc præcepto (memento, ut diem Sabbati sanctifices) à iure naturæ existit: cum illud natura comparatum sit, ut aliquot horas in iis, quæ ad Dei cultum pertinent, versemur; cuius rei argumento est, quòd apud omnes Nationes, statutas quasdam ferias, easque publicas fuisse cernimus, quæ sacris rebus, & divinis obeundis erant consecratæ.*

II. Quòd, licet lex naturæ aliquo tempore Deum religionis cultu colendum esse doceat, hoc tamen, quo potissimum die fieri deberet, non præscripsit. Lex positiva divina quoad Judæos diem Sabbati determinavit. Exodi 20. *memento, ut diem Sabbati sanctifices; sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Se-*

ptimo autem die Sabbatum Domini Dei.... non facies omne opus in eo, &c.

3 Diem Sabbati Apostoli in primum ex septem hebdomadae diebus (quem Gentiles diem solis dixerunt) ad divinum cultum Deo praestandum, mutarunt, eumque, quia in eo Christus Dominus à mortuis resurrexit, Dominicum appellarunt, *cap. Sabbato de consecrat. d. 3.* Diem Dominicum legis, *Apoc. 1. Fui in spiritu die Dominica: Actorum 20. Una autem Sabbati cum convenissemus ad frangendum panem, idest ad sumendam Eucharistiam 1. Corinth. 16. Per unam Sabbati, hoc est, prima die à Sabbato, seu die Dominica prima die hebdomadae unusquisque vestrum, &c.* De eo August. loquitur *Epist. 36. aliàs 86. ad Casulanum cap. 12. Una enim Sabbati, tunc appellabatur dies, qui nunc Dominicus appellatur, quod in Evangelio apertius invenitur. Nam dies resurrectionis Domini, prima Sabbati à Matthæo, à cæteris autem tribus, una Sabbati dicitur, quem constat eum esse, qui Dominicus postea appellatus est. Et in Psal. 33. Una Sabbati, dies Dominicus est: Secunda Sabbati, secunda feria, quam seculares diem Lunæ vocant: tertia Sabbati, tertia feria, quem diem illi Martis vocant.*

4 Observat D. Thom. 1. 2. q. 2. 2. art. 4. ad 1. præceptum de sanctificatione Sabbati partim esse morale, partim cæremoniale. Morale quidem, quatenus per illud præcipitur, ut homo, neglectis cæteris, quæ mentem à divino cultu revocare possunt, aliquod vitæ suæ tempus religionis exercitiis deputer. Cæremoniale vero, quatenus dies Sabbati designatur, in quo temporalia opera omittere, & soli Deo, ejusque cultui vacare præcipitur in memoriam beneficii creationis.

5 In quantum præceptum morale ponitur inter præcepta

cepta Decalogi, quia sub ista ratione omnes obligat, cum ab ista lege divina naturali derivetur. Ratio enim naturalis dicitur, ut Deo cultus in aliqua parte temporis exhibeatur. In quantum verò cæremoniale, morte Christo antiquatum, & abrogatum fuit. Catechismus *cit. num. 10.* in cuius locum dies Dominicus successus est.

III. Quòd præter diem Dominicum alii dies ab Ecclesia sunt divino cultui consecrati: *alios autem dies festos*, inquit Catechismus *ibid. num. 26. ab Ecclesie initio, & consequentibus deinde temporibus Apostoli, & Sancti Patres nostri instituerunt, ut pie, & sanctè Dei beneficiorum memoriam coleremus.*

IV. Quòd diebus festis prohibentur opera servilia, non quòd sua natura, *aut turpia, aut mala sint, sed quoniam mentem nostram à divino cultu, qui finis præcepti est, abstrahunt, qua lege earum rerum opera non prohiberi existimandum est, quorum iactura facienda est, si die festo prætermittantur.* Cathec. *ibid. num. 31.* & nos diximus *lib. 2. Cautelæ cap. 31. nu. 5.*

V. Præcipitur, ut fideles intersint sacro, non sola corporis præsentia, sed cum attentione, ut ostendunt hæc Trid. verba *sess. 22. in decreto de observand. Ne patiantur* (Ordinarii) *Sacrum hoc sacrificium peragi, nisi prius, qui intersint, decenter composito Corporis habitu declaraverint, se mentè etiam, ac devoto cordis affectu, non solum corpore adesse.*

6 Verum, ut observatio festi christiana sit, Deo exterior non modò, sed interior etiam cultus exhiberi debet: constat enim, Judæorum esse, Deo in die Sabbati cultum exteriorum sine interiori tribuere, juxta August. in *Psal. 91.* ubi: *Ecce & hodiernus dies Sabbati est: hunc in præsentì tempore otio quodam corporaliter langu-*
gui-

guido, & fluxu, & luxurioso celebrant Judæi.....
Vacatio nostra à malis omnibus, vacatio illorum à bonis operibus est. Maximè, quia præceptum Ecclesiasticum de die Dominica, & festis Sanctorum sanctificandis, est determinatio præcepti divini naturalis, quo hominibus aliquorum dierum in genere sanctificatio præcipitur; & Deus interiorem potissimè cultum injunxit, juxta illud Joan.4. *Veri adoratores adorabunt Deum in Spiritu, & veritate;* nam & *Pater tales quarit, qui adorent eum.* *In spiritu* adorat, qui non solum voce, sed interiori etiam animi affectu cultum exhibet. *In veritate* verò, cujus cultus omni vacat errore, & Deum colit, ut ipse coli vult, oratione humili, carnis maceratione, totius hominis reformatione, misericordiæ operibus gratus, & interiori animo, sacrificio cordis contritus, & contribulatus, &c.

Ex quibus est evidens, pro singulis fidelibus dies festos esse constitutos, adeoque non omnes, etiam quoad contemplativos esse æquales: sed in festis eos quoque teneri ex præcepto cultum externum, & internum Deo exhibere.

7 Propterea non malè agunt, nec reprhensibiles dicendi, dum illud implent, dum à servilibus abstinent, Missam audiunt, debitoque cultu Deum venerantur; aliàs non præmio, sed pænis digni forent, qui Dei, & Ecclesiæ præcepta observant, quod catholicis dogmatibus repugnat. Quinimmò laudabilius operantur, si majori studio, & conatu, beneficio gratiæ religiosi operibus in illis incumbant, ferventius suscipiendo Sacramenta, devotius orando, assistendo divinis attentius, Deum ardentius, recolentes beneficiorum memoriam, diligendo, & de commissis offensis contra infinitæ bonitatis Patrem, & Dominum ex corde dolendo,
 qui

qui bona iustorum opera probat, eique magis, ac magis placent, quo ipsorum major, etiam in festis, & locis sacris est devotio, fervor, & charitas.

8 Ad hanc Molinos insaniam pervenit, ut diceret, omnes dies, & loca esse perfectis æquales, adeo ut malè agerent, si in eis aliquem devotum sensum in se excitarent, ut eos instructos relinqueret, se ad observantiam præceptorum non teneri, nec ligari præceptis, quibus sacris locis, & diebus festis debitus religiosus cultus fidelibus imponitur, quamvis ad ipsum præstandum, vel Parochorum instructione, librorumve lectura, aut Ecclesiæ propositione teneri intelligerent, sed debere etiam in illis otio se tradere, *quia omnes dies, & loca sunt æqualia*. In quo tertium Beguardorum instauravit errorem in *Clement. ad nostram de hæret.* reprobatum, ubi dixerunt. *Quòd illi, qui sunt in prædicto gradu perfectionis, & spiritu libertatis, non sunt humanæ subiecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligantur, quia (ut asserunt) ubi Spiritus Domini, ibi libertas*. Circa quem Glossa *ibid. verb.* Secundò notavit, & nos hic ex eadem contra Quietistas dicimus: quòd perfectio, quantumcunque magna in hac vica, ordinem Ecclesiæ non subvertit, sed perficit. Quandiù autem manet ordo Ecclesiæ, manet obedientia inferiorum ad superiores, sic scilicet, quòd eorum præceptis obedire teneantur 93. *dist.* per totum: ergo per nullum gradum perfectionis quis absolvitur à præcepto de sanctificatione festorum, aliisque Ecclesiæ, & Dei. Illud verò *ubi Spiritus Domini, ibi libertas*, intelligitur, quod anima, in qua est Spiritus Domini, *cuius dono iustificamur*, sit libera à servitute peccati, ut loquitur Augustinus *de spir. & lit. cap. 16. non verò quòd viri* quantumcunque perfecti sint liberi à servitu-
te

te legum, Ecclesiæ, Prælatorum, & Dominorum temporalium. Unde licet in via anima per gratiam sanctificantem liberetur à reatu peccati, homo tamen non liberatur ab observantia ipsarum legum. Libertas enim Evangelica non in eo stat, ut quisque faciat, quod velit, sed in eo, quod per Christum liberati sumus à servitute peccati ad Roman. 6. *liberati à peccato, servi facti estis justitiæ.*

C A P U T X X I X.

Remissivè ad Cap. 13.

PROP. XXXIV. *Verbis, & lingua gratias agere Deo, non est pro animabus internis, quæ in silentio manere debent, nullum Deo impedimentum apponendo, quod operetur in illis. Et quò magis Deo se resignant, experiuntur se non posse orationem Dominicam, se à Pater noster recitare.*

Quoad primam partem videantur dicta cap. 13. Quoad secundam verò legatur cap. 12.

C A P U T X X X.

Perfecti ad bona opera mortui esse non debent.

PROP. XXXV. *Non convenit animabus viæ hujus internæ, quod faciant operationes, etiam virtuosas, ex propria electione, & activitate: aliàs non essent mortuæ; nec debent elicere actus amoris erga B. Virginem, Sanctos, & humanitatem Christi: quia cum ista objecta sensibilia sint, talis est etiam amor erga illa.*

1 Contra primam partem propositionis faciunt adducta *cap. 1. & 3.* si quidem hac ipsa propositione, phrasi quamquam diversa, eodem tamen sensu, suos instructos peroptat, homines perfectos dedecere, quod operibus bonis incumbant, & circa virtutum exercitia se occupent, quasi id perfectioni repugnet; quo nihil absurdius. Debent quidem perfecti ab operibus malis se temperare, nihilque eligere, quod Deum offendere valeat, & ita iniquitatibus mori; At mortui minimè esse debent in observantia mandatorum, eorumque implemento, quæ Deo placent, dicente Augustino *lib. 12. contr. Faustum cap. 14. Sanctos ad omne opus bonum semper paratos.* Et Apostolus 1. ad Corinthios 15. *evigilate iusti. abundantes in opere Domini semper.* Ad Philipp. 2. *cum metu, & tremore vestram salutem operamini.* Ecclesiast. 18. *Ne verearis usque ad mortem justificari.* Apocalyp. ult. *Qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus, sanctificetur adhuc.* Et Trid. *sess. 6. cap. 10. de iusti.* Sic ergo iustificati, & amici Dei, ac domestici facti euntes de virtute in virtutem renovantur, ut Apostulus inquit, *de die in diem; hoc est mortificando membra carnis suæ, & exhibendo ea arma iustitiæ in Sanctificationem per observantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur.*

Hæc planè dementiam, nugasque Molinistarum revincunt. Etenim oracula absolutè, & indistinctè de iustis loquuntur: & inde ad perfectos quoque extendi negandum minimè est. Qui libertate pollent, ut, Deo auxiliante, ea eligere possint, & operari, quæ ad incrementum iustitiæ, & perfectionis maximè conferunt. Et tantùm abest, quòd bona ipsorum opera sint perfectionis impedimentum, ut potius eam augeant, red-

dant-

dantque excellentiorem; ideò non otiosi esse debent, sed cum divina gratia bona opera, actusque virtuosos elicere.

2 Quoad secundam propositionis partem notandum est I. Quòd in homine duplex reperitur appetitus, sensitivus, & rationalis; sensitivus per sensitivam, & rationalis per intellectivam cognitionem dirigatur.

II. Quòd amor procedens ex prævía cognitione sensitiva est passio appetitus sensitivi; ille verò, qui ad cognitionem intellectivam sequitur, actus est appetitus rationalis, seu voluntatis. Et hinc amor universaliter non est talis, quale est objectum in se, sed talis juxta qualitatem cognitionis, qua objectum repræsentatur. Quia verò humanitas Christi B. Virgo, & Sancti cognoscuntur per cognitionem intellectus, illustrati lumine fidei, amor Dei ad illam sequens est voluntatis, non appetitus sensitivi; propterea non debent contemplativi abstinere à præfatorum amore, ex eo, quòd amor circa ipsa esset sensibilis, nam est rationalis, & intellectivus, sicut intellectiva est cognitio ipsum præcedens, & regulans. Quinimò dato etiam quod esset sensibilis, non propterea esset malus; nam deordinatus ille tantum censetur, qui est objecti contra legem, & ordinem rationis.

C A P U T X X X I.

Etiam perfecti tenentur proximum diligere.

PROP. XXXVI. *Nulla creatura, nec B. Virgo, nec Sancti sedere debent in nostro corde; quia solus Deus vult illud occupare, & possidere.*

Hac propositione destruunt Quietistæ, saltem quoad perfectos, secundarium charitatis objectum; nam cum dicunt, *quod nulla creatura, nec B. Virgo, nec Sancti sedere debent in nostro corde*, intendunt perfectis non esse datum præceptum de dilectione proximi, quod patet, tum ex adjecta causali, *quia solus Deus vult illud occupare, & possidere*; tum quia in priori propositione dixerunt, contemplativos non debere elicere actus amoris erga B. Virginem, Sanctos, & Christi humanitatem.

2 Est utique solus Deus (qui est primarium charitatis objectum) amandus tanquam finis ultimus propter se, & super omnia, ut D. D. dicunt *appretiative*, anteponendo ipsum omnibus rebus, non sola mentis æstimatione (*quod est ipsum amare tota mente*) sed etiam voluntatis fervore, vincendo cujuslibet rei creatæ affectum, qui illum Dei impediret (*quod est ipsum toto corde, & anima diligere*) ac omnium item præceptorum implemento, (*quod est eum totis viribus amare*). Verum inde non sequitur, quin proximus (qui est secundarium charitatis objectum) amari à perfectis amore charitatis debeat. Nam præceptum divinum de utroque omnibus hominibus datur *Matth. 22. Diliges Dominum Deum tuum, &c.* hoc est, *maximum, & primum mandatum. Secundum simile huic: diliges pro-*
xi-

proximum tuum sicut te ipsum. Idem refertur Marc. 12. Lucæ 10. & 1. Joan. 3. *Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo; & qui non diligit fratrem suum; & cap. 4. Carissimi, diligamus nos invicem.*

3 Excessum charitatis erga proximum Scriptura in Paulo commendat, qui omnium salutem studens, ut eos salvos faceret, omnem suscepit laborem, nullum studium omisit. Unde ad Rom. 9. dicebat: *optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis;* hoc est, separari à Christo, si Deus vellet, ut tota gens judaica salvaretur, ut ait Picotius in hunc locum; & 1. ad Corinth. 9. *Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrificarem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Nec propterea Paulus à perfectorum numero dejectus est; alioquin alio manifesto errore dicendum, vel, quòd Deus aliquid agendum præceperit, quod sit perfectionis impedimentum; vel, quòd, ad solos imperfectos spectet Dei, & Ecclesiæ implere mandata. De falsitate utriusque nullus est, qui non judicet.

Dices: B. Virgo, & Sancti non dicuntur nobis proximi, sed solus homo hic vivens, cui nos esse possumus adiumento: sic Samaritanus homini, quem latrones semivivum reliquerunt in via, Lucæ 10. proximus fuisse dicitur, quòd in eum misericordem se præbuerit, ergo quamvis perfecti teneantur proximum diligere, tamen B. Virginem, & Sanctos amare non debent.

4 Resp. Etiam ipsam B. Virginem, & Sanctos homines, & Angelos nostros proximos esse, siquidem proximi nomine non is tantum intelligendus est, quem per obsequium nostrum, & laborem adjuvare possumus, sed etiam ille, qui potest nobis opem conferre suam: prout dixit August. lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 30. ubi:

Jam

Jam verò, si, vel cui præbendum est, vel à quo nobis petendum est officium misericordiae, rectè proximus dicitur: manifestum est, hoc præcepto, quo jubemur diligere proximum, etiam Sanctos Angelos contineri, à quibus tanta nobis misericordiae impenduntur officia, quanta multis divinarum scripturarum locis animadvertere facile est. Idem notaverat cap. 29. Omnium autem, ait, qui nobiscum frui possunt Deo, partim eos diligimus, quos ipsi adjuvamus; partim eos, à quibus adjuvamus; partim quorum & indigemus adjutorio, & indigentiae subvenimus; partim nec ipsi conferimus aliquid commodi, nec ab eis, ut nobis conferatur, attendimus. Velle tamen debemus, ut omnes nobiscum diligant Deum; & totum, quod, vel eos adjuvamus, vel adjuvamus ab eis, ad unum illum finem referendum est.

5 Quem autem christianum fugit nos à B. Virgine, Beatis, & Sanctis Angelis beneficia recipere? Pro nobis apud Deum orant, eosque invocamus, ut apud ipsum pro nobis intercedant, ut beneficia conferant, & à malis liberent; ergo non modo homo hic vivens, nec in Purgatorio existens nobis proximus est, sed etiam B. Virgo, Beati, & Angeli Sancti.

Dices. Quomodo Angelos, Sanctos Beatos & B. Virginem affectu interno charitatis infusæ possunt perfecti propter Deum amare: si eis nullum bonum, seu beneficium impendere valent; & aliàs amare, est bonum alteri velle?

6 Resp. hic advertendum, quòd proximus charitate supernaturali potest diligi. I. Vel volendo, ut ipse Deum diligat, vel, ut eidem Deus propitius sit; aut ei beatitudinem conferat, detque auxilia ad ipsam conducentia. II. Vel per complacentiam, & gaudium

de bonis, & beatitudine supernaturali eidem collatis. Utroque modo amatur, propter Deum, & in ordine ad ipsum. Primo modo diligitur homo, nondum beatus. Secundo verò, ille, qui jam à Deo beatitudine donatus est; adeoque B. Virgo, & Sancti omnes cum Deo regnantes sunt objectum amoris nostri. Quibus aliquod etiam bonum extrinsecum spirituale velle possumus, & nos ipsis exhibere, ut actus venerationis, & adorationis Dulciæ, eos invocando, ante ipsorum imagines orando, genuflectendo, &c.

7 Tandem debent perfecti juxta occurrentes occasiones studium adhibere, ut hominem viatorem adducant ad Deum præbendo eidem consilia, & media, quæ possunt, ut facilius ad salutem pervenire valeat juxta regulam charitatis pro omnibus absolutè traditam ab Apostolo 1. *ad Corinth.* 13. ubi: *Charitas patiens est, benigna est*; hoc est, Charitas proximi salutem procurat, in ferendis ejus defectibus: *patiens est*, ut illum Christo lucretur, *benigna est*. Ejus æternam salutem sincerè desiderans, ejus prosperitati non invidet, *non emulatur*. Ne in via salutis ei impedimentum ponat, *non agit perperam*. Ne illum contemnat ob proprias dotes, & dona, vel animæ, vel corporis, vel fortunæ, *non inflatur*. *Non est ambitiosa*, ut ei dominetur; verum, ut ei piè serviat, *non querit, quæ sua sunt*: injuriis læsa, *non irritatur*, ut vindictam appetat, sed condonat offensas: *non cogitat malum*, hoc est non facile de proximo malum suspicatur, sed omnia in bonam partem accipit: *non gaudet super iniquitate*, hoc est, non lætatur de peccato proximi, aut malo, quod ei accidit, sed ejus probitati, & virtuti favens, *congaudet veritati*: *omnia suffert*, id est, proximi infirmitati compatitur, & silentio ejus defectus tegit.

git. *Omnia credit*, bona de proximo prudenter credenda, &, quæ credita non nocent. *Omnia sperat*, de proximo bona illius conversione, &c. *Omnia sustinet*, ut proximo in via salutis impedimenta removeat; ipsique auxilia præbeat, quæ potest, ut facilius ad Deum perveniat. In hoc enim, ait Joan. *Epist. I. cap. 3. Cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: & nos* (etiam contemplativi) *debemus animas ponere. Nam hoc est mandatum ejus, ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi, & diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis.* Quod omnes tangit; nec contemplativi excluduntur; nam illud nobis, & Joannem includit, qui perfectus fuit.

8 Diligendus est itaque & à perfectis proximus; ad non sufficit ipsum solis actibus externis, quibus ipsi subvenitur diligere, sed debet etiam amari interno voluntatis affectu (amor enim est actus, & motus voluntatis) maxime quia solis actibus externis mandatum de proximi dilectione non impletur; ab alia enim radice, quam à charitate prodere possunt, & fraternum odium non excludunt. Siquidem à superbia, & hypocrisi imperari valent, vel à quadam humanitate, & generositate naturali, qua etiam Gentiles, Maomethani, & Judæi se mutuò diligunt, & proximis succurrunt. Unde Apost. I. *ad Corinth. 13. dixit: Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas; & si tradidero corpus meum, itaut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

*Verè Deum non amat, qui tentationibus positivè
præsidio gratiæ non resistit, nec alia manda-
ta Dei, & Ecclesiæ implet.*

PROP. XXXVII. *In occasione tentationum, etiam
furiosarum, non debet anima elicere actus expli-
citos virtutum oppositarum; sed debet in supradictò
amore, & resignatione manere.*

1 Error, immò hæresis est, dicere, quòd verè De-
um amet, qui ipsius, & Ecclesiæ mandata implere non
curat, tentationibus non resistit, & à virtutum operi-
bus cessat. Amor enim Dei verus, & sincerus in eo
non est, qui Dei mandata non servat. *Si diligitis me,*
inquit Christus, Joan. 14. mandata mea servate. Ipse
Joan. Epist. 1. cap. 2. scribit. Qui dicit se nosse eum, &
mandata eius non custodit, mendax est..... Qui au-
tem servat verbum eius, verè in hoc charitas Dei perfe-
cta est. Et *cap. 3. Qui servat mandata eius, in illo ma-*
net, & ipse in eo. Et *cap. 5. Hæc est charitas Dei, ut*
mandata eius custodiamus. Per quæ ostenditur, quod
nullus homo verè, & sincerè Deum amat, qui ejusdem,
& Ecclesiæ præcepta, Deo auxiliante, non servat, nec
conatur implere.

2 Dices, ab Apostolo ad Rom. 13. *Dilectio* dicitur
plenitudo legis, ergo fat est, Deum diligere, nec opus
est aliquid aliud operari; qui diligit, legem implet, &
reputatur, ac si cætera præcepta observaret, tentatio-
nibus resisteret, ac cætera bona opera efficeret.

Resp. Non in eo sensu dilectio dicitur plenitudo le-
gis, quòd mortuo, & otioso amore lex impleatur, aut
quòd

quòd nulla opera bona, nullosque reliquarum virtutum actus exercere necesse sit; sed quòd dilectio Dei sit causa, cur cætera opera bona sint Deo grata, & causa movens nostram voluntatem ad implenda cætera, quæ Deo placent; nam qui Deum diligit, mandata ejus servat. Joan. 14. & studium adhibet, ne ipsi in cæterorum præceptorum transgressione displiceat.

3 Et sanè concipi non potest, quòd quis Deum, ut oportet, amet, & nil velit pro ipso pati, & in ejus obsequium agere; occasiones peccandi non fugiat, nec doleat, cùm eidem aliquam injuriam irrogat, nec curet ipsi satisfacere, si ejus amorem læsit; Deus enim juxta meritum Joan. *Epist. 1. cap. 3.* diligendus est non verbo, & lingua, *sed opere, & veritate; verbo, & lingua diligitur*, dum quis inani verborum sono repetens, *diligo, diligo*, conatur amorem exprimere, sed ejus mandata omittit implere, ipsi placere non studet, & à virtutum operibus cessat. Diligitur *opere, & veritate*, quando & affectu interno voluntatis amatur, & quæ præcipit, exequuntur, & occasiones placendi ipsi non omittuntur. Dicente Joan. cap. 14. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Quæ tract. 76. in Joan. August. exponens ait: *Qui habet in memoria, & servat in vita; qui habet in sermonibus, & servat in moribus; qui habet audiendo, & servat faciendo; aut, qui habet faciendo, & servat perseverando, ipse est, inquit, qui diligit me.* Opere est demonstranda dilectio, ne sit infructuosa nominis appellatio. Et lib. 8. de Trinit. cap. 7. habet: *qui diligit Deum, consequens est, ut faciat, quod præcipit Deus, & in tantum diligit, in quantum facit.*

Hinc Quietistæ videant, si Deum is diligat, qui divino auxilio ad victoriam tentationum non utitur; non

orat, non vigilat, non pugnat, ne ipsis succumbat, sed otio, & inertiae vacans in passivitate quiescens eas admittit.

C A P U T X X X I I I.

Viri quoque perfecti debent operibus mortificationis incumbere.

PROP. XXXVIII. *Cruce voluntaria mortificationum pondus grave est, & infructuosum, ideòque dimittenda.*

Prop. 39. *Sanctiora opera, & penitentia, quæ peregerunt Sancti, non sufficiunt ad removendam ab anima vel unicam adhesionem.*

I Duobus hisce propositionibus opponi possent tot viro-
rum Sanctissimorum praxis, & exempla, qui mortificationis operibus, & corporis castigatione carnem spiritui subegerunt, ac pravis concupiscentiæ motibus divina adjuvante gratia obstiterunt, quæ utpotè obvia, hic referre omittimus, & calamus convertimus ad nonnulla Scripturæ, Tridentini, & Augustini testimonia, quibus ipsa necessitas, & utilitas mortificationis satis manifestè exprimuntur.

Primò adducitur illud *Matth. 16.* à Christo omnibus sive imperfectis, aut perfectis propositum. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me.* Super quæ August. *Epist. 243. ad Latum, alias 38. cap. 4.* habeto, *Crucem enim nostram, quam Dominus portare à nobis iubet, ut eum expeditissimi sequamur, quid aliud, quàm mortalitatem carnis huius significat? Ipsa enim nos cruciat, donec absorbeatur mors in victoriam. Crux ergo hæc ipsa*

ipsa crucifigenda est, & transfigenda est clavis timoris Dei, ne solutis, & liberis membris reluctantem portare non possis. Sequi enim Dominum, nisi eam portans, omninò non valet; nam quomodo eum sequeris, si non es ejus? Qui autem Jesu Christi sunt, ait Apostolus ad Galat. 5. carnem suam crucifixerunt cum passionibus, & desideriiis. Et serm. 328. de Sanct. aliàs 29. Quid est, ait, rogo vos: Si quis vult post me venire, neget semetipsum, & tollat crucem suam: sustineat tribulationem suam: tollat enim, est, ferat, sufferat. Patienter, inquit, accipiat omnia, quæ patitur propter me, & sequatur me. Et inde Quietistæ videant crucem mortificationum infructuosam non esse, nec dimittendam.

Secundò, adducitur exemplum Pauli, qui licet perfectus, & vas electionis adhuc corpus suum castigabat, & in servitutem redigebat 1. *ad Corintb. 9.* Et continuò mortificationem in corpore suo pro Christo portabat 2. *ad Corintb. 4.* Certa fide sciens, quòd sublimissimum gloriæ præmium mirè supra modum superat omnes hujus temporis afflictiones, unde ibidem dixit. *Id enim, quod in præsentia est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.* Advertens item, quod *caro concupiscit adversus spiritum* ad Galat. 5. omnes monet ad Coloss. 3. *mortificate membra vestra, quæ sunt super terram: hoc est, vires corporis, fame, siti, aliisque asperitatibus deprimite, ut concupiscentiam rationi constrictam teneatis, corpus in servitutem redigatis, ne contra rationem rebellet.*

2 Fortè perfectioni vacantes sunt à carnis pugna, & concupiscentiæ motibus immunes, adeò ut in ipsis, etiam invitis, non excitentur aliquando motus inordi-

nati ad objecta prohibita, vel libidinis, vel iracundię, odii, præsumptionis, intemperantię, & similibus. Error est, dicente Apostolo ad Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę.* Et Trid. sess. 5. in Decr. peccat. origin. can. 5. manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc Sancta Synodus fatetur, & sentit; & ita debent, Deo adjuvante, viriliter resistere, & pugnare, ne hostis prævaleat, eaque adhibere media, jejunia, vigiliis, aliasque corporis castigationes, quibus concupiscentia deprimitur, ejusque vires debilitantur; quod non obscure significat idem Trid. sess. 6. cap. 13. *de iustificat.* illis verbis. *Verumtamen qui se existimant stare, videant, ne cadant: & cum timore, ac tremore salutem suam operentur, in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, & oblationibus, in jejuniis, & castitate; formidare enim debent, scientes, quod in spem glorię, & nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quę superest cum carne, cum mundo, cum diabolo, in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia, Apostolo obtemperent dicenti: Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus, si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*

Et en quàm bona, & sancta sunt mortificationis, & pænitię opera, quę indumenta sunt, quibus contra carnis insultus tegimur; arma, quę nos adversus salutis hostes protegunt, & media, quę concupiscentiam refręnant, & adhæsiõnem, ac affectum ad bonum concupiscibile contrarium gratiæ mortificant; ideò à Quietistis mendaciter, & stultè infructuosa dicuntur.

3 Qui non minori mendacio asserunt, crucem mortificationis esse in viris perfectis pondus grave, in qua à
com-

communi Ecclesiæ sensu, & veritate fidei recedunt; contra quos scribit August. Serm. 70. de Scripturis, cap. 1. ait. *Et sub illo iugo levi, & sarcina levi audiamus Apostolum dicere: In omnibus commendantes nosmetipsos, tanquam Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, &c. & alio loco in eadem Epistola; Ad Judeis quinque quadragenas, una minus accepi: ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte, & die in profundo maris fui; & cætera pericula, quæ numerari quidem possunt, sed tolerari, nisi Spiritu Sancto iuvante, non possunt; cap. 2. sequitur. Omnia ergo illa, quæ commemoravit aspera, & gravia, frequentius, & abundantius sustinebat: Sed profectò aderat ei Spiritus Sanctus, qui in exterioris hominis corruptione interiorem renovaret de die in diem, & gustata requie spiritali in affluentia deliciarum Dei, in spe beatitudinis futuræ omnia præsentia deliniret aspera, & omnia gravia relevaret. Ecce quàm suave jugum Christi portabat; & quàm levem sarcinam, ut omnia illa, quæ superius enunciata dura, & immania omnis auditor horrescit, levem tribulationem diceret, intuens interioribus, & fidelibus oculis, quanto pretio temporalium emenda sit futura vita, non pati æternos labores impiorum, & sine ulla sollicitudine perfrui æterna felicitate iustorum, cap. 3. subdit, Quàm facilè toleratur qualibet adversitas temporalis. ut æterna pena vitetur, & æterna requies comparetur? Non immeritò ille vas electionis cum ingenti letitia dixit (ad Rom. 8.) Non sunt condignæ passionēs huius temporis ad superventuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Ecce unde illud jugum suave est, & sarcina levis. Et si angusta est paucis eligentibus, facilis*
tamen

tamen omnibus diligentibus. Dicit Psalmista (psal. 16.) Propter verba labiorum tuorum ego custodi vias duras, sed, quæ dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mitescunt amantibus. Quare, quæ exteriori, & terreno homini secundum carnem viventi gravia, & dura videntur, sunt ex August. homini interiori fide instructo, Deum amanti, & excellentiam beatitudinis consideranti levia.

Dices, corpus per charitatem amandum est, ex August. lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 23. ubi. *Quatuor sunt diligenda, unum, quod supra nos est: alterum, quod nos sumus: tertium, quod juxta nos est: quartum quod infra nos est. Quod est supra nos est solus Deus; quod nos ipsi sumus, est anima nostra; quod est juxta nos, est anima proximi; & quod est infra nos, est nostrum, & proximi corpus; ergo corpus non est affligendum pænis, non cruciandum flagellis, non castigandum vigiliis, jejniis, laboribus, aliisque exercitiis mortificandum; nam aliquem amans bonum illi optat, & juxta vires procurat.*

4 Resp. Tenemur corpus nostrum castigare, & (ut ait Apostolus) in servitutem redigere: sed id non fit ex illius odio, sed potius ex recto in illud amore; si enim hoc in terris edomitum fuerit, mentem ad illicita non pertrahet, sicque in cælis bene erit ei cum anima. *Dicitur enim est hoc (ait August. ibid. cap. 24.) Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, propter indomitam carnalem consuetudinem, adversus quam Spiritus concupiscit, non ut interimat corpus, sed ut concupiscentia ejus, idest consuetudine mala edomita, faciat spiritui subiugatum, quod naturalis ordo desiderat. Quod etiam tradit lib. 21. contra Faustum cap. 5. ubi. Quod enim rationalis anima casti-*

castigat corpus suum, & servituti subiicit, ne immoderato appetitu terrenorum impediatur à perceptione sapientiae, etiam sic utique diligit carnem suam, quam sibi ad obediendum legitime subdit, ac ordinat. Quare ut idem scribit lib. 2. de peccat. merit. & remis. cap. 34. In laboribus, qui sunt deliciis contrarii, erudienda est caro peccati, quæ in deliciis obedientiam non servavit, antequam esset caro peccati; Et inde patet ex amore corpus religiosa mortificatione, & non in odium castigari.

*Quæ quidem adversus pariter 39. ponderanda sunt. Quoniam, dum animæ ad salutem opera mortificationis fructificant, eam inde elongare ab inordinatis necesse est: Etenim, cum concupiscentias erga prohibita refrænant, propensionem attenuant, repetitione purgant, & continuata adhæSIONem vel minuunt, vel excludunt, ut rem ipsa experientia demonstrat; iterata enim actuum productio temperatè vivendi radicatum intemperantiæ habitum excludit, & fugat; nam quò quis propior est uni, eò magis ab altero ex contrariis recedit. Neque ad munditiam cordis ipsa conferrent, nisi pravæ affectionum reliquias ab anima removerent, & tamen satis prodesse Patres testantur. Fulgentius *Epist. ad Gallam de stat. vidual. cap. 12.* inquit. *Castigatione corporis acquiritur pulchritudo cordis.* Et Augustinus *de perfect. homin. cap. 15.* ad munditiam cordis perveniri monet: *credendo, operando, diligendo, corpus castigando, eleemosynas faciendo, iniurias ignoscendo, instanter orando, & proficiendi vires precando.... Hoc prorsus agitur, ut cor mundetur, & peccatum omne tollatur.* Et inde satis de corrupti Doctoris dementia.*

C A P U T X X X I V.

*Ad perfectionem absque exterioribus operibus
bonis non ascenditur.*

PROP. XL. *B. Virgo nullum unquam bonum exterius
fecit, & fuit Sanctis omnibus sanctior: Igitur
ad sanctitatem perveniri potest absque opere exte-
riori.*

1 Propositio quoad primam partem est Deiparæ in-
juriosa; de ipsa enim plures actus externi narrantur
apud Evangelistas. Lucæ *cap. 1.* refertur, quòd ad Eli-
sabeth accesserit, eamque salutarit, *cap. 2.* Quòd fi-
lium suum pannis involverit, & reclinaverit in præse-
pio. Quòd per singulos annos in Pascha ibat in Jeru-
salem *Matth. 1.* Quòd cum puero fugerit in Ægyptum
Joan. 19. Quod stabat juxta Crucem *Actorum 1.* Quòd
perseveranter oraverit; Et plura alia apud Evangeli-
stas; ergo falsum est, B. Virginem, quæ est utique San-
ctis omnibus sanctior, nullum externum pium opus
fecisse. Et inde patet, quàm malè ex prima inferatur
secunda pars propositionis.

2 Ad perfectionem enim sine bonis operibus exte-
rioribus perveniri non posse, est res certa, quod primò
patet ex August. *tract. 41. cap. 8. Joan.* ubi dixit. *Omnis,
qui tendit ad perfectionem, conari debet, ut, & ipsa
concupiscentia, cui non dantur ad obediendum mem-
bra, quotidie in proficiente minuatur; minuitur au-
tem, cum ejus vires corporis castigatione attenuantur,
debilitaturque potentia juxta ipsius phrasim, lib: de per-
fect. justitie hominis cap. 8. ut ibi, quoniam in castigatio-
ne corporis frænatur concupiscentia.* Propterea lib. de

Ago-

Agone Christiano cap. 6. scribit: Imitemur & nos illum (Paulum) sicut hortatur, ut castigemus corpus nostrum, & in servitutem redigamus. Corporis autem castigatio operibus exterioribus fit, ut jejniis, vigiliis, abstinentiis, flagellis, similibusque pœnalibus.

3 Secundò patet, ex quo omnibus fidelibus (non impeditis) præceptum sit ab Ecclesia, ut missam diebus festis audiant, qui ad minus semel in anno sua peccata debent confiteri, & in Pascha Eucharistiam percipere, juxta cap. *omnis utriusque sexus de penit. & remiss.* Ad prædicta autem actus externi concurrunt, nec sine eis præstantur; nam auditio missæ præter internam attentionem exigit audientis præsentiam cum proprio corpore in loco, in quo missa celebratur, ac personæ externam compositionem, per exclusionem eorum, quæ possunt internam attentionem impedire, juxta dicta *lib. 2. Cautelæ cap. 31. num. 22.* Confessio pariter præter verum peccatorum dolorem, &c. exigit etiam vocalem (& in impedito verbis æquivalentem) peccatorum expressionem. Eucharistia etiam sine actu externo realis sumptionis non percipitur.

4 Hinc liquet, quid per ea verba. *Ad sanctitatem perveniri potest absque opere exteriori*, Quietistæ intendunt. Cùm enim eis displiceant vitæ austeritates, & carnis mortificationes: placeatque sensui indulgere, habenas licentiæ laxare, post concupiscentias ire, Dei, ac Ecclesiæ mandata non implere; ita suis sectatoribus conantur persuadere, ut à corporis castigatione astineant, præcepta Dei, & Ecclesiæ non impleant, non confiteantur, nec Eucharistiam percipiant; vocaliter, vel sensibili voce non orent, Breviarium, quamvis in sacris constituti, vel beneficium obtineant, haud recitent. Et à cæteris bonis exterioribus operibus temperent.

rent. Et exinde quis non videat eos irrationabilia consulere, & ad gehennam ædificare? ac naturam sanctitatis destruere, quæ juxta Dyonisiū de *divin. nomin. cap. 12. est omni labe vacua, & perfecta, penitusque illibata puritas*; quæ cum memoratorum transgressione non cohæret.

CAPUT XXXV.

Opera carnis singulis omninò hominibus prohibentur.

PROP. XLI. Deus permittit, & vult ad nos humilian-
dos, & ad veram transformationem perducendos, quòd in aliquibus animabus perfectis, etiam non arreptitiis, Dæmon violentiam inferat eorum corporibus, easque actus carnales committere faciat, etiam in vigilia, & sine mentis offuscatione, movendo physicè illorum manus, & alia membra contra earum voluntatem; & idem dicitur quoad alios actus per se peccaminosos, in quo casu non sunt peccata, quia in his non adest consensus.

Prop. 42. Potest dari casus, quòd huiusmodi violentiæ ad actus carnales contingant eodem tempore ex parte duarum personarum, scilicet, maris, & femine, & ex parte utriusque sequatur actus.

Prop. 43. Deus præteritis seculis efficiebat Sanctos Tyrannorum ministerio, nunc verò eos efficit Sanctos ministerio Dæmonum, qui causando in eis prædictas violentias, facit, ut illi se ipsos magis despiciant, atque annihilent, & se Deo resignent.

Prop. 44. Job blasphemavit, & tamen non peccavit labiis suis, quia fuit ex Dæmonis violentia.

Prop.

Prop. 45. S. Paulus huiusmodi violentias in suo corpore passus est; unde scripsit; non quod volo bonum, hoc ago, sed, quod nolo malum, hoc facio.

Prop. 46. Huiusmodi violentiae sunt medium magis proportionatum ad annihilandam animam, & eam ad veram transformationem, & unionem perducendam, nec alia superest via. Et haec est via facilior, & tutior.

Prop. 47. Cum huiusmodi violentiae occurrunt, sinere oportet, ut Satanas operetur, nullam adhibendo industriam, nullumque proprium conatum, sed permanere debet homo in suo nihilo; & etiam si sequantur pollutiones, & actus obsceni propriis manibus, & etiam pejora, non opus est se ipsum inquietare, sed foras emittendi sunt scrupuli, dubia, & timores: quia anima fit magis illuminata, magis roborata, magisque candida, & acquiritur sancta libertas. Et praeter omnibus non opus est haec confiteri, & sanctissime fit, non confitendo, quia hoc pacto superatur Daemon, & acquiritur thesaurus pacis.

Prop. 48. Satanas, qui huiusmodi violentias infert, suadet deinde gravia esse delicta, ut anima se inquietet, ne in via interna ulterius progrediatur; unde ad eius vires enervandas, melius est ea non confiteri, quia non sunt peccata, nec etiam venialia.

Prop. 49. Job ex violentia Daemonis se propriis manibus polluebat eodem tempore; quo mundas habebat ad Deum preces, (sic interpretando locum ex cap. 16. Job)

Prop. 50. David, Jeremias, & multi ex sanctis Prophetis huiusmodi violentias patiebantur harum impurarum operationum externarum.

Prop. 51. In Sacra Scriptura multa sunt exempla
vio-

violentiarum ad actus externos peccaminosos. Uti illud de Samfone, qui per violentiam seipsum occidit cum Philisteis: conjugium iniit cum alienigena, & cum Dalila meretrice fornicatus est, quæ aliàs erant prohibita, & peccata fuissent. De Juditha, quæ Holoferni mentita fuit. De Eliseo, qui pueris maledixit. De Elia, qui combussit Duces cum turmis Regis Acab. An verò fuerit violentia immediatè à Deo peracta, vel Demonum ministerio, ut in aliis animabus contingit, in dubio relinquitur.

Prop. 52. Cum huiusmodi violentiæ, etiam impuræ, absque mentis offuscatione accidunt, tunc anima Deo potest uniri, & de facto semper magis unitur.

Prop. 53. Ad cognoscendum in praxi, an aliqua operatio in aliis personis fuerit violentia, regula, quam de hoc habeo, nedum sunt protestationes animarum illarum, quæ protestantur se dictis violentiis non consensisse, aut iurare non posse, quod iis consenserint; & videre, quod sint animæ, quæ proficiunt in via interna; sed regulam sumo à lumine quodam actuali, cognitione humana, ac Theologica superiore, quod me certò cognoscere facit cum interna certitudine, quòd talis operatio est violentia; & certus sum, quòd hoc lumen à Deo procedit, quia ad me pervenit coniunctum cum certitudine, quod à Deo proveniat, & mihi, nec umbram dubii relinquit in contrarium eo modo, quo interdum contingit, quòd Deus, aliquid revelando, eodem tempore animam certam reddit, quod ipse sit, qui revelat, & anima contrarium non potest dubitare.

Omnes prædictæ propositiones sub unico completuntur capite, quia in idem tendunt, eandemque vim habent ad fræna libidinibus laxanda, aperiendamque

que viam ad carnis opera, & turpissima quæque, ac modum non orandi, sed execrandi præmonstrant, ad excusandas excusationes in peccatis aptissimum.

1 Quorum impurissimo æquè, ac impissimo auctori congruit illud *Jerem. 23. Seduxerunt populum meum, cum ego non misissem eos*; & quod habet Paulus 1. ad *Thimot. cap. 4. In novissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis Demoniorum. In hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam. Et 2. ad eundem cap. 3. Hoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa, erunt homines se ipsos amantes, cupidi.... scelesti.... incontinentes.... voluptatum amatores, magis quàm Dei. Habentes speciem quidem pietatis: virtutem autem ejus abnegantes, & hos devota. Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis.*

2 Quòd à fide Molinos discefferit, ad doctrinas Demoniorum accedens; mendax, incontinens, scelestus, non Dei sed voluptatum amator fuerit, mulierculas, aliosque incautos seduxerit, res est omnibus titulis certa, ostenditque virulenta propositionum doctrina; & contra quas respectivè nec ratio naturalis cessat clamare, actus venereos extra legas legitimi matrimonii cum advertentia exercitos peccata gravissima esse; & Authoris malitiam scripturæ oracula emendant, ac impura ejusdem dogmata improbant, dicente Paulo ad *Rom. 6. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis vestris, cap. 8. Si secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis: cap. 13. Sicut in die honestè ambulemus, non in commensationibus*

bus... & impudicitis: 1. ad Corinth. 6. Nolite errare, neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores. regnum Dei possidebunt. Ad Galat. 5. manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria... qui talia agunt regnum Dei non possidebunt. Ad Ephesios 5. Fornicatio autem, & omnis immunditia.... nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos..... Hoc enim scitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus.... non habet hereditatem in regno Christi, & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis; propter hæc enim (scilicet crimina enunciata) venit ira Dei in filios diffidentiae (inobedientes nimirum, & incredulos.) Ad Coloss. 3. mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam. Ad Hebræ. 13. Fornicatores, & adulteros judicabit Deus. Ex quibus dogma fidei esse patet, non esse indulgendum sensui, non concedendum licentiæ, non libidini, & transgressores (modò impenitentes decedant) cælesti regno privantur. Quapropter, qui ad perfectionem currunt, & perfectioni vacant, non operibus carnis, sed operibus bonis intenti esse debent; juxta illud Pauli ad Philip. 4. Quæcunque pudica, ut dixi cap.....

3 Circa 41. Addendum est, esse dogma fidei, Deum non esse authorem peccati. Aperta sunt testimonia Scripturæ, Deuteron. 32. Deus fidelis, & absque ulla iniquitate justus, & rectus. Psal. 5. Non Deus volens iniquitatem tuas. Sapien. 14. Odio sunt Deo impius, & impietas ejus. Trid. sess. 6. can. 6. de justific. Si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, Deum operari, non per-

permissivè solùm, sed etiam propriè, & per se, adeò ut sit proprium ejus opus non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli, anathema sit. Deum autem Quiescentiæ authorem peccati constituunt, cùm dicunt: Deum velle ad nos humiliandos, quod in aliquibus animabus perfectis, etiam non arreptitiis Dæmon violentiam inferat eorum corporibus, easque actus carnales committere faciat, etiam in vigilia, & sine mentis offuscatione, movendo physicè illorum manus, & alia membra contra earum voluntatem.

4 Aliæ, & veræ rationes ad humilitatis incitamentum homini dantur. Consideret, quòd pulvis sit, & cinis: quòd nescit, utrùm in area Domini triticum sit, an palea; quòd ignorat, utrùm permaneat ad coronam, vel ad flammam: & superbiat, si potest. Affectum humilitatis revocare debent præsentis status miseriæ, & ægritudines animæ, ignorantia, difficultas ad bonum agendum, & ad domandam concupiscentiam torpor, peccata occulta, præterita, quotidiana spontè, & libera electione commissa. Quæ superbiæ causa homini, qui secundùm corpus in ortu suo sperma fætidum est, in vita saccus stercorum, post mortem cibus vermium est futurus?

5 Dolendum maximè etiam est, quòd dixerit, Dæmones violentiam perfectis inferre, eorum physicè manus movendo, ut turpissima carnis scelera, aliave crimina committant, in quo corripitur *serm. 197. de temp. inter opera August. alias 37. in Appendice novæ edit. ubi. Venit Christus, & alligavit diabolum: sed dicit aliquis: Si alligatus est, quare adhuc tantum prævalet? Verum est, Fratres, multum prævalet, sed tepidis, & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur.... neminem mordere potest, nisi*

eum, qui se ad illum ultrò mortifera securitate conjunxerit Tute ad illum per voluntates, & cupiditates sæculi noli conjungere, & ille ad te non præsumet accedere. Latrare potest, sollicitare potest, mordere non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Diaboli autem alligatio est ex August. lib. 20. de civit. Dei cap. 8. Non permitti exercere totam tentationem, quam potest, vel vi, vel dolo ad seducendos homines, in partem suam cogendo violenter, fraudulenterve fallendo: & lib. 11. de Genes. ad lit. cap. 27. ait: Tentandi voluntatem habet Diabolus, in potestate autem nec, ut faciat, habet, nec quomodo faciat. Ideò non Diabolus physicè hominis membra ad peccandum movet, sed quisque concupiscentiæ obediens, & carni indulgens, id propria sua actione consummat. De Dæmone triumphat, qui se ipsum vincit juxta August. serm. 2. de tentat. Abrabæ, alias de diver. 14. cap. 3. ubi. Non enim vident homines Diabolum, cum quo pugnant, sed facile habent remedium; se ipsos interiorius vincant, ut de illo foris triumphent.

6 Considerandum est quoque, quòd homo vigilans, & cum rationis advertentia operans, nisi exterius à potentiore sensibilibiter cogatur, est Dominus suæ operationis, & actus externi, & quamvis sæpè experiat, quòd contra voluntatem membra generationi inservientia libidine concitentur, & moveantur, tamen est dictis motibus resistendum, fortiterque, non consentiendo, pugnando, ne peccatum committatur juxta doctrinam Augustini lib. 14. de civit. Dei cap. 23. Sed cum alia membra retinentur, voluntatis imperio, sine quibus illa, quæ contra voluntatem libidine concitantur, id, quod appetunt, implere non possunt;

pu-

pudicitia custoditur, non amissa, sed non permessa delectatione peccati. Quæ permetteretur, & intenderetur, dum voluntas eos motus, adjuvante Spiritu Sancto, non conaretur cohibere per fugam, etiam illarum occasionum, in quibus posset ad eos allici, & moveri.

7 Hic notandum est, duplex dari coactionis genus; unum absolutæ, seu præcisæ; & alterum conditionalis. *Illa est ab extrinseco majoris rei impetu, qui repelli non potest;* & fit manuum attractione, ligatura pedum, vel detentione, & consensum excludit. Alia non est aliud, *quàm instantis, vel futuri periculi causa mentis trepidatio;* consensum prorsus nec evacuat, sed attenuat; & fit metum incutiendo, mortis supplicio, jactura bonorum, &c.

Exempla primæ coactionis: omninò contradicens, & repugnans, adeoque prorsus invitus, ligatus trahor in Ecclesiam ad audiendam missam excommunicati, nec exire permittor; me omninò ore reclamantem, & voluntate renitentem cogunt Gentiles thurificare Idolo, aperiendo mihi manum, thus imponendo, & demum ipsam manum resolvendo super ignem ante Idolum existentem, non pecco, quia, nec voluntate consentio, sed potius horreo, nec liber actum externum excerceo, sed alii per sensibilem vim manum meam movent.

Exemplum secundæ: Timens mortem, membrorum jacturam, vel bonorum amissionem ne detrimentum incurram, imaginem Lutheri adoro, Idolo thurifico, graviter pecco, quia adoratio, & thurificatio est mihi simpliciter voluntaria; etenim adoro, & thurifico, quia volo vivere, vel res non amittere. Et dicitur solum involuntaria secundum quid, quatenus consideratus extra hunc casum periculi ea non agerem; vel,

est involuntaria sub conditione, in casu scilicet, quòd talis metus non immineret; sicut dicitur de projectione mercium tempestatis tempore, quæ extra illam non proiicerentur, licèt in eo casu voluntariè proiciantur, ut ex Fagnan. *in 1. ad cap. Sacris de iis, quæ vi met. caus. nu. 2. & sequen.*

8 Contra propositionem 42. sunt hæcenus observata: abundior enim est præcedente. Occasione cujus est prætereà præcavendum ab infania eorum, qui dixerunt, posse uxorem sine peccato de licentia mariti copiam corporis sui alteri facere, quin ipsa copula adulterium sit dicenda; quòd ex Augustino probare putant, recensentes historiam (propter quam ea de re eum dubitasse credunt) quam narrat. *lib. 1. de Sermone Domini in monte cap. 17.* de muliere Antiochena, quæ se, consentiente marito, alteri prostituit, ut eum à morte liberaret.

Cæterùm D. August. *loco allegat.* non de doctrina catholica, sed de historiæ veritate se dubitare ostendit, his verbis: *Nihil hinc in aliquam partem disputo* (si historia sit vera, vel non) *liceat cuique æstimare, quòd velit: non enim de divinis auctoritatibus deprompta historia est.*

9 Et quamvis sensus humanus posset aliquas causas invenire, propter quas id admitteret, nunquam tamen secundum rectam rationem, & legem divinam licet, ibidem sequitur. *Sed tamen, narrato factò* (historia) *non ita respuit hoc sensus humanus, quòd in illa muliere, viro iubente, commissum est; quemadmodum antea, cum sine ullo exemplo res ipsa poneretur, horruimus, sed in hoc Evangelii capitulo nihil fortius considerandum est, quàm tantum malum esse fornicationis, ut cum tanto vinculo sibi conjugia constringantur,*
hæc

hæc una causa solutionis (quoad cohabitationem, non quoad vinculum) excepta sit.

10 Et apertissimè uxorem impunè non posse, etiam viro permittente, alteri commisceri ibi significavit, priusquam ad narrandam historiam accederet. Rursum, ait, *queritur, utrum si uxoris permissu, si ve sterilis, si ve quæ concubitum pati non vult, adhibuerit sibi alteram vir, non alienam, neque à viro se junctam, possit esse sine crimine fornicationis..... Sed tamen utrum, quod ait Apostolus: mulier potestatem non habet sui corporis, sed vir; similiter & vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier: possit in tantum valere, ut, permittente uxore, quæ maritalis corporis potestatem habet, possit vir cum altera, quæ nec aliena uxor sit, nec à viro disiuncta concumbere: sed non ita est existimandum, ne hoc etiam femina, viro permittente, facere posse videatur, quod omnium sensus excludit. Et lib. de fide, & operib. cap. 7. Absit ergo, ut sensu plenè non humano, sed plenè vano, sic doleamus, cum flagitia corriguntur, tanquam connubia dirimantur: maximè in civitate Dei nostri, in monte Sancto ejus, hoc est, in Ecclesia, ubi nuptiarum non solum vinculum, verum etiam Sacramentum, ita commendatur, ut non liceat viro uxorem suam alteri tradere.*

11 Quapropter est dogma fidei (juxta Paulum ad Rom. 7. quòd mulier, vivente viro, alligata est legi: Si autem mortuus fuerit, vir ejus soluta est à lege viri. Igitur, vivente viro, vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro) commixtio enim uxoris cum alio viro, vivente ejus viro, est adulterium. Nec dicit Apostolus, *vivente, & non consentiente viro*, sed simpliciter, *vivente viro*. Neque ait: *liberata est à lege viri,*

nisi mortuus fuerit, aut consenserit vir ejus: Sed si mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro. Sola ergo mors mariti, non viventis assensus, uxorem à lege viri, adeoque & illius cum altero copulam, ab adulterii crimine immunem facit.

Ad prop. 43. ut ad priores.

12 Ad 44. ut ad eandem. Et addendum, impiam Molinos in Jobum virum sanctissimum blasphemiam evomere, dum blasphemum prædicat. A blasphemia Jobum Augustinus immunem dicit in *Psal. 103. serm. 3. infra medium*, ubi. *Et inter illa omnia, quæ dixit Job, nusquam lapsus est. Quod multi in illis verbis non intelligunt, & quædam ibi sic accipiunt, quasi aliquid durum dixerit Job in Deum. Eodemque oraculo Scripturæ cap. 1. lib. Job homo simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo nobis proponitur; & cap. ult. post tot calamitatum, & dolorum ictus, servus Dei, & quòd sit coram Deo recta loquutus pronuntiatur. Si rectè est locutus, à blasphemiiis linguam coercuit, nec mala de Deo protulit verba, quod juxta August. lib. 2. de morib. Manich. cap. 11. blasphemare significat.*

Nec credant Quietistæ, blasphemiam ex iis deducere, quæ habentur cap. 3. ubi, *Post hæc aperuit Job os suum, & maledixit diei suo, & locutus est. Pereat dies, in qua natus sum, & nox, in qua dictum est: conceptus est homo. Dies illa vertatur in tenebras. Quoniam, si hæc fuissent viro justo imputanda, eum recta coram Deo fuisse locutum, sancta nobis scriptura non exhiberet: nec vir Deum maximè timens, ediceretur; Job omnem semper in se, & aliis horruit blasphemiam, ut ostendit textus in cap. 1. ubi. Diluculo offerebat bolo-*

cau-

*causa pro singulis, ne fortè peccaverint filii mei, & benedixerint Deo (hoc est maledixerint juxta Augustinum lib. annotat. in Job cap. 1.) in cordibus suis; & cap. 2. Uxori consulenti: benedic Deo, & morere; quibus ex Augustino serm. 81. capit persuadere blasphemiam, respondit: quasi una de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his (eventibus, salutis jactura, aut filiorum, & bonorum amissione) non peccavit Job labiis suis. Per quæ insania Quietistarum retunditur, & error emendatur. Nec cap. illo 3. diei nativitatis suæ absolutè maledixit, sed propter originalem culpam, quam nascendo contraxit, & propter sequentes pœnalitates, ut docet D. Thomas 2. 2. q. 76. art. 2. & sic verissimè peccato originali maledixit, ut in eodem cap. ejusdem verba significant. *Maledicant ei* (hoc est culpæ) *qui maledicunt diei*. Optaverat se talis peccati macula natum non esse, quod fuit tot calamitatum origo. Vel, ea verba per exaggerationem dixit, ad significandum cordis mestitiam, & suorum dolorum acerbiteratem. Quo sensu David 2. Reg. maledixit montibus Gelboe, in quibus Saul, & Jonathas occubuerunt, ut notavit Layman *Theol. moral. lib. 4. tract. 10. cap. 6. num. 11.**

13 Ad 45. Qui ad Rom. 7. dixit *non quod volo*, &c. ibidem cap. 6. scripsit. *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus; sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato; sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo.* Et 1. ad Corinth. 9. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* 2. ad Corinth. 12. *Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet à me (stimulus carnis) &*
alibi

alibi sæpè, per quæ homines à carnis operibus revocare studet; ergo manifestè Quietistæ abutuntur testimonio Apostoli. In quem blasphemi revera censentur, dum eum carnalibus spurcitiis implicant.

14 Legitimum eorumdem verborum sensum tradunt Patres communiter, quos omnes recensere, nec necessarium ducimus, & nimis difficile judicatur: Ab Augustino *exposit. prop. ex Epist. ad Romanos* instruimur, ea verba, (non quod volo bonum) libero arbitrio non nocere ibi. *Cavendum, ne quis arbitretur his verbis auferri nobis liberum arbitrium, quod non ita est.* Eaque ipse exponens lib. 5. oper. imperf. contra Julian. cap. 59. tradit. *Vult, & non agit, quod bonum est: non vult, & agit, quod malum est: unde ista necessitas? Agnoscunt eam quidem catholici Doctores, qui Paulum Apostolum intelligunt, etiam de se ipso ista dicentem, & ex lege, quæ in membris repugnat legi mentis, sine qua nullus hominum nascitur, venire non dubitant; & ideo dici & à Sanctis vident, non, quod volo, facio bonum, sed, quod nolo malum, hoc ago: quia vident, quantum bonum sit, nec carne concupiscere, quæ menti adversantur; eosque id velle, nec facere: & malum esse, quamvis mente non consentiente, vel carne tamentalia concupiscere, eosque id nolle, sed facere, sine ulla quidem condemnatione, quoniam, peccati huius reatu regeneratione deleta, resistunt mente, ne perficiant; quod concupiscunt carne; sed non sine ullo aliquo malo, quia non eis aliena commixta, sed eorum natura est & in mente, & in carne.*

15 Et *serm. 3. in Psalm. 118. in princip. Utrumque enim dixit, & non, quod volo, ago: & non ego operator illud, sed quod habitat in me peccatum (hoc est) concupiscentia.* (Quæ ex Trid. sess. 5. in decret. de peccat.

origin. can. 5. Peccatum appellatur, quia ex peccato est, & ad peccatum inclinatur) Unde intelligere debemus, sequitur Augustinus, quando peccatum, quod habitat in nobis, operatur in nobis, tunc nos id non operari, quando nequaquam ei voluntas nostra consentit, & tenet etiam corporis membra (nota contra Quietistas) ne obediant desideriis eius. Quid enim operatur peccatum nolentibus nobis, nisi sola illicita desideria? Quibus si voluntatis non adhibeatur assensus, movetur quidem nonnullus affectus, sed nullus ei relaxatur effectus. Hoc præcipit idem Apostolus ad Rom. 6. ubi dicit. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendum desideriis eius, ne exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato.

16 In serm. 151. de verb. Apost. aliàs 45. de temp. cap. 6. ait. Non ergo, quod vult, agit Apostolus; quia vult non concupiscere, & tamen concupiscit: ideò, quod non vult, agit. Nunquid illa concupiscentia mala trahebat Apostolum subjugatum ad fornicationem, & adulteria: Absit: non ascendant tales cogitationes in cor nostrum. Luctabatur, non subjugabatur; sed quia nolebat nec hoc habere, contra quod luctaretur, ideò dicebat, non quod volo, ago: concupiscere nolo, & concupisco: non ergo quod volo, ago, tamen concupiscentiæ non consentio. Non enim aliter diceret, concupiscentias carnis ne perfeceritis, si eas ipse perficeret, sed constituit tibi ante oculos pugnam suam, ut timeas tuam. Erudiantur ex Augustino Quietistæ, & de sensu verborum Apostoli legitimam intelligentiam desumant. Insurgunt in parte sensitiva motus adversus rationem, pugnetur, & Deo auxiliante reprimantur, ne aliàs quis ipsis obediat, opera carnis perficiens, frenaque laxet licentiæ indulgens concupiscentiæ.

Ad 46. Jam superius figmentum Quietistarum de af-
ferta violentia infirmavimus.

17 Ad montem itaque perfectionis eo itinere ascen-
ditur, quod tot sanctissimi viri assumpserunt, quorum
praxis regula esse debet in exemplum cæteris verè spiri-
tualibus; qui nosse deberent, vitam spirituales nequa-
quam in terrenorum amore, aut carnis oblectamentis,
sed *in frequenti* consideratione, amoreque divinorum,
cum cordis puritate, passionum domatione, & virtu-
tum exercitio consistere; unde dixit Thomas à Kempis
*lib. 1. cap. 1. de imit. virtut. Christi: Stude ergo, cor-
tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibi-
liate transferre. Nam sequentes suam sensualitatem
maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam; Et
superius notaverat. Vanitas vanitatum, & omnia va-
nitas, præter amare Deum, & illi soli servire: Ista
est summa Sapientia per contemptum mundi tendere ad
regna cælestia. Et hæc est via tutissima, & non illa, quam
Molinos aptare putavit.*

Dicitur *in frequenti*, quoniam perfectos contem-
plativos propriè dicimus non eos, qui aliquando (sup-
posita de modo contemplandi instructione) quamvis
negociis mundi impliciti, aliquem contemplationis a-
ctum cum divino auxilio exercent, sed eos, qui vitam
perfectam, & contemplativam ducunt (qui enim inci-
piunt, incipientes; qui verò in ea proficiunt, proficien-
tes, contemplativi nominantur) juxta D. Thom. 2. 2. q.
81. art. 1. ibi. *Contemplativi dicuntur, non qui con-
templantur, sed, qui contemplationi totam vitam
suam deputant.* Censentur autem totam suam vitam
contemplationi deputare, non qui continuo tota die,
& nocte contemplationi incumbunt, quia hoc impos-
sibile est, per dicta *cap. 19.* sed, qui in vita contempla-
tiva

tiva se exercent, quatenus ea omnia servant, quæ viri verè spirituales implent, à peccatis abstinēt; operibus mortificationis sensum rationi subditum retinent; passionēs moralium virtutum exercitio cohibent; Sacramenta frequentant, Dei, & Ecclesiæ mandata servant; opera consilii non omittunt, librorum spiritualium lectioni, similibusque spiritualibus exercitiis attendunt; sæcularibus negotiis, & curis (illis exceptis, quæ ad vitæ, & propriæ conditionis statum, semper tamen procul à periculo peccandi) non se implicant, & statutis temporibus contemplationi vacant.

Dices, ad vitam activam, quæ consistit *in exteriori bonorum operum exercitio*, pertinet moralium virtutum functiones exercere, non ad contemplativam, quæ illis potius impeditur; nam ex August. *serm. 104. cap. 3. ad verb. Lucæ 10. otiosa* dicitur, & Greg. 6. *moralium* apud D. Thomam, *ubi supra q. 180. art. 2.* ait *Quod ad contemplativam vitam pertinet ab exteriori actione quiescere.*

18 Resp. Utique ad vitam activam spectat actus virtutum moralium, aliaque exteriora pietatis officia exequi, ut proximis succurrere, Sacramenta administrare, & recipere, vocaliter orare, missam audire, corpus affligere, Deum, B. Virginem, & Sanctos colere, jurisdictionem Ecclesiasticam, vel sæcularem, five coercitivam, five pure directivam ad rectè rationis, legum, & Sacrorum Canonum præscriptum, & similia exercere: ad textum D. Thom. *ibid. q. 181. art. 1.* dicentis. *Vitæ activæ finem esse exteriorem operationem.* Ubi etiam advertit. *Opera virtutum moralium, inspecta tanquam secundum se bona, pertinere ad vitam activam, considerata verò, prout disponunt ad contemplationem, comprehendi sub vita contemplativa.* Vir-
tutes

tutes autem morales ad contemplationem disponere, dixit allegat. loco q. 180. notans, ibi. *Ad vitam contemplativam actum contemplationis essentialiter, virtutes verò morales dispositivè pertinere; impeditur enim, ait, actus contemplationis, in quo essentialiter consistit vita contemplativa, & per vehementiam passionum, & exteriorum occupationum tumultus.*

Id ipsum habet, q. 182. art. 3. in corp. ibi. *Dicendum, quòd vita activa potest considerari, quantum ad duo. Uno modo, quantum ad ipsum studium, & exercitium exteriorum actionum, & sic manifestum est, quòd vita activa impedit contemplationem: in quantum impossibile est, quòd aliquis simul occupetur circa exteriores actiones, & divinæ contemplationi vacet. Alio modo potest considerari vita activa, quantum ad hoc, quòd interiores animæ passionēs componit, & ordinat; & quantum ad hoc, vita activa adjuvat contemplationem, quæ impeditur per inordinationem interiorum passionum: hinc monet Greg. lib. 6. moral. Cum contemplationis arcem aliqui tenere desiderant, prius se in campo per exercitium operis probent.*

19 Quòd autem operibus bonis, & pietatis officiis debeant contemplativi attendere, non obscure significat August. lib. 22. contra Faustum cap. 53. ubi, postquam dixit, vitam activam figurari in Lia, quæ interpretatur laborans; & contemplativam in Rachele, quæ interpretatur visum, principium, multis aliis interpositis subdit. *Vellet enim homo, si fieri posset, sine ulla tolerantia laboris, quæ in agendo, patiendoque amplectenda est, statim ad pulchræ, atque perfectæ sapientiæ delicias pervenire: sed hoc non potest in terra morientium. Hoc enim videtur significare, quod dictum est ad Jacob (Genes. 29.) Non est moris in loco nostro,*

stro, ut minor nubat, priusquam major. Quia non absurdè major appellatur, quæ tempore prior est. Prior est autem in recta hominis eruditione labor operandi, quæ iusta sunt, quàm voluntas intelligendi, quæ vera sunt. Quod repetere videtur lib. 1. de consensu Evangelis. cap. 5. ibi. Duae virtutes propositæ sunt anime humanæ, una activa, altera contemplativa: illa, qua itur, ista, qua pervenitur: illa, qua laboratur, & cor mundatur ad videndum Deum; ista, qua vacatur, & videtur Deus.

20 Quare cum ab August. allegat. loco in objectione vita contemplativa *otiosa* dicitur, non ita otiosum sumitur, pro ut erroneè à Quietistis accipitur, pro suspensione nimirum à quovis bono opere; nam corruptum ipsorum sensum ipse corrigit, & suam de eo mentem aperiens eodem cap. & serm. 104. ait. *Remanserunt ergo in illa domo (Marthæ, & Mariæ) quæ suscepit Dominum in duabus feminis, duæ vitæ (activa, & contemplativa) ambæ innocentes, ambæ laudabiles.... una laboriosa (activa) altera otiosa (contemplativa).... nulla facinorosa, quam cavere debet laboriosa: nulla desidiosa, quam cavere debet otiosa, & serm. 2. in dieb. Pascalis aliàs de divers. 1. cap. 6. Maria ergo sedebat, hoc est, vacabat, & audiebat, & laudabat. Martha verò circa plurimum ministerium occupata erat.*

Debet itaque contemplativus semper ab omni opere malo quiescere, sed ab operibus bonis nequaquam; solum cum actu contemplatur, ab externis curis, & negociis alienus sit, ac cætera excludat, quibus à contemplatione revocetur, ut per intellectum considerando, & per voluntatem amando, in Deum tendat, quem contemplatur.

Et hinc patet, quo sensu Augustinus vitam contemplativam vocet otiosam, & Gregorius dixerit, ad contemplativam vitam pertinere ab exteriori actione quiescere.

Ad 47. Jam notavimus, Dæmonem creaturis rationalibus violentiam non inferre ad peccandum. De resistentia tentationibus facienda dictum est cap. 15.

21 Cætera pariter, quæ author falsitatis asseruit, sunt contra catholicorum sensum, Scripturæ oracula, & Patrum doctrinas; *via enim impiorum tenebrosa dicitur*. Proverb. 4. *Et homo ex impietate non roborabitur*, ibi. 12. Peccatum mors animæ itatuitur ab August. tract. 49. in Joann. *Intueatur*, inquit, *quis animam suam: si peccat, moritur: peccatum mors est animæ, cuius pulchritudo virtus, & deformitas vitium est*, ex eodem lib. 7. de Genes. ad literam cap. 6. Ideò insipienter, & contra rationem est propositioni adjectum, quòd illius anima, qui advertens sensus spurcicias admittit, sit *magis illuminata, magis roborata, magisque candida*.

22. Æquè rationi, scripturisque repugnat consilium, ab eodem currentibus in venereas voluptates propositum, quod, illis admittis, *foras emittendi sunt scrupuli, dubia, & timores*. Quasi illicita perfectis singula liceant, prout olim somniarunt Beguardi, in Clement. Ad nostrum de hæret. (quorum secundus error fuit. *Jejunare non oportet hominem, nec orare, postquam gradum perfectionis huiusmodi fuerit affectus; quia tunc sensualitas est ita perfectè spiritui subiecta, quòd homo potest libere corpori concedere, quidquid placet*. Sanctam quoque libertatem in ea procax Molinos effrænem peccandi licentiam non veretur vocare. Quando dogma catholicum est, quòd servit peccato,

cato, & Diabolo militat, qui se libidinibus tradit; nam peccato servire, est concupiscentiis obedire, ipsaque mala desideria implere: dicente Apostolo ad Rom. 6. *Nescitis, quoniam, cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus, cui obeditis.* Propterea fideles hortatur: *non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis vestris: sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis, peccato.* Omnes deinde monens, ut tanto fervore Deo servire studeant, quanto olim servitutem præstarunt immunditiæ, & iniquitati. *Sicut enim exhibuistis, ait, membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.*

Audiant hæc Quietistæ, & sententiam corrigant, obediantque August. *serm. 128. de Verb. Evang. Joan. 5. cap. 10. Noli armare adversarium tuum contra te. Tene pedes, ne eant ad illicita. Libido surrexit, tene tu membra; tene tu manus ab omni scelere: tene tu oculos, ne malè attendant: tene aures, ne verba libidinis libenter audiant: tene totum corpus: tene latera: tene summa: tene ima: Quid facit libido? Surge-re novit, vincere non novit.*

23 Illud quoque, quo propositio concluditur, quod præ omnibus non opus est hæc confiteri, & sanctissimè fit hæc (obscæna, & immunda) non confitendo, quia hoc pacto superatur Dæmon, & acquiritur thesaurus pacis, est directè Trid. contrarium, sess. 14. cap. 5. de penit. ubi statuit. Oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum, post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri; & cap. 3. Sanè, verò res, & effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, re-

conciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, & cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientiae pax, & serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Quare ex peccatis, non pax, non serenitas percipitur, sed pudor, tristitia, & confusio peccantibus remanet: unde dixit Augustinus Epist. 151. ad Cæcilianum aliàs 159. cap. 3. Horrendis, & penalibus tenebris omnes non tantum carceres, sed etiam inferos vincit scelerati hominis conscientia.

24 Ad 48. Præter in superioribus observata additur, quod scripsit Augustinus 22. in Joan. ibi. Non enim cogendi potentiam Diabolus habebat, sed persuadendi versutiam; & repetit serm. 32. in Psal. 143. (aliàs 20. de diversis) cap. 11. ibi. Et si Diabolus aliquando aliquid suggerit, consentientem tenet, non cogit invitum.

Ubi verò Quietistæ tradunt. Ad vires Dæmonis ener-
vandas, melius est ea (carnis spurcicias) non confi-
teri, eidem Sancto Doctore resistunt, qui Diabolum peccatorum confessione retundi apertis verbis osten-
dit serm. 351. de penit. (aliàs 50. inter 50. homilias) cap. 3. ubi. Sed neque facilius ab inimico dericimur, quam cum eum superbiendo imitamur; nec vehementius eum prosternimus, quam cum humilitate Dominum sequimur; nec acriores ei dolores infligimus, quam cum plagas peccatorum nostrorum confitendo, & penitendo sanamus. Idem per hæc expressit serm. 29. in Psal. 117. (aliàs de diversis 3.) cap. 3. Vis ergo facere, quod doleat, & gemat accusator tuus, idest Diabolus? Fac, quod audisti: fac, quod didicisti: & dic Deo tuo. Ego dixi, Domine, miserere mei; sana animam meam, quoniam peccavi tibi. Ad Augustini igitur monita attendas, eaque suscipias, & clavibus subiice, quæ commisisti, facinora.

25 An autem similia impuritatis scelera, peccata sint (quod ea propositione negavit Molinos) est aliunde desumendum, quàm ex fallaci ipsius sententia; cui aptari optimè possunt, quæ Augustinus posuit *lib. 2. de baptismo contra Donatistas cap 6.* ibi: *Non afferamus, ait, stateras dolosas, ubi appendamus, quod volumus, & quomodo volumus, pro arbitrio nostro dicentes. Hoc grave est, & illud leve: sed afferamus divinam stateram de scripturis sanctis, & in illis appendamus, immò non appendamus, sed appensa à Domino recognoscamus.*

26 Ex Scripturis verò sanctis apertè nobis ostenditur peccatum esse, & quidem mortiferum, opera carnis complere, & concupiscentiæ ad illicita patranda obedire. Testis est Paulus sæpissimè laudatus scribens ad Galat. 5. dixit: *Qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Ad Ephes. 5. *Omnis fornicator, aut immundus hereditatem non habet in regno Christi, & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis: idest, quæ à veritate aliena peccatoribus placent, dum licitas impuritates enunciant, infandasque libidines non dedecere demonstrant.*

27 Nec hic gravetur lector adversus damnata Quietistarum deliramenta sensum verè Catholicum in hac materia recipere, considerando. I. Quòd omnis actus veneris extra legitimum matrimonium, cum plena advertentia, & deliberatè exercitus, est peccatum læthale, ut dixit August. *lib. 4. contra Julian. cap. 5.* ibi. *Quando autem malè utitur homo membris bonis, nisi quando consentit eis, quæ in nobis habitant, cupiditatibus malis? In quibus libido præ cæteris turpis est; cui nisi resistatur, horrenda, immunda committit. Quo malo (hoc est libidine) benè non utitur, nisi sola*

pudicitia conjugalis. Hæc autem libido, ideò malum non est in belluis, quoniam non repugnat rationi, quæ carent. Inter cæteras hæc etiam ratio esse potest, quia charitas vult proli bonum, tam existentia, quàm moralis educationis; omnis autem talis actus bono prolis præjudicat; vel, quoad esse, ut accidit in actibus consummatis luxuriæ, qui non ordinantur ad generationem; vel, quoad educationem rectam, ut in cæteris luxuriæ speciebus contingit: vix enim nati ex prohibita copula rectè educantur; ergo omnis actus cum advertentia extra matrimonium elicitus est peccatum mortale; cùm peccatum mortale sit, quod apponitur charitati, vel mediis necessariis ad conservandam charitatem, sicut notavimus lib. I. Cautela cap. 17. num. 4. Et significat Augustinus lib. de perfect. iust. cap. 6. Peccatum est, inquit, cùm, vel, non est charitas, quæ esse debet, vel minor est, quàm debet.

28 II. Quòd omnis venerereus appetitus, & impurum desiderium extra fines legitimi matrimonii si sint plenè deliberata, sunt peccata læthalia. Testis idem Augustinus, de continentia cap. 2. ubi. Nihil est, inquit, certè istorum malorum, quæ perpetrari, etiam membris corporis possunt, quod cogitatio non antecedit mala, & coinquinet hominem, etiam si aliquid impediat, ne subsequantur opera flagitiosa, & facinorosa membrorum; si enim, quia potestas non datur, vacat manus ab hominis interfectione, numquid mundum est à scelere cor homicidæ? Aut, si casta est, quam vult adulterare non castus, ideò eam non est in corde machatus? Aut, si meretrix non inveniatur in fornice, ideò, qui eam quærit, non fornicatur in mente. Ita cætera mala facta hominum, quæ nullus agit corporis motus, quæ nescit ullus corporis sensus, reos suos ocul-

cultos habent, quos etiam solus inquinat in cogitatione consensus, id est, oris interioris verbum malignum.

29 III. Quòd omnis turpis cogitatio, & venerea delectatio morosa cum plena advertentia extra legitimum matrimonium est peccatum mortale, ex eodem S. Doctore lib. 12. de Trinit. cap. 12. ibi. *Nec sanè cum sola cogitatione mens oblectatur illicitis, non quidem discernens esse facienda, tenens tamen, & volens libenter, quæ statim, ut attigerunt animum, respui debuerunt, negandum est esse peccatum, sed longè minus quàm si, & opere statuatur implendum. Et ideò de talibus quoque cogitationibus venia petenda est, peccatusque percutiendum, atque dicendum: dimitte nobis debita nostra. Ita dici potest in homine uno, si delectationibus illicitis, à quibus se continuo deberet avertere, cogitatio libenter sola pascatur, ne facienda discernantur mala, sed tantùm suaviter in recordatione teneantur, totus damnabitur, nisi hæc, quæ sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animum talibus oblectandi solius cogitationis sentiuntur esse peccata per mediatoris gratiam remittantur. Ob rationem mox dicendam.*

30 IV. Quòd in rebus venereis non admittitur parvas materiæ, adeòut luxuria, ejusdemque etiam minima delectatio, hic, & nunc in individuo (nisi ex defectu plenè advertentiæ, & deliberationis sit solùm veniale) à mortali peccato extra matrimonium excusari non possit, siue delectatio consideretur secundùm se, siue ratione periculi ulterioris lapsus. Secundùm se inspecta, patet: nam quævis venerea delectatio ex natura sua ordinatur ad actum venereum, commotionem spirituum, & delectationem externam: hæc autem

extra matrimonium cuilibet sub mortali prohibetur, ergo & illa, quæ ad eam disponit; est enim regula, quòd, cui prohibetur complementum, interdicta est pariter inchoatio. Pariter, re est certa, si consideretur ratione periculi; nam, quis potest fidere se in delectationibus venereis metam, & mensuram servaturum sine periculo, ne minima illectus ad maiorem, & tandem ad opus externum procedat? Propensio appetitus sensitivi ad delectabile non deest. Urgetque sympathia veneræ delectationis ad sensum, in quo suavior, & majoris malitiæ voluptas excitatur.

31 Dicunt Quietistæ, actus venereos extra matrimonium exercitos esse quidem peccata læthalia, sed non in viris perfectis, quia eos isti non libera voluntate, sed Dæmonis violentia, & coactione faciant; peccatum autem non est, nisi adsit consensus; *nam in nostra consensione peccamus*, dixit Augustinus *in exposit. Epist. ad Rom. prop. 16.* violentia autem consensum excludit.

32 Resp. Jam hujusmodi Quietistarum nugas retundimus supra *num. 5.* ostendentes cum Augustino, Dæmonem violentiam ad peccandum non inferre, proinde nec perfectos cogit; quibus etiam *ad Rom. 6.* dictum, & præceptum est: *non exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato* 1. *ad Corinth. 5.* *Ne commisceamini fornicariis, cap. 6. Fugite fornicationem.* *Ad Coloss. 3.* *Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam.* Atque ita similia præsidio gratiæ vitare possunt; nam *Deus impossibilia non jubet, sed iubendo monet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis, & adjuvat, ut possis*, per definita à Trid. *sess. 6. cap. 11. de iustif.* & est sensus Augusti-

gustini lib. 6. contra Julianum cap. 14. ubi. *Quomodo obtemperat Apostolo dicenti: mortificate fornicationem, nisi cum desideria eius, quibus non consentit, expugnat, quæ in bene proficientibus, & omninò non fornicantibus, nec consensione, nec opere; & si non desunt, tamen quotidie minuuntur? Hoc agitur in templo Dei, quando, adiuvante Deo, agitur, quod præcipit Deus: opera spiritus eriguntur, opera carnis mortificantur. Unde serm. 51. aliàs 45. de verb. Apostolici cap. 3. dixit. Rebellant, rebella: pugnant, pugna: expugnant, expugna: hoc solum vide, ne vincant. De quo viri perfecti sunt solliciti, propterea non carni concupiscenti, sed Deo iubenti consentiunt, carnem castigationibus frænant, comprimunt, cohibent, divinæque gratiæ auxilium invocant, sine qua nemo continens esse potest; sed in re adeò clara tædet ulterius immorari. Legatur Cardenas *cris. Theol. ad prop. ab Innoc. XI. damnat.**

33 Reposita in propositione 49. 50. & 51. pias, pudicasque aures offendunt; nam in eis callidus Auctor verba S. Scripturæ ad obscæna, reprobataque ab Ecclesia, & Patribus sensus extorquet, ipsaque in perniciem animarum, & puritatis doctrinæ catholicæ abutitur. Tridentino non parens statuenti *sess. 4. in decret. de usu sacr. lib. Ad coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum, ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, Sacram Scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quæ tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimum consensum Patrum, ipsam Scripturam Sacram interpretrari audeat, etiamsi huiusmodi interpreta-*

tiones nullo unquam tempore in lucem edenda forent.

34 Quantum verò ad 49. Horrent aures audire, quod similia Molinos contra Scripturam, & Patres, Job viro sanctissimo impingat, & spurcitiis fedet. Adductus ab eo textus ex *cap. 16. num. 18. lib. Job.* *Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces,* Job innocentiam, & opera iusta ostendit; *per manus enim,* quæ sunt organum organorum, opera significari, notavit ad eum locum Liranus. Unde D. August. *lib. de perfect. iust. hom. 11.* legit. *Inde est, quod dicit, nihil iniquum erat in manibus meis, sed munda oratio mea: & lib. 17. de Civit. Dei cap. 47. de eodem scribit. Qui divino sic laudatur eloquio, ut, quod ad iustitiam, pietatemque attinet, nullus homo suorum temporum coæquetur.* Quæ fanè Quietistarum diras confodiunt.

35 Quantum ad 50. David liberè, & non à Dæmone coactus Bersabeam cognovit. *Reg. 2. cap. 11.* De quo ipse à Propheta correptus, *ibid. cap. 12.* *Doluit penitendo peccatum,* ut loquitur Augustinus *lib. 3. de Doctr. Christ. cap. 21.*

36 Quærunt Quietistæ sibi in lapsu David patrocini-
um peccandi. Verùm eos idem Augustinus imprope-
rat *Psal. 50. in principio,* ibi. *Tanti viri peccatum non tacetur, prædicatur in Ecclesia. Audiunt malè audientes* (vel, ut alii legunt, malè viventes) & quæ-
runt sibi patrocinia peccandi; attendunt, unde de-
fendant, quod committere paraverunt, non unde ca-
veant, quod non commiserunt: & dicunt sibi: si Da-
vid, cur non & ego. *Inde anima iniquior, quæ cum propterea fecerit, quia David fecit, ideò pejus, quàm David fecit. David nullum sibi ita ad amplexum pro-*
po-

posuerat, ut tu: ceciderat lapsu cupiditatis, non patrocinio sanctitatis; tu tibi tamquam sanctum proponis, ut pecces, non imitaris ejus sanctitatem, sed imitaris ruinam. Hoc amas in David, quod in se odit David: preparas te ad peccandum: disponis peccare: librum Dei, ut pecces, inspicias: scripturas Dei ad hoc audis, ut facias, quod displicet Deo: hoc non fecit David, correptus est per Prophetam, non lapsus est in Propheta.

Alii verò attendentes salubriter in casu fortis metuntur infirmitatem suam. Reprimunt enim oculos à petulantia, non se facile adjungunt, non miscent se mulieribus alienis, non levant oculos suos faciles ad aliena meriana, ad aliena solaria. De longè enim vidit David illam, in qua captus est. Mulier longè, libido propè. Carnalis delectatio præsertim usque ad illicita, & aliena progrediens frænanda est, non relaxanda. His Augustinus Quietistas debellat.

37 In Jeremiam pariter (in matris utero sanctificatum *Jerem. I.*) eosque Prophetas, quos, suppresso nomine in 50. propositione in sui erroris tutelam conatur Molinos ducere, gravissimam, omnique reprehensione dignam injuriam pronunciat, & blasphemum se facit.

38 Quantum ad 51. refricat assertas violentias, contra quas satis in superioribus; exempla infarciat in proposito pertinax. Verùm stolidè semper. Samson non per illatam violentiam, sed Dei instinctu se ipsum cum Philistæis occidit, ideò à peccato excusatur, ut notavit Augustinus *lib. I. de Civit. Dei cap. 21. ibi. Nec Samson aliter excusatur, quòd se ipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi, quia spiritus latenter hoc jusserrat, qui per illum miracula faciebat. Quod repetit lib. I. contra Gaudentium Donatistam cap. 31.*

Du-

Duxit quidem uxorem alienigenam, & Philistæam (ei per legem *Deuteronom. 7.* prohibitum) at non peccavit, quia id, Deo in lege dispensante, & inspirante, fecit, ut legitur *Judic. 14. v. 4.* ibi. *Parentes autem ejus nesciebant, quòd res à Domino fieret.*

39 Ad illud de Dalila plures apud Cornelium à lapide in *cap. 16. Judic.* sentiunt, Dalilam fuisse Samsonis uxorem, & non meretricem. Neque hoc in Scriptura nos legimus; nam ibi. *ver. 4.* dicitur. *Post hæc amavit mulierem, quæ habitabat in valle Jocer, & vocabatur Dalila.* Et quamvis alii plures teneant, Dalilam fuisse meretricem, adhuc non est inferendum, quod Samson cum Dalila sit fornicatus. Quoniam d. *cap. 16.* id non exprimitur, sed solùm, *quod amavit mulierem, & v. 19.* At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Legantur expositores.

40 Juditha à mendacio excusatur *serm. 48. de Judith. inter opera August. in appendice novæ edit. aliàs de tempore 228.* ubi. *hæc dantur: Non decuit pudicam mentiri, non intelligentibus dixit, perfecit artibus, quod promisit.* Ipsa *cap. 11. lib. Judith. num. 15.* promiserat Holoferni se ducturam ipsum per mediam Jerusalem; duxit, & implevit, quod dixit. Et huc aptetur dictum Augustini de mendacio *cap. 21. ibi.* Nam Domini omnia in Evangelio, quæ imperitioribus mendacia videntur, figuratæ significationes sunt. Quod repetit, *lib. contra mendac. ad Crescomium cap. 10.*

41 Denique abutitur exemplo Elisei (qui pueris maledixit *lib. 4. regum*) ad depictas violentias firmandas. Quoniam verus sensus datur *serm. 41. de Eliseo inter opera Augustini in appendice aliàs 204. de temp.* ubi. Dolens ergo beatus Eliseus de interitu populi, immò Sanctus Spiritus per beatum Eliseum volens reprimere super-

perbiam Judæorum fecit venire duos ursos, & laceraverunt quadraginta duos pueros, ut, percussis parvulis, majores reciperent disciplinam, & mors filiorum fieret disciplina parentum. Nemo ergo beato Elia ore vipereo derogare præsumat, quia hoc, quod de pueris illis factum est, non tam ipse propria virtute, quam per illum Spiritus Sanctus fecisse credendus est. Itaque non violentia pulsus, sed divina inspiratione, zelo religionis, & ad emendationem Judæorum Elia justam punitionem pueris à Deo est imprecatus. D. Thom. 2. 2. q. 108. art. 1. ad 4. ubi tradit, quòd, dum injuria in aliquem illata ad ejus personam pertinet, debet eam tolerare patienter, dum verò, quæ infertur personæ, redundat in Deum, & in Ecclesiam, debet quis propriam injuriam ulcisci.

42 Ad id, quod additur de Elia, qui 4. Reg. 1. combussit Duces cum turmis, non coactus violentia, sed animo, & fine bono, ut scribit Augustinus *lib. 1. de serm. Dom. in monte cap. 20.* ubi. *Magni autem, & sancti viri, qui jam optimè scirent mortem istam, quæ animam dissolvit à corpore, non esse formidandam, secundum eorum tamen animum, qui illam timerent, nonnulla peccata morte punierunt; quòd & viventibus utilis metus incuteretur, & illis, qui morte puniebantur, non ipsa mors noceret, sed peccatum, quod augeri posset, si viverent. Non temerè illi judicabant, quibus tale judicium donaverat Deus. Inde est, quod Elias multos morte affecit, & propria manu, & igne divinitus impetrato, quod & alii multi magni, & divini viri eodem spiritu consulendi rebus humanis non temerè fecerunt.* Imperavit itaque, ut eorum castigaretur peccatum, & irreverentia (etenim Eliam per ironiam vocabant, *homo Dei*, quem & captivum ducere

re

re volebant ad Regem Ochoziam, cui mortem prænu-
ciaverat; ut ab eo puniretur) ac, ut alii ad ipsorum
exemplum corriperentur.

43 Absint à fidelium mentibus Quietistarum nugæ,
nec in errore occupentur, quo concluditur *propositio*
51. dicendo. *An verò fuerit violentia immediatè à*
Deo peracta, vel Demonum ministerio, ut in aliis ani-
mabus contingit, in dubio relinquitur. Sed dubio re-
linquitur, quòd divinæ scripturæ oraculis, & Patrum
testimoniis resolutum catholicè legimus: Deum nimi-
rum peccata non velle, sed solùm permittere, & pro-
hibere? Nec per se ipsum, vel alium ad bonum, ma-
lumve, hominem cogit; nam ei liberum dedit arbi-
trium, & relinquit in manu consilii sui, *Ecclesiast. 15.*
Adiecit mandata, & præcepta sua: si volueris man-
data servare, conservabunt te. Apposuit tibi aquam,
& ignem, ad quod volueris, porrigemanum tuam. An-
te hominem vita, & mors; bonum, & malum: quod
placuerit ei, dabitur illi. Nemini mandavit impiè a-
gere, & nemini dedit spatium peccandi. Hinc Augu-
stinus dixit *lib. 1. contra duas Epist. Pelagian. cap. 18.* Nec
ex Dei potentia, vel in malum, vel in bonum invitum
aliquem cogi.

44 In 52. Contradictoria referuntur; nam Deo per co-
gnitionem, & ipsius amorem unimur per dicta *cap. 4.*
num. 3. Amorem autem, & Dei cognitionem veneræ
impuritates impediunt; nam mentem inebriant, &
sancta cogitare non sinunt. Quid enim, loquitur Au-
gustinus *lib. 5. contra Julian. cap. 10.* *cogitari potest tunc,*
quando mens ipsa, qua cogitatur, illa carnali delecta-
tione submergitur? In eius impetu neminem posse san-
cta cogitare: & lib. 3. confes. cap. 8. tradit. Violatur
quippe ipsa societas, quæ cum Deo nobis esse debet, cum

eadem natura, cujus ille auctor est, libidinis perver-
sitate polluitur. Quæ ad infana Quietistarum menda-
cia sint fatis.

45 In 53. *Æquè falsa, & absurda recensentur. Ad-*
huc supponit perfectos ad obscæna compelli; sed hinc,
quæ scelera, & immunditiæ non admitterentur? Qui
sæpè intendens nequiter vivere, stupra, adulteria, &
cætera carnis flagitia excusaret mendaciis. Id ego nol-
lem: non consentio; mihi displicet, invitus facio. Ab-
 sit itaque à praxi adeò fallax doctrina, & instructio,
 quæ tot facinora parit, & fovet.

46 Considerandum, quòd Deus nobis loquitur per
 scripturam juxta illud, *quod scriptura mea dicit, ego*
dico. Scriptura autem non semel, ut vidimus, impu-
 ritatis scelera damnat, impudicosque à regno Beati-
 tudinis excludit.

Quare director animas dirigat per regulas desump-
 tas ex Scriptura, ex traditionibus, ex definitionibus
 Pontificum, & propositione Ecclesiæ (quæ sunt lumen,
 & regula ad credendum, & agendum) ac ex doctrinis
 Sanctorum Patrum, & non juxta privatum spiritum, &
 persuasionem, quam Molinos in animarum perniciem
 invexit; de quo, sui que similibus dicit Dominus, *Jere-*
mie 14. Visionem cordis sui loquuntur vobis. Et 23.
Seduxerunt populum meum, cum ego non misissem
eos. Proinde I. Joann. 4. nos instruit: *Nolite omni spi-*
ritui credere, sed probate, an spiritus ex Deo sit.

Discernitur autem spiritus, an ex Deo sit, per ipsas
 Scripturas, traditiones, & Apostolicas definitiones,
 quibus plenè adversantur, quæ Molinos edocuit.

50 Quapropter si caro rebellet, resistentia non ces-
 set, donec, Deo adjuvante, obtineatur de insultu vi-
 ctoria. Caro titillat, castiga: sensus insolescit, re-
 pri-

prime: concupiscentia sollicitat, resiste: ora, ut vincas: disce ab Apostolo remedium, dicente 1. *ad Corinth.* 9. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* Et 2. *cap. 12. Datus est mihi stimulus carnis mee, &c. propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet à me.* Te Augustinus erudiat, scribens *de nat. & grat. cap. 67. Potest ergo ei causa (quæ ad peccandum allicit) quæcumque illa est, resisti: potest planè. Nam in hoc adiutorium postulamus, dicentes: ne nos inferas in tentationem.* Potest peccatum caveri, sed opitulante illo, qui non potest falli. Et *serm. 128. aliàs 43. de verb. Domini, ubi. Delectat adulterium, contradicatur, resistatur, repugnetur.*

48 Quoniam plenissimè consentit, qui tentatione pulsatus non resistit, non pugnat, non orat; &, nisi reclamante conscientia, dixerit, se consensum non præstare: eodem dicente *de mendac. cap. 19. Consentimus, cum volumus, & approbamus.* Vult autem, & approbat membrorum impuritates, qui nec Paulo, nec Augustino paret, sed immunditias libenter admittit, prout in terminis idem Augustinus dixit *serm. 151. de verb. Apostoli, aliàs 45. de tempore, & ibi. cap. 7. Quid dicam de immundis, qui nec pugnant? subjugati pertrahuntur: nec pertrahuntur, quia libenter sequuntur.* Et hinc ex Scriptura, & Patribus regulas habes, eis utere, ut ab errore recedas.

CAPUT XXXVI.

Passionum purgatio, & affectionum mortificatio viris verè spiritualibus utilis.

PROP.LIV. *Spirituales vitæ ordinariæ in hora mortis se delusos invenient, & confusos, cum omnibus passionibus in alio mundo purgandis.*

i Spirituales vitæ ordinariæ viros, eos hîc Molinos vocat, qui christianæ perfectioni vacant juxta regulas, præcepta, & monita, in Ecclesia recepta, à Patribus commendata, & à verè mysticis ad praxim deducta.

Hujus autem generis viros non se delusos, & confusos inventuros in hora mortis cum omnibus passionibus purgandis in alio mundo (ut pseudo-mysticus affirmavit) ex eo patet, quòd iter ad perfectionem, adjuvante gratia, à via purgativa, hoc est, à passionum purgatione principiat, adeò ut qui illud arripiunt, curam etiam in hoc ponunt, ut per moralium virtutum exercitia passiones moderentur, purificent affectus, imperfectiones refecent, vitiosas inclinationes eradicent, sensus mortificent, ac ab aliis se purgent, quæ mentem à sanctæ orationis exercitio possunt, & solent avertere. In quo non modò dum incipiunt, verùm & dum proficiunt, & in statu perfectò sollicitè occupantur, ne caro adversus spiritum, & pars inferior rationi iterùm insultet, & ab incæpto itinere, ac à profectu in vita contemplativa respectivè revocentur. Super quo videri possunt dicta *cap.22.* ubi de triplici illa via, purgativa, illuminativa, & unitiva, & purgatione passiva plura dedimus, quæ hîc repetere inutile putamus, restringen-

gentes laborem ad purgationem activam de necessitate ab eis implendam, qui vitæ verè spirituali, & religiosæ contemplationi incumbere intendunt.

2 Purgationem itaque activam ibidem notavimus eam esse, quam homo divinæ gratiæ præsidio propria actione in se ipso exercet, purgando, & purificando passiones, ac mortificando, nedum hominem exteriorum, corpus nimirum secundum omnes suos sensus externos: verum & interiorum, idest consideratum secundum esse cognoscitivum, & appetitivum, tum rationale, tum sensitivum.

3 Et ad particularia descendendo. Prima omnium purgatio est, ut tam incipientes, quàm proficientes, & perfecti debeant se à mortalibus per penitentiae Sacramentum purgare, & curare cum auxilio Dei animam, & sic purgatam conservare. Unde dixit Bernardus *tract. de interiori domo cap. 13. Prius tergere debet speculum animæ à peccatis operis, & cogitationis: Deus enim, qui munditiæ amator est, cor pollutum habitare non potest.*

4 Secunda, quis purgare se debet ab omni habitu vitioso, & mala inclinatione, ut se purum, & immaculatum, quantum fieri potest, coram Deo se exponat. Hæc purgatio virtutum moralium exercitio perficitur, quarum actuum frequentia habitus vitiosi deperduntur, & virtuosus acquiruntur; per quos ad actus bonos morales relinquitur facilitas, & contra passionum tumultus ponitur aliqualis tranquillitas.

Prætereà purgari, & mortificari debent sensus externi circa sensibilia, quos Augustinus *lib. 10. Confes. cap. 10. januas carnis appellat.*

5 Primo itaque mortificandus est sensus *visus* per abstinentiam ab aspectu periculorum, curiosorum, & inuti-

inutilium; quia ubi *supra cap. 34.* Augustinus dixit: *Pulchras formas, & varias, nitidos, & amenos colores amant oculi. Non teneant hæc animam meam, teneat eam Deus, qui fecit hæc:* & infra subdit. *Resisto seductionibus oculorum, ne implicentur pedes mei, quibus ingredior viam tuam: & erigo à te invisibiles oculos, ut tu evellas de laqueo pedes meos.*

6 II. Mortificandus est *auditus*, vitando conversationes, in quibus discursus impuri, detractorii, & de novellis, cæterisque vanis eventibus audiuntur: nam ibid. August. *cap. 33.* scripsit. *Voluptates aurium tenacius me implicaverant, & subjugaverant.* Delectetur quis cantu divinorum laudum, sed non cantu; sed rebus, quæ continentur, moveatur, ut ibi Augustinus.

7 III. Mortificandus est *gustus*. I. Per subtractionem delicatiorum alimentorum. II. Ut communia non sumantur ad satietatem. III. Ut non ad delectationem, sed ad necessitatem accipiantur; multa enim mala inducunt: excitant delectationes morosas, titillationes libidinis in carne, verba impudica, & similia: unde dixit Augustinus, ibi. *cap. 31.* *Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam; sed, dum ad quietem satietatis ex indigentia molesti transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentiæ.* Et lib. 4. contra Julianum *cap. 14.* *Amor edendi non edendo, sed sustinendo est comprimendus.*

8 IV. Mortificandus est *odoratus* per remotionem ab odoribus, & fragrantiss, de quo etiam allegat. August. ibi. *cap. 32.* ait. *De illecebra odorum non sat ago nimis: cum absunt, non requiro: cum adsunt, non respuo, paratus etiam eis semper carere.* Et quamvis hæc

indifferentiam commemorent, adhuc tamen, & quoad *odoratum* opus esse mortificatione, tradit Pinamonti *opuscul. la religiosa in solitudine esame per il primo giorno*. Maximè dum se offert occasio inserviendi infirmis, quam quis libenter respueret ob fætoris copiam, & qualitatem morborum stomachum provocantium.

9 V. Mortificandus tactus, cùm sit omnium periculosissimus, nam per totum corpus est, ex August. *lib. 7. de Genesi ad lit. cap. 13*. Ad quem ex eodem *lib. 2. de lib. arbit. cap. 3*. Pertinet molle, vel durum, lene, vel asperum, & multa alia; Mortificatur non quærendo vestimenta delitiosa, non tangendo mulieres, & alia, quæ sensum illicitæ voluptatis excitant in carne, sed adhibendo ad carnem flagella, jejunia, vigiliæ, duras cubationes, & similia: unde idem *serm. 156. aliàs 3. de verb. Apostoli* dixit. *Hoc est opus nostrum in hac vita, actiones carnis spiritum mortificare; quotidie affligere, minuere, frænare, interimere.*

10 Cæterùm, quia exterior sensuum mortificatio sine interiori non sufficit, & vera hypocrisis censetur, juxta illud Matth. 23. *Væ vobis, scribæ, & Pharisei, hypocritæ; quia mundatis, quod de foris est calicis, & paropsidis, intus autem pleni estis rapina, & immunditia*; ideò purgandus est, & mortificandus, etiam homo interior, secundùm nimirum sensus, & potentias internas circa sensibilia.

11 Qua propter mortificanda est potentia cognoscitiva sensitiva interna, cujus est per cognitionem materiale proponere appetitui sensitivo objectum suum (sive hæc potentia sensus communis, phantasia, imaginativa, sive æstimatoria nominetur, de quo animastici) quod fit per remotionem, oblivionem, & quando insurgunt per rejectionem imaginum, seu phantasmatum

rerum sensibilibus, quæ alliciunt ad concupiscentiam, vel vanitatem, aut curiositatem; aut distrahere, & alienare possunt à contemplatione, vel meditatione. Similes enim imagines sunt species, quæ in rerum absentia turbant, & alliciunt mentem ad earum applicationem, & voluntatem ad ipsarum affectum: Considerandum est, quod Scotus advertit in 2. *dist. 29. q. un. §.* *Potest dici*, quod intellectus conjunctus sensui natus est intelligere sensibilia, sicut voluntas, quia conjuncta appetitui sensitivo, nata est condelectari ipsius delectationibus. Et hinc ad hujusmodi periculum vitandum, abstinendum est à cognitione rerum sensibilibus, quæ vim habent ad perturbandam mentem, & sanctum orationis exercitium impediendum; & hinc debet quis se divertere ad aliquod opus bonum considerandum, & ad orationem vocalem, vel meditationem alicujus mysterii fidei, vellectionem, aut conferentiam spirituales: isto enim modo illa purgatur.

12 Mortificandus etiam est appetitus sensitivus, seu animalis, qui solet describi: *facultas, qua homo ex notitia sensuum inclinatur ad bonum sensibile*. Sed prius est observandum, appetitum dividi in innatum, & elicatum. *Innatus est inclinatio naturæ in perfectionem sibi debitam, nullam supponens cognitionem rei, in quam fertur*: sic corpus grave inclinatur naturaliter ad motum deorsum; & tam animatis, quam inanimatis competit. Elicatus est potentia, *qua prosequimur bonum, & fugimus malum per cognitionem propositum, vel apprehensum*. Qui tendit in bonum per cognitionem intellectivam propositum, dicitur appetitus rationalis, seu voluntas, solis creaturis intellectualibus conveniens. Qui verò tendit in bonum sensibile propositum per cognitionem sensitivam, dicitur

appetitus sensitivus, seu animalis, & à Theologis vocatur sensualitas, quæ juxta Glossam in *Clement. Ad nostrum de hæret. in verb. sensualitas, est vis animæ appetens desiderabilia corpori, & refutans nociva*; vel, *appetens sensibile difforme rectæ rationi*, si sumatur pro corruptione appetitus sensitivi.

13 Hujusmodi appetitus est etiam in brutis; nam canis V.G. quærit cibum ut delectabilem, & fugit baculum propter malum solitæ percussione.

14 In homine est à voluntate, seu appetitum rationali distinctus, quia experimur sentire quædam desideria boni delectabilis in parte sensitiva, voluntate etiam reluctante. Tum quia de eo, ut à rationali distinctus, loquitur Paulus ad Galat. 5. cum ait. *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem*. Et hæc est lex in membris corporis repugnans legi mentis, juxta eundem ad Rom. 7. & dicenda *cap. sequen.*

15 Qui considerari potest (quamvis plures in duos dividant) & ut concupiscibilis, & ut irascibilis. Ut concupiscibilis fertur in bonum sensibile delectans, vel utile, & malum fugit. Ut irascibilis verò, bonum ab impedimentis, & invadentibus vindicare nititur: sic homo per concupiscibilem V.G. fertur in cibum sibi propositum gratum, & convenientem, ac ejus consecutionem sperat, & ponit pro asssecutione media, de absentia dolet, & de impedimentis tristatur: per irascibilem verò, videns aliquod impedimentum appositum, non solum optat, & procurat remove, sed etiam cum indignatione usque ad ejus destructionem ab invadente defendit, & vindicat: & propterea aliqui dixerunt irascibilem ferri in bonum arduum, & difficile.

16 Appetitus sensitivus, mortificandus, & purgandus est, non modò circa illicita, quod omnis homo debet,

bet, verum & circa licita, ne excedat: secundum edocta à Greg. lib. 4. Dialog. cap. 11. ubi. *Mortificatio, ait, est voluntaria castigatio corporis, vel animi, qua appetitus frænatur, non solum à perturbationibus illicitis, gaudiis, iræ, odii, concupiscentiæ, &c. sed etiam multoties à licitis.*

17 Quare contemplativus debet. I. Cavere ab appetitu honorum, & dignitatum. Dum ad hæc non petens assumitur, iuxta earum conditionem humiliter se gerat, sine fastu, aut luxu operetur; & in eis ad Dei gloriam, & proximi profectum continuo se exerceat; diligat, non præesse, sed prodesse, juxta monitum Augustini lib. 19. de Civit. Dei cap. 19. ibi. *In actione (idest vita activa) non amandus est honor in hac vita, sive potentia: quoniam omnia vana sub sole; sed opus ipsum, quod per eundem honorem, vel potentiam fit, si rectè, atque utiliter fit, idest, ut valeat ad eam salutem subditorum, quæ secundum Deum est. Propter quod ait Apostolus: qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: exponere voluit, quid sit Episcopatus; quia nomen est operis, non honoris. Græcum est enim, atque inde ductum vocabulum, quod ille, qui præficitur eis, quibus præficitur, superintendit, curam eorum scilicet gerens; ergo, si velimus latinè superintendere, possumus dicere: ut intelligat se non esse Episcopum, qui præesse dilexerit, non prodesse. Exemplis abundat Historia Ecclesiastica; recensens plures sanctos Doctores, Episcopos, Prælatos, Cardinales, summosque Pontifices, tenentes dignitates juxta regulas, etiam contemplationis, easque ad Dei gloriam, & populi commodum, non pompa, sed christiana humilitate exercentes.*

18 II. Debet circa cætera sensibilia appetitum pur-
L 3 gare;

gare; ut circa bona fortunæ divitias, & alia commoda, ne in usu, vel erga ipsa excedat amore, dicente Augustino *Epist.* 189. *ad Bonifacium cap.* 3. *Animum virilem, & christianum, nec debent (divitiæ) si accedunt extollere, nec debent frangere, si recedunt.*

19 III. Mortificandus est, & purgandus appetitus circa delicias, commestationes, conversationes, theatra oblectamenta, & similia; istis enim orationem, contemplationem, & meditationem impediri non est dubium: quare idem Augustinus *Epist.* 130. *ad Probum cap.* 13. dixit. *Ieiunia, & ab aliis voluptatibus sine salutis neglectu carnalis concupiscentiæ refrenatio, maximèque eleemosynæ multum adjuvant orationē.*

20 IV. Vitandæ sunt omnes occasiones colloquiorum de rebus, ex quorum notitia possint in appetitu sensitivo excitari motus, vel stimuli ad eas res, vel alias, in speciebus phantasticis relucens, appetendas. Quoniam est certum apud Animasticos, appetitum sensitivum naturaliter tendere in sensibilia à sensibus externis percepta, eique proposita, siue honesta sint, aut prohibita, allicereque, & conari in consensum voluntatem trahere, adeo ut, nisi hæc eum ad præscriptum rationis cohibeat, & frænet, ac spiritui subiectum contineat, delectationibus sensitivis ipsa consentiet; in quo stat illa seva lex membrorum legi mentis repugnans. Propterea necesse est, ut exerceamus nos in iis mentis, ac spiritus officiis, quæ corporis repugnant sensibus: horumque edomitæ appetitionibus, ratione, ac spiritu duce, rectum vitæ cursum teneamus: qui vè propterea sensus materiam cupiditatibus nostris, libidinique præbent, eorum vim maximè reprimamus: ut Catechismus Conc. Trid. p. 3. n. 35. 9. & 10. præcept. monet, & hortatur.

21 Item purgandus, & mortificandus est intellectus.
 I. Circa scientiarum multitudinem, diversitatem, & ipsarum subtilitates; nam viro spirituali, & contemplationi dedito sufficit (nisi ex officio, vel dignitate aliter debeat) scire, quæ necessaria, & utilia sunt ad salutem, ac regulas ostendunt benè orandi, & contemplandi. Circa res fidei, sat est, ut cum simplicitate sciat, quæ Ecclesia credenda proponit, & Sancti P.P. docent; eaque humiliter teneat captivando intellectum in obsequium fidei. Unde dixit Apostolus *ad Rom. 12. Non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.*

22 Hinc vir spiritualis, & contemplativus debet intellectum mortificare non curando de nocivis, inutilibusque notitiis, scientiis, & doctrinis, & solum sollicitus esse debet de iis, quæ ad perfectionem, & salutem, tum propriam, tum aliorum, juxta directoris monita, conferunt.

23 II. Circa agibilia purgandus est; nam circa ea aliquas potest opiniones erroneas tenere, quæ dicunt agendum esse, quod revera agendum non est. Propterea vir contemplativus non debet suæ opinionis tenax esse: nimium sibi non fidat, à sententiis ab Ecclesia receptis, & à Patribus commendatis recedens, ne sit unitatis divisor, pacis inimicus, amans novitates, & sibi placens. In dubio doctiorum consilio utatur.

24 Tandem purganda, & mortificanda est voluntas.
 I. Ne contemplativus alia bona, & dona, tam naturalia, quàm spiritualia amet, & cupiat, nisi quæ Deo placent. Dum orat, & à Deo aliquid petit, cum resignatione ad divinam voluntatem id agat, prout nos Christus Dominus suo exemplo orare docuit. *Matth. 26. Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et in

oratione Dominica præcepit, ut diceremus. *Fiat voluntas tua.*

25 II. Ut omnia, quæ petit, & optat, in Christi nomine petat; ita autem petit, dum necessaria, & conducibilia ad salutem rogat, prout dixit Augustinus *tract. 73. in Joan.* Quapropter, quando volumus, ut faciat, quodcumque petimus, non utcumque, sed in nomine eius petamus, hoc est, in nomine Salvatoris petamus. Non ergo contra nostram salutem petamus. Si autem, qui in eum credit, aliquid per ignorantiam contra suam salutem petit, non in nomine Salvatoris petit, quia Salvator eius non erit, si quod eius salutem impedit, fecerit. Nec animo frangatur, si statim non accipit. Quoniam idem S. Doctor *tract. 102. in eundem* ait. Accipit autem, quando debet accipere. Quædam enim non negantur, sed, ut congruo dentur tempore, differuntur.

26 III. Ut temporalia petat, prout ad salutem conducunt, juxta scripta ab Augustino *Epist. cit. ad Probum cap. 14.* ibi. Propter banc unam (hoc est beatam vitam) cetera requiruntur, & non indecenter petuntur.

27 IV. Ut honestum amorem erga Parentes, & alios, sic moderetur, & temperet, ut non solum supra Christum, id est, cum offensa Dei, se, & alios non diligat, sed neque cum excessu, esto sine Dei offensa; nec plus iusto contristetur, dum eos amittit, sed se conformet divinæ voluntati, juxta illud Job cap. 1. Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.

28 Quotquot itaque fuerunt vitæ spiritualis viri, & in studio purificandi affectiones, purgandi appetitum, ac mortificandi sensualitatis fomitem jugi diligentia se occu-

occuparunt, non delusos in morte, sed meritis potius plenos, ac expeditos ad cælestis gloriæ iter se invenerunt: ut probant Sanctorum exempla, Antonii, Hilarionis, Benedicti, Francisci, Thomæ, Bonaventuræ, Terefiæ, & cæterorum sanctitate singularium.

29 Ad quos tum Incipientes, tum Proficientes, & Perfecti mentem convertant, assumantque cum illis mortificationis exercitium, ac bellum vitiis indicant; eaque actibus virtutum, aptisque armis debellant, ut hic ad montem perfectionis, & in cælesti Patria ad consummatam felicitatem perveniant. Ipsorum namque labor vacuus non erit; ad quos, etiam verba Apostoli diriguntur, qui 2. ad Corinth. 7. dixit: *abundate in omni opere bono, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino, non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius.* Quo circa de fructu sunt certi; & si in gratia decesserint, coronam retributionis accipient; ac adeò excellens præmium omnipotens Deus meritis reddet ipsorum, ut inde in admirationem absorpti, sint quidem cum S. Petro de Alcantara exclamaturi: *felicem esse penitentiam, quæ tantam gloriam promeruit.*

C A P U T X X X V I I.

In omnibus hominibus est fomes, & concupiscentia.

PROP.LV. *Per hanc viam internam pervenitur, & si multa cum sufferentia, ad expurgandas, & extinguendas omnes passiones, ita quod nihil amplius sentitur, nihil, nihil, nec ulla sentitur inquietudo,*

do, sicut corpus mortuum, nec amplius se anima commoveri sinit.

Prop. 56. *Duæ leges, & duæ cupiditates, animæ una, & amoris proprii altera, tandiū perdurant, quamdiū perdurat amor proprius. Unde, quando hic purgatus est, & mortuus, ut fit per viam internam, non adsunt amplius illæ duæ leges, & cupiditates, nec ulterius lapsus aliquis incurritur, nec aliquid sentitur amplius, ne quidem veniale peccatum.*

1 Dolendum maximè, quòd virum aliàs catholica fide instructum similia evulgare non puduit: In eo enim ab Apostolo planè corripitur, dicente ad Rom. 7. *Non enim, quod volo bonum, hoc ago, sed, quod nolo malum, hoc facio.* Hic Paulus conflictus partis sensitivæ ad rationem in se luget, ac in sua persona exponit, quæ in cæteris contingunt. Et Molinos suis quietem omnem promittit.

Idem Apostolus repetit v. 23. & duas illas cupiditates à Molinos oppugnatas in homine demonstrat. *Video, ait, aliam legem in membris meis* (hoc est, in parte sensitiva aliam legem experior, fomitem nimirum peccati, seù propensionem ad motus rectæ rationi repugnantes) *repugnantem legi mentes meæ* (seù legi Dei, quæ dicit *non concupisces*) *captivantem me in lege peccati; hoc est, conantem me captivare*, ut legit Augustinus lib. 1. de nupt. & concupisc. cap. 3. vel, ut aliis plures, *conantem me motione*, non consensione.

Quæ lex, fomes, & pugna, etiam in contemplationi vacantibus, & justis reperitur, prout Augustinus non semel demonstrat. Ex quo unum, vel alterum testimonium producimus; nam omnia recensere laboriosa res esset, & nimix prolixitatis opus.

2 Itaque *serm. 152. de script. ibi. Maximè meminisse debetis, ne propter istam pugnam, sine qua homo esse*
se

se non potest, etiam qui iustè vivit; immò ille in ea est, qui iustè vivit; nam nec pugnat, sed trahitur, qui iustè non vivit, lib. 1. retract. cap. 15. Concupiscentie reatus in baptismo solvitur, sed infirmitas manet, cui, donec sanetur (in Patria) omnis fidelis, qui benè proficit, studiosissimè reluctatur. Et cap. 23. Et propter ipsam concupiscentiam, cum qua ita confligunt Sancti, non ei consentientes ad malum, ut tamen eius motibus, quibus repugnantibus resistunt, non careant in hac vita. Non eos autem habebunt in illa, ubi absorbebitur mors in victoriam. Lib. 6. contra Julianum cap. 14. Non enim sine anima ulla potest esse carnis concupiscentia. Nam utique concupiscere viventis, sentientisque naturæ est. Motibus igitur suis anima, quos habet secundum spiritum, adversatur aliis motibus suis, quos habet secundum carnem: & rursum, motibus suis, quos habet secundum carnem, adversatur aliis motibus suis, quos habet secundum spiritum: & ideò dicitur, caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Lib. de perfect. iussit. hom. cap. 8. Non enim caro sine anima concupiscit, quamvis caro concupiscere dicatur, quia carnaliter anima concupiscit. Ita Augustinus adversus procaces Quietistas, quos expressius, ut ab errore recedant, alloquitur, cap. 3. serm. 30. de script. aliàs de verb. Apost. 12. ibi. Itane (supple, Quietista) ita vivis in hoc corruptibili corpore, quod aggravat animam, ut caro non concupiscat adversus spiritum tuum, & spiritus adversus carnem tuam? Ista rixa non est in te? Nulla est concupiscentia carnis, quæ resistat legi mentis? Si nihil in te alteri resistit, vide totum ubi sit. Si spiritus tuus à carne contra concupiscente non dissentit, vide, nè fortè carni mens tota consentiat: vide, nè for-
tè

tè ideò non sit bellum, quia pax perversa est. Fortè in totum carni consentis, & nulla rixa est. Tract. 41. in Joann. num. 12. Quid volebat ille iustus mente serviens legi Dei, nisi ut omninò non esset, quod frenaretur? Et hoc debet conari omnis, qui tendit ad perfectionem, ut & ipsa concupiscentia, cui non dantur ab obediendum membra, quotidie in proficiente minuatur. Quibus optimè Quietistarum insolentia repellitur, putidum dogma proiicitur.

3 Ad pleniorè instructionem, Directoris mentem ad ponderandum revocamus, quòd præcepto illo *non concupisces*, prohibetur, ne motibus inordinatis, & contra rationem insurgentibus consentiamus, juxta illud *Ecclesiast. 5. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentias cordis tui*; & illud ad *Rom. 6. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus.*

4 Hinc sequitur, quòd motus concupiscentiæ rationem prævenientes, hoc est, qui sunt in nobis, sine nobis cum advertentia operantibus, (& ideò primo-primi dicti) nobis non imputantur, nec sunt mortalia, nisi postquam advertentes ipsis consentimus, vel, non conamur Christi gratia adjuti eos frænare, & comprimere; vel, nisi eos in causa voluerimus. Nam sine consensu non peccatur, ut frequenter docet Augustinus, præsertim *lib. 1. de nupt. & concupis. cap. 23.* cùm ait. *Nam ipsa quidem concupiscentia iam non est peccatum in generatis, quando illi ad illicita opera non consentitur, atque, ut ea perpetrent, à regina mente membra non dentur: ut, si non fit, quod scriptum est: non concupiscas: fiat saltem, quod alibi legitur: post concupiscentias tuas non eas. In exposit. quorund. prop. ex Epist. ad Rom. prop. 17. Non enim in ipso desiderio pra-*
vo,

vo, *sed in nostra consensione peccamus. Et lib. 5. contra Julian. cap. 3. Aliud est habere mala desideria carnis, & aliud tradi eis consentiendo.*

4 Propterea motus illi, qui sequuntur plenam, & perfectam advertentiam rationis ad legem prohibentem, & ipsorum malitiam sunt mortalia; ideò, cum quis plenè advertit aliquid se cogitare, appetere, aut exterius operari, quod est malum, atque illicitum, & nihilominus in ea cogitatione, appetitu, & actione persistit, mortaliter peccat: nisi excuset parvitas materiæ, quæ in rebus venereis non admittitur, ut dictum est supra cap. 2.

6 Illi verò motus, qui non nisi ad semiplenam, & imperfectam advertentiam sequuntur, ut contingit in semidormientibus, & etiam vigilantibus, sed habentibus animum aliqua passione, iræ, &c. perturbatum, vi cuius ipsorum motuum malitiam plenè non advertunt, sunt peccata venialia; nam licet eis plenus non præstetur consensus, sicut plena advertentia non præcedit, datur tamen aliqualis imperfectus, & semiplenus. De qua re dictum est *lib. 1. Cautel. cap.*

7 Item, advertere necesse est. Quòd, cum concupiscentia absolutè, & absque addito ponitur, semper de mala concupiscentia sermo intelligitur: ut dixit Augustinus *serm. 8. in Psal. 118. ubi. Dicens (Psalmista) concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Laudabilis est ista concupiscentia, non damnabilis. Non de hac dictum est, non concupisces; sed de illa, caro concupiscit adversus spiritum. De hac autem bona concupiscentia, qua concupiscit spiritus adversus carnem, quære, ubi scriptum sit, & invenes: Concupiscentia itaque sapientiæ deducit ad regnum: Sed hoc sanè interest, quòd non taceatur,*

cetur, quid concupiscatur, quando bona commemoratur concupiscentia. Cum autem non additur, quid concupiscatur, sed sola ponitur, non nisi mala intelligitur.

8 Et inde Catechismus Conc. Trid. p. 3. 9. & 10. præcept. num. 15. notavit: naturalis igitur illa cupiditatis vis, & moderata, quæ fines suos non egreditur, non vetatur; multoque minùs spiritualis illa rectæ mentis cupiditas, qua ad eorum appetitionem incitamur, quæ carni repugnant. Ad hanc ipsam enim sacræ literæ nos adhortantur: concupiscite sermones meos. Sap. 6. Et transite ad me omnes, qui concupiscitis me. Eccles. 24.

9 Quæritur. Quid sit concupiscentia?

Resp. Concupiscentia secundum Catechismum, ibi. num. 10. Est quædam commotio, ac vis animi, qua impulsæ homines, quas non habent, res iucundas appetunt. Et quemadmodum reliqui animi nostri motus, non perpetuò mali sunt: ita hæc concupiscendi vis non semper in vitio est ponenda: neque enim propterea malum est, si cibum, aut potum appetimus, aut cum frigemus, si calefacere, aut contra, cum calemus, si frigescere cupimus.

Et quidem recta hæc concupiscendi vis, Deo auctore, nobis à natura insita est; sed primorum parentum nostrorum peccato factum est, ut illa naturæ fines transiliens, usque adeò depravata sit, ut ad ea concupiscenda sæpè incitetur, quæ spiritui, ac rationi repugnant. Hæc Catechismus.

10 Concupiscentia verò, quæ ab Augustino dicitur mala, à Tridentino fomes, & à Theologis fons temptationum, & vulnus naturæ; si in actu secundo consideretur, importat motus inordinatos, qui contra rationem insurgunt. Si verò in actu primo, consistit in quadam

dam naturali habituali inordinata inclinatione, & pronitate partis inferioris ad objecta præter ordinem rationis, five hæc pronitas sit in intellectu ad errores, & falsitates, five in voluntate ad iram, odium, desperationem, &c. five in appetitu sensitivo ad venerea, furta, homicidia, ebrietatem, &c.

11 Considerandum enim est, concupiscentiam non importare inclinationem dumtaxat ad motus libidinis, sed etiam ad cætera prohibita; objectum enim concupiscentiarum sunt voluptates, diffidia, opes, honores, & similia. *Unde bella, & lites in vobis*, ait Jacobus 4. *Nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris*: justum bellum debito modo susceptum, etiam christianis licitum est; sed in eo suscipiendo, gerendoque cavendum est, ne se interferant appetitus vanæ gloriæ, vel rei alienæ, aut inutiles vindictæ, & similes concupiscentiæ, quæ militant non in armis tantum, sed in membris vestris, in quibus passionibus illæ sedem suam habent. Circa opes, & honores, ac similia potest item peccari.

12 Concupiscentia, & fomes formaliter non est inclinatio remota appetitus sensitivi, partisque inferiores ad inordinata, & prohibita: alias concupiscentia formaliter fuisset in Adamo pro statu innocentiae, quod est prorsus falsum; sed est inclinatio ipsa importans de materiali entitatem partis inferioris, & appetitus, ut inclinans in motus contra rationem, & de formali connotans carentiam formæ impediens, ne pars inferior superiori rebellet, & frænantis ipsam, ne contra rationem insurgat. Quod in statu innocentiae justitia originalis præstabat: siquidem ab ea homo habebat esse facilis in omni occasione, præsidio gratiæ ad bene operandum absque rebellionem partis inferioris ad ratio-

tionem. Videndus Godoii *tract. 11. de impeccabilitate Christi disp. 42. §. 1. nu. 12.*

13 Ea inclinatio à D. Paulo *ad Rom. 7.* dicitur *lex peccati*; de qua loquens Augustinus *lib. 1. operis imperfecti contra Julianum cap. 71.* dixit. *Quid litigas de concupiscentia litigante, hoc est de lege in membris repugnante legi mentis? lex peccati dicitur, quia suadet peccata, atque, ut ita dixerim, jubet; & si ei mente serviatur, sine excusatione peccatur. Peccatum dicitur, quia peccato facta est, appetitque peccare. Reatus ejus regeneratione solutus est, conflictus ejus ad agonem relictus est; malum esse, clarum est; non viribus nostræ voluntatis, ut putas, huic obstitimus, nisi divinitus adjuvemur. Debellandum hoc malum est (notent Quietistæ) non negandum. Postremo, si ei consentis, malum agnosce peccando; si ei resistis, malum agnosce pugnando. Et *serm. 151. de verb. Apost. aliàs 45. de tem. cap. 8. appellat legem fœdam, legem miseram, vulnus, tabem, & languorem; Quatenus appetitus sensitivus in sensibilia à sensibus percepta, etiam inhonesta, & prohibita, quasi brutali modo fertur, adeò ut, quantum est ex se, voluntatem trahat in consensum ad illicita; cui nisi hæc, Deo assistente, repugnet, & resistat, pravis ipsius delectationibus consentit. In hac enim pugna, & partis inferioris contrarietas ad appetitum rationis statuitur, quod iste honesta, & sancta, illa verò terrena, & carnalia appetit; repugnantque conatur prævalere, aut illum à bonorum operum exercitio retardare. Circa ea, quibus concluditur propositio 56. fit.**

C A P U T X X X V I I I.

*Iusti ad eam perfectionem non perveniunt,
ut vitent omnia venialia.*

PROP. LVII. *Per contemplationem acquisitam pervenitur ad statum non faciendi amplius peccata nec mortalia, nec venialia.*

Prop. 58. *Ad huiusmodi statum pervenitur non reflectendo amplius ad proprias operationes, quia defectus ex reflexione oriuntur.*

1 Recedens à veritatis via de errore in errorem probabitur. Plura in propositionibus tangit pseudo-perfectionis magister. Et quidem omnia falsa, ad hoc solum idonea, ut iter ad libidinem sternant.

Mirum fanè, quòd non erubuerit de se, & suis obscænis, impurisque sectatoribus affirmare ad statum pervenire non faciendi amplius peccata, nec mortalia, nec venialia, quando ad iniquitates dumtaxat, & scelera erant unice intenti; quæ major hinc præsumptio, dementia, & contradictio, quàm eos ad eum statum evehere?

2 Possunt quidem proximè, vel remotè cum ordinariis divinæ gratiæ auxiliis (quæ nimirum à Deo secundum communem legem omnibus conferuntur ad vitanda peccata, & vincendas tentationes) omnia, & singula mortalia vitari, sed ad omnia venialia collectivè, & in tota vita occurrentia ordinariis gratiæ auxiliis nec iusti vires habent, sed opus est speciali Dei privilegio; licèt singula cum illis possint vitare. In qua re Doctores considerant sequentes Scripturæ textus. 3. Reg. cap. 8. *Non est homo, qui non peccet*, Psal. 31. *Remisisti im-*

pietatem peccati mei, pro qua orabit omnis (non impius tantum, sed) sanctus. Prover. 24. Septies (hoc est frequenter) cadit iustus; in venialia, quæ amicitia Dei non repugnant. Prima Joan. 1. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.

3 Quorum sensus est, neminem mortalium ita innocentem esse (nisi singulari, & extraordinario Dei favore, & privilegio roboretur) quin alicujus peccati, saltem venialis, reus appareat. Quippè, ut inquit S. Jacobus cap. 3. *In multis offendimus omnes.* Uterque Apostolus se ipsum reprehendit, & tamen iusti, & perfecti erant, quoniam ea scripserunt post receptam plenitudinem Spiritus Sancti die Pentecostes. Postquam licet nullum mortale admiserint, tamen à venialibus se non esse immunes fatentur.

4 Secundò constat ex Trid. sess. 6. cap. 11. statuente. *Licet enim in hac mortali vita, quantumvis sancti, & iusti in levia saltem, & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea defierunt esse iusti. Et can: 23. Si quis hominem, semel iustificatum, dixerit amplius peccare non posse; aut contra posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Ecclesia, anathema sit.*

5 Tertiò. Liquet ex Augustino agnoscente dumtaxat Deiparam inter puras creaturas fuisse à peccato veniali exemptam, illamque prærogativam non esse in alios Sanctos, & iustos, utcumque insignes dilatan-
dam, ut expressè lib. de nat. & grat. cap. 36. *excepta*, inquit, *Sancta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, haberi volo questionem. Hac ergo Virgine excepta. Si*

om-

omnes illos Sanctos, & Sanctas, cum hic viverent, congregare possemus, & interrogare, utrum essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus, utrum hoc, quod iste (Pelagius) dicit, an quod Joannes Apostolus? Nonne una voce clamassent. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Quod sæpius repetit lib. de spirit. & lit. cap. 28. Sicut non impediunt à vita æterna iustum quædam peccata venialia, sine quibus hæc vita non ducitur; & cit. lib. de nat. & grat. cap. 35. Parum attendit (Pelagius) cum sit acutissimus, non frustra etiam iustos in oratione (Dominica) dicere: dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. De dono perseverantiæ cap. 2. Tria sunt, ut scitis, quæ maximè adversus eos (Pelagianos) catholica defendit Ecclesia; quorum est unum, gratiam Dei non secundum merita nostra dari; quoniam Dei dona sunt, & Dei gratia conferuntur etiam merita universa iustorum: alterum est, in quantumcumque iustitia sine qualibuscumque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere: tertium est, obnoxium nasci hominem peccato primi hominis.

6 Et Epist. 157. ad Hilarium, aliàs 88. cap. 1. ibi. Omnibus necessaria est oratio Dominica, quam, etiam ipsis Arietibus gregis, idest Apostolis suis, Dominus dedit, ut unusquisque Deo dicat: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Cui enim hæc in oratione verba necessaria non fuerint, ipse hic sine peccato vivere pronuntiandus est. Quales, si aliquos futuros Dominus prævideret, meliores utique, quàm extiterunt eius Apostoli, aliam orationem illos doceret, qua non peterent dimitti sibi peccata. In Psal. 142. Ipsi Apostoli didicerunt orare,

quod oramus: ipsis data est regula postulandi (Oratio Dominica Matth.6.) à jurisperito celesti; sic orate, inquit. Et cum quædam præmisisset, posuit & hoc, ut dicerent Arietes nostri: Dimitte nobis debita nostra. Non dixerunt: gratias tibi, quia dimisisti nobis debita nostra; sed dimitte, sicut dimittimus. Lib.6. oper. imperf. contra Julian. resp.14. ibi. Unde & in Sanctis in huius vitæ agone luctantibus: caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Cum spiritus celestia, ac divina quærit, caro terrena, & secularia concupiscit. Hinc est ille conflictus.... quod nobis sit cum carnalibus vitiis, atque illecebris secularibus assidua, & molesta luctatio. Et statim ex Nazianzeno: propriis vitiis, & passionibus impugnamur, & die, noctuque ignitis stimulis corporis humilitatis huius, & corporis mortis urgemur: nunc latenter, nunc etiam palam provocantibus, ubique, & irritantibus rerum visibilium illecebris.

In adeò molesta pugna, & continua insultatione appetitus ad rationem, motuumque inordinatorum copia, & frequentia, vel totaliter, vel plenam advertentiam prævenientium non potest, etiam justus, in vim auxiliorum sibi concedi solitis, & absque speciali privilegio juxta dicta num.4. se immunem, & indemnem à quovis veniali servare; nam ratio non potest continuo attendere, & jugiter vigilare, cum enim uni motui resistere nititur, alius insurgit, ut optimè D.Thom.p.1. q.109.art.8. propter corruptionem inferioris appetitus sensualitatis; cuius motus singulos quidem ratio reprimere potest (& ex hoc habent rationem peccati, & voluntarii) non autem omnes; quia dum uni resistere nititur, fortasse alius insurgit; & etiam, quia ratio

non potest semper esse pervigil ad huiusmodi motus vitandos.

9 Sed advertas, venialia triplicis generis esse. Quædam sunt venialia ex genere, & ex objecto, quorum materia non sufficit ad mortale, etiamsi cum advertentia plena committantur; ut sunt mendacia jocosa. Alia venialia ex parvitate materiæ, ut furtum unius quadrantis; licet enim materia secundum speciem sufficeret ad mortale, parvitas tamen ipsius excusat ab eo. Tandem alia sunt venialia ex imperfecta deliberatione, & non plena advertentia ad malitiam objecti, vel existentiam legis prohibentis; quæ solent dici venialia ex surreptione. Primi, & secundi generis possunt cum auxiliis ordinariis gratiæ à quolibet vitari; tertii autem nequaquam, sed exigitur speciale Dei privilegium ad ea collectivè superanda.

10 Cum dicimus collectivè, non ita intelligitur, ut omnia venialia simul eodem momento contingant, sed est sensus de multitudine venialium, quæ ad pugnam appetitus sensitivi ad rationem frequenter per totam vitam occurrunt, & sibi succedunt. Potest sanè quodlibet seorsim, & distributivè acceptum cum auxilio Dei ordinario vitari, sed ad omnia collectivè privilegium speciale est necessarium, ut ex Tridentino ubi supra, & communiter Theologi *in tractatu de auxiliis*.

11 Cùm Scriptura testatur, multos fuisse immaculatos, intelligitur, quòd mortalia non commiserint; non verò, quòd ab omnibus venialibus, etiam ex surreptione, & defectu plenæ vigilantia in tota vita abstinerint.

12 Dixi ex *surreptione*; quia purissimæ animæ omne, quo Deum offensum iri prudenter vident, continuo summo studio, diligentia, & cautione præsidio gratiæ

declinant; & ideò peccata ex objecto, & deliberatè venialia, sin numquam, ad minus rarò committunt. Quinimmò observat Contenson *Theol. ment. & cord. to. 1. lib. 8. dissert. 2. cap. 1. specul. 3. consecrar. 4.* Sanctorum nonnullos à certa peccati, etiam venialis specie immunes dono speciali fuisse; ita ut contra aliquam virtutem determinatam in gradu heroico divinitus illis concessam nec venialiter peccaverint; ut B. Josephus contra castitatem, Apostoli contra fidem juxta gratiarum divisiones *alii sic, alii verò sic*, creditu piissimum est: hæc ille. Et de Sancto Thoma Aquinate legitur in Bulla ejusdem canonizationis *ut in const. Redemptionem Joa. XXII. la 11. Bullar. to. 1.* testimonium Confessoris ejusdem Sancti Doctoris: *Ego confessionem generalem illius sancti viri audiui, de quo testificor, quia ita inveni eum purum, sicut puerum quinque annorum, quia nunquam suæ carnis sensit corruptelam.*

13 Hucusque ponderata vim pariter habere possunt adversùs *quingagesimam octavam*, eique opponi posse videntur, quæ diximus *priori cap. & cap. 42.* Verùm hic reportanda sunt, quæ habentur *cap. 8.* ubi pluribus probatum fuit reflexionem viris, etiam perfectis, nocivam non esse, sed prorsus utilem.

14 Directè verò contra propositionem hanc observatur, quod ad numquam peccandum mortaliter, vel venialiter speciale Dei donum est necessarium. Quantum ad privilegium ad numquam peccandum venialiter, relegantur, quæ observata fuerunt *num. 4. & 5.* Quo verò ad donum nunquam peccandi mortaliter, est res à Trid. definita, *sess. 6. can. 22. de justif.* ubi: *Si quis dixerit iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, vel cum eo non posse, anathema sit.* Ad perseverandum itaque in accepta iustitia

stitia secundum definitionem Tridentini opus est speciali auxilio Dei; adeoque & ad nunquam peccandum mortaliter; cum criminale peccatum sit cum iustitia, & gratia sanctificante incompatible. Nam per ipsum gratia deperditur per definita à Trid. *can. 38. ubi supr.* Et inde Molinos hæreticè sensit pronuncians ad *statum non faciendi amplius peccata nec mortalia, nec venialia perveniri non reflectendo amplius ad proprias operationes.*

15 Immò verò, dum reflexiva cognitio suspenditur & ad proprias operationes respicere, simul, ac advertere negligitur, an quis benè, vel malè operetur, an Deo placeat, vel operando displiceat, crimina criminibus cumulantur: unde dixit Jeremias 12. *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde.* Eamque aflumentibus operandi regulam illud optimè convenit *Psal. 37. noluit intelligere, ut bene ageret.*

16 Circa secundam ejusdem propositionis partem, qua dicitur: *quia defectus ex reflexione oriuntur;* videnda sunt, quæ de reflexione diximus *cap. 8.* Et præterea ponderandum, *quod peccatum sine voluntate esse non potest,* ut dixit *August. lib. 1. retract. cap. 15.* Etenim quis peccat, dum sciens, & cum advertentia ad legem, legem ipsam transgreditur. Nam peccatum ex eodem *lib. 2. de consensu Evangelist. cap. 27. Est legis transgressio.* Et *lib. 22. contra Faustum cap. 27. Est factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra æternam legem.* Lex verò æterna est ratio divina, vel voluntas Dei ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. Naturalis autem ordo in eo positus est, ut sicut anima corpori, ita ipsius animæ ratio, ceteris eius partibus, quas habent, & bestie præponatur, Deo-

que obtemperet; *ut homo subdat sibi, quod habet commune cum bestiis; subdat Deo, quod habet commune cum Angelis*, ut ibi S. Doctor cap. 28. Defectus inde non ex reflexione, sed ex voluntaria legis transgressione oriri dubium non est. Quin potius ad plurima bona reflexio movet, & excitat, ut loquitur Thom. à Kempis lib. 1. cap. 25. *de imitat. vitæ Christi*, ibi: *esto vigilans, & diligens in Dei servitio, & cogita frequenter, ad quid venisti.*

CAPUT XXXIX.

Religiosa contemplationi vacantes procedunt secundum regulas à legitimis Mysticis datas, & ab Ecclesia receptas.

PROP. LIX. *Via interna sejuncta est à Confessione à Confessariis, & à casibus conscientiae Theologia, & Philosophia.*

I. Noverat Molinos apertam suæ fallacis instructionis malitiam, eamque posse à Confessariis, Theologis, peritisque in notitia casuum conscientiae, ac Philosophia morali respectivè reteggi; proinde suis hanc exhibuit formulam operandi, ut nimirum à confessione abstinerent, nec Theologis recepta documenta communicarent; aut alios de regulis morum optimè instructos consularent; à quibus edocti planè errores adeò noxios potuissent refugere, & contemplationi vacaturi viam regiam percurrere, quæ ad montem perfectionis tot sanctissimis viris iter paravit; ac praxim procedendi in hoc tanti ponderis exercitio tenere juxta regulas à verè Mysticis, & Ecclesiæ ministris edoctas, easque spectare, implentes monitum Apostoli, 1. ad Timoth. 4. scribentis, *attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.*

2 Posset Deus ad suæ omnipotentiae, & bonitatis ostensionem extraordinario modo procedens, ad perfectionem hominem, quantumvis rudem, statim, & nulla instructione hominum ministerio adepta, sed solum interna illustratione eruditum perducere. Verum regulariter ad eam nullum accessum Deus disposuit; nisi regulis ab Ecclesia probatis, & per Ecclesiae ministros oraturis propositis instructum, prout simili exemplo Scripturae discurrere possumus. Ita *Actorum* 4. Paulus humano modo instruendus committitur Ananiae. *Cap. 8.* Philippus mittitur ad Eunuchum Reginae Candacis. Et *cap. 19.* Cornelius pro instructione traditur Petro. Et Thomas à Kempis *lib. 1. cap. 5. de imitat. vit. Christi.* ad viros spirituales, hæc dirigit. *Interroga libenter, & audit tacens verba Sanctorum, & cap. 4. Cum sapiente, & conscientioso viro consilium habe: & quare potius à meliore instrui, quam tuas ad inventiones sequi.* Consultant itaque Oraturi peritos Directores, ne in errores offendant, quos Quietistæ publico reportarunt.

Capite sequenti agendum est de debito, quod & in mysticis est, ad implendum præceptum Confessionis; & hic nonnulla ad Directorum peritiam superaddenda.

§. I.

Orationi communia.

3 **Q**Uare advertas. 1. Quòd oratio secundum Damascenum *lib. 3. cap. 24.* quem omnes Mystici sequuntur: *est ascensus mentis in Deum:* hoc est, quædam elevatio per intellectum, & voluntatem ad Deum; & per August. *in Psal. 85. locutio hominis ad Deum, qua ei nostrum desiderium significamus:* vel est congruentium

tium à Deo petitio apud Petavium Theol. Dogmat. de Incarn. lib. 12. cap. 8. nu. 15.

4 Et quamvis etiam ad B. Virginem, & Sanctos sapissimè orationes nostræ dirigantur, diverso tamen modo Deum, & Sanctos invocamus; nam, ut observat Catechismus Conc. Trid. p. 4. §. Quis orandus n. 3. *Deum precamur, ut ipse vel bona det, vel liberet à malis: à Sanctis autem* (quia Deo chari sunt, & amici) *petimus, ut nostri patrocinium suscipiant, ut nobis* (suis precibus) *à Deo impetrent ea, quorum indigemus. Hinc duas adhibemus precandi formulas, modo differentes. Ad Deum enim propriè dicimus. Miserere nobis. Audi nos: ad Sanctos autem, orate pro nobis.*

Præterea illud maximè cavendum est omnibus, ut ibid. num. 5. notavit, ne, quod Dei proprium est, cuiquam præterea tribuant; immò verò, cum ad Imaginem Sancti alicuius, quis Dominicam orationem (Pater noster) pronunciat, ita tum sentiat se ab illo petere, ut secum oret, sibi que postulet ea, quæ Dominicæ orationis formula continentur, & sui denique sit interpretes, & deprecator ad Deum: à quo bona omnia procedunt.

6 Nec per recursum ad Sanctorum intercessionem præjudicatur merito Christi mediatoris, & redemptoris omnium, ut Catholicis ab Hæreticis obiicitur. Nam potius in maximam Christi gloriam redit, quod ipse meruerit, ut ipsi possent pro aliis intercedere. Qua propter ipsorum intercessionem vim habent ex meritis Christi, qui solus est redemptor, & primarius mediator. Propterea quidquid Ecclesia, adhibita etiam intercessione Sanctorum, petit à Deo, totum se impetraturam per merita Christi profitetur; orationes proindè, & petitiones hisce verbis absolvens: *Per Christum Dominum nostrum,*

Strum, orans Deum, ut propter Christi merita se ipsam exaudiat, & concedat, quod petit.

6 II. Quòd oratio est actus religionis. Nam ad religionem propriè spectat reverentiam, & honorem Deo exhibere; per orationem autem Deo ab homine honor, & cultus tribuitur, quatenus se illi subiicit; & orando profitetur, se Deo ipso, ut omnium bonorum naturæ, gratiæ, & gloriæ authore, & largitore indigere.

7 III. Quòd oratio, alia est mentalis, alia vocalis. Prima est elevatio mentis ad Deum, sine sensibili voce; seù, quæ solo interiori mentis actu fit; vel, est sancta cogitatio, qua excitamur ad amandum Deum. Secunda, est elevatio mentis ad Deum sensibilibus vocibus excitata, seù, quæ interiorem illum actum voce, & verbis exprimit.

8 IV. Quòd oratio alia est publica, alia privata. Publica fit ab Ecclesiæ ministris nomine totius populi fidelis. Privata verò, fit ab unoquoque privato pro se, vel pro aliis.

V. Quod utraque, mentalis, & vocalis; publica, & privata, dividitur in orationem *laudis*, *gratiarum actionis*, & *petitionis*. De illa *laudis*, dicitur in Psal. *Laudate, pueri, Dominum*. *Laudate Dominum de Cælis*, &c.

De illa *gratiarum actionis*, sæpius loquitur Paulus in suis Epistolis. Ad Ephes. 5. *Gratias agentes semper*. Ad Coloss. 5. *Gratias agimus Deo*. Et Augustinus de bono viduit. cap. 17. *Oremus, & gratias agamus de acceptis: & quod nondum accepimus, eo ipso, quòd de acceptis ingrati non sumus, nos accepturos esse fidamus*.

De illa verò *petitionis*, item Scriptura sæpè loquitur. *Matth. 7*. Christus præcepit, ut à Deo necessaria pete-

ren-

rentur; *petite, & accipietis; quærite, & invenietis.* Et *cap. 6.* Formulam orandi præscribens, orationem Dominicam discipulis dedit, ut cum orarent, dicerent. *Pater noster, &c.* de qua oratione dixit August. in *Psal. 142.* *Est regula postulandi à celesti iurisperito tradita.* Et *serm. 64. in append. alias de tempore 182.* *Hæc oratio compendiosis verbis, idest septem petitionibus, omnes species orationis comprehendit, quibus Deum interpellamus, aut pro appetendis bonis, aut pro vitandis malis, aut pro delendis commissis.* *Epist. 130. ad Probum, alias 121. cap. 12.* *Si per omnia precationum sanctarum verba discurras, quantum existimo, nihil invenies, quod in ista Dominica non contineatur, & non concludatur oratione.* Cum ergo dicimus, ait *cap. 11.* *Sanctificetur nomen tuum, petimus, ut nomen eius, quod semper sanctum est, etiam apud homines sanctum habeatur, hoc est, non contemnatur.* In eo, quod dicimus, *veniat regnum tuum.* Desiderium nostrum ad illud regnum excitamus, ut nobis veniat, atque nos in eo regnare mereamur. Cum dicimus fiat voluntas tua, sicut in Cælo, & in terra. Nobis ab illo precamur ipsam obedientiam, ut sic à nobis fiat voluntas eius, quemadmodum fit in cælestibus ab Angelis eius. Cum dicimus, panem nostrum quotidianum da nobis hodie: per id, quod dicitur hodie, significatur hoc tempore, ubi, vel illam sufficientiam petimus à parte, quæ excellit, idest, nomine panis totam significantes (sive spectantem ad necessitatem virtus, sive ad spiritualem alimoniam) non tamen ad huius temporis, sed ad illam eternam felicitatem assequendam. Cum dicimus, dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Nos admonemus, & quid petamus, & quid faciamus, ut accipere mereamur. Cum dicimus, ne
 nos

nos inferas in tentationem. *Nos admonemus, hoc petere, ne deserti ejus adiutorio alicui tentationi vel consentiamus decepti, vel cedamus afflicti. Cum dicimus, libera nos à malo, nos admonemus cogitare, nondum nos esse in eo bono, ubi nullum patimur malum: & petimus ab omni malo animæ, & corporis liberari. Quare oratione Dominica & spiritualia petimus, & temporalia in ordine ad illa. Legas August. alleg. Epist.*

9 VI. Quòd cuilibet Christiano est oratio ex divino præcepto ad salutem necessaria dato, *Matth. 7. Petite, & accipietis: cap. 26. Orate, ne intretis in tentationem. Lucæ 18. Oportet semper orare. Et constat ex Canone Missæ, in quo orationi Dominicæ præmittitur. Præceptis salutaribus moniti divina institutione formati audemus dicere. Pater noster, &c. Comprobaturque ratione; nam, vel homo est in gratia, vel in peccato. Si in gratia, eget oratione ad impetrandum à Deo auxilium ad perseverandum. Si in peccato, ad veniam consequendam. Tum quia mandata divina servari non possunt, nec tentationes vitari sine speciali per Christum auxilio (hoc est, quod propter merita Christi à Deo nobis confertur) dicente Christo apud Joann. 15. *sine me nihil* (quod ad salutem conferat) *poteſtis facere.* Tum quia, licet primum auxilium gratiæ & meritum, & orationem antecedit, adhuc est certum, orationem esse medium à Deo institutum ad impetrandam & illius continuationem, ac incrementum, prout notavit August. *de bono viduit. cap. 17. Quidquid hinc dedit, ut conservet, oremus: quod autem non dum dedit, ut suppleat, oremus.**

10 VII. Quòd præceptum orandi est affirmativum, & sic obligans semper pro quibusdam determinatis temporibus; & non ad semper, & pro quovis momento.

11 Sed oritur dubium, quando obliget: maxime cum Christus *Luca* 18. dixerit. *Oportet semper orare*. Ad quod dicimus, quod licet tempus determinatum orandi à Christo non sit assignatum, tamen pluries, quis *per se* tenetur orare. I. Dum quis, adepto usu rationis, de rebus fidei est sufficienter instructus; nam tunc incipit se ordinare ad finem supernaturalem, adeoque debet uti mediis, sine quibus finis haberi non potest: quorum unum est oratio. II. In mortis articulo, in quo vires majores sunt necessariae ad pugnandum contra hostes. III. Ad minus semel in mense, quia, ut notavit *Abellii Medull. p. 2. tract. 2. cap. 4. sect. 1. §. 3. nu. 3.* Cessare ultra mensem ab oratione, medio adeò necessario, & utili, non potest contingere sine peccato, & cum maxima, & valde culpabili propriae salutis incuria.

Per accidens autem tenetur tempore gravis necessitatis spiritualis. Ut, si gravis urgeat tentatio; si faciendum sit examen conscientiae; si suscipienda sunt Sacramenta; cum grave aliquod periculum imminet. Quid autem sit *per se*, & *per accidens* obligari, diximus *lib. 1. Cautela cap. 1. nu. 2. & 3.*

12 Nec obstant verba adducta ex *Luca*: nam omisso, ut notat *Lauræa*, quòd ad semper orandum consilium contineant, & non praeceptum, intelliguntur non de continuatione actus orationis pro quovis momento, cum hoc sit impossibile, ex dictis *cap. 19. nu. 4.* sed illud *semper* intelligitur, ut non ita sit intermittendum orare, quin temporibus statutis oretur; vel, quòd non interrumpatur actus orandi, quasi nunquam resumendus. *Mayol. to. 1. in decalog. p. 1. praeloq. de reliq.*

13 VIII. Quòd quisque satisfacit orandi praecepto, siue oret oratione laudis, & gratiarum actionis, siue
peti-

petitionis; tam si voce menti unita, quàm si sola mente sine voce id faciat.

14 IX. Quòd oratio mentalis non cadit sub præcepto, adeò ut quis salvari non possit, nisi mentaliter oret. Nam nec ex scripturis, nec traditione, aut Sanctæ Sedis, & Conciliorum definitionibus id constat. Neque à Sanctis Patribus præceptum refertur. Quinimmo, si sub præcepto foret, Ecclesia non levi errore laboraret, dum illud non agnoscit, nec fidelibus proponit servandum. Id autem de Ecclesia etiam cogitare impium est. Ideò sub anno 1656. apud Lauræam *de orat. opusc. 2. c. 4.* inter alias fuerunt hæ propositiones proscriptæ.

Oratio mentalis est ita cuilibet homini necessaria ad salutem, ut sine ea nemo salvari possit.

Oratio vocalis respectu mentalis est parvi momenti, & velut furfur respectu farine, & sicut palea respectu tritici.

Qui exequi nequeunt orationem mentalem, non sunt in statu salutis.

15 Cæterum si pro oratione mentali intelligatur attentio mentis, quando homo orat, & tenetur ex præcepto orare, illa attentio est simpliciter necessaria, ut præcepto satisfiat. Nam si mens non attendit, in Deum non elevatur, oratio non est meritoria, & præceptum non impletur. Cæteri verò, qui orant tempore etiam, quo non tenentur, si non applicant mente, in vanum laborant.

16 X. Quòd oratio vocalis cadit sub præcepto divino, cuilibet homini capaci orandi vocaliter imposito; quod probat allegat. Laur. *opusc. 1. cap. 2.* existimans ex traditione Ecclesiæ præceptum orandi vocaliter cuilibet Christiano capaci esse impositum. Circa quod considerari etiam posset, quòd Parochi, Magistri, & Paren-
tes

tes solliciti sunt, ut pueros capaces nonnullas vocales preces doceant, ut *Salutationem Angelicam, orationem Dominicam, Symbolum, & alias.*

Item, quòd vix ex fidelibus unus reperiri potest, qui vocaliter non oret, & verbis se non excitet ad elevandam mentem in Deum, & in obsequium Creatoris non exerceat potentias, tum internas, tum externas. Quæ omnia optimum præbent argumentum dicendi in societate fidelium, tamquam certum esse, & haberi, modum orandi vocaliter esse præceptum.

17 Et hoc item probari videtur, quòd fideles teneantur Orationem Dominicam recitare, quam Christus docuit & præcepit. Matth. 6. & dixit August. l. 2. de serm. Domini in monte cap. 4. ibi. *Per omnes sanctas scripturas variè latèque diffusa poterit quisque considerare, cum legit' nusquam tamen invenitur præceptum populo Israel' ut diceret: Pater noster, &c. aut ut oraret Patrem Deum' sed Dominus eis insinuat' est tamquam servientibus; ergo fidelibus præceptum est, cum Christus dixit, cum oratis, dicite. Pater noster, &c. Dicere autem propriè est vocaliter loqui, & sensibili voce ore verba pronunciare. Propterea DD. tradunt, grave peccatum esse eam ignorare.*

Dices. Oratio vocalis videtur prohiberi Matth. 6. illis verbis. *Orantes autem nolite multum loqui, scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis.*

18 Circa hæc diximus cap. 16. nu. 10. Quibus addendum, quòd quamvis Deus cognoscat, quid sit nobis necessarium, adhuc oratio non superfluit, quoniam non ad Deum instruendum, qui omnia cognoscit, oramus, sed ex Augustino lib. 2. de serm. Domini in mon. cap. 3. quia ipsa orationis intentio cor nostrum serenat, & purgat,

gat, capaciufque efficit ad excipienda divina munera, quæ spiritualiter nobis infunduntur. Serm. 56. de verb. Matth. 6. cap. 3. inquit. Ideò voluit, ut ores, ut desideranti det, ne vilescat, quod dederit. Et de bon. viduit. cap. 17. Oremus, ut det, quod jubet, adjuvando, & inspirando.

19 XI. Quòd oraturus debet se ad orationem præparare, juxta monitum Ecclesiast. 18. Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse ut homo, qui tentat Deum. Tentat autem Deum ex Catechis. ubi supr. §. de præparat. adhiben. num. 1. is, qui cum benè orat, malè agit, & cum loquatur cum Deo, à precibus animus ejus aberrat.

20 Ad præparationem plura requiruntur. I. Devotio in orante, hoc est, humilis, & prompta voluntas placendi Deo, eique parendi in omnibus præceptis divinis, & Ecclesiasticis.

II. Invocatio Dei, ut illuminet, & adjuvet ad faciendam orationem ipsi gratam, & cum spiritali orantis fructu.

III. Diligens examen conscientie cum dolore peccatorum, quæ adsunt, & proposito firmo non peccandi de cætero: si mortale adsit, confessio cum attritione, vel contritio cum voto confitendi quamprimùm, est præmittenda. Ut oratio sit meritoria de condigno, quis debet esse justus. Nam Proverb. 15. habetur. Orationes justorum exaudiet. Et Jacobi 5. Multùm valet deprecatio justì assidua.

IV. Actus fidei, spei, & dilectionis; nam dixit August. alleg. Epist. ad Probum cap. 13. Fides ergo, spes, & charitas ad Deum perducunt orantem, hoc est credentem, sperantem, & desiderantem. Et in Enchirid. l. c. Fides credit, spes, & charitas orant: sed sine fi-

de esse non possunt : ac per hoc & fides orat .

21 Oraturus itaque sive oratione laudis, sive gratiarum actionis, sive petitionis, debet prius credere Deum esse, (ad quem oratio dirigitur) vel actu, vel virtualiter (quatenus hoc importat frequentissimè actum fidei elicuisse circa Dei existentiam, sanctitatem, supremum dominium, præsentiam, &c.) & quòd exaudiat, quibus dedit orandi præceptum: etenim sine fide impossibile est placere Deo, *ad Hebr. 11. & Augustinus de patient. cap. 20. dixit. Ex fide omnia bona opera* (supernaturalia, & ad salutem conferentia) *incipiunt. Tract. 25. in Joan. Sine fide Christiani opera non sunt bona ad salutē.*

22 Item sperare debet se à Dei bonitate esse exaudiendum in eo, quod petit, si saluti expediat (cum qua conditione, saltem implicita, semper orans petit) vel Deo per orationem placere, si laudat, aut gratias ei agat, aliàs frustrà operaretur. Unde dixit Catechis. *cit. §. orat. Dom. signacul. nu. 6. Qui se confert ad sacras preces, fide, speque munitus, parentem adeat Deum, ut se id consequi possit, quod ei opus sit, nullo modo diffidat.* Et Lauræa opusc. 5. cap. 2. observavit, quòd, qui per fidem operatur, cum spe supernaturalium bonorum operatur; & sic homo, sive deditus sit vitæ activæ, sive contemplativæ, omnia facit cum spe, vel actuali, vel saltem virtuali vitæ æternæ.

23 Item, debet aliquem humilem affectus, & dilectionis actum erga Deum elicere. Nam orans: intendit, & cupit Deo uniri, ejusque benevolentiam, & dilectionem acquirere, ac beneficia recipere. Experimur in humanis; dum alicujus Principis, vel alterius excellentis dignitatis amicitiam, aut favores volumus adipisci, ad eos accedere conamur, humiles, bene affecti, & devoti.

24 Ulterius, debet beneficio gratiæ facere totum sibi possibile, ut Deo in oratione placeat. Et in ipso orationis exercitio debet cavere à voluntariis distractionibus, à cogitationibus extraneis, & attendere quantum potest ad ea, quæ dicit, si vocaliter orat, vel meditat, aut contemplatur, ac orare cum humili resignatione, & conformitate ad divinam voluntatem, ut, scilicet, Deus concedendo, vel negando faciat, quid sibi placet, & expediens cognoscit: exemplo Christi, qui Matth. 26. pluries oravit, *ut transeat à me calix iste*, sed semper cum resignatione ad voluntatem Patris: *fiat voluntas tua*. Per quod instruimur, ut pluries pro aliquo obtinendo Deum precemur, &, ut ejus voluntati conformemur in obtinendo, vel non.

25 XII. Quòd oratio mentalis non consistit in suspensione omnium actuum, neque in sola receptione, & statu quodam passivo; nec in sola speculatione, nec in solo amore, prout Quietistæ volunt; sed in actibus intellectus, & voluntatis auxilio Dei productis, in Dei cultum, & honorem, consideratione nimirum rerum à Deo revelatarum, & hujus amore.

26 XIII. Quòd orationis mentalis species sunt religiosa meditatio, & contemplatio. Meditatio religiosa est mentis discursus, quo intellectus circa materiam aliquam piam de una consideratione ad aliam transit, juxta D. Thom. 2. 2. q. 180. art. 4. ad 1. Seù, *est attentacogitatio, vel consideratio alicujus mysterii fidei, aut cujuslibet rei revelatæ fide divina creditæ*: discursiva tamen, seù procedens de una re in aliam tendens ad amorosum affectum excitandum circa rem illam (si est capax) & Deum. Plura in exemplum possent afferri: sed sat est unum, vel alterum attingere. Meditatur quis Christi nativitatem, quam fide credit: hoc est,

cogitat, quòd Deus factus est propter homines homo: quòd nascitur in stabulo, in summo frigore, inter duo animalia: ex quorum consideratione, & rei, quæ est supra nostram æstimationem, & meritum, oritur admiratio, & ad Deum, & Christum diligendum excitatur. Credis, cùm non esses, te Deum creasse: consideras te non equum, non saxum, sed creaturam rationalem, cælestis beatitudinis capacem fecisse, à captivitate Demonis liberasse: post peccatum te ad penitentiam expectare; tibi auxilia gratiæ largiri, ut à culpis resurgas, & in bono perseveres; quorum consideratione in admirationem traheris, & ad Deum infinitè bonum, & misericordem diligendum inflammaris. Hujusmodi sunt veræ meditationes cum pluralitate actuum intellectus circa plura objecta annexa principali, Deo nimirum, qui, ejusque perfectiones sunt principale objectum meditationis, & contemplationis.

27 Contemplatio verò ex D. Augustino lib. 12. *contra Faustum* cap. 42. *Est sancta quædam ebrietas alienata mentis ab infra habentibus temporalibus æternam lucem sapientiæ contuentis*: Ex D. Thom. ubi supra art. 3. ad 1. *Est simplex divinæ veritatis intuitus, cessante discursu: Vel, est actus, quo intellectus, supposito actu credendi aliquod revelatum, & discursu facto circa illius partes, naturam, & circumstantias, sistit in simplici intuitu, seu cognitione veritatis per meditationem inventæ, cum mentis suspensione circa alia, & cum saporosa Dei dilectione.*

28 Ex quibus habetur. I. Contemplationem formaliter consistere in actu considerandi intellectus, & amandi voluntatis, ab ipsis potentiis beneficio gratiæ producto, ut dixit D. Bonavent. *opuscul. de septem itineribus* itin. 3. dist. 2. ubi: *actus igitur contemplationis duo in-*
clu-

cludit, scilicet cognitionem, & saporosam dilectionem.

29 II. Quòd contemplatio differt à meditatione cùm meditatio ex dictis sit actio discursiva includens plures actus intellectus: contemplatio verò non discurret, sed sistit in consideratione veritatis, jam per meditationem inventæ; & intellectus in illo intuitu, & consideratione manet propter admirationem suspensus ab omni alio actu circa alia objecta: ut *lococit.* notavit idem Seraph. Doctor, dicens. *Contemplatio est libera mentis perspicacia in sapientiæ spectacula cum admiratione suspensa: & infra: Ex novitate rei, quæ est supra spem, & nostram æstimationem oritur admiratio: ex admiratione autem accrescit attentio, & ex attentione cognitio: & ex his mentis suspensio.*

30 III. Quòd contemplatio alia est acquisita, alia infusa. Acquisita talis dicitur, non quia solis naturæ viribus sine speciali auxilio Dei exerceri possit (nam, cùm sit opus supernaturale, adiutorium gratiæ est necessarium) sed quia quis proprio labore, industria, & diligentia cum Dei auxilio se distrahit, & alienat à cogitatione aliarum rerum, seque applicat ad considerandam veritatem revelatam: exemplum: Legis punctum de Christi Crucifixione. Primò credens actualiter, vel virtualiter illam factam, discurre super illam, considerans, quis sit iste, qui crucifigitur; & ex eo, quòd sit Filius Dei, consideras humilitatem ejus, amorem in genus humanum, & finem, propter quem Christus moritur, hucusque meditaris. Si tunc in veritate illa crucifixionis, jam meditata, figis oculum mentis intuendo illam, cum suspensione alterius actus circa alia objecta, & cum admiratione illius mysterii, & dilectione Dei, & Christi, contemplaris. De hac acquisita contemplatione legas

D. Bonav. *in stim. Amor. p. 7. c. 7.* & D. Thom. 2. 2. q. 182. ad 3. cum quibus eam admittimus, sed non in Quietistarum sensu, qui dixerunt, eam consistere in suspensione omnium actuum; ut diximus *cap. 1. nu. 7.*

31 Infusa talis nominatur, non quòd actus considerationis, & amoris, quos importat, ab intellectu, & voluntate, adjuvante gratia, non producantur, sed, quia Deus particulari modo ex sua benignitate cum contemplativo concurrit, quatenus, dum legit, audit, vel recordatur, aut meditatur aliquod mysterium, à Deo sine illius labore, & diligentia distrahitur à cogitatione omnium aliarum rerum, & ab eodem applicatur, detineturque ad intuendum tale mysterium, & Deum amandum, subtrahens concursum inferioribus potentiis ne contemplationem perturbent. Videndus Lauræa *opusc. 3. cap. 10.*

32 IV. Quòd contemplationi est semper meditatio præmittenda: nam ad orandi (hoc est) contemplandi studium meditatio provocat, & informat, ut loquitur S. Bonavent. *in specul. discipl. p. 1. cap. 12.* per quam ad contemplationem ascenditur, ex eodem *opusc. parv. bon. particula 3.* Estque praxis incipientium, qui per aliquod tempus, antequam contemplationi se applicent, in exercitio meditationis se occupant, & nullum unquam contemplantur mysterium, ad quod prius per meditationem non se disposuerint.

33 Quinimò etiam in proficientibus, & perfectis, ac habituatis in contemplatione acquisita, debet meditatio regulariter contemplationem præcedere. Ratio per cit. de Lauræa *cap. 12.* est, quia intellectus, & cæteræ potentiæ inferiores ab externis sensibus continuo distrahuntur, & circa humanas necessitates occupantur. Unde fit, ut quis non facile hoc obtineat, quod ipsi, vel
in

in phantasia per phantasma, vel in intellectu per speciem intelligibilem tanta distinctione, & efficacia appareat objectum, quanta apparuit in meditationibus, & contemplationibus, aliàs de eo habitis: ut quisque potest in se ipso experiri in aliis rebus, aliàs frequenter, & cum magna applicatione cogitatis. Hinc necessitas est, ut volens aliquod mysterium contemplari via ordinaria procedat, se internè, auxiliante Deo, recolligens, illud meditando, discurrendo super ejus partes, & circumstantias. Deinde aciem mentis cum admiratione, & dilectione Dei in illo figat, suspendendo circa impertinentia objecta aliarum potentiarum actus.

Dixi regulariter. Quoniam semper debet præcedere (nisi Deus via extraordinaria velit agere) ad orandum prævia lectio, vel recordatio alicujus puncti, & mysterii revelati.

34 Illi pariter, qui à Deo frequenter solent infusa contemplatione donari, dum contemplationi statutis horis se accingunt, debent, præparatione, & invocatione Spiritus Sancti præmissa, punctum legere, vel sibi mysterium proponere, & meditari, ut transire possint ad contemplationem; ne videantur Deum tentare, expectantes, ut ipsos abstrahat, rapiat, & supernaturali modo rem contemplandam ostendat, ipsis nihil agentibus. Sæpè enim, & pluries Deus contemplantes non rapit, nec distrahit, aut à sensibus alienat, sed permittit, ut suo labore, studio, & diligentia, eis præstito auxilio, id faciant.

35 Quapropter debent ad contemplationem se disponere meditando, ut, si Deus nolit eos distrahere, & rapere, ac extraordinario modo cum eis agere, vacui non recedant, & non judicentur præsumere, expectantes specialem favorem Dei, quasi foret sibi debitus. Nam, ut ait Bernardus, *non debemus, quasi Deum*

tentando divina præsumere. Et D. Thom. lib. 3. contr. Gent. cap. 135. dixit. Expectare à Deo subsidium, in quibus se aliquis potest per propriam actionem juvare, prætermissa propria actione, est insipientis, ac Deum tentantis.

36 Nonnulla itaque meditationem, & contemplationem antecedunt, & alia sequuntur. Antecedentia sunt.

I. Præparatio, includens examen conscientiae, dolorem peccatorum, & confessionem, si Confessoris sit copia.

II. Invocatio divini auxilii ad fructuosè meditandum, ac perseverandum cum reverentia in oratione.

III. Provisio, & determinatio eorum, quæ quis meditari intendit, aut lectione, aut æquivalenter.

IV. Exercere actum fidei erga rem meditandam; hoc est, eam credere ita esse, quia Deus summè verax revelavit. Siquidem objecta meditationis, & contemplationis sunt res à Deo revelatæ; ideò ante orationem supponitur res prius credita, actualiter, vel virtualiter. Sed director consulat semper fidem actualem ipsius.

V. Actus fidei, quo oraturus credat firmissimè Deum esse sibi præsentem; Deus enim ex infinita perfectione suæ immensitatis est ubique, & omnibus præsens, unde dixit *Jeremiæ 23. Cælum, & terram ego impleo.* Et communiter asseritur, Deum esse præsentem omnibus rebus per *essentiam, potentiam, & præsentiam.* Qui proinde adorari debet, tum interna submissione cordis, tum externa reverentia, genuflexione, vel profunda corporis inclinatione, aut pectoris percussione, ut signis hujusmodi externis interior cordis obsequium, & submissio ostendatur erga majestatem infinitam Dei præsentis.

Deinde sequitur oratio mentalis, includens exercitium intellectus per cognitionem, & considerationem; & illud voluntatis per amorem, & affectum in Deum.

37 Ad meditationem verò, & contemplationem sequitur. I. Gratiarum actio, reddendo Deo gratias de beneficio sibi præstito in exercitio orationis; & inde quis actus, & quidem non vulgares, humilitatis in se excitet propter excellentiam favoris, qui toties se indignum tot criminibus reddidit.

II. Oblatio ad promptè obsequendum Deo, ac in ejus cultum, & famulatum exercendas internas, atque externas potentias.

III. Petitio necessariorum pro salute animæ, & corporis.

Hinc alii dixerunt Orationem sex partes habere: *præparationem, lectionem, orationem, gratiarum actionem, oblationem, & petitionem.*

Absoluta oratione, reflectendum est circa cognitiones, & lumina, quæ in orationis exercitio quis receperit, examinando gustus spirituales, dulcedinesque perceptas, ut notavit A-Ponte *in compend. medit. introd. al. meditare cap. 8.*

38 Quantum verò ad distractiones, quæ in discursu, & consideratione occurrunt, vel ariditates, quas in affectibus quis patitur, oportet examinare, & videre, an eis aliqua fuerit præstita occasio, aut negligentia in præparatione: aut tepidè se orationi applicando; vel nimia facilitate, & libertate conversationis pro tempore orationi prævio, vel excessiva sollicitudine circa res temporales; causa verò recognita, remedium est adhibendum, removendo causas, & ablegando impedimenta, ac dolendum de defectu. Quòd si causam à se datam non esse cognoverit, consideret, quòd à Deo fuerint permisse, vel

vel ad exercitium virtutis, vel propter aliquod occultum delictum, quod prius quis commiserit, & cuius non recordatur; ponderet verba Apostoli 1. *ad Corinth. 4. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.* Propterea repetat illud *Psal. 18. ab occultis meis mundame. Psal. 24. Ignorantias meas ne memineris.* Quot Deus naves in me videt, quos ego non video? Et inde opportunæ causæ ad se humiliandum semper occurrunt. Videri potest *cap. 22. nu. 11.*

39 Fructus meditationis erit, mores componere; à culpis, etiam levibus, temperare; occasiones peccandi vitare; passiones reprimere; tentationes vincere; in actibus virtutum se exercere; circa res proprii status, & suæ vocationis proprias diligenter se occupare; ac se ab iis purificare, quæ iter ad perfectionem præpediunt, ac retardant, ut docet idem A-Ponte *ubi supra.* Ipsum videas, & cæteros hujus rei magistros consulas.

§. I I.

Beatitudines.

40 **J**uxta doctrinam Augustini *lib. 1. de serm. Dom. in mon. cap. 3.* Octo Beatitudines sunt veluti gradus ad perfectionem, ideò de ipsis, etiam Directorem ex eodem instructum optamus, ut ab eo amatores perfectionis iter ad eam addiscere valeant.

Octo itaque Beatitudines habentur Matth. 5. quarum prima. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Paupertas spiritus hîc aliud non est, quàm perfecta humilitas perfectè subiiciens hominem Deo, per quam sic perfectissimè obsequens, nec honores, neque alia bona mundi cupit, & singula in Dei ob-

se-

sequium subordinat. Unde dixit Augustinus loc.cit. cap.1. *Omnia vanitas, & præsumptio spiritus; præsumptio autem spiritus audaciam, & superbiam significat.... quapropter hic intelliguntur pauperes spiritu, humiles, & timentes Deum, id est, non habentes inflantem spiritum; superbi ergo appetant, & diligant regna terrarum: Et cap.3. Incipit enim beatitudo ab humilitate: Beati pauperes spiritu, id est, non inflati, dum se divinæ auctoritati subdit anima, timens post hanc vitam ne pergat ad penam, etiam si fortè in hac vita sibi beata esse videatur.*

41 Secunda. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Mititas, id est, ac mansuetudo in eo gradu, ut quis aliqua etiam occasione provocatus, & pluries impetitus non irascatur interius, nec vindictam expectat: sed propter Deum permittat se malè tractari, & pro lædentibus oret. Ita ex eodem S. Doctore cap.2. dicente: *Mites autem sunt, qui cedunt improbitatibus, & non resistunt malo (persecutionis) sed vincunt in bono malo. Rixentur ergo immites, & dimicent pro terrenis, & temporalibus rebus.* Per terram venit Regnum Cælorum, ut ipse loquitur ibid. *illam credo terram, de qua in Psalmo dicitur, spes mea es tu, portio mea in terra viventium.*

42 Tertia. *Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Luctus est fletus, quo quis luget se hæc temporalia dilexisse, & non amare cælestia juxta Augustinum eod. cap. *Luctus est tristitia de amissione carorum: conversi autem ad Deum, ea, quæ in hoc mundo cara amplectebantur, amittunt: non enim gaudent his rebus, quibus antea gaudebant, & donec fiat in illis amor æternorum, nonnulla mæstitia sauciantur. Consolabuntur ergo Spiritu Sancto, qui maximè propterea*

*reà Paracletus nominatur (ideſt conſolator) ut tempo-
ralem amittentes æterna letitia perfruantur : Et cap.
3. Lugetur amiſſio ſummi boni, quia inheretur extre-
mis.*

43 Quarta. *Beati, qui eſuriunt, & ſitiunt juſti-
tiam, quoniam ipſi ſaturabuntur*: Eſuries, & ſitis ju-
ſtitiaẽ eſt ardens deſiderium, & ſincerus labor relinquen-
di hæc terrena, & exercendi actus virtutum. Juſtitia
hic eſt virtus complectens omnes virtutes, quarum quæ-
libet dicitur juſtitia in hoc ſenſu, quòd, qui juxta eas ope-
ratur, rectè agit, & qui rectè agit, juſtè agere dicitur.
Et Auguſtinus cap. 2. dixit. *Meus cibus eſt, ut faciam
voluntatem Patris mei, quod eſt juſtitia; & cap. 4. la-
borant enim (eſurientes, & ſitientes) deſiderantes
gaudium de veris bonis, & amorem à terrenis, & cor-
poralibus avertere cupientes.*

44 Quinta. *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſe-
ricordiam conſequentur*. Beatos, ait Auguſtinus ibid.
eſſe dicit, qui ſubveniunt miſeris, quoniam eis ita re-
penditur, ut de miſeria liberentur.

45 Sexta. *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum
videbunt*. Munditia cordis eſt puritas animi abſque
conſcientia peccati, juxta Auguſtinum d. cap. 2. *Hoc eſt
enim mundum cor, quod eſt ſimplex cor. Et quemad-
modum lumen hoc videri non poteſt, niſi oculis mundis;
ita nec Deus videtur, niſi mundum ſit illud, quod vi-
deri poteſt.*

46 Septima. *Beati pacifici, quoniam ipſi filii Dei
vocabuntur*. Pax ex laudato S. Doctore cap. 2. Eſt perfe-
cta ſubjectio motuum concupiſcentiaẽ rationi, legi, &
Deo: ait enim. *Pacifici autem in ſemetiſiſ ſunt, qui
omnes animi ſui motus componentes, & ſubiicientes ra-
tioni, ideſt menti, & ſpiritui Atque idipſum,
quod*

*quod excellit in homine, idest mens, & ratio subiiciatur potiori, quod est ipsa veritas Unigenitus Filius Dei. Neque enim imperare inferioribus potest, nisi superiori se subiiciat; & hæc est pax, quæ datur inter-
ra hominibus bonæ voluntatis.*

47 Octava. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum Cælorum.* Hac significatur prompta, & exultans tolerantia, & firmitas ad persecutiones pro veritate, & quavis virtute à Deo revelata, ut idem Augustinus *ibid.* *Hæc pace intrinsecus constituta* (de qua in superiori beatitudine) *atque firmata, quascumque persecutiones ille, qui foras missus est, forinsecus concitaverit, auget gloriam, quæ secundum Deum est, non aliquid in illo edificio labefactans, sed deficientibus machinis suis innotescere faciens, quanta firmitas intus extructa sit; & cap. 4. in fin. atque ita perfecti omnes extrinsecus illatas molestias pro veritate, & iustitia sustinemus.*

48 Prædictæ dicuntur Beatitudines, vel quia sunt heroicæ dispositiones, & merita ad æternam beatitudinem; vel quia, dum quis gratia adjuvante, confortatus frequentat actus heroicæ humilitatis, mititatis, luctus, affectus placendi Deo, misericordiæ, puritatis animæ, pacis, & firmitatis ad sustinendas persecutiones pro Christi nomine, perfectus ostenditur, & in quibusdam donis, à Deo ipsi collatis, quodammodo perfectè beatis appropinquat; Unde Augustinus *cit. cap. 3. dixit: Octava tanquam ad caput redit, quia consummatum, perfectumque ostendit, & probat: itaque in prima, & in octava nominatum est regnum Cælorum.* Beati pauperes, &c. quoniam ipsorum est regnum Cælorum. Beati, qui persecutionem, &c. quoniam ipsorum est regnum Cælorum. Septem sunt ergo, quæ perficiunt:

nam

nam octava clarificat, & quod perfectum est, demonstrat, ut per hos gradus perficiantur & ceteri, tanquam à capite rursus exordians.

49 Nonnulla etiam ad directoris peritiam dicenda forent de donis Spiritus Sancti, quorum notitia alteri de Beatitudinibus adnectitur, sed ipsum quoad hanc remittimus ad Auctores, & Augustinum, ubi supr. cap. 4. & serm. 347. de timore Dei il 1. (aliàs 17. de Sanctis) cap. 7. ubi scripsit, *Isaias etiam Prophetam cum septem illa notissima dona spiritualia commendaret, incipiens à sapientia, pervenit ad timorem Dei, tanquam de sublimi descendens ad nos, ut nos doceret ascendere. Inde ergo cepit, quò volumus pervenire, & illuc pervenit, unde debemus incipere; requiescet in eo, inquit Spiritus Dei, spiritus sapientiae, & intellectus, spiritus consilii, & fortitudinis, spiritus scientiae, & pietatis, & spiritus timoris Domini: sicut ergo ille non deficiendo, sed docendo à sapientia usque ad timorem descendit; sic nos non superbiendo, sed proficiendo à timore usque ad sapientiam oportet ascendere. Initium enim sapientiae est timor Domini.*

50 *Timor Dei congruit humilibus, de quibus dicitur: Beati pauperes spiritu, &c. Pietas congruit mitibus, de quibus dicitur: Beati mites. Scientia congruit lugentibus, de quibus dicitur: Beati, qui lugent. Fortitudo congruit esurientibus, & sitientibus iustitiam, de quibus dicitur: Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam. Consilium congruit misericordibus, de quibus dicitur: Beati misericordes. Intellectus congruit mundis corde, de quibus dicitur: Beati mundo corde. Sapientia congruit pacificis, de quibus dicitur: Beati pacifici; prout expressè legitur in Augustino alleg. cap. 4. lib. 1. de verb. Dom. in mon.*

C A P U T X L.

Omniſus fidelibus adultis, quantumcumque perfectis, impoſitum eſt præceptum Confessionis.

PROP. LX. *Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt, & eò etiam perveniunt, ut ſint mortuæ, Deus confessionem aliquando efficit impoſſibilem, & ſupplet ipſe tanta gratia perſeverante, quantum in ſacramento reciperent, & ideò huiusmodi animabus non eſt bonum in tali caſu ad ſacramentum penitentiae accedere, quia ideſt illis impoſſibile.*

1 *Omniſus, qui malè agit, odit lucem, ait Joan. 3. quæ optimè aptantur doſo Doctori, qui ad ſuos occultandos errores hac eadem propoſitione diſcipulos à ſe corruptos voluit retrahere ab uſu confessionis Sacramentalis, impio dogmate evulgato, quòd Deus contemplativis (quos animas provectas nominat) faciat confessionem impoſſibilem, & quòd ipſis utile haud ſit ad Sacramentum Confessionis accedere.*

2 *Quod quàm ſit abſurdum, & à fide Catholica alienum, nullus non videt, repugnans Tridentino ſeſſ. 6. cap. 11. ubi definit. Nemo autem quantumvis iuſtificatus liberum ſe eſſe ab obſervatione mandatorum putare debet: Nemo temeraria illa, & à Patribus ſub anathemate prohibita voce uti, Dei præcepta homini iuſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia. Nam Deus impoſſibilia non iubet, ſed iubendo monet, & facere, quod poſſis, & petere, quod non poſſis, & adjuvat, ut poſſis. Confefſio autem Sacramentalis eſt divino præcepto omniſus adultis fidelibus injuncta, ut expreſſè idem Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5. de penit. ibi. Ex inſtitu-*

tutione sacramenti penitentiae jam explicata, universa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Domino integram peccatorum confessionem, & omnibus post baptismum lapsis iure Divino necessariam existere. Et canone 8. Anathematizat asserentes, confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia tenet, esse impossibilem.... & ad eam omnes non teneri. Cum quibus directè pugnat asserta propositio. Nec textus restrictionem admittunt, cum sint universales completentes adultos fideles, tum contemplativos, tum alios, ut cui libet evidens erit ponderando illud, *quantumvis justificatus: omnibus post baptismum lapsis, non teneri omnes.*

Dices. Secundo loco Tridentinum de illis solùm loquitur, qui habent mortalia, ibi textus, *ad quos* (scilicet Sacerdotes) *omnia mortalia crimina deferantur*, non verò de viris spiritualibus, qui à mortalibus temperant.

3 Instantiam urgere nequaquam valent Quietistæ, de quibus sanè procedit illud I. Jo. I. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est*: cum ad omnia turpissima vitæ sensualis scelera consummanda manum moveant, & ex animo intendant.

4 Deinde, quamquam viri re vera spirituales, & perfectioni juxta regulas in Ecclesia receptas incumbentes, à mortalibus, Deo auxiliante, abstineant, adhuc tamen mortalium criminum rei esse possunt, & illa committere. Siquidem in gratia confirmati nequaquam sunt. Atque ita in casu, quo aliquod, vel aliqua admittant, tenentur ea ex divino præcepto, ut ex allegato decreto Tridentini clavibus subiicere, ut Sacramentalis absolutionis beneficium obtineant. Quibus pro-

proinde auxilium gratiæ non deest, ut vires habeant ad Sacramentum pænitentiae accedendi, ut oportet, ut *loc. cit.* Tridentinum, & docet Augustinus *de gratia, & lib. arb. cap. 4. Homo ergo gratia juvatur, ne sine causa voluntati ejus jubeatur.*

5 Quinimmò quamquam gratiæ adjuvantis præsidio à mortalibus se immunes servant, adhuc tenentur implere præceptum Ecclesiasticum de annua Confessione. Quod est omnibus fidelibus utriusque sexus impositum, *cap. Omnis de pænit. & remis.* Terminus enim *omnis*, quo Canon utitur, est universalis, omnesque Fideles adultos, adeoque & Mysticos explicitè complectitur; quo casu debent unum saltem ex venialibus Confessario aperire. Quoniam licet venialia *per se* sint solum materia libera Confessionis, *per accidens* tamen possunt esse materia necessaria, ut in casu ad implendum præceptum de confessione, juxta Doctrinam D. Bonaventuræ *dist. 7. in 2. p. q. 1.* ac aliorum asserentium, quòd, ut quis faciat satis præcepto, debet unum veniale exponere, si non habeat mortalia, ut dixi *lib. 1. Cautel. Confes. cap. 9. num. 13.* Et tenet Du-hamel *Theol. Cleric. to. 3. dissert. 3. cap. 3. num. 6.* Fagnan. *in 5. ad d. cap. Omnis num. 14.*

6 Eosque pariter obstringit præceptum divinum Confessionis implendum in articulo mortis, in quo juxta DD. communiter *per se* obligat omnes fideles, ut per Sacramentum pænitentiae à Christo institutum ad remittenda peccata tutius consulant salutem propriam, & non negligent medium adeò necessarium; & propterea praxis est, ut adulti Fideles usu linguæ non impediti (& impediti nutibus solent, dum possunt) Sacerdoti peccata mortalia, & venialia, aut etiam mortalia aliàs confessa aperiunt. Primo, ut medio ordinato ad

sanctitatem animæ in eo vitæ extremo Deo reconciliati, assecurati, quantum viribus gratiæ humana fragilitas patitur, de propria salute de hoc mundo discedant.

7 Secundò, ut vitetur scandalum, quod oriri potest, si tunc, cùm possunt, non confiteantur. Tertiò, ut à peccato præsumptionis recedant. Quartò, ne se ipsos decipiant, sibi nimium blandiendo putantes nullum mortale habere, cùm aliquorum fortè, quorum non recordentur, rei esse possint, quæ remittuntur indirectè simul cum aliis respectivè, aut mortalibus nunquam confessis, aut venialibus, vel mortalibus aliàs absolutis, quæ confitentur ut ex Trid. *d. cap. 5.* Quintò, ut, quando etiam sint iusti, augmentum gratiæ recipiant.

8 Quæ rationes in fortioribus terminis currunt quoad verè Mysticos, ut nulli est dubium; qui non modò eo in articulo peccatorum dolore, & sincera cordis compunctione criminum, etiam aliàs confessorum Sacerdoti exponunt, verùm etiam sæpiùs in mense; tum ut magis parati ad Eucharistiam accedant, tum ut augmentum gratiæ justificantis recipiant, tum ut, si quæ mortalia habeant, quæ non meminerint, sibi indirectè remittantur cum venialibus, vel mortalibus aliàs confessis, quæ in individuo, & expressè clavibus iterùm subiiciunt.

9 Quare res certa omninò est, & Catholicis obvia, quòd homo præcepta Dei, adeòque & illud Confessionis implere potest, si velit, ut loquitur Augustinus *lib. 1. de Genes. contra Manichæos cap. 3. Qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium se ad eius præcepta implenda convertunt. Quod omnes homines possunt, si velint, quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc mundum. Ipse*

autem Deus dat vires, ut, quod jubet, impleri possit, ut idem S.Doctor serm.32.in Psal.143.cap.9. Adeoque, cum & viris revera spiritualibus sit præceptum confessionis impositum, & à Deo vires habeant, ut eidem faciant satis, patet de aperta blasphemia Molinos.

C A P U T X L I .

*Etiam viri contemplativi gaudent libertate
ad operandum.*

PROP.LXI. *Anima, cum ad mortem mysticam pervenit, non potest amplius aliud velle, quam quod Deus vult, quia non habet amplius voluntatem, & Deus illi eam abstulit.*

I Jam dictum est cap.38.contra 57. propositionem, nec etiam contemplativos posse in tota vita absque speciali privilegio,concesso B.M.Virgini, vitare omnia venialia: collectivè posse tamen cum auxilio gratiæ,quod communiter à Deo confertur,singula vincere. Et proinde, & eos quoque potentia expedita gaudere ad reportandam de singulis victoriam, si velint. Ad hoc autem potentia proxima duo importat, voluntatem, & auxilium gratiæ juxta doctrinam Augustini lib.15. de Civit.Dei cap.21. ubi dixit. *Voluntas, in natura, quæ facta est bona à Deo bono, sed mutabilis ab immutabili, quia ex nihilo, & à bono potest declinare, ut faciat malum, quod fit libero arbitrio: & à malo, ut faciat bonum, quod non fit sine adiutorio, lib.de nat.& gratia, inquit, voluntatem sine gratia non sufficere ad vitanda peccata, ibi.cap.18.Quod licet non fiat (hoc est, non vitentur peccata) nisi voluntas adsit; tamen ut fiat, voluntas sola non sufficit; ideo pro hac re nec*

superflua, nec impudens Domino immolatur oratio. Lib. de perfect. just. cap. 3. Si autem bonum, & vitam diligit, non solum voluntas id agit, sed divinitus adiuvatur; quod sapissimè alibi repetit. Et inde patet ad bonum faciendum, & vincendas tentationes opus esse voluntate, & Dei gratia: voluntate, ut opus sit liberum, & operanti meritorium; gratia verò, ut ea voluntas adjuta in opus supra suas vires naturales prorumpat.

2 Generaliter esse in omnibus viatoribus liberum arbitrium, est dogma de fide, ut expressè definitur in Tridentino *sess. 6. can. 5. de justif.* ac consensus communis Patrum; plenèque probat Augustinus *de grat. & lib. arb.* ubi *cap. 5. atque ut ostenderet & liberum arbitrium, mox addidit, & gratia eius in me vacua non fuit, sed plus omnibus illis laboravi. Hoc enim liberum arbitrium hominis exhortatur, & in aliis, quibus dicit, rogamus, nè in vacuum gratiam Dei suscipiatis. Ut quid enim eos rogat, si gratiam sic susceperunt (notent Quietistæ) ut propriam perderent voluntatem. Ea verò propositione ipsum Quietistæ à viris perfectis excludunt, docentes, quòd Deus eis abstulit voluntatem, sine qua nemo potest rectè vivere, ex Augustino, l. 2. de lib. arb. cap. 17. licèt, ut fiat, voluntas sola non sufficiat, ut ex eodem dictum est. In cujus indifferèntia activa ad agendum, vel non agendum consistit ejusdem libertas contingentiae, ad meritum requisita: quia in tantum quis est præmio, vel laude dignus, in quantum facit aliquod bonum, à quo liberè potuit abstinere, juxta illud Ecclesiastici 31. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit.**

3 Et proinde, etiam adversus Quietistas dicitur. Primò, quòd liberum arbitrium sit potentia activa, &
non

non merè passivè se habens, ut definitur in Concilio Tridentino *sess. 6. cit. can. 4.* Secundò, quòd ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ requiritur in homine libertas à necessitate, & non sufficit libertas à coactione, prout est res definita ab Innoc. X. à quo *const. Cùm occasione* relata per excensum in alia *Alex. VII. Ad sanctam la 28. Bullar. to. 5.* ut hæretica proscribitur prima propositio Jansenii, in qua oppositum edoctum reliquerat. Consequenter falsum est, quòd verè contemplativi (à quibus toto Cælo Quietistæ distant) non possint aliud velle, quàm quod Deus vult. Siquidem libertas à necessitate indifferentiam importat ad agendum, aut non agendum, ad observantiam, vel non observantiam legis.

4 Aliud est dicere, quòd isti non velint aliud, quàm, quod Deus vult: & aliud, quòd non possint aliud velle. Hoc secundum est falsum, cùm sint viatores, & in statu, in quo possunt mereri, & demereri; ad quod juxta dicta est necessaria libertas à necessitate. Primum autem verum esse potest in hoc sensu, quatenus cùm verè Deum ament, & ipsius obsequio sincero corde sint mancipati, ita sunt divinæ voluntati conformes, ut, si prosperis augeantur, non extolluntur; nec deprimuntur, si adversis pulsantur; sed in omnibus, adjuvante gratia, Deum benedicunt. Cùm quo tamen stat, quod possint extolli, vel tristari, si velint; quod est libertatis contingentiae argumentum.

5 Tandem, tantum abest à legitimis contemplativis voluntatem abesse, ut potius in eis sit ad plura, & plura necessaria, ut ex D. Bernardo observat Lauræa *de orat. opusc. 8. cap. 11. Dico 4.* per quæ pervenitur ad perfectionem, & in ea favore Dei perseveratur; & sunt sequentia.

6 Primum. Ut sæpè confiteantur peccata cum sincero corde, & firmo proposito amplius non peccandi.

7 Secundum. Ut non frangantur ab adversitate, vel tentatione, sed stent in iustitia, ac timore; præparentque animam suam ad tentationem, quia *ista vita tota tentatio nominatur*, ex August. lib. 18. *confes. cap. 32.* considerentque cum B. Gregorio, quòd Deus permittit electos suos detractionibus lacerari, ut in humilitate conserventur.

8 Tertium. Ut non misceant se cum hominibus, quantum humano modo possunt, sed servant se solitarios, & cum sponso suo Jesu Christo, fugientes rumores sæculi, & vana, ac inutilia colloquia devitent; quia mentem distrahunt, inquietam reddunt, & in pace esse non permittunt.

9 Quartum. Ut omni tempore puritati cordis studeant, fervantes se alienos, quantum possibile est, à terrenorum imaginibus, & inutilibus sensibilibus formis; corpus castigant, & in servitutem passiones retineant; ac in virtutum exercitiis se occupent.

10 Quintum. Ut inordinate non contristantur, & lætentur, vel solliciti sint pro cognatis, & amicis; sed committant eos Deo; & spirituale subsidium orationum eis impendant.

11 Sextum. Ut sint in oratione, & meditationibus ferventes, quia sola perseverantia coronabitur; & nulla sine labore virtus: & ad magna præmia non pervenitur, nisi per magnos labores. Regnum enim Cælorum non pigri, non desides, sed violenti rapiunt.

12 Septimum. Ut taceant, & non sint multiloqui: cum occasio erit loquendi, vel respondendi, semper remissa voce, & placido vultu id agant; & considerata, ac rationabilia loquantur. Bis prius ad limam veniant

niant verba, quàm semel ad linguam: non innitantur suæ prudentiæ; sint discreti, modesti, & ordinatè se in omnibus exhibeant, quia, qui *se humiliat, exaltabitur*.

13 Octavum. Ut nunquam sint otiosi, quia *in desideriis est omnis otiosus*. Diligant itaque scientiam Scripturarum, & carnis vitia non amabunt; otiosos enim sollicitat concupiscentia, quæ, nobis occupatis, conquiescit: singulis hinc horis, & diebus sua tribuant exercitia, spiritualibus spiritualia, & corporalia corporalibus. In omnibus sibi caveant à peccato, & nè proximum scandalo offendant; statim ac experiuntur se à vanagloria, vel alia tentatione pulsari, principiis divina gratia obstant: manè præteritæ noctis tempus discutiant, & futuræ diei sibi præfigant cautionem. Vesperè præteritæ diei à se rationem exigant, & de supervientis noctis cautela cogitent. Sint adversus Diaboli curas cauti, & vigilent, ne ab spiritualibus virtutum exercitiis revocentur; hæc ex illo summatim.

C A P U T X L I I.

*Viri, etiam perfecti, motibus concupiscentiæ pulsan-
tuntur.*

PROP.LXII. *Per viam internam pervenitur ad statum continuum immobilem in pace imperturbabili.*

Prop.63. *Per viam internam pervenitur etiam ad mortem sensuum; quinimmò signum, quòd quis in statu nibilitatis maneat, id est, mortis mysticæ: est, si sensus exteriores non repræsentent amplius res sensibiles, ac si non essent, quia non perveniunt ad faciendum, quòd intellectus se ad eas applicet.*

Hic Molinos fabulas repetit mendaciis plenas, & ad fovendas turpitudines aptissimas, novumque doctrinæ genus proponit, quæ tantis vitiis laborat, ut, qui nec ratione sunt destituti, vel leviter saltem in Sacræ Scripturæ, sanctorumque Patrum lectura instructi, videant, quanta reprehendenda contineat.

1 Assertam ab improbo Doctore immobilem, & imperturbabilem pacem excludit Apostolus 1. *ad Corinth. 10.* *Qui se existimat stare, videat, ne cadat; Et cum timore, & tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in oratione, in jejuniis, & castitate, formidare enim debent, scientes, quòd in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quæ superest cum mundo, cum Diabolo, cum carne;* ut statuit Tridentinum sess. 6. cap. 13. *de justis.* Pugna itaque inter sensum, & rationem pacem à Molinos confictam eliminat. Propter quod semper est timendum, ut loquitur Augustinus lib. 10. *confes. cap. 32.* *Nemo, ait, securus esse debet in ista vita, quæ tota tentatio nominatur.* Hinc illis Molinos nugas vendit, & pacis prætextu lachrymabile bellum animæ indicit.

2 Quæ naturæ corruptio & in perfectis in hac vita remanet, ac luctam sustinent, prout Paulus nobis exponit. Qui licet Apostolus, multisque à Deo privilegiis dotatus, pugnam rebellis appetitus deplorat, ad Roman. 7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.* Et infra. *Igitur ego ipse mente servio legi Dei: carne autem legi peccati;* ubi Augustinus de continentia cap. 8. legit. *Audiant, qui aures habent: igitur ipse ego: ego mente, ego carne: sed mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Quomodo carne legi peccati: numquid concupiscentiæ*

consentiendo carnali? Absit; sed motus desideriorum illic habendo, quos habere nolebat, & tamen habebat, sed eis non consentiendo mente serviebat legi Dei, & tenebat membra, ne fierent arma peccati; & tr. 34. in Joann. erga finem. Redi ad te ipsum, ait, ibi invenis rixam: si cepisti Deum sequi, ibi invenis rixam. Quam rixam, inquis, invenio? Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: Ecce, tu ipse es, ecce tu solus es, ecce tecum es, ecce alium nullum hominem pateris: sed vides aliam legem in membris tuis, repugnantem legi mentis tuæ, & captivantem te in lege peccati, quæ est in membris tuis. Exclama ergo, & à rixa interiore clama ad Deum, ut tibi pacificet te. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus. Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Et allegat. lib. & cap. retract. Et propter ipsam carnis concupiscentiam, cum qua ita confligant Sancti, non ei consentientes ad malum, ut tamen ejus motibus, quibus repugnantibus resistunt, non careant in hac vita: Non eos autem habebunt in illa, ubi absorbebitur mors in victoria. Quare ex Apostolo, & Augustino perfecti hic non pacem illam, quam Molinos somniavit, sed rixam, & pugnam sentiunt; & tunc à motibus inordinatis erunt tranquilli, cum regnabunt cum Christo in gloria, dicente eodem Augustino Epist. 196. ad Asellicum. Nec tamen ideò tales jam essemus, quales erimus, cum mortale hoc induerit immortalitatem. Tunc enim nondum nulli desiderio peccati obediemus, sed nulla erunt desideria talia, quibus non obedire jubeamur.

3 Adversus adeò infensos, & familiares hostes bellavit Apostolus, licèt in via perfectissimus; qui, ne in rixa succumberet, ad aptissima arma manum convertit, dicens 1. *ad Corinthios 9. Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* Pugnarunt & cæteri, qui de vera perfectione fuerunt solliciti; ac ut vera, imperturbabilique pace in Regno beatitudinis (*ubi erit bonum summum, malum nullum* ex eodem Augustino citato *de continent.*) à misericorde Deo donarentur, contradictores motus in servitutem redegerunt. Decertant & singuli in veram perfectionem intenti, rixisque passionum turbati eas domare non cessant, sive incipientes, sive proficientes sint, ut ad eam pertingant; sive perfecti, ut in ea perseverent, & ulterius progrediantur. Solus Molinos otium edocuit, laxitibus, & libidinibus indulgens. Quapropter suis ipse dictis à legitima spiritualium praxi deficit, & contra adeò expressa Scripturæ, & Augustini testimonia incautis venenosa commenta, pestiferumque in animarum perniciem semen disperfit.

4 Non minori licentia in secunda propositione falsa, & iniqua documenta Molinos inseruit. Tantum enim abest, ut per meditationem, & contemplationem ad mortem sensuum perveniatur, ut potius sit tum Incipientibus, tum Proficientibus, tum Perfectis necesse eos cautè custodire, & diligentissimè vigilare, ne percipiant inutilia, vana, & prohibita, ut hac forma ab imminentibus labendi occasionibus se contineant, assumptumque iter ad montem perfectionis sensuum repagulis non interrumpatur. Propterea *cap. 36.* cum Catholicis
my-

mysticis diximus, esse quoque sensus externos mortificandos, purgandosque.

5 Illud sanè est apertum mendacium, cùm nullus non sit, etiam multùm orationi assiduus, qui hanc in se ipso non experiatur infirmitatem, & sensus adhuc vegeti non sint ad percipienda sensibilia rationi difformia. Implendum proindè à quovis est monitum Augustini *in regular. ad servit. Dei*, ibi: *Oculi vestri, & si jaciuntur in aliquam feminam, figantur in nulla. Neque enim quando proceditis, feminas videre prohibemini: sed appetere, aut ab ipsis appeti criminosum est. Nec solo tactu, & affectu, sed aspectu quoque appetitur, & appetit concupiscentia feminarum. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nuntius. Et cùm se invicem sibimet, etiam tacente lingua, conspectu mutuo corda nuntiant impudica, & secundùm concupiscentiam carnis alterutro delectantur ardore, etiam intactis ab immunda violatione corporibus, fugit castitas ipsa de moribus.*

6 Duo pariter secunda ejusdem secundæ propositionis pars continet omninò falsa, & naturalis Philosophiæ regulis adversa. Primum, quòd sensus *non repræsentent sensibilia sibi sufficienter applicata*: Secundum, quòd *neque intellectus his applicet*, aut illa percipiat. Siquidem & sensus, & intellectus sunt potentiæ necessariæ ex se, & ex sua natura determinatæ ad operationem, quæ à propriis objectis naturaliter moventur, adeòut necessariò ea attingant, & in sensationes, ac intellectionem respectivè prorumpant, si voluntas suo imperio non cohi-

cohibeat, nec impediatur, eos ab illis avertendo. Considerandum est pro hoc statu naturalem colligationem reperiri inter intellectum, & sensum externum, quæ operatur, quòd, hujus operatione posita, ille in proprium actum exit. Ita producta ab oculo visione, ascendit à visu ad sensum communem nova species repræsentans objectum visibile; deinde à phantasia fabricatur phantasma, cum quo intellectus agens vel speciem intelligibilem, vel intellectus patibilis intellectionem ejusdem objecti immediate, ut quibusdam placet, producit: videatur Frassen *philosophia* tomo 2. *sect.* 4. *artic.* 2. §. 1. de *facult. animæ rationalis*, & Garcia, tomo 3. *vers. philosophia dist.* 3. *quest.* 3. *artic.* 10. §. 7. *numer.* 1660. Et inde constat, falsum esse, quod sensus externi non perveniant ad faciendum, quod intellectus se ad res sensibiles non applicet. Sola itaque voluntas operari potest, ut intellectus ad eas non applicet. Est enim voluntas libera, tum elicitive quoad suos actus, quatenus, positis omnibus ad agendum requisitis ex parte actus primi, est indifferens indifferentia activa, & potest eos producere, & suspendere: tum imperativè, quatenus potest cæteris potentiis, tam internis, quàm externis imperare, ut suos actus producant, vel à productione cessent, divertendo eas ad objecta diversa, vel avertendo objectum debite applicatum, circa quod necessario actum proprium habent, & in eo perseverant, nisi à voluntate retrahantur; ut vitali experientia quisque de se ipso testari potest.

CAPUT XLIII.

Etiam Theologi sunt apti ad contemplationem.

PROP. LXIV. *Theologus minorem dispositionem habet, quàm homo rudis ad statum contemplativi: primò, quia non habet fidem ita puram: secundò, quia non est adeò humilis: tertio, quia non adeò curat propriam salutem: quartò, quia caput refertum habet phantasmatis, speciebus, opinionibus, & speculationibus, & non potest in illum ingredi verum lumen.*

1 Hoc etiam impuritatum Patrono restabat ad infelicitatis cumulum, & errati turpitudinem, ut gravissima afficeret injuria tot sanctissimos viros, quos, & Sacrarum literarum, Theologicarumque veritatum peritia excellentes reddidit, ac in rerum revelatarum meditatione, & contemplatione celebres veneramus. Quorum exemplis propositio retunditur, illaque Sanctorum Augustini, Anselmi, Thomæ, & Bonaventuræ, aliorumque, tum in Theologica facultate, tum in orationis magisterio illustrium errorem conquatiunt, ostenduntque evidenter, Theologos, auxiliante Deo, aptissimos esse ad meditandum, contemplandumque.

2 Quoniam, ut observat Lauræa *opuscul. 3. cap. 17.* nullum hominum genus, nullaque fidelium conditio ab exercitio contemplationis reiicitur, si de ea instruantur, velintque, Deo illuminante, inspirante, & adjuvante, illi vacare.

Quæ fuit expressa sententia D. Gregorii in *Ezech. hom.*

hom. 17. apud allegat. dicentis. Non enim contemplationis gratia summis datur, & minimis non datur, sed sæpè hanc summi, sæpè minimi, sæpius remoti, aliquando etiam conjugati percipiunt. Si ergo nullum est fidelium officium, à quo possit gratia contemplationis excludi; quisquis cor intus habet, illustrari etiam lumine contemplationis potest, ut nemo ex hac gratia, quasi de singularitate gloriatur. Et infra: non solum alia Ecclesie membra, quæ præeminent, habent contemplationis gratiam, sed plerumque hoc donum etiam illa membra percipiunt, quæ etsi jam per desiderium ad summa emicant, tamen adhuc in imis jacent. Indequè patet contemplationis exercitium non uni tantum esse conditioni hominum alligatum, sed posse omnibus convenire, si omnes legitime instruantur, & ad eam exercendam Deo illuminanti respondeant, dicente Augustino libr. 19. de civit. Dei capit. 19. quòd à studio cognoscende veritatis nemo prohibetur.

3 Stolidè itaque contra Theologos Molinos garrit, qui regulariter, & per se loquendo aptiores ad meditandum, & contemplandum sunt censendi, cum magis de rebus revelatis sint instructi, ac veras virtutes ad contemplandum requisitas non ignorent. Theologia enim eas docet, naturamque Fidei, Spei, & Charitatis explicat, & circa mysteria revelata discurret; Sive Theologia sit *positiva*, sive *scholastica*; utraque enim idem objectum respicit, hoc est, Deum, ut gratiæ authorem per revelationem, & fidem cognitum; habentque principia, quibus nituntur eadem, easdem scilicet fidei veritates à Deo revelatas, scriptas, traditasve,
ex

ex quibus utraque suas per discursum conclusiones concludit, & infert. Siquidem *positiva*, & *scolastica* essentialiter nequaquam differunt, sed quodam dumtaxat accidentali procedendi modo. *Positiva* enim dicitur, quæ suas discurrendo conclusiones probat per principia positiva, per ea nimirum, quæ non probantur, sed supponuntur, & creduntur; cujusmodi sunt, quæ desumuntur ex verbo Dei scripto, vel tradito, & nobis per Ecclesiam proposito. *Scolastica* verò (sic hodie appellata, quod in scholis tradatur, & addiscatur) eadem est in re, idemque præstat ac *positiva*, modo tamen diverso à scholæ magistris cursu temporis inducto, majori videlicet cum methodo, hoc est, accuratius, subtilius, & ad artis syllogisticæ regulas accomodatius; suasque conclusiones interdum, & per *accidens* extraneis confirmans, & illustrans argumentis, ut ita facilius iis, qui de foris sunt, Catholicam fidem persuadeat, omnique poscenti de ea, quæ in nobis est, fide rationem reddat. Per quam, ut dixit Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 1. *Fides saluberrima, quæ ad veram beatitudinem ducit, gignitur, nutritur, defenditur, roboratur: qua scientia non pollent Fideles plurimi, quamvis polleant ipsa fide plurimum. Aliud est enim scire tantummodò, quid homo credere debeat propter adipiscendam vitam beatam. Aliud autem scire, quemadmodum hoc ipsum & piis opituletur, & contra impios defendatur. Utraque igitur quis de rebus revelatis eruditur, & ad orandum materiam sibi parat, propterea non in præjudicium, sed utilis, & in subsidium venit.*

4 Quod idem currit de Theologia morali, quæ
mo-

morum reformationem attingit; & de Polemica, quæ de controversiis fidei, vel contra infideles, aut adversus fideles agit; ac de Mystica, quæ affectiva dici solet, affectum in Deum dirigente, & movente.

5 Quare, sicut *per se* loquendo aptior alicui exercitio ille censetur, qui illud, & regulas novit, quàm, qui omninò ignorat; sic *per se* aptiores, & magis proximè dispositi per notitiam regularum, agendorumque ad vitam contemplativam necessariorum sunt Theologi, quàm alii, qui præfatorum peritia carent.

6 Dicitur *per se*, quia, cùm ex Theologis nonnulli ament potius libidinem rixandi, & puerilem ostentationem decipiendi adversarium (quod omninò cavendum est teste Augustino *lib. 2. de doctrina Christ. cap. 31.*) & literarum copiam, quàm se in veritatum supernaturalium consideratione occupare, *per accidens* redduntur minus dispositi. Verùm, si velint, possunt divina gratia auxiliante, circa Mysteria revelata per meditationem discurrere, & per contemplationem aciem mentis in eis figere, ac Deum super omnia diligere. In quo exercitio plures etiam rudes, simplicesque recepta à prudente direttore instructione, vitæ spirituali pro viribus omni studio vacantes, & in Dei obsequium occupati, divino auxilio cooperantes, excellentes extiterunt, & in dies alii proficiunt.

C A P U T X L I V.

Obedientia perfecta Præpositis præstanda.

PROP. LXV. *Præpositis obediendum est in exte-
riore ; & latitudo obedientiæ Religiosorum
tantummodò ad exterius pertingit . In interiore
verò aliter res se habet , quo solus Deus , & di-
rector intrant .*

1 Propositio ponitur contra illud Pauli ad He-
bræos 13. ubi: *Obedite præpositis vestris , & sub-
jacete eis : ipsi enim pervigilant , quasi rationem
pro animabus vestris reddituri .* Nec Apostolus di-
stinguit inter forum externum , & internum , sed
utrumque comprehendit : absolutè enim loquitur
per verbum *obedite , & subjacete* : Quinimodò
textus expressè forum internum respicit , & in per-
tinentibus , etiam ad directionem animæ præcep-
tum imponit , cùm dicat , *pro animabus* . Propte-
reà debent subditi suis Prælatis sinceram obedien-
tiam præstare tam in iis , quæ respiciunt exter-
nam gubernationem , quàm in eis , quæ internum
animæ forum regulant , & dirigunt .

2 Concordat Augustinus in *Psalms. 70. serm. 2.*
per hæc . *Nihil tam expedit animæ , quàm obedi-
re : animæ dixit , quæ forum internum constituit :*
Cui prompta obedientia , per hoc maximè expe-
diens , & utilis est , quòd , ut loquitur *libr. 14.*
de Civitate Dei capit. 12. ipsa in creatura ratio-
P nali

nali sit virtus, mater quodammodò omnium, custosque virtutum. Virtus autem in eo esse non potest, qui in regulando forum internum animæ, suam contra illam superioris iusta præcipientis voluntatem facit. Quoniam hoc perniciosum est, neque id rationi congruit. Et inde virtuosè non operatur, quoniam *virtus, ex eodem de quant. animæ cap. 16. est quædam æqualitas vitæ, rationi undique consentientis.*

3 Inde est, quòd qui in exteriori dumtaxat, non verò in interiori Præpositorum præceptis, Superiorumque mandatis obedit, peccati reus est, quia Deo resistit, à quo est superiorum auctoritas, juxta illud Pauli ad Roman. 13. *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit*: consequenter pænas à Deo luet æternas, quia, ut ibi textus: *qui resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt*, & ita non modò viam perfectionis non currit, verum nec partes agit viri Christiani.

4 Hinc superiorum mandata, & consilia exequenda sunt, at non ea tantum, quæ externam moderantur, & reprobant impietatem morum, falsa dogmata, scelestamque, & improbam vitam, sed illa pariter, quæ internum animæ bonum intendunt, ac ad vitæ spiritualis decora, & augmentum hominem sollicitant. Quid enim homini prodest, statuas, & externa idola confringere, avertere, & contemnere (quod tamen Quiescenti nec agunt) si idola interna habet in corde, quibus se, & omnia devovet, & in quibus colendis totus occupatur, vero Deo oblito, & neglecto? Propterea eorum hortamenta, iussaque executioni sunt danda, non pro exteriori, & propter

pter iram dumtaxat, ac ad fugiendas pro foro externo pœnas, sed propter conscientiam etiam, ut ibi loquitur Paulus, & ne quis apud Deum reum se reddat.

5 Iis, qui tantum in exteriori superioribus parent, convenit illud Davidis oraculum *Psalms. 52. Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus sprexit eos.* Et illud Apostoli ad *Timoth. 3. Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes.* Atque ita hypocritarum partes agunt, cum non curent sanctitatem, & perfectionem habere, sed sanctos solum, & perfectos apparere, & Deum non spiritu, sed solo corporis habitu colunt, & adorant. Cum nihil sint solliciti de interna illa, & spirituali renovatione, qua nos Deus per suum Apostolum ad *Ephes. 4. jubet, renovari spiritu mentis nostræ, & induere novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis;* sed adumbratæ sanctitatis, & perfectionis fucis hominibus apparere gestiunt, sola specie externa perfecti: immò, & quod magis dolendum Christiani sunt, nec vivit in illis absconditus cordis homo in incorruptibilitate modesti, & quieti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples, *prima Petri 3.* Sed mortui sunt, & vivere videntur, secundum illud *Apocalyp. 3. Non habes, quod vivas, & mortuus es.* De quibus prophetavit *Isaias Matth. 15. Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me;* & de genere eorum sunt *Matth. 7. qui veniunt in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.*

6 Obedientiam subditorum ad Superiorum præ-

cepta non esse ad externum tantum restrictam, sed ad internum etiam extendi constat ex constitutione. *Vineam Domini* edita à Clemente XI. 17. Kal. Augusti 1705. in qua præ aliis sequens propositio proscribitur: *Ad obedientiam præfatis Apostolicis constitutionibus* (Innocentii X. & Alexander VII. quibus fuerunt ejuratæ quinque propositiones Jansenii) *debitam non requiri, ut quis prædicti Janseniani libri sensum in antedictis quinque propositionibus damnatum interiùs, ut hæreticum damnet; sed satis esse, si de ea re obsequiosum silentium teneatur*: prout notavi *Offic. Cur. Ecclesiast. cap. 29. §. 4. à num. 4.*

7 Sanè ea intentione, & improbitate Molinos mendacem illam propositionem ad fallacem suorum instructionem tanta animositate direxerat, nè manifestus detegeretur error, quo incautos seduxerat; noverat apertam intolerandi errati absurditatem, eamque posse Præpositorum, & superiorum vigilantia concreditis ovibus aperiri; indè pestiferam regulam constituit, ut eos erudiret, se illis obedire nequaquam teneri, quamvis sibi imponeretur præceptum, & respondere constringerentur. Cui proindè convenit illud *Joan. 3. Omnis, qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius.*

8 Iniqui itaque, Directoris infectas partes assumpsit, dum adeò pudenda, atque turpia, & actionibus præbuit, & animo retinuit, & calamo evomit, ea omnia, & singula ridens, nimiaque imprudentia contemnens, & petulantia corrum-pens, quæ egregium directorem constituunt; inter quæ & charitas, ipsa veracitas, & humilitas accen-

consentur , prout in Sanctissimis perfectorum Directorum exemplaribus Divis Carolo , & Francisco Salesio , aliisque , qui de vita spirituali monita docuerunt , abundè lectitare quisque poterit . Quantum à charitate tum Dei , tum proximi fuerit penitus alienus Molinos , non est , qui non recogitet ; tum & ipse Deum obscœnitatibus offenderit , & proximo arma impuritatis ad offendendum paraverit . Quis hostem veracitatis non dixerit ? absque calumnia poterunt singuli , cùm tot ipse mendacia protulerit , quot captiosa dogmata dedit , quæ jactantiam , contemptum , arrogantem , & superbum præferunt , exulemque à Fabulatore humilitatem constituunt , cæterasque virtutes elongant .

C A P U T X L V.

Episcoporum cura erga proprias oves etiam quoad internum.

PROP.LXVI. *Risu digna est nova quædam doctrina in Ecclesia Dei , quòd anima quoad internum gubernari debeat ab Episcopo : quòd si Episcopus non sit capax , anima ipsum cum suo direttore adeat : novam dico doctrinam , quia nec Sacra Scriptura , nec Concilia , nec Canones , nec Bullæ , nec Sancti , nec Authores eam unquam tradiderunt , nec tradere possunt , quia Ecclesia non judicat de occultis : & anima ius habet eligendi quemcumque sibi benè visum .*

i Novam , ridendamque doctrinam Molinos appellat , quòd anima quoad internum debeat ab E-

piscopo gubernari, novamque dicit, quia nec eam Scriptura, nec Concilia, Canones, Bullæ, nec Sancti, nec Authores unquam tradiderunt, aut tradere possunt. Quod quidem oraculis Scripturarum repugnans ostenditur. Actorum enim 20. Episcopis imponitur, ut oves sibi commissas pascant, dirigant, & regant. Attendite, inquit textus, vobis, & universo gregi (Diæcesum nimirum, quarum vobis cura commissa est) in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei. Quod iterum impositum legitur 1. Petri capit. 5. Pascite, qui in vobis est (hoc est, vobis subditus) gregem Dei, prædicatione, doctrinis, & regulis, ut ex ipsarum auditu fides in eo nutriatur, augeatur pietas, spes firmetur, & charitas accendatur, ac erroribus seductus illuminetur; ut hinc fallacia reprobet, & legitimo in Deum cultu peractus, etiam intellectus, & voluntatis (qui internum respiciunt) in Deum tendat, credendo revelata, sperando promissa, & Deum super omnia diligendo.

2 Noverat Molinos præstitas per ipsum seductiones potuisse ab Episcopis probatis orandi regulis revinci, hinc de remedio acturus in eam dementiam descendit propositione expressam; ac attendendas neutiquam esse regulas veritatis per Ecclesiarum Prælatos exhibitas, neque ipsis animam in sanctæ orationis exercitio regulari debere pronunciavit. Hanc praxim instituit, porrexitque instructionem conditioni ovium repugnantem, quæ vocem Pastoris tenentur audire, & iuxta præcipientis implere, juxta illud Christi Matth. 23. quæ dicunt, facite. Sunt proindè attendenda monita Pasto-

storum, timendusque contemptus; nec credendum Doctori, qui non, quæ Jesu Christi, sed, quæ sua sunt, in carnis oblectamentis, & vanæ æstimationis honore quæsit, semperque dilexit impura.

3 Observat Piconius *comment. in Epist. Divi Pauli ad capit. 7. ad Roman. tit. corollar. pietat.* quod unus, & idem est homo, qui dicitur *interior*, & *exterior*. Interior appellatur, quando conformiter rectæ rationi, & fidei cum divina gratia operatur; & fertur in ea, quæ spiritualia, & divina sunt, qui dici solet, *homo spiritualis, novus, & pars animæ superior*. Exterior verò vocatur, quando ex dictamine sensuum, & appetitus sensitivi operetur, & fertur, ut plurimum in ea, quæ carni, & sanguini placent. Qui pariter dicitur *homo peccati, vetus, carnalis, animalis, & pars animæ inferior*.

Quo circa hominem interiorem ab Episcopo gubernari, hoc includit, ut in oratione, & operationibus supernaturalibus debeat se conformare regulis, & doctrinæ ab ipso edoctis, relinquens fallacium Directorum figmenta; & in contingentia dubii ad Episcopum recurrat, sanas quidem instructiones recepturus. Hoc est in ovibus onus, ut debeant monita salutis à Pastoribus tradita recipere, illisque uti ad errores vitandos.

4 Concludit propositionem, *quod anima ius habet eligendi quemcunque (Directorem) sibi bene visum*. Sed quod pro comperto ipse habet, ac veluti certum suis commendat, mendacium planè, sicut cætera ipsius esse cognoscitur. Eligendus inde non quicumque, sed talis qualitatis esse debet,

ut in eo legitima Directoris requisita concurrant, per dicta *capite præterito numer. 8.* aliàs Director nequaquam nuncupandus, nisi in malum, animas pervertens. Debetque à novitatibus planè esse alienus, regulasque proficiendi proponere sacris consentaneas scripturis, à Patribus, spiritualisque vitæ Magistris præfixas, & ad praxim in Ecclesia à Sanctissimis, probatissimisque viris deductas: res clara est, & nemini obscura. Cavendum propterea est, ne assumantur viri, qui non per ostium, sed per foramen ad animas perdendas laxis, corruptisque perniciosarum doctrinarum seminibus intrent, cujus farinæ, & furfuris vir extitit Molinos, ordini eorum adscriptus, de quibus dixerat D. Petrus *Epist. 2. capit. 3. Hoc primum scientes, quòd venient in novissimis diebus, in deceptione illuso- res, iuxta proprias concupiscentias ambulantes.* Ad illud verò, *quia Ecclesia non iudicat de occultis*, quo propositionem fallaciter infarciat, dicendum capitulo sequenti.

C A P U T X L V I.

Ecclesia potest præcipere, ut internum manifestetur exteriori Tribunali.

PROP. LXVII. *Dicere, quòd internum manifestandum est exteriori Tribunali Præpositorum, & quod peccatum est id non facere, est manifesta deceptio, quia Ecclesia non iudicat de occultis: & propriis animabus præiudicant his deceptionibus, & simulationibus.*

Prop. 68. *In mundo non est facultas, nec iuris-*
dictio

Prop. LXVII. & LXVIII. ab INNOC. XI. & c. 233
*dictio ad precipiendum, ut manifestentur Episto-
lae Directoris quoad internum animæ: & ideò
opus est animadvertere, quòd hoc est insultus Sa-
thanae.*

1 Inspexerat Molinos instructiones, quas dolosè
præstitit, exhibuitque mendaciter confictas esse,
& planè iniquas; illisque à perfectionis studio non
modò, verùm & à recta salutis semita animas ni-
mia tyrannide se revocasse; ac inde cum suis po-
tuisse Inquisitoribus fidei, Locorumvè Ordinariis
denunciari: studens propterea se immunem ab im-
minenti discrimine custodire, seductisque prospice-
re, sequens præfixit Systema: *quod internum non
sit manifestandum exteriori Tribunali, quia Ec-
clesia non iudicat de occultis.*

Verùm hic æquè, sicut alibi, semper *mentita est
iniquitas sibi*: Eamque regulam constituit adversus
communem Doctorum, qui in hoc concordant,
quòd interrogatus legitimè ab Iudice competente
tenetur respondere, & veritatem fateri; quem
peccati mortalis reum pronunciant, si veritatem
aperire detrectet. Quod totum in terminis habetur
ex D. Thoma 2. 2. *quest. 69. artic. 1. in corp.* ubi:
*Quicumque facit contra debitum iustitiæ, mortaliter
peccat. Pertinet autem ad debitum iustitiæ, quòd
aliquis obediat Superiori in iis, ad quæ ius Præla-
tionis se extendit. Iudex autem est Superior respe-
ctu ejus, qui iudicatur; & ideò accusatus tenetur
Iudici veritatem exponere, quam ab eo secundum
formam juris exigit; & ideò, si confiteri noluerit
veritatem, quam dicere tenetur; vel, si eam men-
daciter negaverit, mortaliter peccet.*

3 Ac propterea denunciatus Sancto Officio, &
ab

ab Inquisitoribus interrogatus, ut respondeat, quid sentiat de fide, cæterisque ad fidem, & Religionem pertinentibus, tenetur respondere, aperiendo veritatem, aliàs mortaliter peccat, quod negabat Molinos.

4 Recepta deinde ab Inquisitore de petitis notitia, circa ea iudicium formabit. Unde licet Ecclesia pro foro externo non iudicet, nec puniat occulta, & interna, ea tamen punire, & iudicare valet, quando manifestantur, & externo Criterio aperiuntur. Quæ præcipere potest, & revera mandavit, ut occulta revelentur: prout constat ex edicto S.Officii, quo præcipitur, ut Sancto Officio, vel Ordinariis denunciarentur si, de quibus in textu; & ab Episcopis sæpè relaxantur monitoria sub excommunicationis pena, pro deperditis, seu subtractis rebus, qua ligantur scientes, apud quas sint, & non revelantes, *ut ex extravag. Joannis XXII. Infidelis de furtis int. com. & decreto Tridentini cap.3. sess. 25. de ref.*

5 Illud secundæ propositionis *in mundo non est facultas, nec jurisdictio ad præcipiendum, ut manifestentur Epistolæ Directoris quoad internum animum* est læsivum, & maximè injuriosum supremæ potestati Romani Pontificis; qui à Christo Domino Joannis 20. constitutus est primarius Pastor Ecclesiæ, eique oves pascendæ commissæ, *pasce oves meas: pasce agnos meos.* Pastoris autem est non modò regere, atque gubernare oves sibi concreditas; sed etiam pabulum congruum, aptumque eis subministrare, tollendo eis herbas nocivas, & disponendo pascua salutaria; atque ita providentia, & pastoralis ipsius sollicitudo ad hoc etiam se extendit, ut possit fidelibus

bus injungere, & præcipere, ut Epistolas Directoris sibi, Episcopis, & Inquisitoribus manifestent, & aperiant, ut hinc videatur, quodnam doctrinarum pabulum eis sit propositum; &, an regulis sanctis, utilibusque dirigantur, an potius fallacibus doctrinis instruantur: quemadmodum Molinos plures, & plures seduxit, qui prætextu edocendi modum orandi, prava, & turpia opera pro bonis, & optimis agenda, & bona tamquam prava relinquenda præmonuit, viam perditionis aperiens, dicendo contra regulas veritatis, & dictamen rationis *bonum malum, & malum bonum*.

Præactas omnes, & singulas 68. propositiones Innocentius XI. const. *Cælestis*, edita duodecimo Kalen. Decembris 1687. tamquam hæreticas, suspectas, erroneas, scandalosas, blasphemias, piarum aurium offensivas, temerarias, christianæ disciplinæ relaxativas, everivas, & seditiosas respectivè proscripsit, damnavit, & abolevit cum prohibitione loquendi, scribendi, disputandi, credendi, docendi, tenendi, aut in praxim reducendi illas, vel ex illis aliquam sub pena excommunicationis reservatæ Romano Pontifici, ipso facto incurrenda.

6 De qualitate censurarum, sub quibus fuerunt propositiones ab irreformabili judicio Sedis Apostolicæ repositæ, videndus Pater *Sessa in scrutinio Doctrinarum*, in quo modum, & practicam qualificandi propositiones eleganter, ac doctè studiosis paravit.

7 Omnia itaque, & singula in antepositis capitibus reportata infallibili Apostolicæ Sedis judicio submitto; & quatenus opus sit, vel, quod absit, contra fidem Catholicam, & Christianos mores erraverim,

236 CAPUT XLVI. Prop. LXVII. &c. ab INNOC. XI.
verim, id promptè, & sincerè retracto, ex ani-
mo amplectens hanc Bernardi sententiam Epist. 174.
*Quæ autem dixi absque præiudicio sanè dicta sint
sanius sapientis, Romanæ Ecclesiæ præsertim autho-
ritati, atque examini totum hoc, sicut, & cætera,
quæ huiusmodi sunt, universa reservo; ipsius, si
quid aliter sapio paratus iudicio emendare.
Ut quicumque ista lecturi sunt (ut loquar phrasi
Augustini in Prologo ad libros retract.) non me
imitentur errantem, sed in melius proficientem.
Amen.*

F I N I S.

INDEX RERUM.

*Primus numerus paginam, secundus
marginalem ostendit.*

A

- A** Cedia est vitium capitale. pag.87.n.1
A ctivitas naturalis an gratiæ repugnet. 14.n.4
Actibus solum externis non debet proximus amari.
115.num.8
Actus vitales à potentiis vitalibus producuntur. 5.n.4
Actus Fidei, Spei, & Charitatis sexies in anno sunt eli-
ciendi. 24.n.3
Orationi præmittendi. 193.n.20
Adoratio actus adorantis requirit. 59.n.4
A viris perfectis SS.Sacramento præstanda. 100.n.8
De quo|dicatur, adorare in spiritu. 106.n.6
Amor Dei castus quid importet. 37.n.4
Amor Dei, quid. 58.n.3
Amor sequens ad actum intellectus est voluntatis. 110.
num.2.
Amor Dei sincerus non est in eo, qui præcepta non
fervat. 116.n.1
Anima eget lumine gloriæ ad videndum Deum. 14.n.4
Quid animæ agendum purgatione passiva probatæ. 79.
num.13
Apostoli Sabbatum in Dominicam mutarunt. 104.n.3
Appetitus in homine duplex, sensitivus, & rationalis.
110.num.2.
Item innatus, & elicitus. 163.n.12
Rationalis in homine est à sensitivo distinctus. 164.n.14
Sen-

INDEX RERUM.

- Sensitivus est lex in membris repugnans legi mentis. ibi.
Ejus officia, ut concupiscibilis, & irascibilis. ibi.n.15
Ariditas in oratione quomodo curanda. 57.n.1
Auditio missæ exigit etiam audientis præsentiam.
125.num.3.
Auxilia gratiæ unde dicta. 28.n.5
Auxilia specialia sunt necessaria ad vitanda omnia pec-
cata venialia collectivè, & in tota vita occurrentia.
177.num.2.
Ad perseverandum in accepta justitia opus est speciali
Dei auxilio. 182.n.14
Axioma in moralibus vulgatum.

B

- I**N Baptismo remittitur culpa, sed remanet pugna ad
meritum. 176.n.13
Beata Virgo emisit votum Virginitatis. 12.n.10
Beata Virgo, & Sancti sunt nobis proximi. 112.n.3
Beata Virgo vitavit omnia venialia. 178.n.4.
Beatitudines sunt gradus ad perfectionem. 202.n.40
Pro beneficiis à Deo acceptis gratiæ sunt agenda, etiam
à perfectis. 39.n.1
Sunt Dei beneficia consolationes, & lachrymæ devo-
tionis. 92.n.3
Ad blasphemandum provocatus, Deum laudet, ut vin-
cat. 80.n.14

C

- C**arnis pugna etiam in perfectis. 119.nu.2. & 170.
num.1. & sequen.
Causa finalis purgationis passivæ est unio cum Deo.
78.num.13

Cha-

INDEX RERUM.

- Charitatis prærogativæ. 114.n.7
 Quatuor ex Charitate sunt diligenda. 122.n.5
 Charitas est finis præcepti. 11.n.8
 Secundarium Charitatis objectum est proximus. 111.n.2
 Christianæ vitæ partes duæ. 95.n.2
 De quo dicatur, quod petat in nomine Christi. 168.
 num.25.
 Merito Christi non præjudicat recursus ad Sanctorum
 intercessionem. 186.n.5
 Cognitio Dei pro hoc statu ex creaturis est, vel revela-
 tione. 55.n.1
 Natura cognitionis quæ. 59.n.5
 Cognitio abstractiva est per species. 52.n.5
 Conceptibus in contemplatione utimur. 53.n.8
 Concupiscentia quid sit. 174.n.9
 Concupiscentia consideratur in actu primo, & in actu
 secundo. ibi.n.10
 Concupiscentia non dicit solum inclinationem ad actus
 libidinis, sed etiam ad cetera objecta prohibita.
 175.nu.11
 Concupiscentia formaliter non fuit in Adamo pro statu
 Innocentiæ. ibi.n.12
 Concupiscentia est lex in membris repugnans legi men-
 tis. 176.n.13
 Concupiscentia absolutè posita, semper de mala intel-
 ligitur. 173.n.7
 Concupiscentia peccatum dicitur, quia peccato facta
 est, & ad peccatum inclinat. 138.n.15. & 176.n.13
 Concupiscentia dicitur fomes, & fons tentationum.
 174.n.10
 Ab Augustino appellatur lex fæda, & vulnus. 176.n.13
 Motus concupiscentiæ quando sint peccata. 172.n.4. &
 sequen.

Con-

INDEX RERUM.

- Confessio est omnibus lapsis post baptismum necessaria.
207.nu.2.
- Etiam viri spirituales tenentur implere præceptum Ecclesiasticum de annua confessione. 209.n.5.
- Confessio mortalium ab eis etiam communioni præmittenda. 99.n.6
- Qui tenentur ex divino præcepto pariter implere illud confessionis in articulo mortis. 209.n.6
- Viri revera spirituales sæpè confessionem frequentant. 210.n.8
- Peccatorum Confessione Dæmon retunditur. 146.n.24
- Confessioni examen præmittendum. 22.n.4
- Conscientia est regula proxima morum. 30.n.1
- Consensus tacitus in tentationem peccatum concludit. 48.num.6.
- Consentire quando dicatur. 158.n.48
- Sine consensu non peccatur. 172.n.4
- Contemplatio differt à meditatione. 197.n.29
- Consistit in actu intellectus, & voluntatis. 196.n.28
- Contemplatio viæ terminatur ad objectum præsens in specie. 52.n.5
- Contemplatio nequit esse perpetua ; & cur. 61.n.2
- Contemplatio ex DD. Augustino, Bernardo, & Bonaventura quid sit. 67.nu.3
- Contemplatio includit duo. 69.n.3
- Contemplativus perfectus quis dicatur. 140.n.17
- In vacantibus contemplationi est fomes, & pugna partis inferioris ad rationem. 170.n.1.& 2
- Contemplatio alia est acquisita, alia infusa. 197.n.30
- Contemplativi tenentur dies festos observare. 102.n.1
- Contemplationi semper præmittenda meditatio. 198.n.32.& 33
- Antecedentia contemplationem. 200.n.36

Quæ

INDEX RERUM.

Quę contemplationi fequantur.	201.n.37
Objecta contemplationis sunt res revelatę.	200.n.36
Cautelę à contemplativis tenendę.	214.n.6.& seq.
Ad cordis munditiam ex Auguftino quomodo perve- nitur.	123.n.4
Corpus non caftigatur ex odio.	122.n.4
Cultus Deo in aliquo tempore exhibendus.	103.n.2

D

D Effectus non oriuntur ex reflexione.	103.n.2
Delectationes venereę ab omnibus fugiendę.	
49.n.6	
Dæmon violentiam ad peccandum non infert.	121.n.5
Devotio quid fit.	193.n.20
Duplex genus devotionis.	85.n.3
Devotio fenfibilis quid.	ibi.n.2.& 86.n.3
Devotio interior neceffaria ad orationem.	54.n.11
Deus eft primarium Charitatis objectum.	111.n.2
Deus à contemplativo eft cognofcendus.	17.n.1
Deus non eft author peccati.	130.n.3
Deus mifericors, & iuftus.	44.n.8
Deus amandus fuper omnia appretiative.	111.n.2
Deus impoffibilia non jubet.	207.n.2
Director non debet oraturis Imagines prohibere.	51.
num.3	
Quę probum Directorem conftituant.	228.n.8
Director eligendus ab orante debet habere requifita.	
232.nu.4.	
Unde debeat regulas ad directionem accipere.	ibi. &
157.nu.46.	
Dilectio qua ratione dicatur plenitudo legis.	116.n.2
Distractio in oratione quomodo curanda.	57.n.1

Q

Quid

INDEX RERUM.

Quid considerandam circa distractiones, & ariditates; quæ in oratione occurrunt.	201.n.38
Distracto à contemplatione quid agendum.	64.n.5
Dormiendo non oratur.	69.n.3
Dona Spiritus Sancti septem.	206.n.49
Collatio ipsorum cum Beatitudinibus.	ibi.n.50
Dubitans est reus peccati, si cum dubio operetur.	30. num.2
In dubiis tutior pars est eligenda.	31.n.3

E

E cclēsia est sancta.	44.n.6
E cclēsia qualiter de occultis judicet.	134.n.4
Thesaurus Ecclesiæ quid.	42.n.3
Elias non coactus à Diabolo Duces combussit.	155.n.42
Elisæus non violentia Dæmonis percussit pueros.	154. num.41
Episcopatus nomen est operis, non honoris.	165.n.7
Episcopi curam ovium debent habere.	230.n.1
Errores Pelagianorum, & Semipelagianorum circa in- fluxum gratiæ.	14.n.4
Eucharistiæ Sacramentum omnium præstantissimum.	101.nu.9
Præparatio ad Eucharistiam duplex.	97.n.2
A Jeuniis accipienda.	ibi.n.3
Præparatio ex parte animæ est puritas conscientiæ.	98. num.5.
Examen confessioni præmittendum.	22.n.4
Non fit absque reflexione.	29.n.8
Esuries, & sitis justitiæ quid sit.	204.n.43

INDEX RERUM.

F

- F**estis diebus prohibentur opera servilia. 105.n.5
 Præcipitur auditio Sacri. ibi.
 Fides sola non justificat. 7.n.9
 Fides est initium salutis. 17.n.1
 Fides obscura Quietistarum figmentum est. 59.n.5
 Fides contra tentationes adhibenda. 79.n.14
 Fructus meditationis qualis. 202.n.39
 Fomes est & in perfectis, ac justis. 170.n.1. & seq.

G

- A**d faciendum bonum supernaturale opus est, ut
 voluntas à Dei gratia adiuvetur. 211.n.1
 Gratia quæ activitas naturalis repugnet. 14.n.4
 Gratia Dei consensus voluntatis adjungendus. 4.n.2
 Gratia Dei in vacuum non recipienda. 13.n.3
 Cur Deus subtractione gratia sensibilis probet Incipi-
 entes. 76.n.10
 Gratia ad implenda mandata Dei omnibus datur.
 210.n.9.
 Gustu gratia sensibilis destitutus impedimenta tollat.
 93.num.3.

H

- H**eroici actus perfectionem ostendunt. 205.n.48
 Historia de muliere Antiochena, quæ se alteri,
 consentiente marito, prostituit, ab Augustino nar-
 rata, sed rejecta. 134.n.8
 Homo duplex interior, & exterior. 121.n.3

INDEX RERUM.

- Unde interior dictus, & unde exterior. 231.n.3
Ab excessu in honoribus contemplativi cavere debent.
164.n.16.& sequen.
Non honoris, sed operis nomen est Episcopatus.
165.nu.17
Humilitas duplex. 28.n.6
Motiva ad humilitatis incitamentum. 131.n.4
Paupertas Spiritus est humilitas perfecta. 202.n.40
Hypochritæ simulant sanctitatem, & perfectionem.
227
Hypocritæ non adorant Deum in Spiritu, & veritate.
54.num.10

I

- I**magines sacrae multum contemplativis profunt. 50.
num.2.
Eas debent venerari. 51.n.4
Incipientibus offertur instructio. 73.n.3
Indulgentiæ & perfectis sunt utiles. 42.n.1
Initium salutis ex Dei gratia. 14.n.4
Injuria in Deum redundans vindicanda. 155.n.41
Inter Intellectum, & sensum externum est naturalis
colligatio. 220.n.6
Modus connaturalis intelligendi est cum conversione
ad phantasmata. 52.n.5
Intellectus in contemplatione magis illuminatur. 81.
num.15
Instructiones à Directore ex quibus Regulis desumen-
dæ. 157.n.46
Alio modo Sanctos, alio modo Deum invocamus.
186.n.4
Job recta coram Deo locutus. 136.n.12
Iter

INDEX RERUM.

Iter ad perfectionem incipit à via purgativa. 159.n.1
Ab Judice legitime interrogatus tenetur respondere.

234.num.2

Juditha non est Holoferni mentita. 154.n.40

Pro justitia pati, quid importet. 205.n.47

Justificatio sine propria voluntate non habetur. 12.
num.1.

Justitia originalis, quæ præstabat in statu Innocentiæ.
175.num.12.

L

L Ex naturæ dictat, Deum esse colendum. 103.n.3

L Lex positiva divina Judæis determinavit Sabbatum.
ibi.

Dilectio quomodo dicatur plenitudo legis. 116.n.2

Libertas indifferentiæ negata ab Jansenio. 213.n.3

Libertas evangelica in quo stet. 107.n.8

Liberum arbitrium non se habet merè passivè. 3.n.1

Liberum arbitrium sine gratia Dei non potest implere
præcepta. 14.n.4

Liberum arbitrium est in omnibus hominibus. 212.n.2.

Liberum arbitrium est potentia activa. ibi.n.3

Loca, & dies, etiam perfectis non sunt æqualia. 107.
num.8.

Lucta adversus rationem est etiam in perfectis. 216.
num.2

Luctus ad tertiam beatitudinem spectans quid sit
203.num.40.

M

M Andata superiorum exequenda. 226.n.4

In iis etiam quæ internum animæ respiciunt.

Q 3 ibi-

INDEX RERUM.

- ibidem & numero 5.
- Manfuetudo, ut est una ex octo beatitudinibus, quid sit. 203.nu.41
- Martha, & Magdalena figura vitæ activæ, & contemplativæ. 143.n.20
- Meditatio quid sit. 195.n.26
- Differt à contemplatione, & cur. 197.n.29
- Quæ meditationem antecedere debent. 200.n.36
- Quæ ad ipsam sequantur. 201.nu.37
- Meditatio semper contemplationi præmittitur. 198.nu.32
- Etiam à Proficientibus, & Perfectis. ibi.nu.33
- Objecta meditationis sunt res revelatæ. 200.n.36
- Meritum requirit libertatem indifferentiæ. 213.nu.3
- Mens in Deum elevatur per actus intellectus, & voluntatis. 6.n.7.58.n.2
- Misericordia, ut est beatitudo. 204.n.44
- Misericordia Dei etiam perfectis necessaria. 44.n.7
- Misericordiæ tempus nunc est, postea erit iudicii. 45.nu.9
- Monita Augustini tradita Incipientibus, Proficientibus, & Perfectis. 49.n.6
- Mors animæ peccatum. 144.n.21
- Ad mortem sensuum Perfecti non perveniunt. 218.n.4
- Mortificandi sunt sensus externi. 160.n.4
- Mortificandus est *Visus*. ibi.n.5
- Mortificandus *Auditus*. 161.n.6
- Mortificandus *Gustus*. ibi.nu.7
- Mortificandus *Odoratus*. ibi.n.8
- Mortificandus *Tactus*. 182.n.9
- Mortificanda est potentia cognoscitiva sensitiva interna. ibi.n.11
- Mortificandus est appetitus sensitivus. 163.n.12
- Quo-

INDEX RERUM.

Quomodo, & à quibus.	164.nu.16.& sequen.
Mortificandus est intellectus circa superfluas scientias.	
167.num.21	
Et circa agibilia.	ibi.n.23
Mortificanda est voluntas.	ibi.n.24
Mortificandus est amor circa divitias.	165.n.18
Circa honores.	164.n.16
Circa parentes.	168.n.27
Mortificationis exercitium omnibus utile.	169.n.29
Mortificationis opera & perfectis necessaria.	118.
num.1.	
Mortificandi sunt sensus externi.	160.n.4
Motiva, propter quæ purganda est pars sensitiva.	74.n.6
Motus concupiscentiæ, prævenientes rationem, quando sint peccata.	172.n.4
De motibus ad femiplenam advertentiam sequentibus.	173.nu.6
Mulier longè, libido longè, ex Augustino.	153.n.36
Munditia cordis quid importet.	204.n.46

N

N ovissima quot.	19.n.1
Et à Perfectis consideranda.	ibi.

O

O bediendum Præpositis.	225.n.1
Obedientia mater est, & custos omnium virtutum.	
ibi.n.2	
Non est ad externum tantum restricta.	227.n.6
Objecta meditationis, & contemplationis sunt res revelatæ.	200.n.36

INDEX RERUM.

Occasiones peccandi vitandæ.	166.n.20
Oculi, qua ratione custodiendi.	219.n.1
Opera bona non relinquenda propter scrupulos.	80. num.14.
Non sunt impedimentum perfectionis.	109.n.1
Opera mortificationis non sunt pondus grave.	120. num.3
Operatio intellectus incipit à sensu externo.	220.n.6
Oratio quietis non consistit in otio.	6.n.7
Oratio <i>præsentia Dei</i> , quæ.	7.ibi.
Oratio <i>pura fidei</i> , unde dicta.	ibi.
Oratio <i>Silentii</i> exponitur.	ibi.
Oratio est elevatio mentis in Deum.	17.n.1. & 185.n.3
Oratio Dominica ab omnibus est recitanda.	38.n.6
Oratio est locutio ad Deum.	56.n.1
Oratio Dominica est regula postulandi.	180.num.6. & 188.nu.8
Ea Deum invocamus, & oramus.	186.n.4
Cur orationes Ecclesia concludat: <i>per Christum</i> , &c.	ibi.n.5
Oratio mentalis, & vocalis: publica, & privata.	187.nu.7. & 8.
Cuiuslibet Christiano est oratio ad salutem necessaria.	189.nu.9
Quando obliget præceptum orandi.	190.n.11
Illud, <i>oportet semper orare</i> , quomodo intelligen- dum.	ibi.n.12
Oratio mentalis non cadit sub præcepto.	191.n.14
Benè verò vocalis.	ibi.n.16
Verba illa: <i>Orantes nolite multum loqui</i> , exponun- tur.	192.n.18
Quæ includat præparatio ad orationem.	193.n.20
Oraturus debet credere Deum esse.	194.n.21
	Item

INDEX RERUM.

- Item sperare se à Deo exaudiendum. ibi.nu.22
 Item actum dilectionis erga Deum elicere. ibi.n.23
 Non oratur, dum dormitur. 69.n.2
 In orationis exercitio debent vitari omnes voluntariæ
 distractiones. 195.n.24
 Oratio mentalis non consistit in suspensione actuum.
 ibi.num.25.
 Species orationis mentalis meditatio, & contempla-
 tio. ibi.n.26
 Ut oratio sit meritoria de condigno, quis justus esse de-
 bet. 193.n.29
 Otio perfecti non debent se tradere. 32.n.1
 Resignatio ad divinam voluntatem in otio non stat.
 3.num.4.
 Otiosi non remunerantur. 95.nu.3
 Oves monita salutis à Pastoribus tradita exequi debent.
 232.num.3.
 Oves Christi commissæ Romano Pontifici. 235.n.5

P

- P**apa est Pastor Ecclesiæ. 235.n.5
 Habet supremam auctoritatem in Ecclesia. ibi.
 Est Doctor, & Magister Ecclesiæ. 2.in præfat.
 Papa dispensat Thesaurum Ecclesiæ. 42.n.3
 Pars inferior qua ratione pugnet adversus rationem.
 176.n.13. & 180.n.6.
 Parvitas materiæ in rebus venereis non datur. 149.n.30
 Etiam in viris perfectis. 150.n.31
 Paupertas Spiritus quid significet. 202.n.40
 Pax, ut est beatitudo, quid sit. 204.n.46
 Omnia mortalia sunt confitenda. 145.n.23
 Peccato servit, qui mala desideria implet. ibi.n.22
Pec-

INDEX RERUM.

Peccatum sine consensu non habetur. 139.n.15. & 150.
num.31

Peccata venialia sunt triplicis generis. 181.n.9

Peccatum est transgressio legis. 183.n.16

Perfecti debent gratiæ consentire. 4.n.2

Eis etiam datum præceptum Fidei, Spei, & Charitatis.
24.num.3

Perfectio alia necessitatis, alia supererogationis. 10.
num.6

Ad perfectionem sine bonis operibus non pervenitur.
124.n.2

Ad perfectionem nullus regulariter ascendit nisi regu-
lis ab Ecclesia probatis instructus. 185.n.2

Perfecti in nonnullis Beatis appropinquant. 205.n.48

Quæ phantasmata à contemplativis non admittenda.
53.nu.7

Præcepto, *non concupisces*, prohibetur motibus inor-
dinatis consentire. 172.n.3

Non datur præceptum orandi continuo. 63.n.4

Præceptum de integritate Sacrificii est divinum. 98.n.3

Præceptum de Sanctificatione Sabbati est partim mora-
le, partim ceremoniale. 104.n.4

Purgatio activa, & passiva. 73.n.4

Purgatio passiva in parte sensitiva variè contingit.
74.nu.5

Ad quid utilis. ibi.n.6

Quomodo pars sensitiva cognoscitiva, & appetitiva
passivè purgetur. 75.n.9

Remedia adhibenda tempore purgationis passivæ.
77.num.11

Modus, quo pars intellectiva passivè purgatur. 77.
num.12.

Purgatio activa, quid. 160.n.2
A qui-

INDEX RERUM.

A quibus tam Incipientes, quàm Proficientes, & Perfecti debeant se purgare. ibi.n.3.& sequen.
 Puritas illibata ad sanctitatem requiritur. 126.n.4

Q

Quietistæ otium consulunt. 66.n.1
 Quietistis displicent vitæ austeritates. 125.n.4
 Quietistæ incautos seducunt. 129.n.2
 Quietistæ abutuntur testimonio Pauli ad Rom.7. *non quod volo, &c.* 137.n.13.& sequen.
 Ad sensus pravos extorquent verba Sacræ Scripturæ. 151.num.33
 Job virum sanctissimum spurcitiis fædant, 152.n.34
 Quærunt patrocinium in Davide, sed ejus pænitentiam non imitantur. ibi.n.35
 Ponunt Sampsonem per Dæmonis violentiam se ipsum occidisse, sed errant. 153.n.38
 Quietistarum doctrina ad omnia scelera impuritatis aditum parat. 157.n.45
 Pax, quam Quietistæ decantant, in Perfectis non est. 217.num.2

R

Reclaus quis ex Augustino. 70.n.3
 Reflexio perfectis necessaria. 23.n.1
 Reflexio ad propria crimina est donum divinæ gratiæ. 28.nu.6
 Regula proxima morum est conscientia. 30.n.1
 Regula pro iis, qui tentationibus pulsantur. 66.n.2
 Remedia adversus acediam. 89.n.6
 Reprobationis timore pulsatus, actus spei eliciat. 80.num.14.

Resi-

INDEX RERUM.

Resignatio ad divinam voluntatem quid dicat. 70.n.3
Rixas passionum Perfecti domare conantur. 218.n.3

S

Sacra Scriptura non est ad sensus pravos extorquenda. 151.n.33

In Sacramento penitentiae remittuntur peccata, sed non semper tota pena temporalis. 42.n.4

Sanctitas quid importet. 126.n.4

Sancti in hac vita motibus inordinatis pulsantur. 217, num.2

Quae ad salutem conferunt, sunt à Deo petenda. 35, n.1. & 168.nu.25

Satisfactio est solutio debiti. 43.n.4

Scandalizandi non sunt simplices. 26.n.3

Scandalum quid. 27.n.4

Scripturae documenta omnia sancta. 7.n.1

Quod Scriptura dicit, Deus dicit. 58.n.1

Sensus repræsentat sensibilia, etiam in perfectis. 219, num.6.

Sensus externi sunt janua carnis. 160.n.4

In somno omnis humanus usus cessat. 68.n.1

Sedes Apostolica errare non potest in fidei, & morum doctrina. 2.in præfat.

Spiritualis vita in quo consistat. 140.n.15

Sufficientia nostra ad operandum supernaturaliter ex Deo est. 29.n.8

Symboli repetitio ab Augustino commendata. 79, num.14.

INDEX RERUM.

T

- T**heologia duplex Scholastica, & positiva. 222.n.3
Item moralis, Polemica, & Mystica. 223.n.4
Theologia instruit de rebus revelatis, & ad orandum
aptis. 222.n.3
Theologi per se aptiores sunt ad meditandum, &c. ibi.
& num. 6.
Libido rixandi est à Theologis fugienda. 224.n.6
Temporalia petenda, ut ad salutem conferunt. 168.
num. 26
Tentationibus est positiva resistentia facienda. 46.n.1
Orandum est, ne à tentationibus vincamur. 48.n.3

V

- V**eneræ impuritates impediunt amorem Dei.
156.n.44
Venerei actus extra matrimonium exerciti sunt mortalia.
147.n.27
Ita dicitur de desiderio venereo. 148.n.28
Et de morosa delectatione. 149.n.29
Via triplex purgativa, illuminativa, & unitiva. 71.n.1
Via purgativa est pro Incipientibus. 72.n.3
Illuminativa pro Proficientibus. 81.n.15
Unitiva pro Perfectis. 83.n.18
Violentiam Diabolus non facit. 146.n.24
Virtutum actus à meditativis exercendi. 94.n.1
Vitæ activæ, & contemplativæ natura. 141.n.18
Vita spiritualis non stat in terrenorum amore. 140.n.17
Ad unionem cum Deo triplici itinere pervenitur. 72.
num. 2

Unio

INDEX RERUM.

- Unio animæ cum Deo per actum, & habitum Charitatis. 16.n.3.& 83.n.18
- Quæ dicatur voluntas nostra contra illam Dei. 36.num.3
- Voluntas est libera elicitive, & imperative. 220.n.6
- Votum continentia à conjugatis quomodo faciendum. 9.n.4
- Vota non impediunt perfectionem. 7.n.1
- Vovere est consilii, sed implere præcepti. 8.n.2
- Quæ obligatione voti fiunt, sunt majoris meriti. ibi.n.3
- Voluntas propter conjunctionem cum appetitu sensitivo nata est condelectari ipsius delectationibus. 163.num.1.1
- Voluntatis est intellectum divertere à consideratione objecti. 220.n.6
- Uxor nec de licentia mariti potest alteri copiam sui corporis facere. 134.n.8
- Uxor Job consulit ei blasphemiam. 137.n.12

F I N I S.

Errata

Corrige.

Pap.3.	lin.13.	Suspensa	Suspensam
Pag.21.	lin.1.	Qui	Quæ
Pag.36.	lin.30.	adoptionem	adeptionem.
Pap.63.	lin.25.	menaliani	Messaliani
Pag.73.	lin.15.	occupare	occupari
Pag.84.	lin.2.	infunduntur	infunditur
Pag.95.	lin.26.	viatores	viatores
Pag.101.	lin.32.	eas	ea
Pag.113.	lin.21.	nec	sed
Pag.115.	lin.20.	prodere	prodire
Pap.118.	lin.13.	duobus	duabus
Pap.129.	lin.25.	legas	leges.
Pap.161.	lin.13.	Divinorum	Divinarum
Pag.185.	lin.6.	accessum	accessurum

Cætera alia, anteposita, vel postposita cum punctis, virgululisque, Sapientia Lectoris remittuntur emendanda.

Matthaeucci, Augustín.

Augustini Matthaeucci Observationes doctrinales adversus quietistarum
errores, ab Innocentio XI. proscriptos

Venetia 1711

Polem. 1792

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10775140-8